

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 29 · 9. desember
Sesjonen 2019–2020

Møte mandag den 9. desember 2019 kl. 10.
Votering ved møtets slutt.

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 29):

1. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 15)
(Innst. 11 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020))
2. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Per Olaf Lundteigen, Ole André Myhrvold, Marit Knutsdatter Strand, Sigbjørn Gjelsvik og Åslaug Sem-Jacobsen om å stoppe nedleggelsen av Ullevål sykehus og sikre at sykehusutbyggingen i Oslo ikke går på bekostning av sykehustilbudet i resten av landet
(Innst. 78 S (2019–2020), jf. Dokument 8:186 S (2018–2019))
3. Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitler under Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområdene 9, 10 og 11)
(Innst. 8 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020))
4. Stortingets vedtak til lov om endringer i statsborgerloven mv. (tilbakekall av statsborgerskap på grunn av uriktige opplysninger mv.)
(Lovvedtak 10 (2019–2020), jf. Innst. 62 L (2019–2020) og Prop. 141 L (2018–2019))
5. Stortingets vedtak til lov om opphevelse av omstillingslova
(Lovvedtak 11 (2019–2020), jf. Innst. 68 L (2019–2020) og Prop. 136 L (2018–2019))
6. Stortingets vedtak til midlertidig lov om ansettelser i stillinger med regionale integreringsoppgaver
(Lovvedtak 12 (2019–2020), jf. Innst. 77 L (2019–2020) og Prop. 2 L (2019–2020))
7. Stortingets vedtak til lov om endringer i introduksjonsloven (Nasjonalt tolkeregister)
(Lovvedtak 13 (2019–2020), jf. Innst. 63 L (2019–2020) og Prop. 6 L (2019–2020))
8. Stortingets vedtak til lov om endringer i universitets- og høyskoleloven (vilkår for statstilskudd til private høyskoler) endringer i universitets- og høyskoleloven (vilkår for statstilskudd til private høyskoler)
(Lovvedtak 14 (2019–2020), jf. Innst. 76 L (2019–2020) og Prop. 9 L (2019–2020))
9. Referat

Presidenten: Representanten Kari Henriksen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Aust-Agder: Kristine Hallingstad

For Akershus: Anne Kristine Linnestad

For Buskerud: Iselin Haugo

For Oppland: Ingjerd Thon Hagaseth

For Oslo: Zaineb Al-Samarai og Geir Hågen Karlsen

For Sogn og Fjordane: Steinar Ness og Trude Brosvik

For Sør-Trøndelag: Marte Løvik

For Vestfold: Renate Sølverson Berge

For Østfold: Elin Tvete og Bjørnar Laabak

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger det en meddelelse om at den innvilgede permisjonen for representanten Else-May Norderhus 9.–13. desember er trukket tilbake. Denne meddelelsen tas til etterretning.

Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra representanten Espen Barth Eide om permisjon i tiden fra og med 10. desember kl. 15.30 til og med 13. desember og fra representanten Liv Kari Eskeland om permisjon i tiden fra og med 10. til og med 12. desember, begge for å delta i den 25. partskonferanse under FNs klimakonvensjon og partsmøter under Kyotoprotokollen og Parisavtalen, COP25, i Madrid
- fra Høyres stortingsgruppe om permisjon for representanten Bente Stein Mathisen i dagene 10. og 11. desember for å delta på møter i Nordisk råd i København og om permisjon for representanten Vetle Wang Solheim i dagene 10. og 11. desember for å delta på møter i Europarådet i Paris
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om velferdspermisjon for representanten Ingvild Kjerkol i tiden fra og med 10. til og med 13. desember, og om permisjon for representanten Eirik Sivertsen i tiden fra og med 9. til og med 12. desember for å delta på møter i Den arktiske parlamentariskomiteen i New York og Washington DC

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
 For Akershus: Kjartan Berland 10.–11. desember
 For Hordaland: Sigurd Hille 10.–12. desember
 For Møre og Romsdal: Anders Riise 10.–11. desember
 For Nordland: Kjell-Idar Juvik 9.–12. desember
 For Oslo: Didrik Beck 10. desember kl. 15.30 til 11. desember og Zaineb Al-Samarai 12.–13. desember
 For Nord-Trøndelag: Jorid Juliusen Nordmelan 10.–13. desember

Presidenten: Kjell-Idar Juvik er til stede og vil ta sete.

Statsråd Bent Høie overbragte 4 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Freddy André Øvstegård vil fremsette et representantforslag.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:05:00]: På vegne av representantene Karin Andersen, Arne Nævra og meg selv har jeg gleden av å sette fram et forslag om lukket fritids- og undervisningsopplegg med overnatting i trossamfunn.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Etter ønske fra komiteen behandles sakene nr. 1 og 2 under ett.

Sak nr. 1 [10:05:38]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 15) (Innst. 11 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020))

Sak nr. 2 [10:05:50]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Per Olaf Lundteigen, Ole André Myhrvold, Marit Knutsdatter Strand, Sigbjørn Gjelsvik og Åslaug Sem-Jacobsen om å stoppe nedleggelsen av Ullevål sykehus og sikre at sykehusutbyggingen i Oslo ikke går på bekostning av sykehustilbudet i resten av landet (Innst. 78 S (2019–2020), jf. Dokument 8:186 S (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil debatten bli begrenset til 1 time og 30 minutter, og presidenten vil ordne debatten slik:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Venstre 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter, Rødt 5 minutter og medlemmer av regjeringen 5 minutter.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalspersoner og åtte replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

Videre vil de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, få en taletid på inntil 3 minutter.

Da har Torgeir Knag Fylkesnes bedt om ordet.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:07:05]: Den vedvarende krisa i luftambulansenestene, som eskalerte i helga, er det ikkje tatt høgd for i debattopplegget som helsekomiteen har føreslått. Sjølv sagt ikkje – dette skjedde i helga, dei kom med forslaget sitt før. For at vi faktisk skal få tid til å få svar på viktige spørsmål for ein stor del av befolkninga og få avklaringar frå regjeringa og ein skikkeleg debatt om dette, ber eg innstendig presidentskapet om å fråvike debattopplegget og gjere det romslegare ved å innføre fri taletid.

Presidenten: Presidenten mener at Stortinget skal forholde seg til det debattopplegget som komiteen har foreslått, og som ligger til grunn for debatten. Det er presidentens beslutning.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:08:15] (komiteens leder): Når det gjelder debattopplegget, er det også slik at statsrådene som deltar i debatten, vil få åtte replikker, så det vil være god anledning til å løfte denne helt akutte saken.

Aller først vil jeg takke komiteens medlemmer for det arbeidet som er lagt ned angående statsbudsjettet 2020. Jeg har lyst til å åpne denne debatten med FN's bærekraftsmål nr. 3: Vi vil sikre god helse og fremme livskvalitet for alle. Det er et mål som vi har, og det vet jeg også er et mål som Kommune-Norge jobber med. Derfor er jeg veldig glad for at Oslo kommune har sikret Helse senter for papirløse i hovedstadsområdet, og jeg vil rette en stor takk til Røde Kors og Kirkens Bymisjon, som driver det tiltaket.

Innledningsvis vil jeg nevne at komiteen har lyttet til høringene som er gjennomført, og har gjort endringer også underveis i behandlingen av regjeringens forslag. Det har vi gjort selv om vi har en flertallsregjering. Det betyr at Stortinget ikke er koblet av. Partiene vil selv redegjøre for sine satsinger i sine alternative budsjetter. Jeg vil i det videre trekke fram noen gode satsinger.

For det første: Forebyggende tiltak er et viktig satsingsområde i opptrappingsplanen mot vold og overgrep. Vi sørger nå for at det kan etableres et landsdekken lavterskeltilbud med behandling for personer som står i fare for å begå seksuelle overgrep mot barn og unge, og vi styrker behandlingen av personer som er dømt for seksuelle overgrep.

Jeg har møtt mennesker som har tortur- og overgrepserfaring og hørt hvordan de strever med tannbehandling. Jeg er derfor glad for at vi har styrket det fylkeskommunale tilbudet til pasienter med odontofobi. Det betyr at tilbudet kan bygges videre ut, og ventetiden vil forhåpentligvis gå ned.

Mennesker med psykiske helseutfordringer må få god hjelp. Vi har derfor sikret øremerking til den individuelle delen av tilskuddsordningen for videregående ut-

danning i psykoterapi og psykoanalyse, slik at vi fortsatt kan utdanne gode terapeuter i framtiden.

Det er tverrpolitisk enighet om at mennesker med psykiske helseutfordringer skal ha god tilgang til behandling og oppfølging. De skal videre få mulighet til deltakelse i arbeid og aktivitet. Tjenestene skal være helhetlige, tilgjengelige og individuelt tilpasset. I tråd med dette har vi økt rammen til fontenehusene med 10 mill. kr under Stortingets behandling av forslag til budsjett. Det vil styrke det sekundærforebyggende psykiske helsearbeidet. Fontenehusene er ideelle aktører som avlaster og utfyller de kommunale tjenestene med et arbeidsrettet rehabiliteringstilbud.

Vi har også styrket det forebyggende arbeidet mot selvmord og selvsykdom med en halv million kroner til likepersonsarbeidet som drives i regi av Landsforeningen for forebygging av selvsykdom og selvmord.

80 000 unge under 30 år er ikke i arbeid eller studier i Norge, ifølge tall fra SSB. Stadig flere ungdommer drop- per ut av skolen og havner utenfor arbeidsmarkedet. Det er viktig at unge har tilgang til gode lavterskeltilbud når de trenger det, og at ideelle aktører utfyller det offentlige hjelpeapparatet. PitStop støtter unge ut i skole og arbeid, og i Stortingets behandling fikk vi til en liten bevilgning til PitStop Hordaland.

Regjeringen har videre opprettet en ny tilskudds- ordning for tiltak som bidrar til å mobilisere mot en- somhet. Ordningen har en samlet bevilgning på 18,3 mill. kr i 2020. Totalt bevilger regjeringen 43,3 mill. kr som skal benyttes til arbeid mot ensomhet.

God helse er ikke det samme som fravær av sykdom. Nøkkelen til god helse ligger bl.a. i evnen til å mestre. Forebygging, rehabilitering og habilitering er viktig hvis vi i framtiden får flere mennesker med kroniske sykdommer. Da må tjenesten tilpasses menneskets behov, ønsker og forutsetninger. I opptrappingsplanen for ha- bilitering og rehabilitering er det bevilget 300 mill. kr to- talt, hvorav 200 mill. kr er vekst i kommunenes frie inn- tekter. Hovedtyngden av habiliterings- og rehabili- teringstjenestene skal skje i kommunen der brukeren bor, og da må vi også sørge for at kommunene settes i stand til dette viktige arbeidet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hege Haukeland Liadal (A) [10:13:35]: I høst har Stortinget jobbet med Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse, som kom fra regjeringen, og som vi har behandlet i komiteen. Forventningene har vært store både fra fagmiljø og fra politisk hold, ikke minst fra forslagsstilleren selv, Kristelig Folkeparti, som la det fram for Stortinget. Det skulle være en forpliktende opptrappingsplan både økonomisk og politisk. Fagmil- jøene, med Barneombudet i spissen, har vært tydelige i

sin kritikk. Opposisjonspartiene på Stortinget ønsker å sende dette tilbake til videre arbeid i regjering. Mitt spørsmål til representanten Bekkevold omhandler budsjettet for 2020, hvor også forventningene var store til at man skulle følge opp dette arbeidet. Hva er de tre viktigste grep regjeringen gjør for å følge opp en opp- trappingsplan, en økonomisk forpliktende opptrap- pingsplan, for barn og unges psykisk helse?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:14:38]: Det er et godt og betimelig spørsmål som representanten Hau- keland Liadal stiller. Det var et samlet storting som stil- te seg bak denne opptrappingsplanen, som ønsket det – fremmet av bl.a. Venstre og Kristelig Folkeparti. Det er helt klart at dette blir viktig, for det er ikke tiltakene som er kritisert, men den manglende økonomiske for- pliktelsen for å få gjennomført disse tiltakene. Jeg skulle selvfølgelig ønske at det i budsjettet for 2020 var satt av midler slik at vi kunne komme enda mer i gang. Noen tiltak er satt i gang, men jeg kan love representanten Haukeland Liadal at Kristelig Folkeparti kommer til å være utålmodige i budsjettarbeidet videre framover, for dette er en plan som er viktig. Den er ikke bare viktig for Kristelig Folkeparti, men den er viktig for dem som denne planen skal være til hjelp for, og derfor vil det være en prioritert oppgave i framtidig budsjettarbeid.

Kjersti Toppe (Sp) [10:15:49]: Eg høyrer represen- tanten snakka om dei viktige og små satsingane, men helsepolitikken i stort høyrer eg ikkje representanten snakka så mykje om, og mi bekymring er at med den re- gjeringa som Kristeleg Folkeparti no er ein del av, får vi ei dreining av helsepolitikken i retning av meir marknadstenking, auka privatisering og fleire kommer- sielle.

Så ser eg at representanten er med på merknader der ein lovprisar fritt behandlingsval fordi ein får mange fleire gode private, mens vi på høyringa fekk innspel om at den same ordninga skvisar ut dei ideelle, og represen- tanten er også med på merknader der han viser til inn- satsstyrt finansiering som stimulerer til kostnadseffek- tiv pasientbehandling – ganske fjernt frå det eg opplever at Kristeleg Folkeparti har stått for tidlegare. Er repre- sentanten fornøgd med korleis Kristeleg Folkeparti har klart å påverka helsepolitikken når dei sit i regjering?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:16:49]: Jeg tror man aldri kan si at man er helt fornøyd med det man har fått til, og det er helt klart at når Kristelig Folkeparti går inn i en regjering sammen med tre andre partier, må man finne løsninger, og en del kompromissløsning- er der det er uenighet mellom de fire partiene.

Jeg er veldig glad for at vi i Granavolden har fått så stort gjennomslag for å sikre ideell sektor i tiden fram-

over, og jeg ser veldig fram til at det skal bli tydeliggjort ikke minst i oppdragsdokumentene til helseforetakene at vi skal se mer av ideell sektors virksomhet.

Når det gjelder fritt behandlingsvalg, er det klart at det har sine sider, men det har også sine positive sider. Det er en Blå Kors-institusjon på Sørlandet som klarer å opprettholde sin drift nettopp på grunn av fritt behandlingsvalg. Nå skal det sies at de tar hele risikoen selv, men det er et eksempel på at det har gjort at en ideell institusjon har klart å holde det gående videre.

Torleif Hamre (SV) [10:18:05]: Saken om framtiden for Ullevål og sykehusene i Oslo vil i dag bli bakt inn i budsjettdebatten uten en særskilt behandling – dessverre. Vi snakker om den største sykehusinvesteringen noensinne i Norge og i verste fall den største sykehusnedleggelsen noen gang. Kristelig Folkeparti i Oslo støtter kampen mot nedleggelse av Ullevål, og et flertall av velgerne i alle partier her i hovedstaden mener det samme. Er representanten enig i at det er et demokratisk problem at en sak av så stor samfunnsmessig og økonomisk betydning ikke blir brakt til nasjonalforsamlingen for grundig debatt og avgjørelse, men isteden blir overlatt til helseforetaket, med ministeren i siste instans? Og hva vil Kristelig Folkepartis stortingsgruppe si til sine lokale partifeller og velgere om stemmegivningen i saken i dag?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:19:06]: Det er ikke sånn at vi ikke har diskutert denne saken tidligere. Det har vi gjort, og i forrige runde hadde også regjeringspartiene lange merknader hvor vi stilte spørsmål som måtte avklares. Det som har vært viktig for Kristelig Folkeparti i denne saken, er ikke minst å sikre lokalsykehussituasjonen i Oslo for Oslos befolkning, herunder også å sikre fortsatt og styrket drift og vekst for de to ideelle sykehusene, Diakonhjemmet og Lovisenberg.

Så er det også en annen ting som Kristelig Folkeparti er opptatt av, og det er at de investeringene som skal gjøres i forbindelse med OUS, ikke må gå ut over andre typer investeringer i resten av helseforetaket. Jeg har lyst til å minne om at sykehusdirektøren ved Sykehuset Telemark gikk ut og støttet dette forslaget, nettopp fordi han var redd for at det andre alternativet både ville bli dyrere og at man ville utsette saken ytterligere, noe som kunne gå ut over andre typer investeringer som er planlagt i Helse Sør-Øst.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ingvild Kjerkol (A) [10:20:34]: Helse er hele fundamentet for det gode liv. Uten en god nok helse fungerer ingen av oss. Og uten en god helsepolitikk fungerer heller ikke samfunnet vårt. For Arbeiderpartiet er en soli-

darisk helsepolitikk som sikrer god helse og livskvalitet til alle, viktigst.

Det er stadig færre som synes at høyreregjeringens helsepolitikk er god. Det som ligger til grunn for denne økende misnøyen, er bl.a. at fastlegeordningen vakler, bemanningssituasjonen og arbeidsforholdene i tjenesten forverres, sviktende eldreomsorg og privatisering. Så har vi denne krisen i vår spisse, sikre del av tjenesten, luftambulansen, som uke etter uke går med svikt i beredskapen, og der det kom til et foreløpig klimaks i helgen.

Helse og omsorg er blant landets aller største utfordringer nå og i tiden framover. Arbeiderpartiet prioriterer en økt satsing på helse, for det trengs for å trygge framtiden til alle. Våre felles offentlige sykehus skal sikre alle like god behandling. Gjennom gode økonomiske rammer for sykehusene må vi sørge for at man alltid er trygg på å få den beste behandlingen når man blir syk. Vi holder sykehusløftet og setter av totalt 3 mrd. kr til sykehusene i 2020. Det er 1,4 mrd. kr mer enn det regjeringen prioriterer.

Vi prioriterer særlig ambulansetjenesten, det desentraliserte fødetilbudet og et forsvarlig psykisk helsevern i hele landet. For å sikre at fødende med lang reisevei har en jordmor med seg i ambulansen, foreslår vi en tilskuddsordning som sikrer at alle jordmorstillingene i kommunehelsetjenesten kan økes til heltidsstillinger.

Befolkningen frykter en privatisering i helsetjenesten. Arbeiderpartiet vil kjempe imot en todelt helse-tjeneste – en for dem som har råd, og en for dem som ikke har det. Vi vil avvikle privatiseringsreformen fritt behandlingsvalg, en ordning som tillater at private, kommersielle aktører får sugerør inn i vår felles helsetjeneste.

Når vi gang på gang understreker fastlegens uvurderlige, viktige rolle i Helse-Norge, er ikke det fine ord. Regjeringen sikrer ikke denne gode ordningen. Vi foreslår 200 flere stillinger for allmennleger i spesialisering, en økning på 100 flere turnusstillinger for å øke antallet kvalifiserte leger, og vi foreslår 100 mill. kr til å redusere listelengde for leger med særlig utfordrende kroniske pasienter, mer bruk av teknologi for fastlegene og bedre finansiering for kompliserte oppgaver overført fra sykehusene.

Arbeiderpartiet mener at alle eldre, uansett størrelsen på lommebok eller hvor de bor i landet, har krav på et godt og trygt omsorgstilbud. Eldre vil være sjef i eget liv og at dagene skal fylles med positive opplevelser, som oss andre. De vil ha aktivitet, glede og livskvalitet. Dette handler om kvalitet både i og utenfor sykehjem. Vi foreslår at det settes av 100 mill. kr til bemanning, kompetanseheving og aktiviteter i tillegg til at vi prioriterer penger til et nasjonalt innsatsteam for å sikre likeverdig kvalitet.

Heltidskultur for ansatte i eldreomsorgen er også helt sentralt for å få til en trygg og forutsigbar hverdag. Vi foreslår en heltidspott med penger som kommunene kan søke på.

Norge, særlig distriktene våre, står overfor en stor utfordring med å sikre det økende antallet mennesker som opplever demens, og deres pårørende. Trygghet og et godt liv skal fortsatt være mulig for denne økende pasientgruppen. Dagtilbud for mennesker med demens er en viktig og riktig investering. Derfor er vi imot å avvikle ordninger som sikrer nyetablering av sånne dagtilbud, og prioriterer 400 mill. kr til det – akkurat det det koster.

Når det går mot den aller siste tiden av livet, må vi også sikre at det føles trygt og godt både for dem som skal avslutte livet, og for de pårørende. Derfor foreslår vi å styrke tilbudet med palliative team med kompetent personell i flere norske kommuner.

Arbeiderpartiet vil også gradvis utvide den offentlige tannhelsetjenesten. Vi vil særlig skjerme dem med spesielle diagnoser, svak økonomi og dårlig tannhelse for store tannlegeutgifter. Regjeringens kuttpolitikk her fører til økte sosiale forskjeller i tannhelse, og vi foreslår derfor å reversere kuttet i stønad til tannreguleringer. I tillegg vil vi øke stønaden til grupper som får tannhelseproblemer etter sykdom, øke stønadene for dem med lavest inntekt, utvide ordningen med offentlig tannhelsetjeneste til 21-åringene og halv pris til man er 25 år.

Arbeiderpartiet er også bekymret for legemiddel-mangel – en utfordring som krever særskilte tiltak. Vi foreslår derfor utvidet bruk av beredskapslager og tiltak i kommunene for å håndtere de økende mangelsituasjonene.

Vi merker oss at kommunene og sykehusene gjennom dette budsjettet heller ikke settes i stand til å hjelpe rusavhengige som har vært igjennom vellykket behandling. Derfor foreslår vi 100 mill. kr til å styrke ettervernet for tidligere rusavhengige.

Arbeiderpartiets folkehelsesatsing er et klart alternativ til en regjering som viser at de ikke vil bruke penger på kostnadseffektive tiltak som kan forebygge uhelse og utjevne sosiale helseforskjeller. Vi må ikke glemme at helse skapes utenfor sykehusene der folk bor og lever livet sitt. Der er det et enormt potensial, særlig for å forebygge uhelse blant barn og unge. Det blir mer bevegelse og bedre ernæring for barn og unge med vårt budsjett.

Stadig flere unge opplever psykiske helseplager, som i økende grad er årsak til frafall i skole og arbeidsliv. Vi i Arbeiderpartiet vil investere i gode forebyggende tjenester og hjelpetilbud for alle. Derfor foreslår vi også 100 mill. kr til lavterskel psykisk helse-tiltak i kommunene, en satsing på digital ungdomshelse og å styrke bemanningen i skolehelsetjenesten.

Den krisen som nå utspiller seg i luftambulansen i nord, blir spesielt alvorlig når den kommer på toppen av en kronisk underfinansiert sykehusøkonomi, en fastlegeordning i knestående. Det er det som virkelig er i spill når det måned etter måned er uro blant folk, og bekymringsmeldingene renner inn fra helsepersonell på vakt som står i utfordringene med at det ikke finnes fly å tilkalle. Da er det folks trygghet og tillit som er i spill. Når den utryggheten får feste seg, rokker det ved tilliten til velferdsstaten – så alvorlig er det. Helseministeren og statsministeren svikter både pasienter og fagfolkene i nord i måten de omtaler disse utfordringene på, og de har rett og slett en annen virkelighetsbeskrivelse enn de rapportene vi får fra aktiv tjeneste.

Helt til slutt: Den som har helse, har håp, og den som har håp, har alt. God helse er landets største ressurs og rikdom. Arbeiderpartiet viser en satsing som strekker seg langt forbi det regjeringen er villig til, fra forebygging og helsefremming til rehabilitering og omsorg ved livets slutt, fordi ingen ting er viktigere enn helsen.

Jeg vil ta opp Arbeiderpartiets forslag fra innstillingen. I tillegg har vi såkalt løse forslag, som jeg vil komme tilbake til senere i debatten. Det er forslagene nr. 38, 39 og 40. I forslag nr. 38 foreslår vi å sikre dagens luftambulansetjeneste ut fra den forventningen som ligger i kontrakten, som vi nå ser at operatøren ikke er i stand til å levere. Her mener vi at helseministeren må ta i bruk de ressursene som er tilgjengelig, og det haster.

Presidenten: Da har representanten Ingvild Kjerkol tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Erlend Larsen (H) [10:29:59]: Da jeg så forslagene til endringer i budsjettet fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, slo det meg hvor store sprik det er i budsjettforslagene fra de tre partiene. Her er noen eksempler: Arbeiderpartiet vil styrke folkehelse med 30 mill. kr, SV har omtrent det samme budsjettet som regjeringen, mens Senterpartiet vil kutte i folkehelse med 28 mill. kr. Arbeiderpartiet vil styrke skolefruktordningen med nær 270 mill. kr, mens SV foreslår det samme som regjeringen, og Senterpartiet vil kutte med 4 mill. kr. Arbeiderpartiet budsjetterer med det samme beløpet til de regionale helseforetakene som regjeringspartiene, mens Senterpartiet øker i sitt budsjett til helseforetakene med 600 mill. kr og SV med svimlende 49 mrd. kr.

Dette er bare noen få av de eksemplene jeg så i budsjettet, som viser at helsepolitikken til Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV spriker. Dersom meningsmålingene vi ser i dag holder gjennom neste valg, kan det tyde på at vi får en regjering bestående av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV. Mitt spørsmål til representanten Kjerkol er: Hvordan vil de tre partiene som spriker så mye

innenfor en rekke viktige budsjettområder, kunne finne en felles regjeringsplattform innenfor helseområdet?

Ingvild Kjerkol (A) [10:31:02]: Jeg er rett og slett ikke enig med representanten Erlend Larsen i beskrivelsene. Han trekker fram små summer på utvalgte poster, men i realiteten er det en ganske tydelig retning fra de tre opposisjonspartiene han refererer til, som velger den offentlige helsetjenesten, ikke den private, som står opp for like tjenester til alle, uansett hvem du er og hvor du bor. Jeg ville trodd det var større sprik mellom de partiene representanten Larsen representer i sitt regjeringsfelleskap, når vi ser litt bakover i tid og i de alternative budsjettene som da ble lagt fram.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [10:31:56]: For Fremskrittspartiet er det viktigste å sikre kvalitet og valgfrihet i eldreomsorgen, og det ser det ikke ut som om Arbeiderpartiet er enig i lenger. I Oslo kommune har man nå skremt bort Unicare, som leverte byens beste sykehjemstilbud, noe man har innrømmet selv – nå skal ikke de få lov til å levere et tilbud lenger. I Austevoll har Stendi levert et godt tilbud til de eldre, med aktivitetstilbud hver dag. De eldre har fått mat når de har ønsket det, og i forrige uke hadde de til og med julekonsert. Nå skal Arbeiderpartiet tvangskommunalisere dette også, og det blir dyrt. For å betale den regningen har Arbeiderpartiet bestemt seg for å legge ned åtte sykehjemsplasser og si opp ni ansatte i eldreomsorgen.

Hva er det som har skjedd med Arbeiderpartiet, og hvorfor er man ikke lenger opptatt av at de eldre skal ha et godt tilbud? Det eneste man tar til orde for i kommune etter kommune, er å tvangskommunalisere tilbudet de eldre får, framfor å være opptatt av kvalitet eller tilbud. Mener Arbeiderpartiet at tvangskommunalisering alltid gir et bedre tilbud til de eldre, eller vil man være ærlig og si at dette ikke handler om kvalitet, men om ideologi?

Ingvild Kjerkol (A) [10:33:00]: For Arbeiderpartiet skal eldreomsorgen være best mulig, ikke billigst mulig. Når jeg hører representanten Bruun-Gundersen, er det en omtale med omsorg for de private logoene som har hatt i oppdrag å utføre denne tjenesten. Vi er opptatt av at eldre skal få et vidt spekter av tilbud. Når man bor hjemme, skal man få dagaktivitetstilbud. Fremskrittspartiet endrer nå den tilskuddsordningen som gjør det mulig for kommunene å lage dagaktivitetstilbud for mennesker med demens. Vi vet at det utgjør forskjellen mellom en strevsom hverdag og en slitsom hverdag om kona di eller mannen din har et dagaktivitetstilbud å gå til når man opplever demenssykdom. Så for Arbeiderpartiet er det helt klart de ulike tilbudene og den bredden man kan tilby lokalt som er viktig, og hvis man da

har satt bort brorparten av oppdraget til en privat leverandør, har man ikke den fleksibiliteten.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:34:16]: Helseforetaksloven ble foreslått av regjeringa Stoltenberg I og satt i verk fra 1. januar 2002. Loven ble fremmet nærmest som et kupp overfor Arbeiderpartiets stortingsgruppe den gangen. Motstanden mot helseforetaksloven øker blant ordførere i Arbeiderpartiet som erfarer konsekvensene. På LO Stats kartellkonferanse 19. november i år gikk Arbeiderpartiets leder hardt ut mot styringsmodellen New Public Management i sjukehusene. Fra sterke stemmer i fagbevegelsen ble det svart at dersom ikke Arbeiderpartiet dropper helseforetaksloven, har ikke kritikken mot New Public Management troverdighet. Vil Arbeiderpartiet derfor nå arbeide for å erstatte helseforetaksloven med en helseforvaltningslov som innebærer bl.a. at sjukehusene skal rammefinansieres lik kommunenes sjukehjem og styres av folkevalgte som står til ansvar overfor folk i valg?

Ingvild Kjerkol (A) [10:35:16]: For Arbeiderpartiet er det viktig at vi har en spesialisthelsetjeneste for alle innbyggerne i Norge. Vi er 5 millioner innbyggere og den mest begrensede ressursen vi har, er tilgangen på gode fagfolk. Den skal være like god om man bor i Alta eller om man bor i Oslo. Det er Arbeiderpartiets hovedanliggende. Derfor er det viktig for oss å holde på det statlige eierskapet av sykehusene og den regionale organiseringen. Og så er vi like kritisk som representanten Lundteigen til måten helseforetakene har blitt styrt på, særlig i det siste. Det er 20 år siden helseforetaksreformen kom, så her er det behov for å gjøre tilpasninger for framtiden. Vi må få ned andelen innsatsstyrt finansiering, der tror jeg vi er helt enige. Vi må få bort markedstenkningen, nøytral moms, alle insentiver til å outsource og sette ut oppgaver som hører sykehusene til. Og så må vi få en gjenreisning av tillit og faglig skjønn, og det arbeidet har Arbeiderpartiet allerede startet på.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Sveinung Stensland (H) [10:36:31]: Målet er selvsagt at folk skal holde seg frisk lengst mulig. Å sikre gode helsetjenester for dem som trenger det, er sentralt for god folkehelse i fremtiden. Vi blir sunnere – noen, men ikke alle. Denne ulikheten er en bekymring som må møtes, for alle forventer å få rask og riktig hjelp hvis en blir syk eller skadet, og når vi går fra frisk til syk, vil vi selvsagt tilbake så raskt som mulig. Derfor vedtar vi i dag et helsebudsjett som legger grunnlaget for det som er viktigst i vår helsepolitikk: Pasientene må få rett behandling til rett tid. Helsetjenesten i Norge skal ta utgangspunkt i pasientens behov, og vi skaper pasientens

helsetjeneste. Hver enkelt pasient skal oppleve respekt og åpenhet i møtet med helsetjenesten. Det skal være sånn at ingen beslutning om deg tas uten deg.

Samtidig vet vi at for hvert år som går, blir mulighetene flere og kravene større. Det krever at vi har et edrue-
lig forhold til skillet mellom hva som er medisinsk mulig, og hva som faktisk er mulig. Vi ser stadig at etiske normer utfordres, og vi ser ikke minst at det økonomiske handlingsrommet blir utfordret.

Store oljeinntekter, lav arbeidsledighet og høy yrkesdeltakelse gjør at vi kan tilby helsetjenester i verdensklasse. Skal vi bevare en sterk helsetjeneste, må vi være villig til å gjøre endringer for å tilpasse oss en ny tid med nye utfordringer. Det er vår plikt å sikre velferdsstaten også i fremtiden.

Den lokale helsetjenesten danner grunnlaget for et godt helsetilbud. Samarbeidet mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten er spesielt viktig. Andelen eldre i den norske befolkningen er økende, og antall personer med kroniske sykdommer og sammensatte omsorgsbehov blir stadig større. Dette øker presset på helsesektoren. Vi ser også at det fortsatt er for stor variasjon i kvaliteten på tilbudet ved sykehusene. Vi er dermed avhengig av at arbeidet for mer åpenhet rundt kvaliteten i tjenestene fortsetter gjennom bruk av bl.a. kvalitetsindikatorer og helseatlas.

Helsepolitikk handler ikke bare om penger. Vi bevilger i dag mer enn 221 mrd. kr til helse neste år. For å løse fremtidens utfordringer og hindre at utfordringene blir større enn nødvendig, må vi til enhver tid være kritisk til hvordan vi bruker våre ressurser, og hvordan våre helsetjenester er organisert. Penger er viktig nok, men vi vil ikke finne ett eksempel på en pasient som blir kurert av kroner og øre alene. For å bevare helsetjenesten vår trenger vi først og fremst gode hoder og hender. Vi må jobbe på nye måter, bl.a. gjennom å ta i bruk ny medisinsk kunnskap, ta i bruk ny teknologi, samhandle bedre og gjøre pasientene til aktive deltakere i behandlingen.

Skal vi fortsatt ha et helseystem i verdensklasse, må vi prioritere hardere i årene fremover. Vi kan ikke si ja til alle og møte ethvert utspill med lovnad om mer penger eller enda flere ordninger. Det står seg ikke i møtet med fremtiden. Det er derfor spennende å se på de forskjellige partienes prioriteringer.

Spesielt interessant er det å se Senterpartiets budsjett, som er preget av urealistiske inndekninger. Senterpartiet kutter kraftig i diverse poster innen byråkrati. Samtidig har Senterpartiet, om en tar med dagens voting, til nå i år bestilt tre evalueringer, to nye saker, en nasjonal oversikt, fem nye meldinger til Stortinget, en ny forskrift, tre nasjonale strategier, en ny lov, åtte handlingsplaner og elleve utredninger – og det er innen helsefeltet. Hvordan kan en være så opptatt av å utrede

nye saker, strategier og handlingsplaner samtidig som en tar til orde for å kutte ut dem en her forventer statsråden skal sette i sving? Om Senterpartiet hadde fått flertall for alt dette, måtte vi sannsynligvis ha bygd en ny blokk til Helsedepartementet. Senterpartiet holder heller ikke det de lovet i valgkampen – ingen øremerkede midler til jordmødre på kommunalbudsjettet og ingen midler til erstatning for kvinner med alvorlige fødsels-skader. Midlene som skal gå til både ambulanse, lokal-sykehus og fødeavdelinger, har de brukt opp bare ved å lovfeste responstidsmål. Det er i det hele tatt langt mellom partiets lovnader rundt om i landet om nye sykehus, flere fødetilbud, flere ambulansestasjoner, jordmødre, sykepleiere og leger og det som er fasiten, nemlig at Senterpartiet for tredje år på rad leverer det laveste hel-sebudsjettet.

Med budsjettet vi vedtar i dag, fortsetter vi arbeidet med å bygge pasientens helsetjeneste. Vi forsterker arbeidet mot ensomhet, særlig blant unge og eldre. Neste år setter vi av over 43 mill. kr til arbeidet mot ensomhet. Samtidig har vi en stor oppmerksomhet på pasientrollen og pårørendearbeid. Budsjettet bygger ytterligere opp under målet om å skape trygge helse- og omsorgstjenester for pasientene. Ventetid for behandling skal reduseres. Rekruttering og kompetanse skal økes. Vi støtter og trygger en fremtidsrettet helsetjeneste ved å løfte den nasjonale e-helseutviklingen og legge grunnlaget for betydelige investeringer i sykehusbygg over hele landet.

Da er det jo fint at vi i dag våknet til nyheten om at vi nok en gang ble kåret av FN til verdens beste land å bo i.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [10:41:27]: Den norske legeforening mener regjeringa skyver løsningene på fastlegekrisen foran seg og gir alt annet enn håp om en snarlig endring for de mange legene som nå dessverre vurderer sin stilling. Verst er det for pasientene, som merker dette bl.a. i form av lengre ventetid. Samtidig popper det opp private aktører som tilbyr legehjelp til dem som har råd til å betale for seg.

Det blir jo ikke flere leger av privatisering. Er regjeringspartienes egentlige politikk å overføre mer og mer av folks legebehov over til private virksomheter? Og ser Høyre og representanten Stensland hvilke sosiale og geografiske ulikheter dette skaper?

Sveinung Stensland (H) [10:42:13]: Svaret på spørsmålet er nei, og det er en helt feilaktig fremstilling at vi ikke har oppmerksomhet rundt den situasjonen vi ser med fastlegeordningen. Tvert imot har vi nå varslet en ny strategi nettopp for å ta tak i dette problemet. Det er bevilget store summer til rekruttering, og senest i forri-

ge uke kom det 39 nye milliarder til ALIS. Vi har en god dialog med Legeforeningen, og jeg kjenner meg ikke igjen i det bildet representanten Hagebakken tegner av Legeforeningens samarbeid, som nå er godt.

Samtidig ser vi at det er utålmodighet der ute. Vi ser at det er usikkerhet i ordningen. Derfor er det så viktig å få dette på plass. Det er blitt gjennomført en god evaluering, og vi har et godt grunnlag for et videre arbeid, men vi må sikre at vi setter i verk de tiltakene som virker best, og det gjør vi best i trepartssamarbeidet mellom KS, regjeringen og Legeforeningen.

Kjersti Toppe (Sp) [10:43:16]: Eg synest det er spesielt at representanten Stensland er meir opptatt av å fortelja om Senterpartiet sin helsepolitikk enn om kva hans eige parti står for i helsepolitikken. Det er ein bløff at Senterpartiet har levert det svakaste helsebudsjettet. Eg veit at representanten har prøvd å få til debattar i media om dette, men heldigvis har vi media som er kritiske, og dei serverer ikkje bløffar ut til folket. Det han seier, stemmer faktisk ikkje. Eg kan gjere greie for det i mitt innlegg.

Eg vil spørja representanten om luftambulansetesta. Vi har hatt fleire debattar dei to siste åra. Han nemnde ingenting om dette i innlegget sitt, som eg hørde. Det er ein alvorleg situasjon, og hans eiga regjering har i to år sagt at dette skal ordna seg, og at beredskapen er betre enn nokon gong. Spørsmålet mitt er: Er representanten Stensland fornøgd med hans eiga regjeringa si handtering av luftambulansetesta, eller tar han sjølvkritikk på at han burde ha forhindra den situasjonen vi står i no?

Sveinung Stensland (H) [10:44:22]: Først av alt er det ganske drøyt å kalle det en bløff, all den tid en kan se i det som i dag vedtas, hvor summen er høyest, og hvor den er lavest. Arbeiderpartiet har det sterkeste helsebudsjettet målt i kroner, Senterpartiet har det svakeste målt i kroner. Og det er sant.

Når det gjelder det andre jeg tok opp, er det bare en realitet at innenfor det samme trange budsjettet skal en gjennomføre en hel rekke utredninger og andre ting uten at en er villig til å bevilge penger – en skal sågar kutte.

Når det gjelder luftambulansen, er ikke jeg i en posisjon der jeg kan beklage noe som helst på vegne av regjeringen. Det er blitt lovet at dette skal en komme inn på i debatten. Det er helseministeren som håndterer dette. Jeg tror alle er opptatt av at det skal få sin løsning. Så langt jeg er kjent med, er det redegjort for noen tekniske problemer som hopet seg opp spesielt i helgen, og ingen er glade for det. Vi har i tillegg en værissituasjon som gjør dette krevende. Men jeg kan ikke beklage noe som helst

på vegne av regjeringen. Det må eventuelt statsråden ta seg av.

Petter Eide (SV) [10:45:30]: Når det gjelder situasjonen for sykehusene i Oslo, er posisjonene ganske klare. Her vil regjeringspartiene legge ned Ullevål sykehus, mens flertallet i bystyret i Oslo vil det annerledes – de vil ikke legge ned Ullevål sykehus. Befolkningen i Oslo vil ikke legge ned Ullevål sykehus, og heller ikke flertallet av Høyres velgere i Oslo vil legge ned Ullevål sykehus. På ulike spørsmål om dette, både til helseministeren og andre, og både fra media og undertegnede, får vi ikke noe klart svar. Vil representanten Stensland anbefale sin statsråd å tvinge igjennom en nedleggelse av Ullevål sykehus på tvers av og i kollisjon med flertallet i Oslo bystyre og befolkningen i Oslo?

Sveinung Stensland (H) [10:46:19]: Nå er det ganske åpenbart hva regjeringspartiene i Stortinget har tenkt å gjøre. Det fremgår jo tydelig av innstillingen. Vi stiller oss bak det som er foreslått av regjeringen, nemlig å samle OUS til ett sykehus.

Det viktigste for oss er å komme raskt i gang med Aker. Hvis en tar med det i ligningen, tror jeg de fleste i Oslo vil bli ganske urolige hvis en ikke kommer i gang med Aker – for det blir konsekvensen av videre utsettelse. Det vil gjøre det vanskelig for befolkningen i Groruddalen og ikke minst i Akershus. Jeg føler meg trygg på – jeg er helt trygg på – at det vi gjør nå, er riktig. Jeg noterer meg flertallet i Oslo bystyre, men dette er prosesser som har pågått ganske lenge. Men mest av alt er jeg bekymret for en ytterligere utredning, som vi hadde en debatt om i Stortinget for noen uker siden. Det vil forsinke hele prosessen, og de som vil lide for det, er befolkningen i Groruddalen og det som nå er opptaksområdet til Ahus.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [10:47:28]: Jeg er stolt av det budsjettet vi nå legger fram. Budsjettet for 2020 har en tydelig Fremskrittsparti-profil og viser at Fremskrittspartiet i regjering betyr en positiv forskjell for landets eldre og hjelpetrengende.

Hver dag er vi vant til å ta store og små beslutninger på vegne av oss selv. Det endrer seg ikke når vi blir eldre og hjelpetrengende. Fremskrittspartiet vil ha færre kommuner som overstyrer hverdagen til eldre mennesker, og flere kommuner som anerkjenner at eldre mennesker klarer å bestemme selv. Derfor har vi i årets budsjett etablert en belønningsordning for kommuner som innfører valgfrihet i eldreomsorgen. Når det offentlige tar ansvar for finansiering og kvalitet, er det helt uvesentlig for oss hvem som leverer tilbudet. Det eneste

som betyr noe, er kvaliteten i tilbudet, at de eldre skal få lov til å velge ut fra sine egne preferanser. Kommuner som innfører fritt brukervalg i eldreomsorgen, får nå 500 000 kr i belønning.

Her går det altså et tydelig skille mellom Fremskrittspartiet og venstresiden i norsk politikk. Der vi mener at hver enkelt person er best til å ta valg på vegne av seg selv, mener venstresiden at de er bedre i stand til å ta valg for dem. Særlig bekymret er jeg over utviklingen vi ser i Arbeiderpartiet, som nå aktivt bekjemper mangfold, kvalitet og valgfrihet i eldreomsorgen i kommune etter kommune.

Økt kvalitet i eldreomsorgen er et av satsingsområdene for Fremskrittspartiet i regjering. Mange eldre får i dag servert mat fra industrialiserte sentralkjøkken, og enkelte kommuner bestiller maten til sykehjemmene fra helt andre deler av landet. Det fører til et lite appetittlig måltid og bidrar til at en stor del av landets eldre blir underernært. Det vil vi gjøre noe med. Matglede er også livsglede. I årets budsjett har Fremskrittspartiet fått gjennomslag for en stor satsing på å få kjøkkenet tilbake på flere sykehjem og etablerer en tilskuddsordning på 400 mill. kr. Det er viktig at kommunene nå tar ansvar gjennom faktisk å søke på ordningen. Jeg har tro på at Fremskrittspartiets kommunepolitikere lokalt vil jobbe for det over hele landet, og jeg håper også de andre partiene ser verdien av det.

Alle våre eldre fortjener gode og verdige tjenester, uavhengig av hvor i landet de bor. Siden 1. mai 2016 har seks kommuner deltatt i regjeringens forsøk med statlig finansiert eldreomsorg, og resultatene har vært svært gode. Jeg har selv vært i Lillesand kommune og snakket med brukere, pårørende, ansatte og til og med økonomisjefen. I Lillesand kommune er absolutt alle strålende fornøyd med tilbudet sitt. De opplever å ha bedre oversikt over tilbudene og bedre tildelingspraksis, og de har fått gitt de eldre det tilbudet de har behov for. Kommunen har også ansatt en egen aktivitør som sikrer aktivitetstilbudet. Etter at de kom inn i forsøksordningen, har ikke kommunen mottatt en eneste klage på tjenestetilbudet innen helse og omsorg. Jeg er glad for at Fremskrittspartiet i årets budsjett fikk gjennomslag for å utvide forsøket ytterligere – til seks nye kommuner. Søknadsfristen er 1. februar.

Verdighetssenteret tilbyr etterutdanning av helsepersonell i akuttmedisinsk eldreomsorg, som palliativ eldreomsorg og som frivillighetskoordinator. Fremskrittspartiet har ved flere anledninger besøkt dem i år, og vi er imponert over arbeidet de gjør. Utdanningen de tilbyr, er etterspurt i kommunene, og behovet kommer bare til å øke framover. For 2020 har regjeringen satt av 12 mill. kr i tilskudd til Verdighetssenteret. Jeg fremmer i dag, på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig

Folkeparti og Venstre, et forslag om å be regjeringen sikre videre drift og oppfølging av Verdighetssenteret, slik at vi fortsatt vil ha kompetanse på disse områdene.

I høst hadde jeg også gleden av å møte Christian Christensen og Børge Hognestad, som har startet Ønsketransporten. Det er en ideell organisasjon som gir et helt unikt tilbud til alvorlig syke og døende mennesker, så de kan få oppfylt ønsker og drømmer som det offentlige helsevesenet ikke kan imøtekomme. De har kjøpt inn en ambulansebil og designet den for å kunne transportere alvorlig syke mennesker til steder eller personer som har betydd mye for dem i livet, en siste gang før de dør. Arbeidet de gjør, er meningsfylt og viktig for enkeltpersoner og familier. For Fremskrittspartiet har det vært viktig å støtte opp om dette arbeidet. Jeg er derfor glad for at vi har fått flertall for å bevilge 1 mill. kr til Ønsketransporten, slik at de kan videreutvikle og utvide tilbudet sitt til flere innbyggere i Norge.

Fremskrittspartiets viktigste prioriteringer i årets helse- og omsorgsbudsjett er økt kvalitet i eldreomsorgen. Derfor innfører vi en tilskuddsordning for å etablere kjøkken og videreføre prosjekter med statlig finansiert eldreomsorg. Vi har insentivordninger for at kommunene skal tilby mer valgfrihet, vi satser på kompetanseheving hos helsepersonell, og vi styrker tilbudet til ideelle organisasjoner som bidrar til at enkeltpersoner får en enklere hverdag.

Med det ser jeg fram til en videre debatt og til å vedta et svært godt budsjett for landets eldre.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Ingvild Kjerkol (A) [10:52:22]: Representanten Bruun-Gundersen viet lite oppmerksomhet til beredskap i innlegget sitt. Jeg hørte egentlig ingenting om det – og det i en situasjon hvor den nordlige landsdelen uke etter uke opplever at beredskapen er redusert, at det er ekstraordinære tiltak – helikopter i stedet for fly – som gjør at man opprettholder beredskapen. Konsekvensen av det blir at personellet blir overforbrukt, og at man får en personellkrise når man i utgangspunktet hadde mangel på fly og mangel på annen type personell. I helgen ble dette enda mer alvorlig da fem av flyene til den nye operatøren, Babcock, ble satt på bakken. Likevel framholder helseministeren at beredskapen er 100 pst. Da regner han altså med alle de ekstraordinære tiltakene. Er dette en situasjon som Fremskrittspartiet er beroliget av?

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [10:53:24]: Beredskapssituasjonen i nord er alvorlig. Fremskrittspartiet deler mange av de samme bekymringene som representanten Kjerkol her framhever. Det aller viktigste for

oss er at situasjonen kommer under kontroll, og at man har den beredskapen som innbyggerne har behov for.

Jeg er ikke helt sikker på om ikke representanten Kjerkol heller burde stilt dette spørsmålet til helseministeren. Fra Fremskrittspartiets side følger vi situasjonen tett, og vi kommer ikke til å gi slipp på den saken før vi er sikre på at innbyggerne i den nordlige regionen vår er trygge på at de har det helsetilbudet de har behov for.

Kjersti Toppe (Sp) [10:54:16]: I april uttalte representanten Bruun-Gundersen til NTB at

«Frp frykter de nye sykehusplanene i Oslo kan velte økonomien til Helse sør-øst, og vurderer å stemme imot lånesøknaden når saken skal opp i Stortinget».

Vidare vart det uttalt:

«Det er mye usikkerhet rundt dette prosjektet. Valg av tomt og lokalisering er ikke grundig utredet, og byggelånet forutsetter at Oslo universitetssykehus må effektivisere driften med 2,1 milliarder.»

Representanten spør retorisk:

«Hvis det er mulig, hvorfor har de ikke klart det før?»

Og Sylvi Listhaug, den gang stortingsrepresentant, uttalte:

«Vi trenger å bli trygge på at dette prosjektet er forsvarlig før vi kan bevilge lånet på over 30 milliarder kroner. Det er vi ikke i dag».

Spørsmålet er: Kva er nytt sidan april til no sidan Framstegspartiet no går inn for å stemma for lånesøknaden på over 30 mrd. kr?

Ashild Bruun-Gundersen (FrP) [10:55:19]: Noe av det vesentlige som er nytt, er at regjeringen har endret lånebetingelsene for sykehus. Det å gi sykehus mulighet for annuitetslån og lengre nedbetalingstid har frigjort 200 mill. kr–300 mill. kr årlig ved Oslo universitetssykehus. Det betyr at den økonomiske risikoen for prosjektet er betydelig redusert. I tillegg har vi fått flere forsikringer om at man skal nedskalere prosjektet ved å øke oppgavene til de private sykehusene, Diakonhjemmet og Lovisenberg, som Fremskrittspartiet har vært veldig opptatt av, som leverer et godt helsetilbud i denne regionen, og som skal få flere oppgaver.

Representanten Toppe har lest merknadene våre: Vi har nedskalert prosjektet, vi har fått en ny utredning av Ullevål-alternativet, og selv om Fremskrittspartiet primært ønsket en full utredning, så det var mulig å sammenstille, viste i hvert fall belysningen av dette at ved å velge Ullevål som tomtealternativ, ville prosjektet ta syv år lengre tid og koste 12,8 mrd. kr mer. Det er i hvert noen av de momentene som har endret seg siden april.

Petter Eide (SV) [10:56:34]: Jeg vil også spørre representanten Bruun-Gundersen om Ullevål sykehus. Vi

hørte representanten Stenslands innlegg i sted i replikkvekslingen. Han var ganske indirekte, men likevel ganske tydelig på at Ullevål sykehus skal legges ned – i konflikt med hva bystyret i Oslo ønsker, og også hva befolkningen i Oslo ønsker. Det er kanskje ikke så vanskelig for Høyre, for de har Høyre med seg i bystyret, men representanten Bruun-Gundersen har ikke sine folk med seg i bystyret. Fremskrittspartiet i Oslo er imot å legge ned Ullevål sykehus.

Jeg har lyst til å spørre: Hva mener representanten om det demokratiske i det at vi fra Stortinget skal overkjøre flertallet i Oslo bystyre, og at Fremskrittspartiet i Stortinget overkjører sin egen bystyregruppe?

Ashild Bruun-Gundersen (FrP) [10:57:29]: Det er ikke sånn at Stortinget har intensjon om å overkjøre Oslo bystyre i reguleringsplanprosessen som de nå er inne i. Det er Oslo kommune som er planmyndighet, og som skal gjennom de reguleringsplanprosessene som må til for nye sykehus. Det arbeidet har i hvert fall ikke jeg eller Fremskrittspartiet på Stortinget tenkt å blande oss inn i. Vi avventer resultatet av det.

Fremskrittspartiet er enig med seg selv om at den økonomiske risikoen i Oslo-prosjektet har det vært viktig å ha kontroll på. Dette er altså et kjempestort prosjekt – kanskje norgeshistoriens største landbaserte prosjekt. Det er helt avgjørende at vi har kontroll på økonomien, slik at det ikke går utover pasientbehandlingen. Vi har i regjering fått gjennomslag for å endre lånebetingelsene, noe som frigir 200 mill. kr–300 mill. kr årlig for Oslo universitetssykehus. Det har redusert den økonomiske risikoen betydelig.

Vi kommer til å følge den prosessen videre. Det viktigste for oss er at innbyggerne i Oslo skal få et godt helsetilbud.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Kjersti Toppe (Sp) [10:58:47]: Norsk helseteneste står ved eit skilje. Skal vi stoppa utviklinga mot eit todelte helsevesen og auka sosiale helseforskjellar, trengst ein ny helsepolitikk – ein helsepolitikk som sikrar likeverdige helsetenester og trygg helseberedskap i heile landet, ein helsepolitikk for folkevald styring i staden for udemokratisk byråkratystyre, ein helsepolitikk som satsar på førebygging og betre folkehelsepolitikk.

Noreg har eit godt utvikla helsevesen, men no går utviklinga i feil retning. Vi har ei fastlegekrise i Noreg. Vi har ei luftambulanskrise i Noreg. Det er fakkeltog for fødeavdelingar, følgjeteneste og ambulansberedskap. Norske sjukehus vil bryta arbeidsmiljølova over 500 000 gonger i år. Det er ny rekord. Aftenposten har kartlagt menneskerettsbrot og vald i eldreomsorga. VG har dokumentert svikt og svik i oppfølging av samhandlingsreformer.

ma. Dette viser ei helseteneste som ikkje lenger er verdystyrt, men pengestyrt. Vi treng altså ein ny helsepolitikk.

Senterpartiet vil reversera marknadsrettinga og ta faget og verdiane tilbake i norsk helseteneste. Senterpartiets alternative statsbudsjett drar helsepolitikken nettopp i ei slik retning, som eit alternativ til regjeringas politikk for meir sentralisering, privatisering og marknadstenking innan helse.

Senterpartiet prioriterer førebygging og folkehelse tiltak, som fysisk aktivitet i skulen og gratis frukt og grønt for elevar. Vi styrkjer sjukehusøkonomien til dei offentlege sjukehusa med 1 mrd. kr og vil ta bort ordninga med stykkprisfinansiering av pasientar.

Vi prioriterer fødsels- og barselomsorga og ei styrkt ambulanseteneste for å sikra folk tryggleik for dei viktige tilboda, og vi føreslår eit løft for psykisk helsevern, med øyremerkte midlar til barne- og ungdomspsykiatrien og distriktpsykiatriske senter.

Krisa i fastlegeordninga er vorten til på denne regjeringa si vakt. Fastlegeordninga er grunnmuren i kommunehelsetenesta vår. Rekrutteringssvikten er no alvorleg, og legeflukta frå ordninga har nådd inn til dei store byane. Senterpartiet føreslår 400 nye stillingar til neste år for allmennlege i spesialisering. I tillegg føreslår vi 160 nye turnusstillingar på sjukehus, LIS1.

Senterpartiet styrkjer kommuneøkonomien med 2,5 mrd. kr for å gi kommunane nødvendige rammer til å yta gode helsetenester nær der folk bur. Vi føreslår eit nytt investeringstilskot til kommunar som vil etablere tryggleiksbustader for eldre. Vi har særskilde satsingar til arbeidet med antibiotikaresistens, legemiddelangel og pårørandearbeid. Vi prioriterer midlar til Stiftelsen Organdonasjon og til likemannsarbeidet på ulike felt i helsetenesta.

Senterpartiet går imot lånesøknaden til nytt Oslo universitetssjukehus. Låneramma er på 29,1 mrd. kr i første fase. Det er den største sjukehusinvesteringa i Noreg nokon gong. Prosessen er sterkt kritisert, og forslaget er møtt med unison motstand og sterk bekymring frå alle tilsetteorganisasjonar og pasient- og brukarorganisasjonar. Prosessen er kritisert for ikkje å vera i tråd med staten sin eigen tidlegfaserettleiar for sjukehusbygg.

Helseministeren sitt vedtak på eit lukka føretaksmøte i 2016 er i dag førande og til hinder for ei grundig og seriøs utgreiing av Ullevål-alternativet. Det føreslåtte alternativet med samla utbygging på Gaustad vart forkasta av førre administrerande direktør i OUS, Siri Hatlen, allereie i 2010.

Verksemdsplanen var ikkje lagd fram før valet av modell vart gjort i føretaksmøte. Det er reist vesentleg kritikk mot tomteval og den reguleringsmessige risikoen. Det er òg reist kritikk fordi forslaget ikkje vil løysa ka-

pasitetsutfordringane i regionen som heilskap. Ahus er underdimensjonert, og Aker vil ikkje kunna verta lokalsjukehus for heile Groruddalen før eventuelt etter mange, mange år.

I tillegg er det stor usikkerheit rundt økonomien i prosjektet. Byggingeplanane føreset ei kraftig effektivisering av drift i forkant av utbygginga og at helseføretaket oppnår store driftsøkonomiske gevinstar i etterkant. Ikkje minst er det reist sterk fagleg kritikk til ny struktur, særleg frå traumemiljøet, sidan forslaget betyr ei splitting av eksisterande, sterke fagmiljø.

Ei tverrfagleg arbeidsgruppe med Eilif Holte i spissen la i april i år fram rapporten «Parksykehuset Ullevål». Rapporten dokumenterer at Ullevål-tomta er langt meir eigna for sjukehusbygging enn Gaustad. Parksjukehuset – som også er Senterpartiets alternativ – er 20 mrd. kr billigare enn å byggja på Gaustad. Senterpartiet føreslår difor å planleggja sjukehusutbygginga i Oslo rundt ein modell der Ullevål vert bygd ut som eit stort akuttsjukehus med traumesenter, Aker sjukehus vert nytt lokalsjukehus for heile Groruddalen, Radiumhospitalet vert oppretthalde som spesialisert kreftsjukehus og Rikshospitalet vert oppretthalde uforandra for lands- og regionfunksjonar. I seinare fasar kan det skje ei samling av Rikshospitalets funksjonar på Ullevål.

Det er i dag eit stort fleirtal i Oslo for å behalda Ullevål sjukehus, slik vi føreslår. Sju av ti Oslo-innbyggjarar støttar Senterpartiet i denne saka. Fleirtalet i Oslo bystyre støttar Senterpartiet i denne saka. Eg vil berre seia at sjølv om vi taper denne saka i Stortinget i dag, er ikkje siste ord sagt, og i 2021 er det nytt stortingsval.

Luftambulanseberedskapen i nord er i krise. I løpet av kort tid har ein rasert ei svært god og trygg luftambulanseteneste på grunn av ein skandaløs anbudsprosess og inkompetanse i helseføretaket. Vi har ei regjering som har latt dette skje, og ein statsråd som ikkje har tatt nødvendig ansvar. Kaoset vi har no, var varsla. Situasjonen synest å vera utan politisk kontroll.

I går stod fem av elleve fly på bakken, fire av dei på grunn av motorfusk. Babcock veit ikkje kva dette vil kosta, eller når flya er tilbake i normal drift. Og det verste: Dei veit ikkje kva som feilar flya.

Svikten var kjent allereie i august. Først i desember vart flya sette på bakken. Tidlegare i haust vart det kjent at flya hadde eit navigeringssystem som ikkje fungerte nord for 70 grader. Det gjorde det vanskeleg å landa flya i mørke og ved dårleg sikt. I tillegg kjem pilotmangelen, som har vore kjend og varsla i snart to år.

Situasjonen er dramatisk. Helseministeren og regjeringa har ikkje forstått alvoret. Det har gått politisk prestisje i saka. Helseministeren har forsvart anbudsprosessen og kontrakten frå dag éin. Kontrakten skulle gi betre tenester, men til redusert pris. Det har gått som det måtte gå.

Senterpartiet tok opp denne saka første gong i Stortinget i januar 2018, for to år sidan. Stortinget gjorde i juni 2018 vedtak om å be regjeringa sikra luftambulanseberedskapen over heile landet og å evaluera anbudsprosessen. Det er beklageleg at ingen av desse vedtaka er følgde opp. Tenesta er ikkje stabil og føreseieleg i dag. Det er innlysande.

Det er forståeleg at folk i nord vert provoserte når statsministeren står i Stortinget og hevdar at beredskapen er styrkt, og helseministeren skriv at beredskapen er på over 100 pst. I verkelegheita er beredskapen sterkt pressa. Nordlys melder om frustrerte pilotar, redde sjukepleiarar og ei befolkning som fryktar at liv og helse ikkje vert forsvarleg varetatt. UNN-direktøren fortel om helsepersonell som gjer sitt yttarste for å gi pasientar eit forsvarleg tilbod i den krevjande situasjonen dei står i. Legar står fram og fortel om totalt uverdige og lange bilambulansetransportar av svært sjuke pasientar – barn og eldre. Planlagde operasjonar vert utsette, og sengepostane er fulle.

Senterpartiet krev no at helseminister Høie kjem på banen og tar det nødvendig ansvaret. Vi føreslår i dag at staten overtar luftambulansenesta, og at kontrakten mellom Luftambulansenesta HF og Babcock vert heva som følgje av at selskapet ikkje har evna å levera luftambulanseberedskap i tråd med kontrakten. Luftambulansenesta HF har vist at dei ikkje har hatt kontroll eller nødvendig kompetanse i denne saka. Regjeringa må sikra både kortsiktige og langsiktige tiltak for å gjera denne kritisk viktige beredskapstenesta stabil og føreseieleg.

Vi føreslår at dei fem ambulanseflya som høyrer til den tidlegare operatøren, om nødvendig må setjast inn i tenesta saman med Forsvarets helikopter, som straks-tiltak. Vi føreslår òg ei ekstern, uavhengig gransking av heile prosessen med luftambulanseanbodet og operatørbyttet.

Med dette tar eg opp forslaga Senterpartiet står bak.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Sveinung Stensland (H) [11:09:03]: Jeg ramset i mitt innlegg opp en lang liste med ting som Senterpartiet hadde stemt for i Stortinget. Den er så lang at jeg ikke skal gjenta den her, men det er en del utredninger og planer og diverse ting som er bestillinger fra Stortinget til regjeringen som Senterpartiet ønsker å gjennomføre. Jeg har et spørsmål til representanten Toppe: Ville en, hvis dette ble vedtatt, fått mer byråkrati eller mindre byråkrati?

Kjersti Toppe (Sp) [11:09:32]: Dei forslaga som vi fremjar og er med på i Stortinget, går på å få betre tenes-

ter ut til folket. Det er ikkje den typen byråkrati vi er ute etter å redusera. Vi er ute etter å redusera meningslause ting som ein held på med i departementet, f.eks. som å utgreia betalingsordningar for fritt behandlingsval, som dei bruker ein del ressursar på, og å utgreia ei ordning i kommunane for fritt brukarval, pasientrettsdirektivet. Og vi er opptatt av å stoppa å sløsa med pengar, som ein har gjort no i f.eks. luftambulanseanbodet. Det er òg mykje sløsing i helseføretaka, med f.eks. ei kommunikasjonsavdeling som det ikkje er nødvendig å ha, og ein ekstremt stor bruk av konsultentselskap, som òg tar mykje pengar, som vi heller kan bruka på tenester ute blant folk.

Sveinung Stensland (H) [11:10:37]: Jeg noterer meg at representanten Toppe ikke er interessert i å ta tak i om dette gir mer eller mindre byråkrati.

Men jeg kan prøve meg på noe annet. Mye av dette handler jo om at statsråden skal følge opp, eller at et direktorat skal følge opp, eller at en skal ha flere statlige planer. I det hele tatt er det få politikere på Stortinget som er mer opptatt av at helseministeren skal ta ansvar for ting som skjer ute i distriktene, enn nettopp representanten Toppe. Med så mange nye planer, så mange nye strategier, så mange nye statlige ting som diverse direktorater skal gjennomføre, vil en få mer eller mindre sentralisering av helsepolitikken?

Kjersti Toppe (Sp) [11:11:12]: Alt vi leverer av politikk, går ut på at ein skal få ei desentralisering ut av helsepolitikken, og at folk skal få likeverdige tenester uavhengig av kvar dei bur. Dei sakene vi har tatt opp i Stortinget, er på område som nettopp trengst å styrkjast.

Ta fastlegeordninga: Eg synest ikkje det er greitt at vi har ei fastlegekrise i Noreg. Da må vi be om ein handlingsplan. Det er faktisk heilt nødvendig.

Ta jordmortilbodet og følgjetenesta: Når det er stor svikt i følgjetenesta, må vi nødvendigvis be statsråden om å ta ansvar og sørgja for at dei fødande som har lang reiseveg, får det som faktisk er eit lovpålagt krav frå helseføretaka, at det fungerer der ute.

Vi er nøyddde til å ta tak i det som ikkje fungerer, og det er det dessverre veldig mykje av under denne regjeringa.

Carl-Erik Grimstad (V) [11:12:17]: Jeg bet meg merke i begrepet «meningsløs sløsing», og jeg registrerer at Senterpartiet har gått inn for å kutte 21,5 mill. kr i tannhelsekapitlet i helsebudsjettet, i motsetning til Arbeiderpartiet og SV, som vil ha betydelige økninger. Jeg kan ikke se at Senterpartiet vil annet enn å reversere de endringene som regjeringene har foreslått, og som vil styrke tannhelsetjenesten på enkelte punkter, i motsetning til andre, der det foretas en justering. Da lurar jeg

på om dette er et eksempel på meningsløs sløsing. Hvem sine tenner skal i så fall disse 21,5 mill. kr gå ut over?

Kjersti Toppe (Sp) [11:13:11]: Det er no sånn at helse og helsepolitikk finn vi ikkje berre på Helse- og omsorgsdepartementet sitt budsjett. Vi har òg eit kommunebudsjett, der det er veldig mykje helsepolitikk og helseansvar.

Det vi har gjort på tannhelsefeltet, er å kutta i budsjettet til dei regionale kompetansesentera, som har fått ein stor auke dei siste fem åra, og så har vi overført det til fylkeskommunen sine rammer, som har ansvaret for barn, unge og eldre. Vi har vore spesielt opptatt av at det er veldig mange eldre med behov som ikkje får det tilbodet dei skal ha. Vi veit òg at fylkeskommunen har stramme økonomiske rammer. Da meiner vi at det er mykje viktigare at fylkeskommunen får auka sine rammer, slik at ein kan gi det same helsetilbodet, noko som er veldig viktig spesielt for eldre og pleietrengande.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Torleif Hamre (SV) [11:14:26]: Debatten i dag blir dessverre ikke helt den vi skulle hatt. Den skulle handle om selve grunnvollen i velferdssamfunnet, om hvordan vi kan utvikle samfunnet slik at det fremmer god helse i befolkningen, om hvordan alle innbyggere landet rundt, fra alle lag og i alle livets faser, skal sikres trygg tilgang til gode helsetilbud tilpasset sitt behov. Helsekapitlet i statsbudsjettet handler om det, og det gjør i høy grad også kommunedelen, som ble debattert under et annet kapittel sist fredag. Nå må vi bruke mye tid på to svært alvorlige saker som virkelig kunne ha fortjent en behandling for seg. Den ene er naturligvis situasjonen for beredskapen i Nord-Norge og skandalen rundt luftambulansetjenestene. Her har vår representant Torgeir Knag Fylkesnes levert et forslag og vil følge opp den saken videre i debatten i dag. Så er det Ullevål-saken og sykehusene i Oslo, som også er en helt usedvanlig stor og viktig sak. Vi skal sørge for at dette historiske valget ikke drukner i alle de andre viktige helsesakene.

SVs alternative budsjett peker ut en tydelig hovedretning. Vi ønsker først og fremst å verne og videreutvikle det offentlige helsetilbudet og sørge for at mest mulig av budsjettene styres til bemanning og behandling. Istedenfor at spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten – sykehus og kommuner – dytter problemer mellom seg, må begge styrkes for å gjøre god samhandling mulig. Begge trenger et solid løft. Det samme gjelder det forebyggende helsearbeidet. Dette er utgangspunktet for hovedsatsingene våre. Vi gir 2,2 mrd. kr mer til helse fordelt på helsekapitlet og øremerkede

satsinger i kommunekapitlet. I tillegg kommer økningen i kommunerammen, som i høy grad også handler om kommunenes mulighet til å gi gode helsetilbud og satse på forebyggende helsetiltak.

Mange av utfordringene i Helse-Norge de siste årene skyldes underfinansiering av reformer, kvalitetskrav og omstillingstiltak. Sykehus mange steder i landet sliter med å behandle så mange og så raskt som de skulle, og såkalte effektiviseringskutt og oppsparingskrav tærer stadig mer på driftsmidlene. Vi har sett dette med all tydelighet når det gjelder fødsels- og barseltjenestene, der misnøyen har utløst et opprør landet rundt, og vi ser det ikke minst i nord. Fra Kirkenes sykehus hørte vi sist uke om en alvorlig bemanningskrise som går på pasientsikkerheten løs. Og så er det altså ambulansedybberedskapen, skapt av en ulykksalig og ideologisk styrt outsourcing, som har nådd et kritisk bunnivå de siste dagene. En hel landsdel opplever utrygghet for helt livsviktige tjenester.

Vi vil ha et helsevesen der folk kan stole på at fellesskapet sørger for et trygt helsetilbud for hele befolkningen i hele Norge. Når sykehusene sliter med sprengt kapasitet, går det ut over både pasienter, ansatte og kommunene, som blir presset til å ta en større del av ansvaret enn de er klare for. Det er ikke lenger rom for rausket i systemene, og mange syke og sårbare mennesker som kunne trengt trygghet og ro, opplever å bli hastesendt mellom sykehus, hjem og kommunale mottaksplasser, noe vi også har lest mye om i det siste.

Kommunene på sin side strever med å gjennomføre alle de nye lovpålagte oppgavene og samtidig finne midler til bemanning utover et absolutt minimum og kunne satse på forebyggende arbeid. Regjeringen forteller at kommunene har penger nok, kuttlistene i budsjettene ute i kommunene i disse dager forteller en helt annen historie. Derfor vil SV for det første styrke sykehusbudsjettene med 1 mrd. kr utover regjeringens forslag. For det andre får kommunene økte rammebevilgninger, og vi legger inn halvannen milliard til øremerkede helsetilbud – på rusområdet, der ettervern for mennesker med rusavhengighet må være en integrert del av spesialisthelsetjenesten, og til psykisk helsevern, grunnbemanning, flere hele og faste stillinger, kommunale helsetilbud, jordmødre, tannhelsereform og mye annet.

Til slutt raskt til Ullevål. For meg som kommer utenfra og så å si er på gjestevist i Stortinget, er det helt utrolig at en sak av disse dimensjonene ikke er brakt inn for en grundig behandling og avgjørelse i Stortinget, men legges ut til en byråkratisk behandling i helseforetakene, riktignok med helseministeren med siste hånd på vekta. Kan dette være riktig? Jeg kan ikke forstå det. Jeg kan ikke forstå at det ikke er i Stortinget et slikt spørsmål må

forankres. Etter all den kritikken som er kommet fra fagmiljøer, ansatte og byens befolkning, vil jeg virkelig si: Dette kan vi ikke være med på. – Dette skal vi følge opp videre i debatten.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Camilla Strandskog (H) [11:19:59]: Vi blir flere eldre, vi lever lenger, og vi får færre arbeidstakere per pensjonist. Velferdsstaten vil få store utfordringer framover, og det vil bli behov for mer, ikke mindre, samarbeid for å finne de beste løsningene. Derfor stiller jeg meg undrende til at flere partier, også SV, synes det er helt greit å samarbeide med ideelle, men ikke med private. De ideelle som leverer barnehageplasser til barn eller sykehjemsplasser til eldre, drives ofte av religiøs motivasjon, noe SV tidligere har vært en sterk kritiker av, bl.a. privatskoler. Hvor bekvemme er egentlig SV med religiøst motiverte offentlig finansierte velferdstjenester? Hvilke formålsparagrafer er akseptable? Hvor mye mangfold og hvor mange samarbeidspartnere ville det være igjen for det offentlige å samarbeide med om vi skulle fulgt SVs preferanser?

Torleif Hamre (V) [11:20:49]: Det var et vidt og stort spørsmål, men SV er opptatt av at først og fremst skal fellesskapet, det offentlige, ta ansvar for de grunnleggende velferdstjenestene. Så ser vi på private ideelle tilbud som et supplement, og det vil vi fortsette å gjøre. Det gjelder også alternativer som drives i kirkelig regi, f.eks., som vi absolutt aksepterer som en del av det totale tilbudet. Det viktigste for oss når det gjelder å legge føringer for de private tilbudene, er at helsekronene ikke skal forsvinne ut til profitt i private foretak, men krone for krone gå til helse- og andre velferdstjenester for befolkningen. Det synes vi at vi skylder skattebetalerne.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [11:21:53]: 63 000 færre står i helsekø nå enn da SV satt i regjering. Fritt behandlingsvalg er en stor bidragsyter til det. Ikke bare reduserer det ventetidene, det øker også valgfriheten og stimulerer de offentlige sykehusene til å bli mer effektive. Stadig flere benytter seg av fritt behandlingsvalg. Over 25 000 har benyttet seg av muligheten så langt. Det betyr at de kommer raskere til helsehjelp enn de ellers ville ha gjort, eller at de får behandling ved den institusjonen de mener har det beste tilbudet.

Har SV i det hele tatt regnet på hvor mye ventetiden kommer til øke dersom man avviker fritt behandlingsvalg? Det er ikke vanskelig å se for seg at helsekøene vil øke betraktelig dersom man ikke lar folk ha den muligheten. Det er helt greit at SV har ideologiske skylapper, men hvorfor vil de ikke engang kjøpe kapasitet fra de private når den offentlige kapasiteten er sprengt?

Torleif Hamre (V) [11:22:49]: Jeg kan ikke godta premisset, at køene vil øke kraftig med vår politikk. Med SVs satsing på en konkret styrking i budsjettet, en kraftig styrking av spesialisthelsetjenesten, tror jeg behandlingskapasiteten vil bli større og ikke mindre. Vi er heller ikke imot fritt sykehusvalg, men vi velger ikke fritt brukervalg i primærhelsetjenesten i kommunene. Det er ikke ideologiske skylapper, det handler om å forvalte fellesskapets penger på best mulig måte for å utvikle tjenestene på egen kjøp. Vi tror det vil være best. Men vi er for å kjøpe tjenester når det er nødvendig, som supplement til det offentlige helsevesenet. Det er ikke sant at vi ikke gjør det.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:23:45]: Det varsles trangere økonomiske tider, der offentlige utgifter fra 2030 og framover vil overstige inntektene. Det er store variasjoner mellom kommunene med hensyn til demografisk utvikling. Noen utkantkommuner vil ha en aldersbæreevne under 2, dvs. to yrkesaktive per pensjonist. Samtidig viser en fersk rapport et behov for om lag 30 000 nye heldøgns omsorgsplasser innen 2030. Hvis alt dette skal dekkes med sykehjem eller omsorgsboliger, vil investeringskostnadene være nærmere 100 mrd. kr. I tillegg til store rekrutteringsutfordringer står kommunene overfor en stor økonomisk utfordring. Vi i Kristelig Folkeparti mener utfordringene er så store at det i det minste må kunne diskuteres om og hvordan de private og ideelle aktørene kan være en del av løsningen. Hvordan ser SV for seg at de varslede utfordringene innenfor helse- og omsorgsfeltet skal løses, og er det i det hele tatt interessant for SV å diskutere en velferdsmiks?

Torleif Hamre (V) [11:24:49]: Ja. Vi utelukker ikke private ideelle aktører, men ressursene er begrenset, og det er tross alt de begrensede ressursene som skal brukes, enten det er i det offentlige helsetilbudet som utvikles kommunalt, i dette tilfellet, i regi av kommunene, eller det skal brukes til å kjøpe tjenester av f.eks. ideelle virksomheter. Det blir tross alt ikke flere penger av å dele det opp og trekke inn private aktører. Utfordringen er vel egentlig den samme uansett. Så ser vi at kommunene velger å gjøre det på litt forskjellige måter, og så lenge pengene går til omsorgen, synes jeg faktisk det er greit. Men for oss vil stort sett hovedlinjen være å utvikle de kommunale tjenestene i eget hus.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Carl-Erik Grimstad (V) [11:26:07]: Ved framleggingen av dette budsjettet er det igjen grunn til å takke komiteen for et godt samarbeid i året som snart har gått. Det saklige, gjennomgående verdige ordskiftet som

preger vårt arbeid både her i huset og ikke minst i debatter i andre offentlige kanaler, opplever jeg som en grunnleggende styrke ved vårt velferdssamfunn. Det betyr likevel ikke at meningsforskjellene med hensyn til framtidsutsiktene for helsetilstanden her til lands ikke er til stede. Den generelle samfunnsøkonomiske utviklingen de siste par tiårene kan medføre behov for å omorganisere helsetilbud vi i dag tar for gitt.

Overskriften for denne regjeringen er «et bærekraftig velferdssamfunn», og vi må kontinuerlig arbeide for å skape ordninger som sikrer de best mulige helse- og omsorgstjenestene, og som samfunnet på lengre sikt er i stand til å opprettholde og videreutvikle.

Vi opplever økte utfordringer når det gjelder alderssammensetningen i befolkningen, og også når det gjelder psykisk helse, spesielt blant unge. Den nylig publiserte opptrappingsplanen for barn og unges psykiske helse illustrerer til fulle de utfordringene vi står overfor når det gjelder behov for tidlig innsats og forebyggende arbeid. Når planen er ferdig behandlet her i huset, må den følges opp av tiltak av både økonomisk og administrativ karakter.

Det er min ambisjon at Venstres helsepolitikk skal være tydelig, bærekraftig, moderne og framtidsrettet. Oversatt betyr dette ikke minst en oppprioritering av primærhelsetjenesten, forebygging, tidlig innsats og velferdsteknologi. I så måte er jeg glad for at fastlegene nå får et ytterligere løft. Det er en innsats Venstre vil arbeide for å forsterke i årene framover. Fastlegesituasjonen må angripes på flere fronter. Ordningen er presset. Fastlegene har fått stadig flere oppgaver, og rekrutteringssituasjonen er problematisk, også etter hvert i de større byene.

Det er en kjensgjerning at et stort flertall av fastlegene ønsker å arbeide i selvstendig praksis og ikke som kommuneansatte. Samfunnsøkonomisk er det også grunn til å anse dette som ønskelig. Et system med utelukkende kommunalt ansatte fastleger innenfor rammen av dagens rekrutteringssituasjon og med de økende forventningene til pasientens helsetjeneste vil i løpet av kort tid passere den smertegrensen som framtidens helsebudsjetter kan tåle.

I tråd med Venstres helsepolitikk er vi særlig fornøyd med innsatsen som regjeringen har lagt ned for å styrke allmennlegetjenesten. Det settes av til sammen 350 mill. kr for å styrke fastlegeordningen. For øvrig skal det legges fram en handlingsplan for allmennlegetjenesten i kommunene i løpet av våren 2020. For første gang siden 2011 er altså antallet LIS-leger, den tidligere turnustjenesten, økt – for neste år med 38 stillinger, øremerket Nord-Norge.

Primærhelsetjenesten er likevel mer enn antall allmennleger, og Venstres politikk skal kjennetegnes bl.a.

av forebyggende tjenester som helsestasjoner, skolehelsetjeneste, helsesykepleiere og andre yrkesgrupper som fortløpende rekrutteres i kommunene.

Fra Venstres side er vi særlig fornøyd med innsatsen som har kommet Fontenehuset til gode. I budsjettet for inneværende år fikk vi på tampen av budsjettforhandlingene gjennomslag for 4 mill. kr til dette tiltaket, som styrker arbeidet med å få mennesker med psykiske utfordringer tilbake i arbeid. Nå er posten økt med 10 mill. kr ekstra, til 48,5 mill. kr.

Innsatsen innenfor primærhelsetjenesten, psykisk helsevern innenfor rusomsorg og forebyggende tjenester er fellesnevner for mellompartienes verdier i helse- og sosialpolitikken. Det betyr selvsagt ikke at innsatsen innenfor spesialisthelsetjenesten anses som uvesentlig. Vi står overfor betydelige investeringer i sykehussektoren de nærmeste tiårene, med investeringsrammer ulikt noe vi tidligere har opplevd. Da er det særlig viktig at alt må gjøres for å sikre at midlene hentes inn og brukes på en best mulig måte, at det medisinskfaglige miljøet kan gå god for ressursbruken, og at den økonomiske risikoen reduseres til et absolutt minimum. I dette bildet inngår satsingen på de ideelle sykehusene, spesielt i hovedstadsregionen, og jeg er særlig glad for de signalene som er kommet fra regjeringen i så måte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tuva Moflag (A) [11:30:31]: Dette er nok et budsjett med kronisk underfinansiering av sykehusene. Sykehusbudsjettet gir ikke rom for flere oppgaver, hele handlingsrommet er spist opp av demografiske endringer, og pasientene blir eldre og sykere.

Venstre ønsker å beholde Ullevål sykehus, etablere sykehus i Alta og beholde sykehusene på Helgeland. Problemet er at Venstre ikke har penger til dette. Vi i Arbeiderpartiet har 1,4 mrd. kr mer enn regjeringen i vårt alternative budsjett.

Hva har Venstre gjort for å styrke sykehusøkonomien?

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Carl-Erik Grimstad (V) [11:31:09]: Det viktigste må jo være at helsetilstanden i Norge bedres. I så måte er det Venstres politikk å styrke primærhelsetjenesten – ikke på bekostning av spesialisthelsetjenesten, men ved å redusere veksten i spesialisthelsetjenesten. Jeg kan ikke se at det nåværende budsjettet, det framlagte budsjettet, ødelegger for en slik satsing, og jeg tar i grunnen avstand fra den virkelighetsbeskrivelsen som representanten legger fram her.

Kjersti Toppe (Sp) [11:31:57]: Den store saka i dette helsebudsjettet er lånesøknaden for Nye Oslo universi-

tetssjukehus. Vi hørte representanten Åshild Bruun-Gundersen fortelja i replikkordskiftet at Framstegspartiet hadde gjeve opp kampen for Ullevål, bl.a. fordi lånevilkåra er endra.

Eg vil spørja representanten Grimstad om Venstre òg har gjeve opp kampen for Ullevål sjukehus, og eg vil gjerne høyra ein kommentar om kva representanten meiner om denne prosessen. Første gongen vi får saka til Stortinget frå regjeringa, er det for å godkjenna ein lånesøknad, og utan eigentleg å kunna få lov til å ta stilling til struktur i det heile.

Carl-Erik Grimstad (V) [11:32:49]: Nå hørte ikke jeg representanten Bruun-Gundersen bruke uttrykket «gitt opp kampen», men det skal jeg la ligge.

Man bør være forsiktig med å uttrykke misnøye med at det er funnet rom for 29,1 mrd. kr til å bedre helsetilbudet i Oslo. Jeg er spesielt fornøyd med budsjettframlegget når det gjelder byggingen av Aker sykehus. Venstres anliggende har vært og er hele tiden det samme, både i Oslo-politikken og her på Stortinget: Vi vil ha en utredning som skaper størst mulig legitimitet for de voldsomme investeringene som gjøres, at vi skal få mest mulig igjen for pengene som investeres, og at vi skal ha et faglig miljø med på disse beslutningene, samtidig som vi skal redusere risikoen både økonomisk og reguleringsmessig.

Torleif Hamre (SV) [11:34:00]: Jeg vil gjerne gå litt videre på Ullevål-saken. Når Stortinget i dag dessverre vil gi grønt lys for nedlegging av Ullevål sykehus, bakt inn i lånegarantien, er det allikevel Oslo kommune som eventuelt skal omregulere eiendommen til et annet formål enn sykehus. Representanten Grimstad vet at flertallet i bystyret er imot nedlegging, det gjelder også Venstres representanter i bystyret, og man kan vente at man ikke ønsker en slik omregulering.

Representanten Bruun-Gundersen fra Fremskrittspartiet svarte at Fremskrittspartiet på Stortinget ikke vil legge seg opp i Oslo kommunes behandling, men vi vet jo at staten etter plan- og bygningsloven har anledning til å overprøve kommunens eventuelle nei i en slik regulerings sak som denne. Vil Venstre akseptere et vedtak fra Oslo kommune i spørsmålet om regulering av Ullevål, eller vil Venstre være med på å overkjøre bystyret, inkludert Venstres representanter, for å få gjennomført en nedlegging av Ullevål?

Carl-Erik Grimstad (V) [11:35:05]: Hvis Oslo bystyre vedtar å si nei til reguleringen av i og for seg både Gaustad- og Ullevål-området, har vi en helt ny situasjon. Da må vi ta den som den kommer. Jeg legger altså merke til at i en interpellasjon, som nå foreligger, slutter Venstre seg til flertallet i Oslo bystyre om å sørge for

en bedre utredning. Vi må ta den situasjonen etter hvert.

Det er greit nok at man kan regulere Gaustad og Ullevål, men det er vanskelig fra regjeringens side å regulere salg av tomten på Ullevål. Når det er sagt, har Venstres primæranliggende ikke vært å berge Ullevål sykehus for enhver pris, men å sørge for at vi får en bedre utredning.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Bjørnar Moxnes (R) [11:36:23]: De økende klasse-skillene merkes også på folkehelsen. En av tre har utsatt eller droppet tannlegen av økonomiske grunner. Dette fører til at mange som har dårlig råd, også ender opp med dårligere tenner. Vi må ha et tannhelsetilbud hvor det er folks behov som er viktigst, ikke betalingsevnen. Mens regjeringen kutter i stønader til tannbehandling under folketrygden, ønsker Rødt offentlig, gratis tannhelse og går inn for en tannhelsereform som allerede fra neste år vil gi over en million nordmenn billigere tannhelse. Vi setter av totalt 3 mrd. kr mer enn regjeringen til tannhelse i vårt alternative budsjett.

Også helsesektoren utsettes for regjeringens høvelkutt, kjent som ABE-reformen. Rødt reverserer disse kuttene og styrker til sammen sykehusene med 1,6 mrd. kr. Det vil sikre bl.a. bedre bemanning og også bedre fødsels- og barselomsorg. Vi vil erstatte bruk av innleie fra bemanningsbyråer med faste stillinger, og vi ønsker å frigjøre sykehussektoren fra foretaksmodellen og bedriftsøkonomisk styring. Vi øker i stedet basistøtten og går inn for full rammefinansiering av sykehusene.

Ullevål er landets største akutt sykehus med en akuttavdeling i verdensklasse på landets største sykehustomt. Nå går regjeringspartiene inn for en lånegaranti som innebærer nedleggelse av Ullevål og salg av tomten. Sju av ti Oslo-beboere ønsker å beholde Ullevål som sykehus, og et samlet fagmiljø advarer på det sterkeste mot planene om nedleggelse. Her er stortingsflertallet i voldsom utakt med befolkningen og med fagfolkene på Ullevål. Folks helsetilbud kan ikke reduseres til prestisjeprosjekter. De foreliggende planene utgjør en helserisiko og er også økonomisk særdeles usikre, basert på en betydelig driftseffektivisering i forkant av innflytting og ytterligere såkalte gevinster etter at nye bygg er tatt i bruk – altså basert på skjønnsmessige vurderinger uten en virksomhetsplan.

I dag kan partiene på Stortinget gjøre som de har lovt, og stemme for Rødts forslag om å «gjennomføre en fullverdig utredning av å bevare Ullevål sykehus, slik at beslutningen om det framtidige sykehuset skal ligge på Ullevål eller Gaustad er godt begrunnet og tilstrekkelig utredet» – for øvrig nøyaktig det samme som er vedtatt av et enstemmig representantskap i Oslo Arbeiderparti.

Dette er Arbeiderpartiets egen formulering, som de i dag bør stemme for også i Stortinget.

Ut over helserisiko og økonomisk risiko sviktes også Groruddals-befolkningen. I det såkalte målbildet fra Helse Sør-Øst er det først i 2040 – kanskje – Groruddals-bydelene ligger an til å tilhøre Aker. Da vil mange i Groruddalen bli kasteballer i helsevesenet i 20 år til. De bør endelig få Aker tilbake som sitt lokalsykehus.

Rødt fremmer også forslag i dag om luftambulanse. Babcock har fått en milliardkontrakt uten at de leverer. Det er et politisk ansvar å sørge for at folk i nord igjen kan føle seg trygge. Det står fem fly på bakken som har vært i tjeneste i Nord-Norge i årevis. Pilotene som nå flyr for Babcock, har flydd disse ambulansedyene i mange år. Vi foreslår at regjeringen av hensyn til befolkningens liv og helse sørger for at de fem ambulansedyene som tilhører den tidligere operatøren, Lufttransport, går inn i tjeneste igjen i Nord-Norge. Nå må regjeringspartiene legge vekk prestisjen og sikre helsetilbudet til befolkningen i nord, og det må skje så snart som overhodet mulig.

Rødt mener at regjeringen for lengst kunne ha avverget denne krisen i tjenesten ved å støtte forslaget som vi hadde våren 2018 om å annullere anbudet med Babcock, forlenge kontrakten med Lufttransport og på sikt sørge for en statliggjøring av tjenesten. Det er bra at andre partier i dag endelig ser at Rødt hadde rett, og endelig følger etter, men det er noe sent. Men vi kan i dag sikre at vi ikke får en full kollaps i vinter, ved å støtte Rødts forslag om å få de fem flyene inn i tjeneste. Det bør et samlet storting gå inn for, av hensyn til befolkningens liv og helse. Legg vekk prestisjen og bruk sunn fornuft!

Presidenten: Skulle representanten fra Rødt ta opp sine egne forslag?

Bjørnar Moxnes (R) [11:41:31]: Ja.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Bent Høie [11:41:38]: Det er en alvorlig situasjon at fem av elleve ambulansedy har vært tatt ut av beredskap på grunn av tekniske utfordringer i helgen. Dette er nå riktignok redusert til fire fly, men det er like fullt alvorlig. Jeg forstår at folk er urolig for situasjonen sånn som det er nå. Operatøren Babcock setter nå i løpet av formiddagen inn to svenske fly, sånn at man i dag totalt disponerer ni fly i luftambulansetjenesten. Dette er det samme antallet fly som ved normal beredskap, men enkelte av flyene har flybegrensninger når det gjelder vær, på grunn av de tekniske usikkerhetene som har oppstått rundt tjenestens nye fly. Dette gjelder ikke de innleide flyene, men her er det ikke alle som er

forberedt for kortbaneoppdrag. Det er satt inn store ressurser for å avbøte situasjonen. Tidligere har vi satt inn Forsvarets helikopter, men vi har også nå satt inn ekstra ressurser rundt den øvrige delen av ambulansetjenesten. Det er satt inn ekstra mannskap ved Flykoordineringssentralen og ekstra mannskap knyttet til helikoptertjenesten, og bilambulansetjenesten er også styrket. Beredskapssituasjonen er derfor redusert og ikke optimal, men den er forsøkt ivaretatt etter beste evne av alle involverte, ikke minst av dem som jobber i helsetjenesten i nord. Jeg følger selvfølgelig utviklingen nøye og forsikrer meg om at luftambulansetjenesten vurderer alle mulige tiltak underveis, og eventuelt også skalerer opp tiltak hvis det er behov for det.

Budsjettet som regjeringspartiene er blitt enige om, og som Stortinget skal behandle i dag, bygger ytterligere opp under målene om å skape trygge helse- og omsorgstjenester for pasientene. Ventetid for behandling skal reduseres. Rekruttering og kompetanse skal økes. Vi skal bygge opp under en bærekraftig helsetjeneste ved ikke minst å løfte de nasjonale e-helseløsningene og legge et grunnlag for betydelige investeringer i sykehusbygg over hele landet. Regjeringen har lagt til rette for en aktivitetsvekst i sykehusene på over 15 pst. siden 2013, og resultatene taler for seg: Vi har oppnådd reduksjon i ventetid med elleve dager, og det er 63 000 færre i sykehuskø. Digitalisering og teknologi er viktige forutsetninger for å lykkes med å skape en bærekraftig og sammenhengende helsetjeneste, og i budsjettforslaget som blir vedtatt i dag, er det et betydelig løft for de nasjonale e-helseløsningene, med ytterligere 373 mill. kr.

Med budsjettforslaget for neste år er bevilgningen gjennom opptappingsplanen for rusfeltet økt med over 2,4 mrd. kr. Planen har ført til at stadig flere rusavhengige kommer ut i arbeid og aktivitet, og i tillegg er det siden 2016 blitt 2 500 flere årsverk i kommunene som nå jobber med rus og psykisk helse.

Regjeringen foreslår 29,1 mrd. kr i lånerammen til nye Oslo universitetssykehus. Utbyggingsplanene i Oslo har sin bakgrunn i mange gamle, dårlige, spredte, uhensiktsmessige og til dels nedslitte lokaler. I tillegg er det et økende kapasitetsbehov som følge av befolkningsveksten i hovedstadsområdet. Det har også ligget som en forutsetning å samle de spesialiserte funksjonene ved Ullevål og Gaustad for å utnytte disse viktige ressursene bedre. Å samle pasientforløp vil også styrke kvalitet, fagmiljø, utdanning og forskning. Med regjeringens forslag legges det til rette for bygging av et nytt akutt-sykehus på Aker og et samlet og komplett regionsykehus, inkludert lokalsykehusfunksjoner, på Gaustad. En samling av regionsfunksjonene og de spesialiserte funksjonene i Oslo vil føre til at veksten i behovet for helse-

personell i Oslo blir mindre enn det den ellers ville ha blitt, og det er noe som ikke minst er viktig for resten av Norge.

Vi har lyttet til de innvendingene som har kommet underveis, og disse er blitt tatt på alvor, selv om ikke alle innvendinger er hensyntatt. Når prosjektet nå skal planlegges mer i detalj, må ansatte, brukere og pasienter fortsatt involveres og bidra på en god måte.

En velfungerende fastlegeordning er en viktig forutsetning for å møte framtidens utfordringer i helsetjenesten. Regjeringen vil legge fram en egen handlingsplan for allmennlegetjenesten i kommunene til våren. Der vil vi peke på tiltak for å bedre og sikre en moderne og framtidsrettet allmennlegetjeneste, fastlegeordning for framtiden. Men i statsbudsjettet for 2020 foreslår vi ytterligere 350 mill. kr for å styrke og videreutvikle fastlegeordningen, som et nødvendig tiltak som iverksettes allerede nå.

Omstillingene som vi står overfor, kan vi ikke bare bevilge oss ut av. Det handler også om å jobbe på nye måter, bruke teknologi og ikke minst mobilisere pasientens egne ressurser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingvild Kjerkol (A) [11:46:49]: Krisen i luftambulansetjenesten er alvorlig. På tross av statlig støtte er det fortsatt svikt i beredskapen langt utover kontraktkravene. Hvis ikke ekstratiltakene hadde vært satt inn, ville svikten vært enda større. Men ekstraordinære tiltak er nettopp det – de er ekstraordinære – og de er for ressurskrevende til å kunne være løsningen over lang, lang tid, slik de har vært nå. Med det helseministeren sier i sitt innlegg om situasjonen etter at det i helgen kom for en dag at fem av operatørens fly ble satt på bakken, i tillegg til de utfordringene som var fra før – hvilken oversikt har helseministeren over tilgjengelighet og beredskap, slik situasjonen er nå?

Statsråd Bent Høie [11:47:45]: Jeg får daglige rapporter om tilgjengeligheten på ressursene og vurderinger fra Helse Nord av beredskapen, og det har jeg fått så lenge vi har hatt ekstra tiltak. Jeg er helt enig med representanten i at vi må over på en normal driftssituasjon, der operatøren løser oppdragene i henhold til kontrakt, så fort som mulig. Men det viktigste er å ivareta pasientenes sikkerhet, og det betyr at regjeringen selvfølgelig vil opprettholde ekstratiltak så lenge det er nødvendig.

Ingvild Kjerkol (A) [11:48:24]: Helseministeren har sagt gjentatte ganger at han har fått daglige rapporter. Det som har vært kjent, er at operatøren har en utfordring med å skaffe tilstrekkelig personell. Det er fordi man må utdanne dem og sjekke dem ut på de nevnte

flytypene. Der finner man ikke en løsning før ut i neste kalenderår. Når det så gjelder det som har kommet de senere dagene – tekniske utfordringer – kommer det oss nå for øre at disse tekniske utfordringene har vært kjent for Luftambulansetjenesten siden august. Hvor lenge har statsråden kjent til de tekniske utfordringene?

Statsråd Bent Høie [11:49:04]: Når det gjelder tilgang på personell, er det helt riktig at en har hatt utfordringer knyttet til det også tidligere. Det er nå heldigvis inngått en ny avtale med pilotenes forening, som ble godkjent i uravstemningen, og den vil gjøre at flere piloter blir tilgjengelige for å fly i nord, som har vært noe av utfordringen. Når det gjelder de tekniske utfordringene, er det riktig at de har vært kjent siden august, og det er noe det har blitt jobbet med. Det er ikke sann at dette har vært holdt hemmelig eller skjult. Det har vært jobbet åpent med dette hos operatøren for å løse utfordringene, men når en ikke klarte å løse det på den måten en hadde gjort tidligere, var det bakgrunnen for at en valgte å sette de fire konkrete flyene som dette gjelder, på bakken, for å få assistanse fra fabrikanten til å prøve å løse problemet. Det er noe det nå jobbes intensivt med, samtidig som det er innført restriksjoner på de andre flyene knyttet til bl.a. spørsmålet om sidevind.

Ingvild Kjerkol (A) [11:50:05]: Da bekrefter helseministeren at dette har vært kjent for ham siden august – på samme tid som Luftambulansetjenesten fikk vite om det. Som erstatning for de fire kortbaneflyene som er satt ut av drift nå, setter man altså opp ett – hvis jeg har forstått det riktig. Er det slik at statsråden avviser å bruke andre leverandører når Babcock ikke leverer, og har Luftambulansetjenesten eventuelt forhandlet bort muligheten til å bruke andre leverandører i sin kontrakt med Babcock? Det hadde vært viktig for Stortinget å få klarlagt akkurat de mulighetene.

Statsråd Bent Høie [11:50:49]: Vi vurderer hele veien også å bruke andre leverandører, både nasjonale og internasjonale leverandører. Det er en del av det som er tiltakspakken, hvis det er behov for det. Det betyr at inkludert de flyene som står i Tromsø fra tidligere operatør, er dette en del av det som blir vurdert som tiltak. Men det en hele veien må gjøre, er å sette i verk de tiltakene som har raskest effekt. Vurderingen så langt fra Luftambulansetjenesten har vært at det ikke er det som hadde kunnet gi raskest resultat, men det er noe som kontinuerlig vurderes.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:51:39]: Fire av Babcocks nye ambulansfly står på bakken. Årsaken er at motorene fuser ved lavt turtall. Ved landing er det lavt turtall. Alle som kjenner litt til motorer, vet hva det be-

tyr når motoren fusker. En mister kraft. Her snakker vi om fly som mister kraft på én av to motorer. Da er det vanskelig å holde kursen rett fram ved landing. Det er livsfarlig. Vi har et kortbanenett med korte, smale rullebaner. Så sier statsråden nå at dette har vært åpent og kjent siden august. Det er ikke korrekt. Det er feil. Men i så fall, hvis det var korrekt, hvorfor er ikke alle de flyene satt på bakken av ledelsen i Babcock med en gang, når vi står i en så kritisk situasjon?

Statsråd Bent Høie [11:52:38]: Det er rett og slett fordi dette er flytekniske vurderinger som selskapet gjør sammen med sine piloter og i nær kontakt med Luftfartstilsynet. Det er i den situasjonen en gjør vurderingen av hvilke tiltak som er riktig. Når en ifølge operatør ikke kjenner til denne feilen fra andre, tilsvarende fly som opereres, valgte en i helgen å sette fire av de flyene som konkret har denne utfordringen, på bakken, samtidig som en innførte restriksjoner på de andre. Det er en riktig beslutning som jeg er veldig opptatt av at en ikke kritiserer selskapet for, for en skal alltid la sikkerheten til dem som er om bord i flyet – ansatte, helsepersonell og pasient – være det aller, aller viktigste. Hvis det er tvil, skal en sette flyet på bakken, sånn som en gjorde i helgen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:53:35]: Det statsråden nå gjør, er å snu saken fullstendig på hodet. Sikkerheten er og blir ikke ivaretatt. Statsråden sier nå at han er kjent med, og at Luftfartstilsynet er kjent med, at det er en ukjent feil på nye fly – en ukjent feil som gjør at en av motorene fusker, noe som gjør at det blir veldig krevende ved landing, og så har ikke ledelsen i selskapet grepet inn og satt flyet på bakken umiddelbart. Nå er bare de fire satt på bakken – ikke de fem andre. Kan statsråden bekrefte nok en gang at en var kjent med denne alvorligheten som vi her står overfor, og fortsatt ikke har gitt beskjed om at flyene settes på bakken, sånn at sikkerheten ivaretas? For det er nummer én.

Statsråd Bent Høie [11:54:29]: Jeg oppfatter at sikkerheten er ivaretatt hele veien. Derfor er det gjort konkrete vurderinger av dette siden en ble kjent med problemet – både fra operatørens side, en har samarbeidet med de ansatte om det, og en har hatt inne leverandøren av flyene siden en ble kjent med det. Dette er flyoperative vurderinger som gjøres av dem som sitter med ansvaret. Jeg tror verken Lundteigen eller jeg skal prøve å gå inn og overprøve dette, for jeg tror verken han eller jeg har nok kompetanse på flysikkerhet eller motorer i fly til å overprøve den typen vurderinger.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:55:18]: Samtidig som statsråden hevder at det er hundre prosent bered-

skap, har det vore ei rekkje eksempel på at det er pasientar som ikkje blir henta før det har gått altfor lang tid. For eksempel fortel kommunelegen i Kjøllefjord, Jan Eggesvik, om ein lunge- og hjartesjuk pasient som måtte vente i elleve og ein halv time før hjelpa kom, og om små barn som ved mistanke om hjernebløding må vente i tre og ein halv time – altfor lenge. Ifølgje Eggesvik har han aldri opplevd noko liknande gjennom 35 år som rekvirent, av dette 30 år som kommunelege. Er det slik at befolkninga i nord no skal bli vande til eit dårlegare tilbod enn det ein hadde før endringa som statsråden stod for, da ein gjekk over til Babcock som operatør?

Statsråd Bent Høie [11:56:16]: Svaret på det er nei. Det er derfor vi stiller klare krav til at Babcock skal oppfylle kontrakten, og den samlede kontrakten som er inngått nå, er en bedre kontrakt enn den gamle kontrakten når det gjelder beredskap. Når kontrakten blir oppfylt, vil det være bedre beredskap og ikke dårligere beredskap. Men så lenge leverandøren ikke oppfyller kontrakten, har vi satt inn ekstratiltak. Som representanten var inne på: Før denne hendelsen i helga var beredskapen i Troms og Finnmark over hundre prosent, nettopp fordi man har satt inn ekstratiltak.

Med denne tjenesten vil det alltid være situasjoner der man er nødt til å prioritere mellom ulike typer oppdrag. Hvis et fly har vært ute på et langt oppdrag, blir det satt på bakken fordi mannskapet må hvile. Det kan også skyldes værforhold. Det er veldig mange ulike forhold som spiller inn. Det er derfor ikke slik at luftambulansen alene bærer beredskapen, verken i Norge eller i Nord. Det er den samlede beredskapen som er avgjørende for befolkningen.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:57:21]: Det same har blitt sagt – at det skal bli betre i morgon – sidan ein inngjekk denne avtalen, og det er ingen teikn til at det blir betre. Her har ein problem med teknisk utstyr, ein har problem med personell, det kjem bekymringsmeldingar frå Legeforeningen og Sykepleierforbundet, det blir slått alarm frå kommunelegar, og barn og vaksne får ikkje den hjelpa dei skal ha. Kor lenge skal ein da vente?

Vi har bedt om – i media og no også formelt – å få ei ordentleg utgreiing i Stortinget. På det svarar statsråden at ei utgreiing vil gå ut over det viktige arbeidet som skal gjerast – vel vitande om at statsråden har fått daglege oppdateringar om situasjonen frå føretaket, utan at det har gått ut over den jobben som skal gjerast. Når ser helseministeren for seg at Stortinget, det norske folket og spesielt dei i Nord-Noreg som er heilt avhengige av desse tenestene, skal få ei ordentleg utgreiing frå statsråden om saka?

Statsråd Bent Høie [11:58:22]: Jeg har sagt at jeg kommer til å redegjøre for Stortinget på en egnet måte og på et egnet tidspunkt. Men jeg mener veldig klart at SVs ønske om at jeg i dag skulle sette de folkene som nå jobber med å håndtere situasjonen, til å forberede en redegjørelse for Stortinget, ville vært en helt feil prioritering, nettopp fordi det ville gått ut over arbeidet med å sikre befolkningen i nord en god nok beredskap. Det er det som er feil i prioriteringen fra SVs side i denne saken.

Jeg mener at Stortinget skal få en grundig redegjørelse, men da må det være noe mer enn bare å opplyse om hva som er situasjonen i dag, for det kan jeg gjøre gjennom denne runden vi har hatt i Stortinget. Jeg visste at jeg skulle til Stortinget, og jeg ville svare på spørsmål om det vi vet her og nå. Men en redegjørelse vil kreve noe mer, og de folkene som skal lage den redegjørelsen og lage grunnlaget for den, er de samme folkene som nå jobber med å håndtere situasjonen. Da ville det vært helt feil å prioritere å la dem nå jobbe med svar til Stortinget istedenfor å håndtere situasjonen.

Bjørnar Moxnes (R) [11:59:36]: Ambulanseflykrisen er nå akutt. Det står fem fullt utstyrte ambulansefly klare på Tromsø lufthavn. De fløy trygt fram til 1. juli. De kan lande på alle kortbaner og har ingen av de begrensningene som nå er innført på Babcocks egne fly. De bør etter vårt syn straks leies inn så vi får en forsvarlig beredskap gjennom vinteren.

Dette tok Rødt opp med helseministeren 6. november. Da fikk Rødt et svar om at Rødt primært vil sikre selskapet Lufttransport mest mulig penger. Det er en skivebom. Vi ønsker jo at staten skal overta tjenesten på sikt. Det var altså et veldig nedlatende og hånlige svar til dem som er rammet av krisen i nord.

Jeg ønsker nå et svar på om vi ikke bare skal få en vurdering, men også få handling fra regjeringen når det gjelder de fem fullt utstyrte ambulanseflyene på Tromsø lufthavn. Vil regjeringen nå få leid dem inn for å avhjelpe krisen, eller ikke?

Statsråd Bent Høie [12:00:42]: Som jeg sa i et tidligere svar, er det et av tiltakene som kontinuerlig vurderes, men det må da vurderes hva som gir raskest effekt. Hvis dette er et tiltak som vil kreve mer tid og ressurser før det faktisk får effekt, sammenlignet med de tiltakene som nå er satt inn, mener jeg at det ikke er en klok løsning. Men vi har et helt avslappet forhold til hvem som bidrar til å løse disse utfordringene. Hvis løsningen er å bruke de fem flyene, er det helt i orden for meg. Jeg har sagt at dette også er et av tiltakene som skal vurderes. Men vi må være sikre på at det er det tiltaket som gir raskest effekt. Hvis det ikke gjør det, er det ikke lurt å gjøre det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Torill Eidsheim (H) [12:01:44]: I Noreg har vi gode helsetenester. Innbyggjarane våre får tenester av god kvalitet, og helsetilbodet er godt tilgjengeleg. Helsetilstanden i Noreg er god, vi har høg forventa levealder, og vi har låg dødelegheit etter kreft, hjarteinfarkt og slag. Samtidig er det òg fleire utfordringar og forbettringspunkt.

Det er vårt ansvar å sikre at barna våre skal kunne ha dei same eller til og med høgare forventningar til eiga helse, velferd og omsorg enn vi har i dag. Vår felles hovudutfordring vil bli å bruke ressursane våre på ein slik måte at det strekk til for oss alle.

Japan er det landet i verda som først møtte utfordringane med eit aldrande samfunn, der 28 pst. av befolkninga er over 65 år. Landet slit med mangel på tilsette i eldreomsorga, og dei opplever at familiemedlemer må slutte i jobben for å ta seg av dei eldre. Prognosen for Noreg tilseier at i 2060 vil den delen hjå oss ha stige til 19 pst. på landsbasis. Utfordringa vil ramme distrikta hardest, først og fremst på grunn av demografi. Det er fleire eldre innbyggjarar i fylke som Telemark, Oppland og Hedmark enn det er i Oslo. Og når vi veit dette, er det opplagt at raud-grøn løysing med høg skattlegging ikkje er eit einsidig svar for å sikre vår felles velferd, helse og omsorg.

Å ta i bruk ny teknologi og innovasjon i eldreomsorga blir sentralt for å gi gode omsorgstilbod til dei eldre når vi veit at det kjem til å bli relativt færre i yrkesaktiv alder. Budsjettet for 2020 representerer eit betydeleg lyft for den nasjonale e-helseutviklinga med ytterlegare 131 mill. kr til arbeidet med å realisere ein nasjonal helseanalyseplattform, og 84 mill. kr til betre pasientsikkerheit og samhandling med standardisert språk.

Noreg er langt framme. Vi har dei aller beste føresetnadene for å lykkast med innovasjon og meir bruk av teknologi i helsetenestene. Dette vil bli nødvendig for å klare å oppretthalde omsorgstilbodet generelt, ikkje berre for gruppa eldre. Høgre er oppteke av at vi kontinuerleg skal lære. Kommunane har ei viktig rolle for å sikre innbyggjarane sine ei trygg framtid. Ingen vil kunne klare dette lyftet aleine, og evna vår til samspel og kompetansedeling mellom ulike ressursgrupper vil vere heilt vesentleg. Næringslivet er nøydte til å få lov til å slepe til. Vi må òg ta lærdom av andre land.

Regjeringa foreslår 138 mill. kr til å styrkje forvaltninga og drifta av nasjonale e-helseløysingar og Helsenetet. Forslaget inneber at det blir etablert ein ny finansieringsmodell med samfinansiering av forvaltning og drift av eksisterande nasjonale e-helseløysingar frå 2020. Samtidig skal òg personvernet styrkjast gjennom betre innsynsteneste, betre moglegheiter til å gi og trekkje

samtykke og bedre sporing av bruken av opplysningane. Målet er å forbedre utnyttinga av norske helsedata samtidig som vi klarer å vareta både personvern og sikkerheit, at ho blir styrkt.

I Teknologirådets etterrapport om teknologi og omsorg for eldre blei det vist til Vesterås, som har vore ein pioner innan velferdsteknologien. Deira berekningar viser at for kvar krone investert i slik teknologi i heimane våre, får kommunen 5 kr tilbake. Sentralt for satsinga er at behovet til den enkelte står i sentrum. For eksempel er mobil alarm kostnadseffektivt. Sist, men ikkje minst er den aller mest positive effekten at brukarane blir meir fornøgde, og at både dei og deira pårørande føler seg tryggare.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:06:54]: Vi lever lenger, og vi blir stadig flere eldre. Det vil jeg si er en av de største suksessene i vårt velferdssamfunn.

Mange snakker om en «eldrebølge». Det høres nesten ut som at eldre skal skylle inn over landet vårt og lage problemer. Slik er det ikke. De fleste eldre klarer seg selv og er ressurser som gjerne bidrar i lokalsamfunnet.

Mange flere eldre gir også flere med behov for omsorgstjenester i årene fremover. Gjennom reformen Leve hele livet vil regjeringen bidra til å heve kvaliteten i den kommunale helse- og omsorgssektoren og ruste kommunene for å kunne gi gode tjenester også i framtiden. Jeg er derfor glad for at det er stort engasjement for reformen i kommunene, og for at mange kommuner er godt i gang med reformarbeidet.

Underernæring er et problem for mange eldre. Regjeringen er opptatt av at eldre skal få mat som vekker matlyst, at flere eldre skal få god og hjemmelaget mat. Derfor får vi nå på plass en tilskuddsordning for å få kjøkken tilbake på flere sykehjem. Tilskuddet skal ha en samlet tilsagnsramme på 400 mill. kr.

I helse- og omsorgstjenestene er det viktig å dele kompetanse. Vi vet at de som mottar helsehjelp i kommunene, ofte har komplekse sykdommer, slik som den grusomme sykdommen ALS. Det er derfor viktig at både ansatte på sykehjem og i hjemmetjenesten får økt sin kompetanse gjennom bl.a. hospitering på sykehus, samtidig som ansatte på sykehus kan spre kompetanse og få god erfaring ved å hospitere i kommunehelsetjenesten. I budsjettet setter vi derfor av penger for å prøve ut hospiteringsløsninger. Vi vil også bruke midler til å prøve ut nye arbeids- og organisasjonsformer.

Det er viktig at kommunene planlegger for at flere vil ha behov for en sykehjemsplass i årene framover. Det tar opp mot fem år å bygge et sykehjem. Det er altså for sent å starte byggingen når behovet er der og eldre havner på venteliste.

Jeg og regjeringen er opptatt av at eldre som har behov for en sykehjemsplass, skal få dette. Det er derfor vi har økt det statlige tilskuddet kommunen får, slik at staten dekker opp mot 70 pst. av kostnadene ved bygging. Kommunene har derfor aldri før hatt så gode muligheter til å bygge flere og bedre heldøgns plasser.

Vi ønsker gjennom dette budsjettet å fortsette satsingen. Derfor foreslår vi tilskudd til om lag 2 000 flere og bedre heldøgns omsorgsplasser. For regjeringen handler det om å gi våre eldre gode tjenester – slik de fortjener.

I dette budsjettet sørger vi også for at vi får på plass Norges første eldreombud. John Alvheim og Fremskrittspartiet fremmet forslag om dette første gang i 1990. Ombudet skal sikre at eldre får en tydelig røst som kan tale deres sak.

Ettersom vi blir flere eldre, og antall personer med behov for omsorg vil øke i årene framover, er det viktig å utvikle løsninger i omsorgstjenesten som sikrer gode og trygge tjenester. Regjeringen har siden 2016 prøvd ut et forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene i seks kommuner. Kommunene som har deltatt, melder om gode resultater, og ansatte forteller at de opplever å kunne gi brukerne de tjenestene de faktisk trenger. De ansatte har også fått økt sin kompetanse. De forstår brukernes behov bedre, og brukermedvirkningen har blitt styrket. Det er derfor vi nå utvider forsøket både i tid og med antall kommuner. De kommunene som har deltatt, får fortsette, og samtidig inviterer vi seks nye kommuner med i forsøket.

Vi vet at mange opplever ensomhet, særlig unge og eldre. Dette må vi ta på alvor. I budsjettet setter vi derfor av ekstra midler til å støtte det gode arbeidet frivillige, ideelle og private aktører gjør for å forebygge ensomhet. Neste år setter vi av over 43 mill. kr til arbeidet mot ensomhet.

Gjennom dette budsjettet sørger vi bl.a. for at matlukta igjen kan fylle gangene på flere sykehjem, at det kan bygges flere og bedre sykehjems- og omsorgsplasser, og at Norge endelig får sitt eget eldreombud. Slik ønsker vi å bidra til at vi skal ta nye steg for å gi våre eldre en god og trygg alderdom.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tuva Moflag (A) [12:11:15]: Vi mener det er svært uklokt av regjeringen å kutte tilskuddsordningen til dagaktivitetsplasser for mennesker med demens. Vi er bare halvveis til målet om 9 200 dagaktivitetsplasser. Beløpet som regjeringen innlemmer i kommunerammen, tilsvarer nettopp det: halvparten. Arbeiderpartiet beholder tilskuddsordningen og øker beløpet for å ta høyde for en økning av antall plasser i 2020.

Regjeringen forventer at kommunene stiller opp for mennesker med demens. Hvorfor stiller ikke regjeringen opp selv?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:11:52]: Nå er det slik at dette øremerkede tilskuddet har vart i en rekke år, og vi har fått på plass flere plasser, men fra 1. januar 2020 må altså alle norske kommuner tilby dagaktivitetsplasser til personer med demens. Disse pengene er ikke forsvunnet, slik Arbeiderpartiet har gitt inntrykk av i den offentlige debatten, men tvert imot er de lagt inn i rammen til kommunene. Derfor forventer jeg at norske kommuner nå innfrir det de nå blir pålagt, nemlig å ha dagaktivitetsplasser for personer med demens, og at de legger til rette for et variert tilbud. Vi vet at personer som er skrøpelige til beins og er eldre, har et annet behov enn yngre med demens, som jeg har truffet mange av, og som det ikke er nok å bare plassere i en stol på et sykehjem. Så her er det viktig at man tilrettelegger for ulike behov, og at vi får til gode tilbud som avlaster de pårørende.

Tore Hagebakken (A) [12:13:00]: Statsråden nevnte ingenting om mennesker med demens i sitt innlegg. Det er åpenbart for enhver at det er dårlig med ambisjoner når det gjelder tilbud til de demente, når en altså bare halvveis til målet innlemmer i ramma, og dermed har null garanti for at pengene går nettopp til dagtilbud for demente. Og de kommunene som har gått foran og vært gode til å søke om tilskudd, rammes hardt. Hvordan mener statsråden at kommuner som Gjøvik, som taper 6,7 mill. kr, Lillehammer, som taper 4,7 mill. kr, og Østre Toten, som taper 2,9 mill. kr, skal kunne opprettholde sine gode tilbud? De har jo vært pionerer i denne sammenhengen.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:13:53]: Jeg forventer at alle kommuner nå fra 1. januar har et dagsentertilbud for personer med demens, og at de gjør en innsats for å differensiere det best mulig.

Men jeg er veldig uenig i beskrivelsen av at vi ikke har gjort noe på demensområdet. Tvert imot: Norge har hatt to handlingsplaner for personer med demens. Det er akkurat foretatt en evaluering av den siste, som viser at vi virkelig er på rett vei. Vi ser bare på antall kurs som er avholdt for ansatte i eldreomsorgen, både Demensomsorgens ABC og Eldreomsorgens ABC. Vi har pårørendeskoler og brukerskoler for personer som får demens, noe som har vært vellykket i de kommunene som har hatt det. Vi har hatt en positiv utvikling i antall kommuner som har tverrfaglige team med kompetanse om demens. Faktisk er det nå 90 pst. av kommunene som har det.

Så jeg vil avvise forestillingen som blir forsøkt skapt her, om at vi ikke har gjort noe på dette området. Det har

vi, men det er selvfølgelig en vei å gå, og det er nettopp derfor vi nå skal lage en ny demensplan, som skal sørge for at vi tar dette et steg videre.

Tore Hagebakken (A) [12:14:58]: Jeg sa ikke at det ikke gjøres noe, jeg sa at ambisjonsnivået er altfor lavt når en mener at en skal kunne rulle ut dette tilbudet i hele landet for samme summen penger som en i dag bruker i noen kommuner. Man er halvveis. Det er 9 200 dagplasser som trengs, og vi har noe i overkant av 4 000 i dag. Da har en ikke tilstrekkelig ambisjonsnivå.

Igien: Hva skal kommuner gjøre som nå mister så store beløp som det jeg sa i forrige replikk? Hva skal de gjøre? Alternativet er sannsynligvis å måtte kutte i tilbud til andre som trenger helse- og omsorgstilbud.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:15:46]: Kommunene får sine overføringer fra staten. I tillegg til det får de ekstra penger gjennom skatteinngangen, som vi bl.a. har sett nå på tampen av året har vært veldig god. Det handler rett og slett om at Norge går godt – og det kan jeg ta et eget foredrag om. Men jeg er helt uenig med representanten i at ambisjonsnivået er for lavt. Tvert imot har vi store ambisjoner, og det er derfor vi bl.a. pålegger kommunene fra 1. januar at alle skal ha denne typen plasser.

Så mener jeg at vi framover må jobbe for å utvikle tjenestene videre. Et område som er viktig å ta fatt i, er hvordan personer med demens blir møtt på sykehusene. Vi vet at for mange er det veldig forvirrende å komme til nye steder og bli flyttet rundt. Det er et av temaene vi kommer til å ta opp i den nye demensplanen.

Vi kommer til å jobbe systematisk videre for at demensomsorgen i Norge skal bli bedre, og det er vi nødt til, for det kommer til å bli mange flere med denne diagnosen i årene som kommer.

Tore Hagebakken (A) [12:16:49]: Faktum er at gode dagtilbud for demente kommer til å forsvinne som følge av at innlemmingen nå gjøres bare halvveis til målet, uten å legge inn mer penger. Dette er en alvorlig situasjon, som selv politikere utgått fra regjeringspartiene, f.eks. der jeg kommer fra, Gjøvik, synes er veldig vanskelig å skulle håndtere når en ser hva disse tilbudene betyr for enkeltpersoner og deres pårørende i det daglige.

Mitt siste spørsmål til statsråden er: Hvor stor garanti har en for at de pengene som i dag går konkret til demente, i kommuner som har gått foran, vil bli brukt til demente når de legges inn i den store potten? Det ligger vel i min spørsmålsstilling hva jeg tror.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:17:44]: Jeg forventer i hvert fall at man følger opp å ha dagaktivitetstilbud til demente i kommunene, slik loven pålegger fra 1. januar. Og så håper jeg at representanten Hagebak-

ken henstiller til alle Arbeiderpartiets innvalgte representanter i norske kommuner at de faktisk bruker disse pengene til det de er tenkt. Nå er jo Arbeiderpartiet med på å styre veldig mange norske kommuner, så man har en unik mulighet til å være med på å påvirke dette i riktig retning. Jeg skal i hvert fall sørge for at de representantene som representerer Fremskrittspartiet, tar med seg dette og sørger for å prioritere det.

Kjersti Toppe (Sp) [12:18:40]: Eg hørde at statsråden snakka mykje om statleg finansiering av eldreomsorga i sitt innlegg. I Os kommune i Hordaland er det ein sjukeheim som stadig vert trekt fram av Framstegspartiet som eit utstillingsvindaug nettopp for statleg finansiering av eldreomsorga. I haust starta to tilsette der oppropet Eldrebrølet. Dei gjekk ut og varsla om at det ikkje var så idyllisk på sjukeheimen. Dei slo alarm om ei uforsvarleg teneste for demente pasientar på grunn av svak bemanning, om pasientar som døyr aleine, om vakter med berre assistentar på jobb, om feilmedisinering på grunn av høgt arbeidspress, om pasientar som ikkje får skikkeleg tannstell, om kalde mid-dagar, venting på mat osv. Kva vil statsråden seia til dei som jobbar i og varslar om desse tenestene?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:19:41]: Jeg mener det er viktig at ansatte i eldreomsorgen varsler videre om forholdene dersom det er noe det skal eller bør gjøres noe med. Jeg forventer selvfølgelig at Os kommune tar tak i dette. Jeg har registrert uttalelser fra ledelsen der om at så ser ut til å ha skjedd.

Når det gjelder statlig finansiert eldreomsorg, har det vært en suksess i de kommunene der det har vært prøvd. Jeg vil oppfordre representanten Toppe om å ta en telefon til eller besøke ordfører Vigdenes fra Senterpartiet i Stjørdal, som skryter dette prosjektet opp i skyene og sier at på grunn av statlig finansiert omsorg har man fått mulighet til å bygge et helsehus i kommunen til nesten 300 mill. kr – om jeg ikke husker feil. Det har vært en stor suksess. Vi hører også nå at flere kommuner er interessert i å søke.

Det jeg ikke forstår, er hvorfor Senterpartiet er så imot dette, som rett og slett handler om å øremerke penger til eldreomsorg.

Kjersti Toppe (Sp) [12:20:43]: Vi åtvarar våre ordførarar og kommunar mot å gå inn på dette, for ein ting som er sikkert, er at det kjem til å verta reversert i 2021.

Det som er spørsmålet, er korleis ein statsråd kan omtala dette som ein suksess i dei kommunane det har vore prøvd, når vi får denne beskrivinga av verkelegheita frå Os kommune. Det som var ideen med eit statleg prosjekt, var nettopp å hindra slikt. Det skulle ikkje vera

mogleg å ha ei slik verkelegheit med eit statleg prosjekt som skulle sørgja for ei god eldreomsorg.

Eg må igjen spørja statsråden – eg kan gjerne visa til andre kommunar, men slik er det generelt: Korleis kan ein statleg finansiert eldreomsorgskommune oppleva så stor svikt i det faglege tilbodet og når det gjeld vørdnaden for dei eldre?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:21:44]: Nå tror jeg representanten Toppe må ha misforstått hvordan dette prosjektet fungerer, for det er altså ikke sånn at staten sitter og styrer disse sykehjemmene, styrer hvor mange ansatte de har, og styrer hvordan de jobber. Det er finansieringen staten sørger for til kommunene, og at pengene blir øremerket eldreomsorg og pleie- og omsorgstjenester – for det består av langt flere enn bare de eldre, som representanten Toppe godt kjenner til.

Jeg registrerer at de kommunene der dette blir prøvd ut, er veldig godt fornøyd jamt over. Det viser også den evalueringsrapporten som har kommet. Jeg har selv besøkt tre av disse kommunene, og ansatte kan ikke få rost dette nok – ikke bare det økonomiske, men også at man har lagt om både måten man utformer vedtak på, og hvordan man organiserer tjenestene.

Jeg anbefaler representanten Toppe å ta seg en tur til Stjørdal og de andre kommunene som har dette prosjektet, og snakke litt med dem, så tror jeg hun også finner at det er mye bra.

Karin Andersen (SV) [12:23:00]: Jeg hadde forventet når vi hadde fått en eldreminister, at vi hadde fått noen som virkelig hadde slåss for eldreomsorgen. Jeg ble ganske forskrekket da statsråden viste i Aftenposten at hun ikke var kjent med at det har vært brudd på menneskerettighetene overfor eldre gjennom flere år, og at det har vært mange reportasjer nå om vold og overgrep mot ansatte og mot beboere. I mars 2018 var det en undersøkelse i Sykepleien, der det vises til at det er så få ansatte på jobb at de er nødt til å både dope pasienter ned og låse dem inne for å klare det, f.eks. hvis man er alene med 18 tungt pleietrengende pasienter og i tillegg er eneste sykepleier på 80 pasienter i hjemme-sykepleien. Slik er situasjonen mange steder. Hva er da grunnen til at statsråden og regjeringen er imot å sette en bemanningsnorm, slik at vi kan sikre at det er mange nok av kompetent og riktig personale til stede, slik at eldre kan bli trygge?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:24:06]: Nå er det en litt merkelig virkelighetsoppfatning representanten Andersen har om at jeg ikke var kjent med at det foregikk vold og overgrep på sykehjem. Jeg vet ikke hvor representanten har det fra. Tvert imot har jeg uttalt at jeg er godt kjent med at det forekommer vold og overgrep på

sykehjem. Jeg har hatt ansvaret for eldreomsorgen i Oslo i mange år og er kjent med den type saker.

Det jeg uttalte, var at jeg var overrasket over det omfanget som dette hadde. Derfor kommer vi nå til å ta en rekke grep for å gjøre noe med situasjonen. Det ene er at vi ser på dette med kvalitetsindikatorer. Jeg mener det er på tide at det blir mer åpenhet om forholdene på norske sykehjem. Vi vet en god del om skolene barna våre går på, vi vet mye om sykehusene, men vi vet altfor lite om sykehjemmene. Jeg kommer også til å se på hvor dette har sviktet – og fylkesmennene kommer til å se på omfanget av vold i sitt fylke – og også se på hvordan man jobber med avviksmeldinger, og hvilke kommuner som jobber godt.

Karin Andersen (SV) [12:25:13]: Det er ingen tvil om at det må være flere ansatte til stede, slik at når man er syk og gammel, forvirret og kanskje dement, er det noen der som har tid til å gi omsorg og roe en ned, at det kanskje er to på jobb når en situasjon blir vanskelig og en pasient blir urolig, og at man slipper å låse folk inne og kanskje også oppleve at andre pasienter blir utsatt for vold. Vi kommer ikke unna at det må være flere ansatte i omsorgen hvis dette skal gå bra. Statsråden sa sjøl at vi til og med må bygge flere sykehjem. Da trengs det flere ansatte.

Nå er kommuneøkonomien slik de fleste steder at det må kuttes rundt omkring. Det koster å ha ansatte. Ingen kommuner kan trylle, og de er nødt til å ha økonomi slik at de kan ansette tilstrekkelig helsepersonell både i hjemmeomsorgen og i omsorgen på f.eks. sykehjem. Hvorfor vil ikke statsråden bidra til det?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:26:19]: Det er helt riktig at det i en del tilfeller er nødvendig med flere ansatte og å øke grunnbemanningen. Det ser vi at mange kommuner har gjort, med det som resultat at man ikke bruker mer penger, men man får mindre sykefravær og mindre bruk av dyre vikarbyråer. Jeg vil oppfordre alle kommuner til å ta en titt på dem som har prøvd ut dette, og som har hatt suksess med det.

Så er jeg helt uenig i premissen om kommuneøkonomien. Det er altså slik at kommunene har vært prioritert under denne regjeringen. Det som også er viktig, og som vi nå ser på tampen av året, er at vi har en rekordlav arbeidsledighet – den laveste på ti år – som igjen gjør at vi har høy skatteinngang, som kommer kommunene til gode. Derfor er det viktig at det skapes verdier, og at vi har god sysselsetting ute, for det henger faktisk sammen med kommuneøkonomien. Da er det feil medisin, som SV vil, å øke skattene med over 20 mrd. kr, noe som nettopp vil ramme dem som skaper verdiene i Norge, og som igjen vil ramme eldreomsorgen.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Jonas Gahr Støre (A) [12:27:38]: Ved milepælen for årets helsebudsjett er det tydelig at seks år med høyre-regjering setter merkbare spor. Fellesskapets sykehus har hatt det ene trange budsjettet etter det andre, langt unna de opprinnelige løftene Høyre ga, og nå viser resultatene seg: De interne ventetidene øker, og syke mennesker skrives ut og sendes hjem under uverdige forhold til kommuner som ikke har kapasitet, fagfolk eller økonomi til å ta seg av dem. Ambulansetjenesten er svekket, og det er utrygghet rundt fødetilbudet altfor mange steder.

Fastlegenes kapasitet er strukket til bristepunktet – fastlegen som er så viktig, og som kan løse små og store helseplager, gi hjelp og henvise videre. Fastlegeordningen er en tjeneste i en varslet krise. Vi har sett den komme, og vi har sagt fra. For mange slutter og for få begynner i denne tjenesten. Bank på døra til en fastlege, og du får høre den samme historien altfor ofte. Svikter fastlegetjenesten, er det de med minst ressurser som vil lide mest, mens de som kan betale for det, kan gå til nye tilbud som vokser fram i markedet.

Denne regjeringen forholder seg passiv. Vi har etterlyst en tydelig plan for å rekruttere flere fastleger som kan ha et håndterlig antall pasienter på listene sine. Men regjeringen virker handlingslammet – ja, den somler. Det er et mønster i dette, av en regjering som har lagt ut på en ideologisk galei der fellesskapets helsevesen splittes opp, der flate kutt rammer blindt uavhengig av hvilken oppgave som skal løses, der de med god råd ser seg om etter private tilbud, og der det er voksende konkurranse om kritisk helsepersonell mellom et helsevesen som er der for alle, og private klinikker, der personlig økonomi avgjør hvem som får helsehjelp.

I 2013 drev helseminister Høie valgkamp med et løfte. Med det såkalte frie behandlingsvalget, der våre sykehus må betale for oppstart av private klinikker, ville behovet for private helseforsikringer forsvinne. I dag har vi fasiten. Det var mer enn en bløff. Antallet private helseforsikringer har nådd nye rekorder. Vi er på vei inn i et todelt helsevesen. Den krisen som nå utspiller seg i luftambulansen, blir spesielt alvorlig mot dette bakteppet. For det som virkelig er i spill når det måned etter måned er uro blant folk og bekymringsmeldingene renner inn fra helsepersonell på vakt, er at folks trygghet, grunnleggende trygghet, utfordres, særlig i Finnmark, der befolkningen lever i en situasjon der de ikke vet om det finnes fly som kan frakte de sykeste pasientene. Når den utryggheten får feste seg, rokker det ved tilliten til velferdsstaten. Så alvorlig er det.

Håndteringen i Stortinget av anbudsprosessen for det livsviktige oppdraget med å drive luftambulanse var

sterkt kritikkverdig. Statsrådens redegjørelse her i Stortinget vitnet om en prosess der de viktigste fagmiljøene ikke var hørt, og resultatet ble deretter. Før helgen ble fem av flyene til Babcock Scandinavian AirAmbulance satt på bakken, og vi leser nå i formiddag at Norsk Flygerforbund ber om at det vurderes å sette samtlige fly på bakken, gitt situasjonen som nå råder. I bakhodet hører vi statsministerens uttalelse i trontaledebatten i oktober:

«Det er altså bedre beredskap i luftambulansetjenesten enn det var tidligere, fordi vi har styrket luftambulansen.»

Det er jo en hån mot de menneskene som lever med usikkerhet i dag. Kontrasten kunne ikke vært større til de rapportene som kommer inn, fra dem som er avhengige av å vite om det finnes fly å tilkalle, om operasjoner som må utsettes, og om hvordan usikkerheten nå påvirker liv og helse til ekte mennesker. I møte med disse rapportene høres helseministeren mer ut som en pressetalsmann for selskaper som har satt flyene på bakken, enn som en talsmann for pasientene som er avhengige av at det er fly i lufta. Det er uakseptabelt. Den krystallklare meldingen og forventningen nå er at han forsikrer Stortinget om at alle nødvendige ressurser, tilgjengelige fly eller Forsvarets helikoptre, blir gjort tilgjengelige for den løpende beredskapen.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at «bløff» tidligere er påtalt fra presidentens side og ikke er å anse som et akseptabelt parlamentarisk uttrykk.

Erlend Larsen (H) [12:32:00]: Andelen eldre personer forventes å øke betraktelig i årene som kommer, spesielt eldre over 80 år. Den demografiske utviklingen vil påvirke og ha konsekvenser for flere områder i samfunnet og vil kreve nye løsninger og skape endringer på en rekke områder.

I Oslo har vi sett at politisk ideologi er viktigere enn kvaliteten på tjenestene og tilbudet til innbyggerne. Der gir nå private leverandører opp som følge av det sterke ideologiske presset fra venstresiden. For å støtte opp om ideologien brukes stigmatiserende begreper, som f.eks. å stemple private leverandører som velferdsprofitører.

Det er ingenting som tyder på at private leverer dårligere helsetjenester enn det offentlige. Det stilles minst like strenge krav til en privat leverandør som til et offentlig sykehjem. I kommunene er det kommunen selv som gjennomfører tilsyn med sine egne tjenester. Kommunen er både bukken og havresekken når de har tilsyn med seg selv. Når tjenestene leveres av private og ideelle, får vi en hensiktsmessig avstand mellom de fra kommunen som gjennomfører tilsyn, og de som leverer tjenestene til innbyggerne våre.

Dersom de ideelle og private tilbudene hadde kostet det offentlige mer per pasient enn de kommunale til-

budene, ville det hatt en mening å ekskludere private og ideelle, men sånn er det jo ikke. Flere av de private tilbudene som har gitt opp i Oslo, har levert tjenester av minst like god kvalitet som de kommunale til lik eller lavere pris enn hva det koster for kommunen å levere de samme tjenestene.

Når sånt skjer, betyr det at politisk ideologi er viktigere for de røde partiene enn kvaliteten og innholdet i tilbudet til innbyggerne våre. Det er en særnorsk allergi mot private tilbud og en særnorsk tro på at alt som leveres av det offentlige, er så mye bedre enn hva private klarer å få til.

At private tilbud får et overskudd, handler først og fremst om at de er bedre til å organisere tjenestene. Det kan se ut som om lederne i private sykehjem er bedre til å utøve god ledelse og god personalpolitikk enn mange ledere i det offentlige, noe vi bl.a. ser ved at de private gjennomgående har lavere sykefravær enn de offentlige har. I tillegg viser undersøkelser at brukere og pårørende er like fornøyd med de tjenestene som leveres av private, som de tjenestene som leveres fra det offentlige.

For oss i Høyre er det ikke så viktig hvem det er som leverer tilbudet til våre innbyggere. Det som er viktig for Høyre, er kvaliteten på tjenestene, og at det er det offentlige som finansierer tilbudene på vegne av innbyggerne. Nettopp sørge-for-ansvaret til kommuner og stat er det viktigste for å unngå et todelt helsevesen samt å få til gode tilbud til samtlige av våre innbyggere.

I Norge er det kommunene som leverer de fleste tjenestene til våre eldre. Men jeg tror at de færreste lokalpolitikere har en faktisk kunnskap om kvaliteten i tjenestene. For hva er kvalitet? Her er ett eksempel: Færre enn halvparten av landets sykehjemsbeboere er kartlagt for ernæring, mens bare 16 pst. av brukerne av hjemmetjenester ble kartlagt i 2018. Kartleggingen viser at så mange som hver fjerde hjemmeboer som får mat fra kommunalt kjøkken, enten er underernært eller står i fare for å bli det, mens hver tredje bosatt på sykehjem enten er underernært eller står i fare for å bli det. Hvor mange lokalpolitikere har oversikt over ernæringsutfordringene blant sine innbyggere?

Jeg tror at politikere og ansatte i kommuner som har sykehjem drevet av private eller ideelle, har betydelig større kunnskap om hva som er kvalitet i eldreomsorgen, enn politikere i kommuner som kun har et kommunalt tilbud. Når en kommune skal velge ut en privat eller ideell leverandør, er det ikke tilstrekkelig å se på prisforskjell, da må man også velge ut fra kvalitetsindikatorer og ha et forhold til hva kvalitet er.

Erfaringene vi har, viser at kommuner som har et utstrakt samarbeid med private eller ideelle om sykehjemsdrift og hjemmebasert omsorg, har best kvalitet på tjenestene. To av de tre kommunene som gir innbyg-

gerne det beste tilbudet, samarbeider med private eller ideelle. I tillegg viser en undersøkelse at private leverandører av hjemmesykepleie i gjennomsnitt er dobbelt så lenge på besøk som den kommunale tjenesten.

I perioder aksepterer også de røde at private stiller opp i en felles dugnad, som under barnehageforliket i 2003, hvor det ble tverrpolitisk enighet om økonomisk likebehandling av kommunale og private barnehager. Skal vi klare å håndtere den forventede veksten av eldre og pleietrengende, må vi igjen oppfordre til en felles dugnad for å hente ut det beste fra private, ideelle og offentlige virksomheter. De har ulike kvaliteter, som sammen gir innbyggerne langt bedre tjenester.

Vi bør bli litt mindre opptatt av hvem som leverer tjenestene, og mer opptatt av kvaliteten på tjenestene. Det offentlige skal betale, og det er det viktigste.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [12:36:49]: Det viktigste vi gjør for våre innbyggere på helsefeltet, er å sørge for at de får riktig hjelp når de har behov for det, så raskt som mulig og av fagfolk med kompetanse på akkurat det pasienten trenger der og da.

Det er selvsagt helt naturlig at en debatt om helsebudsjettet i stor grad dreier seg om tall. Men helse- og omsorgstjenester dreier seg om mye mer enn bare tall eller politisk konkurranse om å bruke mest mulig penger.

Norge er et trygt land å bo i. Det har vi fått bekreftet flere ganger. Men penger alene er ikke svaret på hvorfor vi har kommet dit vi er. I 2017 kom The Institute for Health Metrics and Evaluation, som driver uavhengig, global helseforskning ved universitetet i Washington i Seattle, med en rapport som understreker akkurat dette. 195 land ble målt i perioden 1990–2015, og Norge kom på en delt fjerdeplass sammen med Sverige og Australia.

Knappt noe land bruker så mye penger på helse og omsorg per innbygger som Norge. Likevel kom Norge i rapporten dårligere ut enn land som bruker mindre penger per innbygger enn oss, men samtidig bedre ut enn land som bruker mer penger på helsetjenester per innbygger enn oss.

Under denne regjeringen har ventetiden gått ned. 63 000 færre står i sykehuskø. Vi har økt aktiviteten i sykehusene med mer enn 15 pst.

Vi fortsetter nå økningen i pasientbehandlingen, men vi gjør også mer enn det. Nye mål skal nås med bl.a. ny teknologi. I tillegg til at regjeringspartiene legger til rette for at vi fortsatt skal ha økt aktivitetsvekst i norske sykehus, tar vi også et stort løft for de nasjonale e-helsetjenestene.

Et viktig prinsipp for Fremskrittspartiet er prinsippet om å la pasienten eller brukeren få bestemme selv. For oss er det logisk at pasienten skal ha mulighet til å velge akkurat det stedet og den behandleren som passer

eget behov – hvor som helst i landet. 25 000 pasienter har benyttet seg av retten til fritt behandlingsvalg, og ordningen må kalles en suksess. Målet for ordningen er reduserte ventetider, økt valgfrihet for pasientene og stimulering til økt effektivitet.

Ved å overføre makt fra systemet til pasienten må sykehusene finne nye og bedre måter å gi god og rask behandling på, og fritt behandlingsvalg er viktig, for det er mange gode private tilbud som ellers ville vært forbeholdt bare dem med god råd. Det mener vi er usosialt og urettferdig.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV vil utvikle fritt behandlingsvalg. Konsekvensene av det er at det bare er de rikeste som skal få bestemme selv hvor de skal få behandling, mens de andre må ta til takke med det tilbudet Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV til enhver tid er enige om at folk skal få. Fremskrittspartiet mener det er pasienten selv som må få bestemme hvor han skal få behandling, og om det skal være hos en offentlig eller privat godkjent behandler.

For Fremskrittspartiet har det alltid vært viktig å være et talerør for landets eldre. Å sikre en god, innholdsrik alderdom for både friske og syke eldre er noe av det vi setter aller høyest på dagsordenen. Forsøket med statlig finansiert eldreomsorg forlenges. I tillegg til de kommunene som er med, utvider vi nå ordningen med seks ny kommuner. Jeg er sikker på at når ordningen skal evalueres, vil den fortelle oss at statlig finansiert eldreomsorg gir større involvering av brukerne og en likebehandling av tjenestene uavhengig av hvilken kommune man tilhører.

Vi registrerer dessverre at både Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil utvikle ordningen. Det skyldes kanskje frykten for å få en evaluering som sier at eldre fortjener den samme gode kvaliteten på tilbudet uavhengig av hvilken kommune man bor i. Jeg hadde håpet at både Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet kunne vært mer framtidsrettet enn det de faktisk er.

Til slutt vil jeg rose regjeringen for å fokusere på ensomhet. En av vår tids store utfordringer er den stadig økende andelen av personer i alle aldre som føler seg ufrivillig isolert. Ensomhet er blitt et stort folkehelseproblem. Tre av ti unge opplever ensomhet, og fire av ti over 80 år sier det samme. Det er sammensatte årsaker til ensomhet, og konsekvensene er store både for samfunnet og for den enkelte. Jeg er derfor glad for at regjeringen setter av over 43 mill. kr som skal gå til mange gode tiltak for bekjempelse av ensomhet i året som kommer.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:41:41]: Eg synest det er oppsiktsvekkjande at ingen av representantane

frå regjeringspartia har tatt opp den krisa som no er i luftambulansetenesta, i innlegga sine – ingen. Dei har ikkje nemnt ho med eitt ord i innlegga sine. Ho er heilt fråverande. Det er berre statsråden sjølv som forsvarer avgjerdene som regjeringa har gjort. Ingen av partia har kome støttande til.

Vi hadde ei god luftambulanseteneste i distrikta generelt og i Nord-Noreg spesielt. No har ho kollapsa med helseminister Høie. Vi og mange andre åtvara og sa at omlegginga og anbodsløpet som resulterte i Babcock, var ein elendig idé og ville gå ut over folk. Vi kritiserte avgjerdsgrunnlaget, vi sa at det var syltynt, at risikoen med ein ny operatør utan erfaring, organisasjon og fly var for stor, og at dei sette for dårlege vilkår for dei tilsette. Men med knappast mogleg margin pressa helseminister Høie Babcock igjennom.

No ser vi resultatet: Det er mange alvorlege avvik, flya kjem for seint, det er altfor dårleg responstid, det manglar personell, det manglar fungerande utstyr, det er fly som ikkje kan lande der dei kritisk sjuke er, det er helsepersonell som fortel at dei er redde, det er fastlegar som sit med hjartet i halsen og slår alarm, det er barn og vaksne som får helsehjelp for seint, og det er bekymringsmeldingar frå både Legeforeningen og Sykepleierforbundet. Og for å tette beredskapshola set helseministeren inn reserveløysingar frå Forsvaret og andre stadar, men ikkje fly som har gjort jobben før. Det er heilt i det blå når luftambulansetenesta kjem tilbake på eit tilfredsstillande nivå.

Helseministeren får dette til å bli 100 pst. dekning. Det er i beste fall kreativ matematikk. Vi hadde eit godt tilbod. No har det kollapsa. Faktum er no at tenesta er så svekt at liv og helse blir sette unødvendig på spel. Det er ein nasjonal skandale.

Ein skulle ha kunna forvente at helseminister Høie møtte dette på ein ryddig og open måte, men nei. Gjennom helga har han møtt det med maktarroganse. Han nektar å gi Stortinget og folk ei hurtig og grundig utgreiing av situasjonen. Han vil gjere det seinare på ein eigna måte, på eit eigna tidspunkt, som han seier. Til Dagbladet sa han til og med at ei utgreiing vil kome i vegen for arbeidet som skal gjerast, og det gjentok han også frå talarstolen her i dag. Men det han ikkje nemnde, var at han sjølv har fått daglege oppdateringar frå føretaket, utan at det har gått ut over det viktige arbeidet som skal gjerast. Ein må forstå dette som at den einaste grunnen til at han nektar å greie ut for Stortinget, er at han ikkje har gode svar å gi. Det er svært alvorleg.

Hadde det skjedd andre stadar, f.eks. i Oslo, at folk måtte vente i 20 timar på å få akutt hjelp fordi regjeringa hadde rota det til, hadde denne dagen handla om berre det. Men fordi dette først og fremst går ut over folk som er langt borte, kan ein skru på maktarrogansen.

Denne saka opprører meg. Eg meiner det er utilgivelig at regjeringa har svekt beredskapen som fungerte, og satt så mykje på spel at liv og helse blir sett unødvendig i fare. Det er respektlaust, og det er ei rå forskjellsbehandling av menneske i distrikta generelt og folk i Nord-Noreg spesielt.

Statsråden burde ha tatt grep allereie i 2016, da bekymringsmeldingane om utfordringar knytte til verksemdsoverdraging kom. Han burde ha tatt tak i dette i 2018, da vi sist debatterte dette. Men også da nekta han, og han brukte det vesle fleirtalet han da hadde, til å få gjennom den løysinga han hadde skore ut. Heller ikkje no ønskjer han å endre kurs. Men vi får høyre frå Flygerforbundet at alle fly burde bli sette på bakken fordi det er usikkerheit rundt flymaskinane – altså ein fullstendig kollaps av heile tilbodet.

SV støttar forslaga om at ein må ta dette tilbake i ofentleg regi. Vi støttar også forslaga om å ta i bruk dei fem flya som har blitt brukte til formålet før, og som no står og ikkje blir tatt i bruk – samtidig som flya blir stadig meir ubrukelege. Vi krev òg at folk og storting får ei skikkeleg utgreiing. Vi kan ikkje fatte og begripe at vi har ein helseminister som ikkje ser utfordringa i det, men er meir opptatt av å vise maktarroganse og meir opptatt av å dysse ned saka, slik at det ikkje skal bli for mykje debatt rundt ho.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Michael Tetzschner (H) [12:46:38]: Når staten finansierer helseforetakene, har staten et kraftfullt styringsvirkemiddel. Man kan stille generelle og spesifikke vilkår for tildelingen av midlene. Stortinget har mulighet til omfattende styring av foretakene gjennom å stille vilkår i forbindelse med vedtakelsen av statsbudsjettet og revidert nasjonalbudsjett. Departementet må deretter videreføre Stortingets vilkår overfor foretakene. Stortinget kan stille konkrete og detaljerte vilkår for tildeling av midler. Det vil si at staten kan foreta en konkret og tett styring av foretakenes virksomhet der det er politiske ønskelig. Eier kan instruere styret i alle saker – både saker av generell karakter og enkeltstående saker. Dette kan skje på ethvert stadium i saken, enten saken er under behandling av administrasjonen eller har kommet frem til styrebehandling.

Det jeg nettopp sa, er fra motivteksten til lovproposisjonen i 2012, da Stortinget presiserte helseforetaksloven. Det er viktig fra denne talerstol å slå fast at Stortinget ikke har gitt fra seg styringsretten over det som besluttes i våre regionale – eller andre – helseforetak. Den utbredte misoppfattelse at foretaksstyrene eller departementet er gitt lovbestemt beskyttelse mot at Stortinget

kan treffe de beslutninger det måtte ønske, må klart tilbakevises.

Jeg er ikke for at Stortinget skal blande seg inn i den løpende driftshverdag i våre helseforetak, men omkalftringen av sykehussektoren i Oslo med så vidtrekkende investeringsbeslutninger som skal stå i generasjoner, gjør at dette ikke er småsaker. Stortinget må inn i disse sakene. Derimot kan vi se at budsjetteksten presenterer en fremtidsbeskrivelse basert nettopp på at Stortinget ikke skal få seg forelagt en ferdig utredet sak, der fysiske og økonomiske elementer er føyet sammen til et modnet og fullstendig beslutningsgrunnlag. Det gir grunn til uro.

Stortinget inviteres til passivt å akseptere nedleggelsen av landets ledende akuttpsykiatri, Ullevål, som har et spisset traumesenter som bygger på fremragende spesialistkirurgi i sin nærhet. Etter min mening må den som vil rive opp en organisasjon, løfte en tung bevisbyrde, og det som er kommet så langt, er utilstrekkelig beskrevet for en slik oppfatning.

Med en slik teoretisk tilnærming er det ikke underlig at den avgåtte direktør nettopp mislyktes i å få en felles virkelighetsoppfatning med de ansatte, både på Ullevål og på Rikshospitalet. Hvis det mangelfullt forberedte organisasjons- og byggeprosjektet iverksettes, vil realitetene etter hvert melde seg i form av overskridelser, forsinkelser, svekket fagmiljø og dårligere sykehusstilbud. De som da sitter med ansvaret, vil senere få valget mellom å skjære ned på tilbudet eller foreslå for Stortinget betydelige etterbevilgninger i milliardkronersklassen.

Karin Andersen (SV) [12:49:49]: Nå ligger det et forslag i Stortinget som representanten Tetzschner er invitert til å stemme for. Det er et godt forslag.

Vi har nå fått høre en eldreminister som setter skattelette til de friskeste og mest velstående blant oss, foran et trygt og godt og kvalitetssikret tilbud til eldre og syke. Lokalpolitikere landet rundt får beskjed om at de må kutte for ikke å havne i ROBEK, og slik har det vært i mange år. De har kuttet og kuttet, og så skryter regjeringen av at kommunene har kommet ut av ROBEK. Men det er jo fordi de har kuttet mange av tingene og kanskje det lille ekstra som gjør at man har nok ansatte, at man har aktivitetstilbud til eldre, og at man kan hjelpe pårørende som har demente i familien sin, f.eks.

Sykefraværet øker når man har for få på jobb, sier statsråden. Ja, det er riktig, det gjør det. Derfor er det helt nødvendig med flere ansatte. SV er ikke redd for øremerking av penger til eldreomsorgen, det har vi aldri vært – vi er ikke redd for det. Vi mener at vi må sette en merkelapp på de pengene vi sender, slik at vi er sikre på at de kommer dit de skal. I eldreomsorgen er det nødvendig fordi regjeringen systematisk har underfinansiert veldig mange reformer inn i kommunesektoren: barnehage-

formen, rus, psykisk helse, eldreomsorgen – særlig ressurskrevende tjenester. Denne regjeringen har kuttet over 1 mrd. kr i særlig ressurskrevende tjenester.

Pasienter skrives ut med en ganske hardhendt utskrivningspolitikk nå. Det er det samme om pasienten behandles i sykehus eller i kommunen, det må være ansatte der som gjør tjenestene. For mange av dem kreves det nesten en liten sykehusavdeling og veldig mye komplisert utstyr, for dette er pasienter som ellers ville dø. Hva skjer da i kommunene? Jo, dette er de nødt til å gjøre, men det går ut over eldreomsorgen, den generelle omsorgen ellers til eldre og til funksjonshemmede, og ikke minst til utviklingshemmede, som vi snakker altfor lite om, og der det er store mangler både i den kommunale oppfølgingen og også i spesialisthelsetjenesten.

Så den beskrivelsen som statsråden nå har av situasjonen i eldreomsorgen, er en ren ansvarsfraskrivelse. Aldri har dette landet og denne regjeringen vi har nå, hatt så mye penger til disposisjon. Det hadde vært fullt mulig å gjøre slik som SV gjør, prioritere over 6 mrd. kr mer til kommunesektoren og øremerke veldig mye av de pengene rett til eldreomsorgen, for det mener SV de eldre fortjener.

Camilla Strandskog (H) [12:53:05]: I dag er ventetidene på sykehusene nesten to uker kortere enn de var i 2013. Det betyr mye for pasientene som står i kø, det betyr at de kan komme raskere tilbake til hverdagslivet sitt.

En av grunnene til at ventetidene har gått ned, er at økonomien til sykehusene er styrket. Siden 2013 har regjeringen lagt til rette for at aktivitetsveksten i sykehusene skal kunne øke med litt over 15 pst. Også i 2020 legger vi til rette for en høyere aktivitetsvekst enn det den demografiske veksten skulle tilsi.

Det aller viktigste er pasienten. Det er dem helsevesenet er til for. Derfor er det svært positivt at det nå står 60 000 færre i sykehuskø. Mange av dem har fått behandling på et privat eller ideelt sykehus gjennom fritt behandlingsvalg. I stedet for at mange gode private tilbud er forbeholdt dem som har god råd, har vi gitt alle rett til å velge det tilbudet de selv mener er best, og det offentlige tar regningen. Når private har ledig kapasitet, bør den brukes. Da blir det kortere køer for alle.

Det er tverrpolitisk enighet om at vi skal ha et sterkt offentlig helsevesen i Norge, som har hovedansvaret for befolkningens helsetilbud. Det er en styrke ved det norske demokratiet at vi er enige om de store oppgavene. Vi har også en tverrpolitisk forståelse for at vi står overfor en rekke utfordringer framover. Vi blir flere eldre, og vi lever lenger. Dette fører til at sykdommer som demens og kreft er økende. Vi får færre arbeidstakere per pensjonist, og vi får lavere inntekter fra olje og gass. På toppen

av det hele har vi en befolkning som får stadig høyere forventninger til hva det offentlige kan levere av tjenester. Dersom vi skal fortsette å jobbe på samme måte i framtiden som vi gjør i dag, vil vi verken ha nok folk eller nok ressurser til å løse disse utfordringene. Derfor er det synd å se at opposisjonspartiene ikke evner å tenke nytt i sine alternative budsjetter. Vi har et sykehusbudsjett på 158 mrd. kr. De store utfordringene løses ikke ved å øke budsjettet med 1 mrd. kr. Om man i tillegg regner på alt Senterpartiet har lovet, er det lett å se at pengene allerede er brukt opp flere ganger. Vi får ikke bedre pasientbehandling av det.

Fritt behandlingsvalg, pakkeforløp og andre nye løsninger som både er til beste for pasientene og bruker ressursene mer effektivt, er avgjørende for at vårt offentlige helsevesen skal være bærekraftig i årene framover. Jeg savner en debatt om hvordan vi kan tenke smartere for å skape det beste helsevesenet for pasientene i framtiden, og som sikrer at alle får lik tilgang til likeverdige helsetjenester av god kvalitet.

Petter Eide (SV) [12:55:58]: En liten ny runde om Ullevål sykehus: Som flere har sagt, vil regjeringen ha en storstilt satsing på en ny sykehusstruktur i Oslo. Ullevål skal legges ned. Der skal det bygges boliger. Så skal Aker rustes opp, og det skal bygges et stort sykehus på Gaustad, kanskje en investering på et sted mellom 60 mrd. kr og 80 mrd. kr.

Befolkningen i Oslo sier nei. Fagfolkene sier nei, og flertallet i Oslo bystyre sier også nei. I bystyret vil man ha en ny utredning. Det er ikke flertall for en omregulering av Ullevål-tomten fra sykehus til boliger. Representanter fra Venstre og Fremskrittspartiet har i replikkvekslinger her i dag sagt at de selvfølgelig støtter dette, men de er samtidig litt avventende med tanke på om de mener det er riktig av regjeringen å overprøve en eventuell reguleringssak i bystyret. Det ser da ut til, slik jeg forstår helseministeren, at han er klar til å overprøve en regulering som er foretatt i bystyret, altså bruke statlig regulering, en type tvangsregulering.

I svar på skriftlig spørsmål fra meg sier helseministeren at han er opptatt av at Oslo skal være en forutsigbar samarbeidspartner. Det betyr at det man ble enig om før, altså for flere år siden, må stå ved lag nå. Nå er det et nytt flertall i Oslo, som vil dette helt annerledes, og da får vi noen interessante demokratiske debatter. Skal vi følge det gamle flertallet i Oslo bystyre, eller skal vi følge det nye flertallet i Oslo bystyre? Jeg ville kanskje sagt meg enig i at vi skal følge det gamle hvis dette hadde vært satt i gang, hvis man hadde begynt å grave og bygge. Nå er det fortsatt på prosjekteringsnivå, og det er fortsatt rom for at vi lytter til det nye flertallet, som vil det helt annerledes enn det regjeringen vil.

Vi må spørre oss om det er riktig av regjeringen å trumfe gjennom en beslutning som byen er imot. Jeg vil advare helseministeren mot det, for jeg tror at hvis at han gjør det, kommer denne regjeringen i framtiden til å få store utfordringer med å forsvare foretaksmodellen. Det skal jo være et innslag av et visst demokrati her, men hvis folk – det er nesten en million mennesker som er berørt av dette – opplever at det er et lite flertall i foretaket som nærmest legger premissene for sykehusene i byen, vil selvfølgelig dette reageres veldig sterkt på.

Så vil jeg støtte Michael Tetzschner, som akkurat har gått ut av salen. Det han sier, er jeg veldig enig i. Han sier at det må ikke være en sånn mekanisk oppfatning av at helseforetakene skal legge premisser for regjeringen og dermed bare kjøre dette igjennom. Det synes jeg er veldig fint, og hadde han vært her nå, hadde han fått høre at jeg oppfordrer ham til å stemme imot de forslagene som vi nå skal behandle i dag, som nettopp handler om å bringe denne saken tilbake til behandling i Stortinget.

Elin Tvete (Sp) [12:59:19]: Nye Oslo universitets-sykehus, som det er planer for, er Norges største landbaserte byggeprosjekt og Norges største sykehusprosjekt. Prosjektet innebærer nybygg på den såkalte Gaustad-tomta, nytt lokalsykehus på Aker, mens Ullevål sykehus skal nedlegges. Videre er planen at Ullevål-tomta skal selges med tanke på omregulering til boliger, og at den delen av Aker-tomta som kommunen solgte i 2001, skal kjøpes tilbake.

Regjeringen har ikke ønsket å gå videre med en kombinert utbygging av Ullevål–Aker. Fagpersoner med mange års erfaring innen medisin, sykehusplanlegging og kvalitetssikring av offentlige byggeprosjekter anbefaler denne løsningen. Byggingen av Ullevål–Aker er sannsynligvis billigere, og det ligger til rette for en mer fleksibel – og mulig etappevis – utbygging på Ullevål. Reguleringsutfordringene er betydelig mindre.

Helse Sør-Øst har planer for investeringer ved mange av sykehusene i sin region. Senterpartiet mener det er en reell mulighet for at de andre investeringene kan bli skjøvet ut i tid for å gi rom for å realisere Gaustad-prosjektet. Sykehuset Østfold sier i sin utviklingsplan for 2018–2035 at fra åpning av nytt sykehus i 2015 til dags dato, mai 2018, har akuttinntaket hatt kapasitetsutfordringer, og arealet skal derfor utvides og tilpasses til aktivitet og driftsmodell. Det har ennå ikke skjedd.

Sykehuset har i dag færrest sengeplasser per innbygger, 1,4, med unntak av Akershus universitetssykehus som ligger på 1,3 sengeplasser per innbygger. Dette, kombinert med framtidig stipulert vekst i liggedøgn basert på demografi fram mot 2030, gir grunn til alvorlig bekymring for Østfold-innbyggernes tilgang til sykehussenger når sykdom rammer. Gigantplanene på Gaustad

kan altså få store konsekvenser for investeringer og utbygginger ved de andre sykehusene på Sør- og Østlandet. Det er store kapasitetsutfordringer ved Sykehuset Østfold i dag, og det er lite som tyder på at dette vil bedres uten en utbygging. Senterpartiet mener løsningen med Ullevål–Aker vil gi rom for de nødvendige investeringer ved sykehusene utenfor Oslo og dermed styrke helsetilbudet i regionen.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Kristine Hallingstad (A) [13:01:56]: Arbeiderpartiet har i sitt alternative budsjett vist til hva vi ønsker å prioritere. Vi ønsker bl.a. å gi mer penger til sykehus, ansette flere fastleger og gi et bedre tannhelsetilbud til vanlige folk.

Politikk handler om å prioritere. Høyreregjeringen ønsker å prioritere de som har mest fra før, på bekostning av de som har minst. Det ser vi i budsjettet, hvor regjeringen strammer inn på stønader til tannregulering til mangfoldige tusen barn. Helseministeren vil ikke støtte det han kaller for «kosmetikk», som vil bidra til økt kroppspress. Det er fint å se at helseministeren kaster seg inn i kroppspress-debatten, men her er ministeren på ville veier. Konsekvensen av politikken til regjeringen er at familier med råd til tannregulering kan gi barna sine rette tenner, mens familier med dårligere råd ikke kan gi det samme til sine barn. Det er urettferdig politikk i praksis.

Det viktigste for Arbeiderpartiet er at alle skal ha lik tilgang til tannhelse, uansett hvem man er, og uansett hvor man bor. Så lenge tennene er en del av kroppen, er det vanskelig å forstå at den ikke er dekket av folketrygden. Det fører til ulikheter. Derfor vil Arbeiderpartiet ha en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelseordningen. Derfor foreslår vi i budsjettet å utvide gratis tannhelse til 19-, 20- og 21-åringer og å gi halv pris på tannhelsebehandling opp til 25 år. I tillegg vil Arbeiderpartiet gi stønader til dem med dårligst råd, for det skal ikke være slik at folk med tannverk ikke går til tannlegen fordi det koster for mye.

Det er skuffende å se at verken Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti eller Venstre har nevnt tannhelse med ett ord i sine innledende merknader i innstillingen fra helse- og omsorgskomiteen, men så er vel ikke politikken innen tannhelse noe særlig å skryte av.

I Arbeiderpartiet vet vi at tannhelse er viktig for et godt liv. Derfor har vi prioritert å utvide den offentlige ordningen og ønsker å reversere de usosiale kuttene som regjeringen foreslår.

Tuva Moflag (A) [13:04:51]: Arbeiderpartiet tar et krafttak for mennesker med demens i årets alternative

statsbudsjett. Vi tar på alvor at vi kan forvente en dobling i antall mennesker med demensdiagnose de neste tiårene. Om få år vil over 140 000 mennesker være rammet av demens, og rundt dem er det mange familier som trenger støtte, avlastning og trygghet.

I motsetning til regjeringen satser vi videre på tilskuddsordningen til dagaktivitetsplasser og setter av 400 mill. kr til dette formålet. Vi mener det er svært uklokt av regjeringen å innlemme tilskuddet i kommunerammen når vi bare er halvveis til målet om å etablere 9 200 dagaktivitetsplasser. Regjeringen forventer at kommunene skal stille opp for mennesker med demens når dagaktivitetstilbud blir lovfestet fra nyttår, men regjeringen stiller ikke opp selv. Innlemmingen av tilskuddsordningen kommer på toppen av et kommuneopplegg som er det strammeste på 15 år.

Vi må ta inn over oss og tilrettelegge for de mange eldre som vil bli boende hjemme, selv når helsen byr på utfordringer. Dette krever at vi får nye teknologiske framskritt ut til folket. Vi foreslår å øke potten til helse- og teknologiordningen i kommunene med 100 mill. kr, slik at vi får et taktskifte for GPS-sporing og trygghetsalarm. Vi må også tenke nytt om boformer og se på muligheter for å skape positive generasjonsmøter.

For mange eldre er kultur og frivillighet viktig, både som en arena der de fyller dagene med verdifull aktivitet, og som kilde til hjelp i hverdagen. Derfor satser vi 20 mill. kr til Den kulturelle spaserstokken, et tiltak som har gitt eldre flotte kulturopplevelser i hele landet, særlig eldre som bor i sykehjem.

Frivilligsentralene er helt sentrale for at de frivillige og innbyggerne finner hverandre. Arbeiderpartiet er imot at tilskuddet til frivilligsentralene skal innlemmes i kommunerammen. Vi vil beholde frivilligsentralene som en egen post på statsbudsjettet og øke bevilgningen slik at frivilligheten kan få enda bedre kår, helt i tråd med det bl.a. Pensjonistforbundet og andre framholder som viktig for den lokale frivilligheten.

Avslutningsvis må jeg innom de hårreisende avsløringene i mediene de siste dagene, avsløringer som handler om hvordan vi tar vare på eldre, skrøpelige pasienter i sykehusene våre, og om tilstanden i den kommunale eldreomsorgen. Bemanningen er for lav. For å ta vare på eldre, urolige og kanskje utagerende eldre trengs det folk, fagfolk som koster penger. Derfor er det forstemmende at regjeringens svar på de store utfordringene i eldreomsorgen er å levere det strammeste kommuneopplegget på 15 år og fortsette den kroniske underfinansieringen av sykehusene.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [13:08:02]: Tenk at regjeringspartiene i dag får seg til å godkjenne over 29 mrd. kr i lånegarantier for å gå videre i den helt van-

vittige prosessen med å bygge Gaustad sykehus og legge ned Ullevål – mot et samlet fagmiljøes vilje, mot det store flertallet av befolkningen i Oslos vilje og kun med støtte fra to partier i bystyret. Så kan vi begynne å snakke om hva alle vi som sokner til andre sykehus i Helse Sør-Øst, synes om den vanvittige investeringen i Gaustad-prosjektet, for denne gedigne investeringen som foreløpig er planlagt å koste intet mindre enn 44 mrd. kr foreløpig, vil selvfølgelig ramme økonomisk alle andre sykehus i helseforetaket, både pasientene som trenger disse, de ansatte og lokalsamfunnene rundt. Vi snakker bl.a. om sykehus på Notodden og i Skien, i mitt Telemark, hvor de ansatte nå er svært bekymret. Og vi snakker om sykehusene i Vestfold, i Buskerud, i Oppland, i Hedmark, i Akershus, i Østfold, i Aust-Agder, i Vest-Agder og andre sykehus i Oslo, som framover vil måtte bli nedprioritert økonomisk, når man skal bygge Norges dyreste sykehus noensinne i Oslo, i kombinasjon med den voldsomme kostnaden det er å legge ned Ullevål istedenfor bare å modernisere det.

Jeg fatter ikke hvordan regjeringen vil tvinge dette gjennom etter så mye protester. Men det er jo blitt et varmerke å ikke lytte til folk og dem som rammes, bare tvinge gjennom hasardiøse og ukloke avgjørelser som å tvangssammenslå fylker, slukke FM-nettet, legge ned tjenestetilbud og utdanningstilbud i distriktene eller sørge for å privatisere vekk velferdsstaten, sist sett i ambulanseflykrisen.

I sistnevnte sak registrerte jeg så vidt en bitteliten innrømmelse fra helseministeren i avisen iFinnmark i går. Da sa han omsider at det Babcock nå leverer i de nordligste fylkene, ikke var godt nok. Det er selvfølgelig en stor underdrivelse, men uansett et tegn på at ministeren kanskje likevel kan komme til å legge prestisjen til side i denne saken når det er blitt så dramatisk for folks liv og helse i de berørte områdene – for prestisje er selvfølgelig ikke et godt mål å styre landet etter.

Jeg vil derfor anbefale helseministeren og resten av regjeringen om også å droppe prestisjen og snu i saken om å bygge Gaustad og legge ned Ullevål – til det beste for sykehusstilbudet og for alle oss som sokner til det i hele Helse Sør-Øst.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [13:10:40]: Vi må sikre god folkehelse der vi forebygger og jobber for bedre psykisk og fysisk helse i befolkningen. Helsepolitikken skal gi folk et godt liv.

Tiltak som fysisk aktivitet og gratis frukt og grønt for elever er viktige prioriteringer for Senterpartiet. I tillegg vil vi ha mer til friluftsmål enn regjeringen. Senterpartiet foreslår også en større satsing til frisklivssentraler i kommunene, som bidrar til møteplasser og fremmer

helse. Vi vil styrke kommuneøkonomien for at folkehelse og forebygging kan skje der folk bor, i hele landet.

En av de største utfordringene vi står i, er antibiotikaresistente bakterier. De er en stor trussel mot moderne medisin. Det trengs fortsatt nasjonal satsing på tiltak for å bekjempe utbredelse av antibiotikaresistente bakterier, og Senterpartiet ønsker mer til forebygging. At vi har antibiotika og andre legemidler til behandling, er viktig beredskap. Tidlig og god hjelp er en trygghet vi som innbyggere vil ha, men ikke kan ta for gitt. Det må vi ta tak i.

Likemannsarbeidet er også viktig for at alle som opplever sykdom eller har funksjonsnedsettelse, får hjelpen de trenger. Frivillige organisasjoners innsats innen helse er verdifull og gir langt større verdiskaping enn det det koster å støtte dem.

Senterpartiet mener videre at regjeringen fører en politikk for sentralisering og privatisering av helsetjenester, som går ut over ambulanse, fødetilbud og flere viktige helsetjenester. Det svekker beredskap og trygghet i lokalsamfunnene. Fritt behandlingsvalg gir ikke frihet for alle. Senterpartiet vil styrke offentlige sykehus og ideelle tilbydere og garantere helsetilbudet nær folk. Spesialisthelsetilbud kan ikke bli redusert uten at kommunene har på plass det tilbudet og den kapasiteten med fastlegene og sykepleierne som trengs.

Regjeringen har foreslått et stramt sykehusbudsjett for 2020. Offentlige sykehus pålegges å spare mer penger for å klare investeringer samtidig som mer penger skal gå til private helsetilbud. Derfor går vi imot lånesøkna den for nytt Oslo universitetssykehus, imot å legge ned Ullevål sykehus og imot å bruke flere titalls milliarder kroner på en løsning som fagfolk advarer kraftig imot. Oslo bystyre ber om at Gaustad-planene settes på vent til fortsatt drift av Ullevål er tilstrekkelig utredet. Sykehuset Innlandet, som trenger nye og forbedrede lokaler, må effektivisere og spare enorme summer, til tross for at de allerede er veldig effektive etter dagens mål. Her trengs Senterpartiets tillitsløft.

Senterpartiet vil i budsjettet for 2020 prioritere folkehelse, akutt- og fødetilbud på sykehus, et løft for fastlegetjenesten i kommunene og en styrking av psykisk helsehjelp. Vi trenger god helse i hele landet.

Hege Haukeland Liadal (A) [13:13:55]: Om det er ett land i verden som burde sett til at barn ikke var sultne på skolen, er det Norge. Om en hadde hatt quiz i FN i disse dager der de skulle nevne ett land i Europa som ikke hadde nasjonal politikk for skolemat, er jeg helt sikker på at ingen ville ha skrevet Norge.

I et folkehelseperspektiv betyr det mye om en er sulten eller mett i skolehverdagen. Mat har en sosialisierende effekt. Det bidrar til mindre uro, og det virker sosialt utjevne.

Arbeiderpartiet er tydelig på at vi vil ha en universell ordning der alle barn skal få et skolemåltid, ikke egne ordninger for dem med fattige foresatte, slik vår folkehelseminister synes er en bra idé.

Jeg vil ta dere med hjem til Rogaland og til Hå kommune. De har skolemat, enkel brødmat på langbord med to–tre forskjellige pålegg. Men det mest populære er skolemelken. De kaller det hotellmelk – iskald melk tappes på glass.

Gode matvaner skapes tidlig, i likhet med fysisk aktivitet.

Hva er det som gjør at regjeringen kommer så haltende etter Stortingets vedtak om én time fysisk aktivitet hver dag? Vi vet nok om at god folkehelse gjennom et langt liv starter med fysisk aktivitet, gode vaner som vi enkelt kan legge til rette for i en skolehverdag som er mest preget av å sitte stille.

Det har ikke vært stille fra fagmiljøene rundt barn og unges psykiske helse etter at regjeringen denne høsten la fram sin opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse. Årsaken til det er at det ble ingen økonomisk opptrapping. En vurdering – 13 pst. av forslagene regjeringen kommer med, er bare en vurdering. En skulle tro at en hadde vurdert før en la fram en opptrappingsplan.

I budsjettet for 2020 er det heller ingen spor å finne av opptrapping for barn og unges psykiske helse. Regjeringen har strøket på sin levering til Stortinget, og fravær føres av økonomisk opptrapping på dette området.

Tuva Moflag (A) [13:16:50]: Jeg tar et sceneskifte, fra eldre til de helt yngste. Det er bare et par uker siden vi sto her og debatterte to representantforslag knyttet til føde- og barseltilbudet i Norge. Norge eret av verdens beste land å være gravid og bli mamma i. Barnedødeligheten gikk kraftig nedover i forrige århundre som følge av kompetanse, forskning og ikke minst tilgang til dyktige fagfolk når vi skal føde barna våre.

Men et godt fødetilbud må vi forsvare hver eneste dag, og nå er jeg redd for at noe alvorlig er i ferd med å skje med fødselsomsorgen i landet vårt. Dette har kommet til uttrykk gjennom engasjementet til bunadsgeriljaen, som har blitt en folkebevegelse for et godt fødetilbud i hele landet.

Som jeg sa innledningsvis, har de dyktige fagfolkene vært avgjørende for kvaliteten på norsk fødselsomsorg, men nå er mange av fagfolkene i ferd med å forlate posen sin. Fem av ti jordmødre ved Drammen sykehus vurderer å slutte. Tre av ti jordmødre ved Stavanger universitetssykehus vurderer å slutte. Ved Ahus, mitt lokalsykehus, er det hele seks av ti jordmødre som vurderer å slutte i jobben. Dette er alarmerende tall. Hva skyldes dette? Jo, det skyldes et for høyt arbeidspress. Det skyldes at det

er for få jordmødre på jobb, særlig ved de store fødeavdelingene. Det skyldes at fødeavdelingene ikke er finansiert på en god måte, for det tas ikke hensyn til at beredskapen må være på plass – uavhengig av om fødselen går bra, eller om det oppstår komplikasjoner.

Arbeiderpartiet viste med forslagene vi fremmet sammen med opposisjonen for et par uker siden, men også i dette alternative budsjettet, at vi tar kampen for et bedre tilbud til landets fødekvinner. En av de tingene vi er særlig stolte av i årets budsjett, er at vi sikrer alle jordmødre i kommunene full stilling gjennom en tilskuddsordning. Dette er viktig fordi følgetjenesten kan være det som avgjør om kvinnen får en trygg fødsel eller ikke. I dag er det 77 kommuner som ikke oppfyller kravene til denne tjenesten. Dette haster det å få gjort noe med.

Noe vi er stolte av hvert eneste år, er at vi holder vårt sykehusløfte om 12 mrd. kr mer til sykehusene i denne perioden. Vi vil stoppe den kroniske underfinansieringen av sykehusene våre fordi det også går ut over tilbudet til landets fødekvinner. Når både ansatte og fødende roper varsku, må vi ta det på alvor. Da kan ikke regjeringspartiene på autopilot svare at Norge er verdens beste land å føde i. Et godt fødetilbud må vi forsvare hver dag.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:19:45]: Et viktig gjennomslag for Kristelig Folkeparti på Granavolden var en satsing på ideell sektor. I forslag til statsbudsjett følger regjeringen offensivt opp løfter i Granavolden-plattformen. Plattformen innebærer det tydeligste signalet om og satsingen på ideell sektor i nyere tid og følger opp de lange linjene i Stortingets vedtak om å satse på ideell sektor.

Ideelle aktører er sivilsamfunnets engasjement i velferden og mobiliserer frivillig arbeid. Ideelle aktører har videre en viktig organisatorisk og faglig funksjon som målestokk og korrektiv. Dersom samfunnet skal få størst mulig utbytte av ideelle aktørers deltakelse i velferden, er det nødvendig med en politikk som tillater at potensialet som ligger i sektoren, realiseres. Det er derfor viktig at regjeringen nå har slått fast at helseforetakene ikke skal bygge opp konkurrerende tilbud i egen regi der ideelle aktører allerede har et etablert tilbud. Regjeringen har slått fast at 10 pst. av den samlede helse- og omsorgstjenesten skal være organisert som ideell virksomhet. Dette innebærer en vekst på om lag 5 pst., en dobling for de samlede helse- og omsorgstjenestene.

Det er av stor betydning at regjeringen har gitt de regionale helseforetakene en klar bestilling om å ivareta en strategisk dialog med de ideelle aktørene, i tråd med Granavolden-plattformens formuleringer om at ideelle aktører skal være likeverdige parter. Dialogen må innrettes med tanke på hvordan deres oppgaveportefølje kan utvikles, slik at den både blir bærekraftig for ideelle

aktører og bidrar til å løse det regionale helseforetakets samfunnsoppdrag som helhet.

Det er positivt at regjeringen neste år forventer betydelige utbetalinger over tilskuddsordningen til virksomheter med historiske pensjonskostnader på statlig nivå. Dette har stor prinsipiell betydning ettersom det er offentlige myndigheter som i utgangspunktet har påført de ideelle aktørene disse forpliktelsene gjennom krav stilt i driftsavtaler osv. Dette prinsipielle forholdet gjør seg også gjeldende på kommunalt og fylkeskommunalt nivå. Det er viktig å få fortgang i å lage et rammeverk for hvordan ideelle aktører som har levert tjenester på vegne av kommuner og fylkeskommuner, også kan få sine historiske pensjonsforpliktelser kompensert.

I anmodningsvedtak nr. 82 for 2018–2019 ber Stortinget regjeringen «utrede de økonomiske konsekvensene av å dekke de ideelle organisasjoners historiske pensjonskostnader for kommunal og fylkeskommunal sektor med sikte på at de dekkes av kommunene og fylkeskommunene.» Vedtaket er så langt ikke fulgt opp, men det er positivt at regjeringen har varslet at de vil komme til Stortinget med en sak om dette ganske raskt.

Tore Hagebakken (A) [13:23:02]: Aller først en honnør til representanten Stensland, som faktisk sa noe vi visste – at Arbeiderpartiet hadde det beste sykehusbudsjettet. Men det var godt å høre det fra et regjeringsparti.

En av våre store utfordringer i dagens velferdssamfunn er den sosiale ulikheten innen tannhelse. Derfor har vi i Arbeiderpartiet et mål om en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten, og vi vil starte med det som er viktigst: skjerme grupper med spesielle diagnoser, svak økonomi og dårlig tannhelse for store tannlegeutgifter. Vi satser også særlig på unges tannhelse.

Også her ser vi det: Regjeringas kuttpolitikk fører til økte sosiale forskjeller. I stedet for å hjelpe dem som virkelig trenger at samfunnet, fellesskapet, stiller opp for dem, gjør Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti situasjonen verre. De skaper større sosiale forskjeller når det gjelder tannhelse. Jeg skjønner rett og slett ikke at det går an.

Vi i Arbeiderpartiet har protestert høylytt mot kuttet i stønaden til tannregulering som regjeringspartiene gjennomfører. I vårt alternative budsjett, der vi har en stor satsing på tannhelse, foreslår vi at denne stønaden skal opprettholdes. Men regjeringspartiene har ingen skrupler og turer fram med sin kuttpolitikk.

I Granavolden-plattformen sier regjeringa at de vil videreutvikle tannhelsetjenesten og gradvis utvide skjermingsordningene. Dette er tomme ord, for med innstrammingene de foreslår – og som regjeringsparti-

ene dessverre sørger for får flertall her i dag – forsvinner 150 mill. kr til tannhelse årlig med full effekt fra 2024.

Til slutt må jeg minne om Arbeiderpartiets representantforslag om norsk tannhelse, som ble behandlet i Stortinget for godt og vel ett år siden, og som endte med at stortingsflertallet ba regjeringa om å komme til Stortinget med en sak som sikrer at flere får råd til nødvendig tannhelsebehandling. Kristelig Folkeparti var en del av det stortingsflertallet, og her må Kristelig Folkeparti sørge for at det faktisk skjer noe. Dette er en viktig sak for mange og handler om å gjøre noe for mindre forskjeller i dagens Norge.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [13:25:54]: Jeg besøkte Kirkenes sykehus i forrige uke. Vi møtte ansatte og ledelse der. Sykehuset er helt nytt, men er fortsatt ikke ferdig. Det vil nok gå med betydelige summer for å få sykehuset helt ferdig. Avstandene i Finnmark er enorme, f.eks. mellom Kirkenes og Hammerfest sykehus er det ca. 50 mil. Det er omtrent like langt som fra Oslo til Trondheim – det er faktisk litt lenger. Når det da ofte er veldig dårlig vær, og veier er stengt, flyplasser er stengt, kan man ikke frakte pasienter. Man må utføre jobben der de er. Planer er lagt, men de lar seg ikke gjennomføre.

I dag er sykehuset på nivå én når det gjelder intensivbehandling. Sykehuset er bemannet for dette. Når været tilsier at man ikke kan flytte pasienter etter en plan, må man bruke seg selv uforholdsmessig mye. Det har ført til at mange av de ansatte nå er helt nedkjørt. De ansatte gjør en fantastisk jobb, og Kirkenes sykehus har et veldig godt omdømme. De ansatte mener at det bør være en bemanning med ca. 12 flere på intensivavdelingen. Det er viktig å få til en fullgod behandling på nivå to.

Det er ca. 80 mil mellom Kirkenes og Tromsø, det er det neste alternativet for å sende pasienter. Også der kan det være vanskelig å få inn pasienter, spesielt hvis de er kritisk syke.

Jeg ser jeg har lite tid igjen, men jeg ønsker at Stortinget støtter forslag nr. 37, slik at vi får en fullgod behandling på Kirkenes sykehus.

Torleif Hamre (SV) [13:29:17]: Det har blitt mye krisedebatt i dag, og sånn må det bli når det er snakk om så alvorlige saker som beredskapskrisen i nord og luftambulanseskandalen. Det er egentlig et produkt av en ideologisk overtro på privatisering og konkurranseutsetting som den ene veien til saligheten.

Vi vil også bruke en helsedebatt til å snakke litt om de positive løftene som SV har synliggjort mulighetene for i sitt alternative budsjett. Vi har litt tidligere i debatten vært inne på behovet for bedre grunnbemanning og flere hele og faste stillinger i omsorgen. SV setter av midler til dette både i spesialisthelsetjenesten og i primærhelsetjenesten. I det siste har vi sett nye oppslag om vold

og overgrep mot beboere og ansatte i eldreomsorgen, og det haster med en plan for å møte dette. Jeg viser til representantforslaget fra Karin Andersen og meg selv sist uke, noe også Karin Andersen var inne på i et innlegg tidligere her i dag. Her trengs flere og ulike tiltak naturligvis, men dette handler også helt utvilsomt om behovet for tilstrekkelig og kvalifisert bemanning, og SV er ikke redd for å øremerke tiltak til slike formål når det trengs.

Debatten har vært litt tannløs. Den har vært skarp, men tenner er det ikke mange som har snakket om, et par unntak har det vært. Vi synes vi har snakket lenge nok om tennene som en del av kroppen – uten å bygge ut en tannhelse som tar dette slagordet på alvor. Dette er fortsatt et av de helseområdene der sosial ulikhet slår sterkest ut, og en reform er på overtid. Målet vårt er at ingen skal betale mer enn 2 500 kr i tannlegeutgifter per år. Dette vil koste, men SV vil ta første skritt i sitt forslag for neste års budsjett gjennom en solid utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten for de unge og for de eldre. Vi tror det er veien å gå. Den skal være gratis for ungdom fram til fylte 20 år og billigere enn nå fram til 30 år. Og de eldre over 75 år må få tilbake gratis tannkontroll. Naturligvis vil vi ikke ta støtten til tannregulering fra barn som trenger det. Alt dette har inndekning i SVs budsjettfor-slag, som vi gjerne skulle sett vedtatt.

Med dette vil jeg ta opp forslag nr. 31 i sak nr. 1 som SV står alene bak.

Presidenten: Då har representanten Torleif Hamre teke opp forslaget han viste til.

Torill Eidsheim (H) [13:32:18]: Rus og psykisk helse er eit prioritert satsingsområde for regjeringa, og med budsjettforslaget for 2020 overoppfyller ein dei økonomiske måla i opptrappingsplanen om 2,4 mrd. kr meir til rusfeltet frå 2016 til 2020.

Høgre sitt mål er at menneske med alvorlege psykiske lidingar, nokon og med rusproblem, skal få tilbod om ei kvalitetsmessig, god og samanhengjande behandling. Samhandling på tvers av tenester er heilt essensielt for å få til eit betre samarbeid rundt brukarane. Vi ser at det er krevjande, og vi ser at det glepp. Det skal ikkje skje.

Rusfeltet er prioritert gjennom opptrappingsplanen, med vekt på tidleg innsats, betre behandling og førebygging. Fleire skal få hjelp med rusproblemet sitt, og hjelpa skal bli gjeven tidlegare og vere tilpassa behovet til den enkelte. Medverknad frå brukaren står sentralt både på system- og på individnivå.

Psykisk helse handlar ikkje nødvendigvis om å vere fri for symptom. Psykisk helse er òg det å meiste å leve med utfordringane, om å ha det bra, og om å finne glede i kvardagen. Slik sett grip arbeidet med rus og psykisk helse inn i ansvarsområdet for fleire sektorar.

Fleire bustadlause har no fått ein eigen stad å bu, og mange av desse er nettopp personar med rusavhengigheit. Nye berekningar frå Husbanken viser at den samla innsatsen overfor bustadlause og personar med rusavhengigheit for 2016–2019 faktisk er betydeleg høgare enn tidlegare anslått. Det samla tilsegnsbeløpet til bustader for personar med rusavhengigheit utgjer 500–600 mill. kr. Dette har vi fått til bl.a. gjennom tilskotet til utleigebustader og investeringstilskot over Kommunal- og moderniseringsdepartementet sine budsjett.

Utan bustad kan vegen til utanforskapet bli skremmande kort. Først når menneske får dekt dei basale behov sine, som tak over hovudet og pengar til mat, er dei i stand til å ta imot den nødvendige hjelpa. Først då kan dei bruke sin eigne ressursar til å kome seg vidare i livet. Difor har innsatsen til regjeringa dei siste åra vore riktig, og det er viktig at vi i dag vedtek eit helsebudsjett som bidreg til nettopp dette.

Steinar Ness (Sp) [13:35:37]: Eg skal ikkje skulde helseministeren eller andre talarar frå regjeringspartia for verken dårleg hørsel, dårleg syn eller dårleg leseforståing. Derimot verkar det som helseministeren og regjeringspartia byggjer sin politikk på å snakke mest med godt overbetalte direktørar og styreleiingar. I tillegg stengjer sterk systemtru og ideologiske skylappar for viktig kunnskap.

Livet har i alle fall lært underteikna at ei svært vesentleg kjelde til informasjon er dei som gjer jobben i fyrstelinetenesta. Gjennom å snakke med dei får ein den mest usminka sanninga om korleis ting er i praksis. Tal og prosentar kan presenterast og brukast på så mange vis. Det veit vi alle. Mitt råd er at ein bør snakke meir med kommunelegar, sjukepleiarar, ambulansarbeidarar, flygarar og tilsette i samarbeidande etatar som politi og brann og redning, for å finne ut korleis beredskapen er i praksis, korleis kvardagen er med akutte hendingar der det står om minutt for å kunne redde liv.

Folk i Finnmark, og i Nord-Norge, er dessverre ikkje åleine om å føle at tryggleiken er i spel, sjølv om det nett no er mest dramatisk der. Når hundrevis av menneske i Larvik slår ring om ambulansen sin, er det bl.a. fordi dei føler seg lurte av regjeringspartia i den såkalla nærpolitireforma. Når deltids brannfolk trugar med å slutte, er det fordi dei har erfart i praksis at politiet kjem seinare enn før, om dei i det heile tatt kjem. Desse deltidsbrannfolka vil ikkje stå åleine med alt ansvar fordi statens folk ikkje rekk fram når noko skjer.

Når fylkeslegen på Vestlandet åtvarar mot tragiske hendingar innan psykiatri på grunn av mangel på verkemiddel, vert dette avvist av helseministeren. Det er tryggjande. Men det hadde vore endå meir tryggjande om helseministeren snakka med dei i politi og helsevesen

som opplever kvardagen meir krevjande samansett enn han ser ut på statsråden sitt papir på statsråden sitt kontor.

For kort tid sidan vart ein person i Sogn og Fjordane på nattetid køyrd 25 mil for å verte sett i arresten i Bergen. Bilturen tok seks timar, tre ulike politipatruljar, tre legevaktsentralar og ein ambulanse var involvert. Politisjefen i Sogn og Fjordane seier det er eit godt døme på utfordringane vi står overfor, og eg kan leggje til: etter nærpolitireforma.

Alt dette er ikkje helseministeren sitt ansvar. Men det er no eingong slik at alt heng saman med alt, og det er regjeringa sitt ansvar å syte for at staten sine folk kjem og kan vere med og gjere jobben dei skal når akutte hendingar skjer.

Silje Hjemdal (FrP) [13:38:52]: For Fremskrittspartiet har det vært veldig viktig å styrke tilbudet innen psykisk helse. Det har vært en av de store satsingene for helsepolitikken med nettopp Fremskrittspartiet i regjering. Arbeidet er fulgt opp på en rekke måter, bl.a. gjennom økte bevilgninger til kommunenes psykiske helsearbeid. Skolehelsetjenesten er styrket med over 1,3 mrd. kr fra 2013 til 2019, og vi har lagt til rette for flere psykologer i kommunene. Det er nødvendig å komme inn tidlig for å kunne bidra til å løfte enkeltmennesker, slik at de kan få rask hjelp.

For Fremskrittspartiet er forebyggende og tidig innsats svært viktig. For å lykkes med arbeidet med psykisk helse er vi helt avhengig av at enkeltindivider blir sett, og at de blir lyttet til. Derfor er økte bevilgninger innenfor dette feltet helt nødvendig. God psykisk helse er viktig for god livskvalitet, for å mestre hverdagen, skole og jobb. Terskelen for å få hjelp skal være lav, og hjelpen må være tilgjengelig i den enkeltes nærmiljø.

Det er likevel én ting jeg har lyst til å trekke frem fra talerstolen i dag: samarbeidet mellom helsetjeneste og barnevern. Det er veldig viktig. Barn og unge som er under barnevernets omsorg kan ha både fysiske og psykiske helseplager. Noen av dem som har problemer, er også knyttet til rus. Å sikre barn i barnevernet et godt helsetilbud er høyt prioritert i Fremskrittspartiet. Barn og unge med tiltak i barnevernet har nøyaktig de samme rettighetene til helsehjelp som andre barn. Likevel vet vi at samarbeidet mellom barnevern og helse fortsatt ikke er godt nok, dessverre. Barn og ungdom i barnevernet får ikke kartlagt sine behov for helsehjelp – ikke alltid tilstrekkelig, i hvert fall. Får man ikke kartlagt behovet for hjelp, får man heller ikke nødvendig og riktig behandling, og det har det vært veldig viktig for Fremskrittspartiet og denne regjeringen å gjøre noe med.

Sist uke åpnet statsråd Ropstad Lunde behandlingssenter. Det illustrer veldig godt hva regjeringen ønsker å

få til med dette: Vi vil styrke det forpliktende samarbeidet og den faglige forståelsen mellom ansatte i helsesektoren og barnevernet. Hvorfor? Jo, fordi vi ønsker f.eks. tjenester som gir barn og unge den hjelpen de trenger der de er, og som ser barn og unges helhetlige behov for omsorg og helsehjelp.

Dette er bare litt av det som skjer, og jeg gleder meg til fortsettelsen av dette viktige arbeidet.

Steinar Karlstrøm (A) [13:42:06]: Nordlys melder om åtte uønskede hendelser i Helse Nord som følge av flymangel. Operatøren til luftambulansen har måttet sette fem av elleve fly på bakken, og dette er på toppen av de problemene som Babcock allerede har hatt. Avisene er tapetsert med innlegg fra kommuneleger, og vi har i flere år nå hatt en folkeaksjon for å beholde ambulansetjenesten, for å beholde flyambulansen. Tilliten til helsetjenesten er dalende i nord.

Trygghet for innbyggere som bor i områder uten sykehus, er avhengig av at ambulansetjenesten fungerer. Ofte teller minutter. Jeg har selv erfaring med bruk av flyambulanse ved akutt sykdom i familien. Heldigvis gikk det bra – ambulanseflyet fikk pasienten til universitetssykehuset i løpet av 45 minutter.

Folk i nord er forbanna og redd – redd for bli syke. Nå står vinteren for tur, med stengte veier, og behovet for fly er i høyeste grad til stede. Nok er nok. Befolkningen krever handling, og det må skje i dag.

Presidenten: Presidenten minner representanten om at banneord ikke er parlamentariske uttrykk.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:44:09]: Det er godt med finnmarkinger på talerstolen her. Jeg skal ikke snakke om Kirkenes sykehus, selv om det er fristende. Jeg skal snakke om planene som ligger for sykehuset i Oslo. I dette budsjettet ber regjeringen Stortinget godkjenne lånesøknad for nye Oslo universitetssykehus på Aker og Gaustad. Vi snakker om en investering på mellom 40 og 60 mrd. kr. Jeg tror det er verdt å minne om hvor mye penger det faktisk er, for selv om det er budsjettider, må vi ikke bli fartsblinde på milliarder. Dette er Norges største sykehusutbygging noen gang, og det hefter stor usikkerhet rundt de kostnadene. Anslaget for endelig investeringskostnad har så langt økt betydelig på kort tid. En forutsetning i prosjektet er stor effektiviseringsgrad i forkant av utbyggingen og høye mål om gevinstrealisering i etterkant. Erfaring fra andre, tilsvarende sykehusfunksjoner, som Sykehuset Østfold, viser at dette ikke er realistisk.

Egentlig burde det vært stor jubel for planene. Vi skal investere så mye penger for bedre sykehus i Oslo-regionen, for alle er jo enig i at det trengs store investeringer og økt kapasitet ved sykehusene her i Oslo. Like-

vel er protestene mot planene som nå ligger på bordet, store, og det må gjøre inntrykk når ansatte og fagmiljø kommer med så mange og sterke innvendinger.

Det er svært kritikkverdig at regjeringen ber oss på Stortinget ta ansvaret for å godkjenne en lånesøknad for et prosjekt som er av et så stort omfang at det vil binde ressurser og være bestemmende for hvordan sykehustilbudet til kommende generasjoner vil fungere både i Oslo og i regionen for øvrig, uten at vi får et konkret og helhetlig prosjekt på bordet. Hvis det viser seg at investeringsbudsjettet er for lavt, eller effektiviseringskravene for høye, noe som slett ikke er umulig, risikerer vi at denne utbyggingen går ut over budsjettene til drift og nødvendige investeringer i andre deler av Helse Sør-Øst. Det er vi som sitter med ansvaret til syvende og sist, ikke direktørene og styret i Helse Sør-Øst, som ber oss om å godkjenne denne søknaden, og som helseminister Bent Høie skyver foran seg. Selvsagt er framtidig sykehusstruktur og framtidig finansiering av sykehusene et politisk ansvar, og det er et ansvar som statsråd Høie og regjeringspartiene ikke tar.

SV går i dette budsjettet imot å godkjenne lånesøknaden. Jeg mener vi må få en konkret sak med hele prosjektet til Stortinget, et prosjekt som både helsefaglig, juridisk, tomtemessig og økonomisk vil holde mål.

Presidenten: Representanten Torleif Hamre har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Torleif Hamre (SV) [13:47:22]: En siste visitt til kommuneøkonomien: Vi tror ikke at statlig styrt eldreomsorg i kommunene er veien å gå, selv om staten naturligvis må finansiere egne reformer og gjerne også øremerke midler til særlige satsingsområder. Men eksperimentet med statsdrevet eldreomsorg i kommunene har brakt fram noe svært interessant. Det viser seg nemlig at midlene ikke strekker til – ikke der heller. Når staten skal drive kommunal eldreomsorg, ser staten med andre ord at det er dyrere enn forutsatt. Og hva skjer så? Jo, vi får en proposisjon med endringer i statsbudsjettet for inneværende år som etterbevilger 41,5 mill. kr til forsøkskommunene. Ettersom: «Det forventede merforbruket antas blant annet å ha sammenheng med økt behov for tjenester i enkelte av forsøkskommunene.»

Jeg er sikker på at behovet er reelt, og at pengene trengs, men er det grunn til å tro at det er annerledes i kommuner som ikke har statsfinansiert omsorg, og som ikke får etterbetalt utgifter som viser seg å bli større? Dette kunne vært et lærestykke i kommuneøkonomi for regjeringen.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:48:40]: I dag fekk vi vite gjennom media at det på søndag blei sendt ei bekymringsmelding frå Norsk Flygerforbund til Luftfartstilsynet. Dei meinte at også dei andre flya som Babcock opererer, bør bli sette ned. Flygarane har i lang tid følt på ein usikkerheit på grunn av manglande forbetring av tenesta, og forbundsleder Yngve Carlsen seier at dei har opplevd krisetilstandar heilt sidan overtakinga 1. juli. Dette er altså flygarane som snakkar: Dei har vore usikre på den situasjonen som er. Dei meiner at det har vore manglande sikkerheit i dei nye flya.

Vi veit allereie at helsepersonell, både frå Sykepleierforbundet og frå Legeforeningen, har sendt bekymringsmeldingar til Fylkesmannen i Troms og Finnmark om at dei medisinsk-faglege dimensjonane ikkje er på stell. Vi høyrer historier frå fastlegar som fortel om barn som ikkje får akutt beredskapshjelp når dei treng det, at det kjem altfor seint. Det har vore eit stort tal alvorlege avvik på grunn av at hjelpa kjem for seint. Dersom det er sånn at flya må setjast på bakken, at dei ikkje har nok flygarar, og at det er store problem med teknikarar, då begynner spørsmålet å oppstå om denne avtalen som er inngått med Babcock, i det heile betyr noko som helst.

Når skal regjeringa vurdere sjølv om den kontrakten er verd noko som helst – når ein ikkje klarar å levere noko av innhaldet i tenesta? Det er stor usikkerheit. Det har vore ei svekking av akuttberedskapen for store delar av landet. Når vil regjeringa vurdere å gjere om den fatale avgjerda som ein tok i 2016, då ein fekk bekymringsmeldingar, då ein køyrde dette gjennom i Stortinget, og etter at stort sett det som kan krype og gå av fagfolk på området, åtvare mot å gjennomføre dette? Her køyrer ein altså på med ideologiske skylappar og dundrar igjennom ei løysing, og trur fortsatt at det skal bli billegare og betre, mens det vi ser, er at det blir dåregare og dyrare for kvar dag som går.

Eg beit meg merke i det siste innlegget i den litle replikkvekslinga som statsråden hadde, der han peikte på at dei som ville ha ei utgreiing på Stortinget, ja, det var dei som var ein fare for arbeidet med pasientane. Det representerer den største arrogansen eg har opplevd frå ein helseminister nokosinne.

Espen Barth Eide (A) [13:52:06]: Det er et aspekt ved verdens og Norges helsesituasjon som er mye diskutert ute i internasjonale fagmiljøer, men som i liten grad har vært diskutert i salen her, og det er forholdet mellom klimaendringer og helse.

Nå pågår det et større klimatoppmøte i Madrid. I den forbindelse har Verdens helseorganisasjon lagt fram en ny rapport i en serie tiltak fra deres side for å trekke oppmerksomhet mot dette. Et av forslagene de går inn for, er at man skal utvikle målrettede nasjonale

planer for å møte klimarelaterte helseutfordringer i årene som kommer.

Man har lenge snakket om planetens helse, men det man i økende grad også ser dokumentasjon på, er en sammenheng mellom klimaendringer og menneskers helse – at det er en direkte sammenheng. Man ser f.eks. at smittsomme sykdommer som zikavirus, denguefeber og malaria er observert så langt nord som i Frankrike, og de beveger seg nordover i retning av oss. Ekstreme værhendelser, som flom, tørke, varmeperioder og skogbrann, både vil ha direkte helseeffekter idet man blir rammet av dem, og kan skape indirekte effekter, som f.eks. når flom fører til oversvømmelse av ferskvannskilder så vannet blir ubrukelig for mennesker, osv.

Man ser altså at sykdommer sprer seg til befolkninger som ikke er vant til dem og ikke har immunitet, motstandsdyktighet brytes ned, og at ekstreme værhendelser svekker responssystemenes, helsevesenet og nødetatenes, evne til å reagere.

Dette er allerede et akutt fenomen i mange land. Leger uten grenser er blant dem som har påpekt at dette er noe de opplever der de opererer, men vi hører også fra f.eks. Legeforeningen, i en rapport fra The Lancet og fra Verdens helseorganisasjon at dette er ting som også vil angå oss.

Det ville være interessant å høre om regjeringen har gjort seg noen tanker om dette, og hva man mener å gjøre med det – om man f.eks. ønsker å utvikle egne nasjonale helsetiltak for å møte de nye utfordringene. I verste fall kan man altså se at en generelt positiv utvikling når det gjelder global helse, kan bli snudd på grunn av klimaendringene, og jeg mener det er bedre at man begynner å ta tak i det før det har rammet oss, enn når krisen er et faktum og det er for sent å tenke på respons.

Silje Hjemdal (FrP) [13:54:44]: Ventetiden på rusbehandling er nesten halvert siden Fremskrittspartiet kom i regjering. Gjennom å ha innført fritt behandlingsvalg også innenfor rusbehandling, har man sørget for både redusert ventetid og økt valgfrihet for presidenten, nei beklager – for pasienten. Den enkelte rusavhengige skal få god hjelp og skikkelig behandling.

De som ønsker hjelp til et liv i rusfrihet, skal også få et styrket hjelpetilbud og oppfølging til nettopp å klare det. Derfor fortsetter regjeringen å styrke rusomsorgen, spesielt rehabilitering og ettervern samt forsterking av kampen mot overdosedødsfall.

I 2014 gjeninnførte regjeringen øremerkede midler til kommunalt rusarbeid for å sikre at kommunene fortsatt prioriterer dette arbeidet – til sammen en ordning på rundt 480 mill. kr i 2019. I tillegg er det lagt fram en femårig nasjonal strategi mot overdoser.

Jeg husker veldig godt et prosjekt vi hadde i Bergen, med nalokson nesespray. I 2019 er det utplassert i 35 kommuner. Nalokson nesespray er nå også utplassert i f.eks. fengsler, i politibiler og hos vektertjenester. Det er ingen tvil om at dette redder liv.

Regjeringen har i sin nye politiske plattform lagt vekt på mangfoldig rusbehandling, både gjennom videreføring av opptrappingsplanen for rusfeltet, utvidelse og styrking av LAR-behandling samt oppstart av en ny rusreform.

For meg er det likevel viktig fra talerstolen i dag å understreke målet om at de som ønsker seg et liv i rusfrihet, også skal få styrket hjelp og oppfølging til det.

For noen år siden hadde jeg med meg finansminister Siv Jensen til et unikt prosjekt i Bergen – det vi kaller heroinvaksinen, som er en langtidsvirkende naltreksoninjeksjon som kan gis til pasienter som sliter med opiatavhengighet. Hovedfunnene med behandlingen er at langtidsvirkende naltrekson gir en betydelig reduksjon i bruk av andre rusmidler. Det er ikke vanedannende, og det gir ikke abstinenser. Naltrekson er heller ikke ment å gis som livslang behandling, slik annen LAR-medisin er, men at man kan ha et klart hode for å komme ut av det sporet man er i.

Jeg har møtt mange mennesker som er i dette prosjektet. Jeg har lest om dem, senest sist uke i Bergens Tidende. Jeg håper virkelig at dette er noe kan komme inn i LAR, når de nasjonale retningslinjene revideres.

Presidenten: Presidenten kan roa representanten med at han har klart seg bra utan behandling så langt.

Turid Kristensen (H) [12:58:35]: I dette budsjettet sikrer vi at Oslo endelig kan komme i gang med bygging av nye sykehus på Aker og på Rikshospitalet. Dette haster om vi skal sikre Oslos innbyggere et godt helse tilbud i framtiden, for sånn situasjonen er i dag, har byen noen av Norges dårligste sykehusbygg. Det er på tide at vi kommer i gang med byggingen av nye.

Oslo trenger nye sykehus. Det eneste som er sikkert, er at nye runder garantert vil gi enda flere forsinkelser, og det vil gå ut over pasientene. Men det er ikke bare Oslos innbyggere dette vil gå ut over. Vi trenger også et nytt sykehus på Aker fordi vi har en veldig stor befolkningsvekst i Akershus. Det er derfor oppsiktsvekkende at Senterpartiet fjerner hele lånebevilgningen i sitt alternative budsjett. Uavhengig av diskusjonen om plassering på Gaustad eller Ullevål betyr Senterpartiets kutt at det heller ikke blir noe nytt sykehus på Aker.

At Senterpartiet kutter Oslo, er ikke noe nytt, men å kutte Aker sykehus vil gå ut over alle som har Ahus i Lørenskog som sitt lokalsykehus, og det betyr at kuttet også går ut over alle som bor på Romerike og i Follo. Ahus ble bygget for å betjene 340 000 innbyggere. I dag

sokner det mer enn 530 000 innbyggere til Ahus, og i 2035 forventes det at Ahus vil være lokalsykehus for 690 000 innbyggere. At Senterpartiet setter dette i spill, er helt uforståelig.

Prosjektet for nye sykehus i Oslo innebærer at kapasiteten på Ahus skal bygges opp trinnvis. På den måten kan faktisk Ahus gradvis overta befolkningsansvar for Oslo-befolkningen som i dag sokner til Ahus, fra Ahus. Akershus er i vekst, og for å ivareta befolkningen og nok kapasitet i Akershus trenger vi rett og slett et nytt Aker sykehus i Oslo. Det er pasientene og også de ansatte ved sykehuset som betaler prisen og bærer omkostningene, ved at sykehuset er så overfylt som det er. At Senterpartiet med vitende og vilje kutter et nytt stort akuttstusykehus på Aker fra sitt budsjett, har dermed store konsekvenser også for andre enn Oslos innbyggere. For å sikre gode helsetjenester i årene framover for hele Østlandet er det derfor godt at det vedtas å bygge nye sykehus.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:00:55]: Siste taler, Turid Kristensen, brukte store ord mot Senterpartiet. Jeg vil tilrå representanten å lytte til Michael Tetzschners innlegg for å få mer alvor i saken.

Statsråd Høie motarbeidet aktivt virksomhetsoverdragelse av fagfolk, både flygere og teknikere samt fly og teknisk utstyr, ved anbudskonkurransen om luftambulansetjenesten. Babcock hadde ikke en operativ organisasjon ved avtaleinngåelsen, men statsråden mente likevel at kvaliteten ville bli god nok. Det er sterkt, når Babcock ikke hadde erfaring og kunne vise til hva de kunne levere av kvalitet.

Fagfolk som kjenner flyambulansetjenesten, fortalte oss at risikoen for at beredskapen i henhold til kontraktskravene ville svikte, var svært stor, for det er en rekke tannhjul som skal gå inn i hverandre i luftfartsberedskapen. Hvis ett tannhjul ikke fungerer, fungerer ikke tjenesten. Dette er krevende. Men statsråden bare feide slik kunnskap til side. Ja, statsråden sa senest 10. september til VG:

«Senterpartiets eneste bidrag i denne saken har vært å skape helt unødvendig bekymring i befolkningen, spesielt i Nord-Norge.»

En skulle ikke ta hensyn til fagfolk, ja, langt mindre til Senterpartiet, som hadde nær kontakt med folk.

Nå står fire Babcock-fly på bakken. Norsk Flygerforbund sendte i går bekymringsmelding til Luftfartstilsynet, hvor de ber om at de må vurdere om alle Babcocks ti nye propellfly må settes på bakken. Pilotene rapporterer om problemer med flere av systemene til flyene, men feilen med motorer som fusker, er det alvorligste, som jeg beskrev i replikkvekslingen. Feilene er oppstått uavhengig av hverandre, og derfor mener Flygerforbundet at Luftfartstilsynet må vurdere om dette gjelder samtlige

fly, ikke bare de fem hvor feilen allerede har oppstått, for verken flyprodusent eller Babcock vet hva som er årsak til feilen. Men det interessante er at statsråden fortalte i replikkvekslingen at han hadde vært kjent med problemet siden august. Jeg ber om at statsråden kommer opp og redegjør for hvem som fortalte han det, og dokumenterer hvordan det har skjedd. Det er avgjørende viktig informasjon som vi må få.

For øvrig vil jeg si: Senterpartiets forslag nr. 34–36 går inn på hva som er nødvendig å gjøre i den kritiske situasjon som vi står oppi. Det er statsråden som har ført oss til dette etter en langvarig debatt hvor risikoen er blitt påpekt, men hvor risiko ikke er blitt tatt hensyn til.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [14:04:08]: Det er uroligheter rundt beredskapssituasjonen i Nord-Norge, men det er ikke det at luftambulansetjenesten er konkurranseutsatt, som er problemet. Det er nettopp en fordel at man har en privat aktør som driver luftambulansetjenesten, fordi man kan holde aktøren ansvarlig for den kontrakten som er inngått.

Enkelte partier i denne sal ser ut til å tro at alt som er offentlig, er bra. La meg bare minne om Trondheim kommunes eldreomsorg, som visstnok ifølge Arbeiderpartiet skulle være et utstillingsvindu for en kommune der det skulle skinne av eldreomsorgen. I 2011 var det 26 000 brudd på arbeidsmiljøloven. Jeg skulle likt å se at Rødt og SV hadde brukt de samme argumentene mot Trondheim kommune den gangen og krevd at eldreomsorgen i Trondheim kommune skulle privatiseres.

Det samme kan vises til i Oslo kommune, med 53 000 ansatte som har brudd på arbeidsmiljøloven. Hadde Nav vært en privat bedrift, er jeg helt sikker på at opposisjonen ville vært helt tydelig på at den måtte kommunaliseres. Det er ingen likhetstegn mellom at en tjeneste er offentlig, og at den er bra. Det Fremskrittspartiet er opptatt av, er at luftambulansen nå får en bedre beredskap i Nord-Norge. Det eneste som betyr noe, er å få beredskapen på plass. Det ligger altså ingen prestisje for oss i denne kontrakten. Det er kun pasientenes trygghet og sikkerhet som er viktigst.

Fremskrittspartiet er derfor opptatt av at luftambulansesberedskapen skal leveres i henhold til de kvalitetskrav som operatøren er forpliktet til gjennom kontrakten. Vi ønsker gjerne at man tar i bruk de fem ambulansflyene som tilhører en tidligere operatør, som er tilgjengelig i Nord-Norge nå, og som kan tas i bruk. Det viktigste er at helseministeren bruker ressurser på å avbøte situasjonen, at man tar i bruk fly fra Forsvaret, men gjerne også fra andre aktører. Jeg vil til slutt påpeke at det er for oss en stor fordel at denne aktøren er privat,

slik at man kan sørge for at når beredskapssituasjonen er kommet i en normal situasjon, kan man følge opp brudd på kontrakten, og at det får konsekvenser for operatøren.

Erlend Larsen (H) [14:06:21]: Jeg skjønner godt at folk i nord er sinte og redde. Luftambulansetjenesten til innbyggerne våre er ikke på et akseptabelt nivå. Ulike årsaker har skapt et dårligere tilbud enn vi ønsker og forventer.

Denne helgen ble altså fem fly stående på bakken, og jeg ser at flere politikere forsøker å maksimere politiske poeng av en teknisk feil. Jeg har vært yrkesflyver i 22 år og har flydd mye over hele landet, og jeg har etterlyst en større edruelighet i debatten. At det er politisk uenighet om flyambulansen skal opereres av sivile flyselskaper eller ikke, er greit, men å ta en teknisk feil til inntekt for et politisk syn blir etter mitt syn helt feil.

Det var spesielt patetisk å høre representanten Lundteigen raljere over at motorene fuser. Motorene fuser ved lavt turtall – alle som vet noe om motorer, vet at de fuser ved lavt turtall, sa Lundteigen. Nei, for flyene har ikke stempelmotorer. De har turbinmotorer, og de fuser overhodet ikke. Om jeg forstod pressekonferansen i går rett, er det en feil i girboksen, som står mellom motoren og propellen. At kun fire fly står på bakken, og ikke samtlige fly, er fordi det kun er feil på de fire flyene. Dersom denne feilen er en risiko for samtlige fly, vil flyprodusenten pålegge samtlige flyselskap som opererer denne typen i hele verden, å parkere flyene på bakken. I Norge er det Luftfartstilsynet som har ansvaret for å sørge for at det tekniske blir ivarettatt, og de følger med hele tiden, uansett om Norsk Flygerforbund tar initiativ eller ikke.

Fire av de fem feilene Babcock hadde i helgen, er ifølge pressekonferansen som følge av en teknisk feil operatøren sannsynligvis er helt uforskyldt i – en teknisk feil som sannsynligvis ville kommet uansett om Lufttransport hadde vunnet anbudet, eller om staten hadde overtatt tjenesten.

Det at Babcock er en del av et stort internasjonalt konsern, gir en mulighet som verken Lufttransport eller en statlig drevet luftambulanse ville hatt: Babcock flytter fly fra Sverige til Norge for å erstatte flyene som står på bakken. Denne fleksibiliteten hadde ikke Lufttransport da de opererte flyambulansen, og denne fleksibiliteten ville heller ikke en statlig flyambulansevirkomhet hatt.

Å kreve at Babcock eller andre skal begynne å fly med Lufttransports gamle fly, er ingen kvikkfix. Det kan være en mellomlang løsning, men ingen kortsiktig løsning. Babcock må lage dokumentasjon på prosedyrer og teknisk vedlikehold. Dette er tid- og ressurskrevende og

vil ta ressurser bort fra det de gjør nå – å få flyene tilbake i luften igjen på en trygg og god måte. I tillegg skal dokumentasjonen godkjennes av Luftfartstilsynet før de gamle flyene kan brukes, og det tar lang tid.

Slik forholdene er i dag, vil ikke tilbakeføring til Lufttransport eller overføring til et statlig flyselskap løse noen som helst problemer. Det vil tvert imot skape nye problemer og utvide perioden med problemer. Skal staten overta, vil dette bli en prosess som tar svært lang tid, kanskje så mye som to til tre år. Først må staten rekruttere og ansette personell som kan skrive dokumentasjon og legge grunnlaget som skal til for å etablere et flyselskap.

Til slutt vil jeg understreke at dagens tilbud ikke er på et akseptabelt nivå for våre innbyggere, og jeg håper virkelig at dagens operatør klarer å få løst problemene så fort som overhodet mulig.

Carl I. Hagen (FrP) [14:09:31]: Jeg vil gjerne komme tilbake til noe som begynner å interessere meg mer og mer etter hvert som tiden går, nemlig hva jeg har å se frem til når jeg eventuelt blir enda eldre og enda skrøpeligere enn jeg allerede er. Jeg er vel aldersmessig den her som er nærmest det å kunne komme på sykehjem, ikke som pårørende – som jeg har vært – men som beboer. Da er det en ting jeg synes er skremmende med venstresidens tenkning, nemlig at når jeg eventuelt kommer på et sykehjem fordi jeg er fysisk dårlig, men relativt oppegående i toppen – hvis jeg da blir misfornøyd, har jeg mistet enhver rett til å velge bort det sykehjemmet jeg er på, for å komme til et annet som jeg tror er bedre.

Gjennom et langt liv har jeg og alle i denne forsamlingen valgt. Hvis vi er misfornøyd med REMA, går vi til Kiwi. Er vi misfornøyd der, går vi til MENY. Vi velger bort leverandører som ikke har gode tilbud, som ikke er serviceinnstilt, eller som vi ikke er fornøyd med – på alle områder. Men når vi blir eldre, eventuelt kommer på sykehjem og er fysisk skrøpelige, mister vi retten til å velge fritt. Vi vil fjerne muligheten, sier Arbeiderpartiet, til at slike som meg kan si at hvis ikke det går bedre her nå og jeg får dusje i hvert fall fire ganger i uken og ikke bare én, flytter jeg til konkurrenten 1 km unna, slik jeg kan gjøre her i Oslo, og så får de 800 000 kr som dette sykehjemmet får fra Oslo kommune, gå til konkurrenten.

Kanskje kunne vi også ønske velkommen flere som etablerte sykehjem? Slik jeg ser det, kunne særlig hotellnæringen drevet med sykehjem. De har alt, bortsett fra den medisinske hjelpen. De kan alt, bortsett fra den medisinske hjelpen, og de er serviceinnstilt. Når det gjelder hotellbransjen, vet vi at det som regel er ledige rom.

President, nå blir jeg litt forvirret, for klokken viser ikke hvor mye taletid jeg har igjen.

Presidenten: Du har 50 sekund igjen.

Carl I. Hagen (FrP) [14:11:45]: Det får ikke jeg sett, så da ber jeg om tid nok til å avslutte.

Jeg kunne ønske meg å se, i både VG og Aftenposten, en annonse: Ledig plass på Rica-kjedens sykehjem, vi anmoder pårørende som snart får behov for dette for sine eldre, om å komme og besøke oss.

Hvorfor i all verden kan vi ikke ha overkapasitet på sykehjemsplasser, slik at sykehjemsoperatørene slåss om oss som kunder, istedenfor som nå i Arbeiderpartistyrte Oslo, hvor vi må stå med luen i hånden og ta til takke med det det passer de ledende politikere i byen å tilby oss?

Presidenten: Beklagar, stortingsklokka stoppa opp då Carl I. Hagen tok ordet.

Carl-Erik Grimstad (V) [14:12:46]: Jeg sto og lurte et øyeblikk på om tiden hadde stått stille!

Til et annet tema: Frihet er blant sosialliberalismens kjerneverdier. Vi har en grunnleggende tro på at et fritt menneske som har det godt, velger å være en positiv kraft i samfunnet. Så vet vi at menneskers liv i stor grad formes i barne- og ungdomsårene. Å krenke barn og unge er en oppskrift på å skape ufrie mennesker. Mennesker i modningsfasen må ha tilgang på forstandig refleksjon i livets retningsvalg, ikke tvang, ikke uhemmet disiplinering, men heller ikke så vide rammer at gode rollemodeller forsvinner av syne og erstattes av dårlige.

I opptrappingsplanen for barn og unges psykiske helse legger jeg spesielt merke til en statistikk som viser at psykiske helseplager for denne aldersgruppen i 2017 utgjorde hovedutfordringen for over 60 pst. av norske kommuner med hensyn til folkehelse og forebyggingsarbeidet. Seks år før var andelen under 50 pst. På denne bakgrunn har jeg forståelse for at planen fikk en blandet mottakelse da den ble lagt fram, for å si det mildt, fra de høringsinstansene som meldte seg til Stortinget tidligere i høst.

Likevel kan ikke planen ses isolert fra det som er gjort de siste årene. Regjeringen jobber med tre store sektorovergripende reformer: likeverdsreformen, inkluderingsdugnaden og barnereformen. Den siste har som mål å gi alle barn like muligheter. Opptrappingsplanen for rusfeltet ble oppfylt og overfinansiert i år, og opptrappingsplanen mot vold og overgrep er stadig styrket i budsjettene. En stortingsmelding ble nylig lagt fram: Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO, Meld. St. 6 for 2019–2020. Dette er politikkområder som må ses i sammenheng og trekke i samme retning. Vi skal ha et lag rundt barn og familie, vi skal ha gode helsestasjoner, barnehager, skoler, SFO og

en fritid som bygger opp det enkelte mennesket. Det er god helsepolitikk.

Mange kommuner bygger nå en skikkelig god førstelinjetjeneste for barn og unges psykiske helse. Det viser at vi er på rett vei med satsingen til denne regjeringen, og at kunnskapen om de viktige første årene har nådd ut. Det hjelper å snakke om tidlig innsats og forebygging, at barn og unge har en psykisk helse som skal vernes godt om, og at vold, overgrep og annen omsorgssvikt skaper uverdige livssituasjoner og må unngås for enhver pris. Det er denne økte bevisstgjøringen som har beredt grunnen for opptrappingsplanen for barn og unges psykiske helse, og som på mange måter er en kladd for det store og viktige arbeidet vi har foran oss, og som må pågå i mange år.

Jeg har lyst til å si til representanten Hagebakken, som mente å tillegge en representant fra et av regjeringspartiene at Arbeiderpartiet har det beste sykehusstilbudet. Nei, representanten sa ikke det. Han sa at de hadde det dyreste. Det er på langt nær det samme.

Ingvild Kjerkol (A) [14:16:04]: Det begynner å bli langt ut i helsedebatten.

For oss i Arbeiderpartiet er det faktisk fortsatt aller viktigst at vi har en solidarisk helsetjeneste. God helse og livskvalitet skal være like tilgjengelig uansett hvem man er, eller hvor man kommer fra. Det er stadig færre som synes at den politikken regjeringa fører på dette området, er god. Fastlegeordningen vakler, bemaningssituasjon og arbeidsforhold i tjenesten forverres, og i dag avslører VG store mangler når det gjelder eldre multisyke som skrives ut for tidlig fra sykehus og blir overlatt til seg selv.

Så har vi krisen i luftambulansen. Den er alvorlig, og det gjelder ikke bare de fem flyene som nå står på bakken. Også de andre flyene som er i drift, har sterke begrensninger. De kan f.eks. ikke lande på kortbanenettet når det er mer enn 15 knop sidevind, som det ofte er i nord. Jeg må si at da jeg hørte representanten Bruun-Gundersen forsvare operatøren, trodde jeg nesten ikke mine egne ører. Hun sa at nå var det en fordel at vi hadde en privat operatør som kunne stilles til ansvar for tjenesten. Vel, verktøykassen til denne operatøren er tom. De har ikke fly å sette inn. Beredskapen er svekket. Flygerforbundet ber i dag myndighetene om å vurdere å sette alle fly på bakken til feilen er funnet. Dette er en profesjon som ikke har for vane å skremme opinionen. Det må anses å være et godt faglig råd, som jeg forutsetter at statsråden og de rette myndighetene lytter til.

Så skal jeg ta en stemmeforklaring fra Arbeiderpartiets side når det gjelder de løse forslagene som har kommet inn. Vi kommer til å støtte forslagene nr. 31, 33, 36 og 37. Vi kommer subsidiært til å støtte forslagene nr. 32 og

34 da de ligner litt på vårt forslag nr. 38, når det eventuelt ikke får flertall – blir det nå vedtatt, skal vi være glade.

Statsråd Bent Høie [14:18:44]: Jeg vil benytte anledningen til å si noe ytterligere om situasjonen knyttet til luftambulansetjenesten. Som jeg sa i mitt hovedinnlegg, er det en alvorlig situasjon når en i helgen opplevde at fem av elleve ambulansfly ble tatt ut av beredskap på grunn av tekniske utfordringer. Det er riktig nok nå, som sagt, redusert til fire fly, men det er like fullt alvorlig, og jeg forstår at folk blir urolig sånn som situasjonen er nå. Det jobbes veldig iherdig med å finne ut av årsaken til de tekniske utfordringene med de fire flyene og å få rettet dette opp, og det er også det som er leverandørens hovedprioritet nå.

Samtidig må vi som ansvarlige myndigheter hele veien vurdere hvilke ytterligere tiltak det er behov for å sette inn, for å kompensere for dette. Leverandøren har satt inn to svenske fly i dag, sånn at en totalt disponerer ni fly i luftambulansetjenesten. Dette er samme antall fly som ved normal beredskap, men, som en er klar over, er det enkelte av disse flyene som har flybegrensninger med hensyn til vær, på grunn av de tekniske usikkerhetene som har oppstått rundt tjenestens nye fly. Dette gjelder ikke de innleide flyene, men her er det sånn at et av disse ikke kan ta kortbaneoppdrag og dermed avlaste de andre flyene på dette.

Det er også satt inn ytterligere ressurser for å avbøte situasjonen. Som en er kjent med, valgte Helse Nord å anmode om Forsvarets helikopter – noe som regjeringen fulgte opp tidligere – som er stasjonert i Kirkenes. En har også satt inn ekstra mannskap ved Flykoordineringssentralen og ekstra mannskap knyttet til helikoptertjenesten, og bilambulansetjenesten vurderer en også styrking av fortløpende. I tillegg er det ekstra mannskap knyttet til luftambulansetjenestens helikopter i Tromsø, sånn at dette skal kunne være mer operativt enn det som er vanlig, f.eks. ved økt bruk.

Det betyr at beredskapssituasjonen er redusert og ikke optimal, men Helse Nord jobber med alle muligheter for å ivareta dette etter beste evne, med alle involverte, og det betyr at en fortløpende også vurderer behovet for ytterligere tiltak. Helse Nord har akkurat avsluttet en pressekonferanse om situasjonen der de har orientert både om de tiltakene som de har satt i gang, om situasjonen og vurderingene som de gjør videre.

Jeg kommer selvfølgelig til å følge situasjonen nøye og vil komme tilbake, som jeg har sagt, og gi Stortinget en grundig orientering på et egnet tidspunkt, men jeg mener at det i dag ikke er riktig å prioritere ressursene på å lage orienteringer. Det vil vi komme tilbake til på et tidspunkt der vi kan gi Stortinget gode svar på de spørsmålene Stortinget har.

Kjersti Toppe (Sp) [14:22:03]: Det er krise i norsk luftambulansetjeneste. Denne krisa var varsla. Det var innlysande at Babcock ikkje ville kunna levera. Det vi åtvara mot, har skjedd. Babcock tok over drifta 1. juli, og etter det har kriseplan erstatta kriseplan. I helga stod fem fly på bakken, og i dag ber Flygerforbundet myndighetene vurdere å setja alle ambulansflya på bakken. Helse Nord sit no i krisestab.

I to år har helseminister Høie og regjeringa bagatelisert situasjonen, i to år har regjeringa og helseministeren ikkje innrømt at føretaket eller dei sjølve har gjort noko som helst feil, ikkje beklaga, men tvert imot hevda av beredskapen er betre enn tidlegare.

Det helseministeren har gjort greie for i dag, er ingen nye innrømmingar, ingen nye tiltak. Alt skal fortsetja som før, dei skal jobba som best dei kan – altså ingen garantiar for ei teneste som er føreseieleg, som har stabilitet, som gir tryggleik for befolkninga.

Senterpartiet bad om ei utgreiing i sommar. Statsråden svarte da at ein skulle greia ut om beredskapen i luftambulansetjenesta når Stortinget kom saman i oktober. Eg har etterlyst den utgreiinga og har fått til svar at ho kom i statsbudsjettet. No skal altså statsråden koma med ei orientering.

Dette held ikkje. Vi har fleire spørsmål enn svar etter debatten i dag. Skal staten fortsetja å subsidiera Babcock som er eit selskap som ikkje har levert på kontrakt, og som treng hjelp kvar einaste dag frå det offentlege? Viste helseministeren at det var teknisk svikt allereie i august? Det synest eg faktisk er spesielt alvorleg. Det er ikkje berre den feilen vi har snakka om i dag, som har skjedd, som representanten Larsen viste til. Det har vore feil på feil og masse teknisk svikt heilt sidan operatørbyttet i juli, òg det ingen har snakka om her, som vi visste om: at det har vore total svikt i rekruttering av bemanning. Det veit vi også vil vera eit stort problem langt inn i neste år.

Vi treng ei ordentleg utgreiing frå helseministeren. Kva har dette kosta samfunnet? Kven skal betala det? Kva har konsekvensen vore for pasient og for helsetjeneste? Kan statsråden lova at han vil koma tilbake med ei fullstendig utgreiing for Stortinget – ein fullstendig gjennomgang av heile anbudsprosessen og beredskapssituasjonen i luftambulansetjenesta? Det ynskjer eg å få svar på før denne debatten er over.

Karin Andersen (SV) [14:25:09]: Det er ikke noen tvil om at beredskapen i nord er alvorlig svekket, ikke bare av det som skjer nå, men også av at regjeringen har redusert helikoptervolumet på Bardufoss kraftig – mot advarslene. Og den kriseberedskapen som settes inn, dekker ikke behovet. Firmaet som har fått kontrakten, leverer ikke på kontrakt.

Det er behov for å se på om regjeringen nå kan legge ideologien til side, og se på hvordan vi skal bygge opp pasienttransport på en slik måte at det ikke skal rokkes ved med stadige anbud, som gjør at så mange ting blir satt i spill. Det er ikke sånn at det offentlige alltid gjør alt rett, men da er det mulig å styre det, for det hjelper ikke pasientene om man stiller noen til ansvar i ettertid; dette skal fungere hver dag.

Det samme har jeg lyst til å si når det gjelder sykehus og den bevilgningen vi inviteres til å vedta her. Når det ikke er et helhetlig, konkret forslag som ligger på bordet, er det uansvarlig. Noen av oss bor i andre deler av Helse-Sør-Øst, og vi trenger også sykehus. Nå er det helt i det blå hvordan disse utbyggingene kan trygges framover. Så her er det både pasientene i Oslo-området som trenger et tryggere tilbud, og også pasientene i resten av landet.

Det er mange ting som burde styrkes i kommune-sektoren. SV har foreslått 300 mill. kr til et lavterskeltilbud innen psykiatri og at man kanskje har det etter den modellen som ble utviklet i Stange kommune, Stangehjelpa, med et ordentlig lavterskeltilbud der folk får hjelp. Vi har også lagt inn mer penger både til rusfeltet og til flere ansatte i omsorgen. Jeg har ikke sett noe særlig engasjement fra eldreministeren. Hvis vi hadde gjort dette, hadde vi hatt mye mer ressurser å frigjøre inn i eldreomsorgen, som det er behov for.

Til slutt: Hvis jeg om en ukes tid skulle bli påkjørt av en bil, har jeg ikke rett til brukerstyrt personlig assistanse. Det mener jeg er en skam. Den ordningen må utvides, det foreslår SV, og vi foreslår også å legge inn penger til kommunene, slik at de har mulighet til å bruke dette gode hjelpemidlet både til yngre og til eldre. Det er ganske trist å høre at regjeringen ikke er interessert i det. Tvert imot går representanten Hagen opp på talerstolen og mener tydeligvis at vi skal finansiere mange sykehjemsplasser som skal stå tomme rundt omkring – så folk skal kunne velge. Da vil jeg invitere Hagen til Engerdal for å se hvordan det er sannsynlig å få på plass dette tilbudet, både økonomisk og praktisk.

Ruth Grung (A) [14:28:19]: Som alle vet, er helse helt avgjørende for folks livskvalitet. For Arbeiderpartiet er likeverdige tilbud i hele landet helt avgjørende om vi skal klare å innfri dette. Vi har full forståelse for det som skjer i nord, men vi vet også, vi som kommer fra Vestlandet, at vi i flere år måtte kjempe for å få vår rettmessige andel. Det er viktig i det arbeidet som pågår framover – vi har fått mange innspill når det gjelder utfordringene her i Oslo – å sikre at man også i framtiden har likeverdig finansiering uansett hvilket helseforetak det gjelder, og kompensere der det er lange avstander.

Da jeg satt i helsekomiteen, lærte jeg at 80 pst. av helsetilbudet blir gitt i kommunene. Da er det gledelig at

ALIS og kommunelege Tande, som jeg vil framheve, i Masfjorden kommune, en av de minste kommunene i Hordaland, fremmet et forslag om hvordan man praktisk kunne fornye opplæringen innenfor fastlegeordningen, som virkelig har vist seg å bli en suksess både i distriktene og ikke minst i byene, som nå også mangler fastleger.

Et av de områdene jeg har jobbet mest med, er psykisk helse, og spesielt for barn og unge. Vi har en økt forekomst. Jeg besøkte BUP i Helse Bergen, og de har gjort en fantastisk jobb med å identifisere de tolv behandlingsmetodene som er mest evidensbasert. Jeg håper at man kan overføre dette til andre deler av landet, for det er også her viktig at vi har likeverdige tilbud rundt om i hele landet.

De har også fått på plass ny forskning på intensivbehandling av angst og også på bruk av VR-briller i psykosebehandlingen. Mange har utfordret meg: Nyttir det innenfor psykiatri? Ja, det nytter, både behandlingen og også det at man i større grad skal legge til rette for klinikknær forskning nettopp for å utvikle nye metoder rettet inn mot en pasientgruppe som har store utfordringer.

En ting som overrasket meg, er at det meste av behandlingstilbudet innenfor barnepsykiatri er innenfor det offentlige. Allikevel har noen valgt å lage private spesialistordninger innenfor dette området. De har mistet to av sine beste barnepsykiatere, som har gått over til å bli privatspesialister. Det samme skjer innenfor psykologi. Det er helt avgjørende om vi skal gi likeverdige tilbud, at vi sikrer at vi i alle fall har nok tilbud innenfor det offentlige, slik at alle barn og unge får likeverdige tilbud.

Helge André Njåstad (FrP) [14:31:32]: Det var lesarinnlegga frå representanten Kjerkol om eldreomsorg som fekk meg til å ta ordet i helsedebatten i dag. Der brukte ho heimkommunen min som eit eksempel, og ho skreiv:

«Det var så lite vellykket at Ap, sammen med Høyre, nå tar tilbake omsorgstjenestene i Austevoll for å sikre trygghet og høy kvalitet i tjenestene.»

La meg berre slå fast at grunnen til at ein rekommuniserte i heimkommunen min, ikkje er at det har vore gjeve eit lite vellukka tilbod, det er på grunn av ideologi frå Arbeidarpartiet si side.

Hadde det vore lite vellykka, kvifor hadde då rådmannen i kommunen føreslått å ha ein ny runde med konkurranse? Jo, fordi han ser at det er det som skaper best kvalitet. Erfaringane etter seks år som me har, er at det har vore stabilt og føreseieleg i desse seks åra. Det har vore fleire aktivitetar på sjukeheimen – fleire aktivistar enn då kommunen dreiv tenestene. Det har vore valfridom i tilbodet: Ein kan velja kva ein skal ha til middag,

og ein kan velja kva ein skal ha av tilbod, på ein heilt annan måte enn før. Bebuarane er meir fornøgde, viser undersøkingar. Sjukefråværet har gått dramatisk ned med ein privat aktør som tek vare på dei tilsette på ein annan måte. I tillegg har kommunen hatt økonomisk kontroll, noko som gjer at ein kan driva kommunen utan eigedomsskatt.

Eg synest Arbeidarpartiet er dristig som bruker dette som eksempel på at det er lite vellykka, i alle fall når me ser på kva som no vil bli tilbodet til dei eldre i denne kommunen.

Representanten Hagen snakka om at han ønskte nok sjukeheimplassar, slik at han kunne velja. Då kan ein i alle fall ikkje reisa til denne kommunen, som Arbeidarpartiet no styrer, for deira grep er å tvangsrekommunisera og kutta talet på sjukeheimplassar med åtte. Det blir fleire eldre som har behov for sjukeheimplass, enn det er sjukeheimplassar ledig 1. juni. Då fungerer i alle fall ikkje den modellen som representanten Hagen og eg ønskjer oss, at det skal vera nok sjukeheimplassar, noko som gjer at dei som har behov, kan velja.

Ikkje nok med at ein kuttar i sjukeheimplassar ved å redusera talet dramatisk, ein reduserer òg talet på tilsette dramatisk. Det blir ni årsverk mindre. Då kan ein godt spørja Arbeidarpartiet, som både har gjort dette lokalt og no brukar det nasjonalt som eit eksempel: Korleis blir det større tryggleik og betre kvalitet? Korleis skal dei åtte som i dag har sjukeheimplass, men som kommunen ikkje har plass til 1. juni, føla tryggleik? Og korleis skal folk oppleve ein betre kvalitet av at det blir ni årsverk mindre til eldreomsorg i framtida enn det det er i dag? Eg synest Arbeidarpartiet skal slutta berre å tenkja ideologi og heller begynna å tenkja på dei eldre, som treng ei varm og god eldreomsorg. Då bør ein ikkje øydeleggja det som fungerer i landet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:34:31]: Beredskap er statens grunnoppgave. Kjerneoppgaven til staten er å sikre din og min trygghet – innbyggernes trygghet. Luftambulansen er et offentlig ansvar, som politi, brann og ambulanse. Det som er litt paradoksalt når man begynner å se på tallene til de ulike beredskapsetatene, er at det er den kommunale, nære beredskapsstaten brannvesenet som tar flere og flere av de akutte oppdragene. Hvis man ser på et snitt fra 2016 til i dag, tok brannvesenet i 2016 under 50 pst. av oppdragene – de var først på skadestedet – men i dag er de først på nesten 55 pst. av oppdragene. Mange lokalsamfunn rundt omkring i Norge opplever at politiet kommer senere, og at ambulansen kommer senere, men at det er det lokale, nære – det som regjeringen ofte har latterliggjort lite grann, det lille, det lite robuste – som gjør job-

ben som staten skulle gjort, enten det er politiberedskapen eller ambulanseberedskapen.

I dag har vi diskutert ambulanse – og luftambulansen – som er et hundre prosent offentlig ansvar, selv om det er en privat aktør som er satt til å gjøre jobben. Allerede for to år siden ble det i Stortinget advart om det som nå er i ferd med å skje. Marit Arnstad, som er parlamentarisk leder i Senterpartiet, tok det opp. Hun utfordret statsråd Bent Høie og spurte: Har man kontroll, er det trygt, er de godt nok gjennomtenkt, de prosessene som nå skjer, eller er de det ikke? Dessverre viste det seg at det var statsråd Bent Høie som tok feil, og Senterpartiets parlamentariske leder som hadde rett. Ingenting hadde vært bedre enn om det var så trygt og godt som Bent Høie har forsikret Stortinget om gang etter gang.

I siste uke av valgkampen i høst valgte Bent Høie å gå ut og si at Senterpartiet drev med skremselspropaganda. Det er ingen krise i luftambulansen i Norge, alt er på stell – ifølge Bent Høie da. Men når vi ser dagens oppslag i media, har Helse Nord satt krisestab. Forrige gang man gjorde det, var da det var askesky. Hvis det er Bent Høies standard for hva han mener er på stell, står det dårlig til. Problemet i denne diskusjonen er at det går ut over tryggheten og beredskapen – for pasienter, for dem som jobber, om det er sykepleiere, leger eller piloter – og alle som har snakket med folk som jobber i den tjenesten, har fått uromeldinger tilbake.

Statsråd Høie sa i Politisk kvarter i dag at han ikke ville redegjøre nå. Det kan jeg skjønne, for krisen er akutt, og man må rydde opp. Men da er i hvert fall min klare oppfordring og henstilling til Høie at han med en gang han mener det ikke er krise lenger, kommer til Stortinget og redegjør – gjør grundig rede for hva det er som faktisk skjer – og at han nå i første omgang skaper trygghet.

Carl I. Hagen (FrP) [14:37:51]: Jeg ble veldig glad da jeg hørte statsråd Listhaug tidligere i debatten i dag si at vi eldre er en ressurs og ikke bare en belastning. Det er helt riktig at de aller fleste er en ressurs og ikke en belastning, selv om noen er det, i hvert fall når det gjelder økonomi.

Når jeg leser avisen, og særlig Dagens Næringsliv, hender det at jeg ser på stilling-ledig-annonser. Det er jo sjelden noe som egentlig passer, men forleden dag var det faktisk en stilling ledig som så veldig interessant ut. Det sto at man skulle se på Visindi. Jeg gikk inn på Visindi og leste. Jeg hadde alle kvalifikasjonene, og jeg hadde alt det som skulle til for den jobben, men så var det én ting til som sto der – aldersgrense 70 år. Da tenkte jeg: Er det en nedre aldersgrense for eldreombudet? Nei da, det var en øvre aldersgrense på 70 år, så jeg er altfor gammel til å søke. Da tenkte jeg at det kanskje er på tide at vi ser

litt på aldersgrensene – når vi eldre er en ressurs – og at man ikke blokkerer oss fra å kunne være med i arbeidslivet.

Jeg gikk også inn og så på det som sto henvist til i de samme opplysningene – at man måtte se på lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn. Der står det i § 2:

«Den alminnelige aldersgrense er 70 år.»

Det er ikke en nedre grense for visse jobber, som eldreombud, men en øvre grense. Mitt første spørsmål til statsråd Listhaug er om hun kunne tenke seg å se på den loven. Det har jo lyktes denne regjeringen og dette flertallet å øke grensen i arbeidsmiljøloven for når man kan si opp folk på grunn av alder. Den er økt fra 70 år til 72 år. Fremskrittspartiet vil ha den til 75 år. Personlig vil jeg ha den helt vekk. Det hadde vært interessant om hun kunne tenke seg å se på og vurdere om vi kanskje kan gjøre noe med det, slik at man også i det offentlige kan fortsette litt lenger enn til 70 år.

Jeg har som tidligere pårørende til en mor på sykehjem i mange år også etterlyst noe, så det er mitt neste spørsmål til statsråd Listhaug. På veldig mange områder har vi organisasjoner eller foreninger for brukere. Vi har det i skolene, det er mange barnehager som har foreldreforening, men i sykehjemmene har man ikke det. Kunne det ikke være en idé å vurdere – utrede – om det kunne være fornuftig, også sett fra dem som driver sykehjemmene, å ha en forening av pårørende til dem som er beboere, og som eventuelt er demente, slik at man hadde noen å kunne kommunisere nye ideer, nye tanker med, også for å kanalisere eventuelle forslag til forbedringer? Og til det som det står om i avisen – der ville en kanskje også kunne kanalisere klager på eventuell dårlig oppførsel, for det er jo en del ting som nå påstås ikke å være bra. I dag har man ingen å kommunisere med, og derfor synes jeg det ville være en god idé kanskje å få en utredning av behovet for og ønskeligheten av å ha pårørende foreninger ved alle sykehjemmene i landet.

Statsråd Sylvi Listhaug [14:41:11]: Til det siste først – det kan absolutt være en idé. Det er noe vi vil se på i forbindelse med pårørendestrategien, som vi holder på å jobbe med.

Når det gjelder eldre og dette med jobb, synes jeg det er interessant å se den amerikanske presidentvalgkampen. Det er nesten ingen i salen her som hadde vært gammel nok til å delta i den, bortsett fra representanten Hagen og noen få andre. Det sier egentlig noe om synet på alderdom og hva slags kapasitet samfunnet ser at vedkommende og den aldersgruppen har. Der tror jeg faktisk vi har noe å lære av USA. Så kan man nok si at gjennomsnittsalderen der er veldig høy, men man har i

hvert fall et annet syn på det med alderdom og hvilke ressurser de eldre representerer.

Når det gjelder å heve aldersgrensen, er det noe som står i Granavolden-plattformen. Det ligger under arbeids- og sosialministeren. Det er et tema vi drøfter – når det skal gjennomføres.

Jeg har lyst til å ta noen andre påpekninger.

Arbeiderpartiet snakker her i dag mye om det todelte helsevesenet og eldreomsorgen. Deres politikk vil føre til det, for det vil frata alle muligheten til å velge, bortsett fra dem som har en tjukk og velfylt lommebok. Man var inne på Hå kommune og skolemat. Det er flott, men det er altså en ordning som greier seg helt uten statlige penger. Det heier jeg på at kommunene skal greie å få til, men denne regjeringen ønsker å prioritere de eldre og ikke barn med foreldre som har ansvaret for å sikre at de får i seg nok mat.

Så til SV og representanten Andersen. Jeg synes det er rart at man står på talerstolen og skryter av at man foreslår å øremerke penger til eldreomsorg, samtidig som man er imot å ha en statlig finansiert omsorg. Det er faktisk øremerking av penger og en ordning som sikrer at det er behovet som styrer hvor mye penger kommunene får – ikke økonomien i kommunen. Dette henger rett og slett ikke på greip, og det hadde vært interessant å høre representanten forklare det.

Når det gjelder BPA, har denne regjeringen styrket ordningen. Vi lovfestet den ordningen. Ja, vi har gjort veldig mye av det SV aldri greide i regjering, så vi er på rett vei. Men nå har vi et utvalg som skal se på hele ordningen, og som jeg er sikker på vil komme med mange gode forslag.

Jeg synes det har vært en god debatt. Jeg tror alle er enige om at vi ønsker bedre tjenester, og det må vi jobbe for å få til over hele landet. Det er kommunepolitikkerne rundt omkring som nå sitter og styrer økonomien og mange av de tjenestene som vi snakker om her. Jeg håper alle i denne sal er med på å påvirke dem lokalt til å ta dette ansvaret og prioritere eldreomsorgen.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:44:34]: Med dette statsbudsjettet legger regjeringen og regjeringspartiene opp til en nedlegging av landets største akuttsykehus. Det er til sterke protester fra fagmiljøet og til sterke protester fra både innbyggerne i Oslo og flertallet i bystyret i Oslo en går inn for å legge ned Ullevål sykehus.

Til representanten Stensland, som er hovedtalsperson for Høyre i denne saken: Da jeg hørte innlegget hans og replikkvekslingen tidligere i dag, kunne jeg få inntrykk av at folk i Oslo ikke skjønnte sitt eget beste, og at traumemiljøet på Ullevål, som advarer mot å bli splittet, ikke skjønner sitt eget beste. Sju av ti i Oslo sier at de er imot dette. Et flertall i det nye bystyret i Oslo er imot dette.

Senest i november sa representanten Bruun-Gundersen at det var kommet nye opplysninger som gjorde at Fremskrittspartiet nå kunne være for. Representanten Bruun-Gundersen burde lytte til sine egne fremste helsepolitikere i Oslo. I forrige måned gikk Aina Stenersen ut og sa: «De utrolig flotte fagmiljøene som helseministeren ikke har lyttet til, skal vi løfte frem.» Hun sto sammen med tre av fire regjeringspartier og flertallet i Oslo bystyre og krevde at denne galskapen måtte stoppes.

Vi må ta vare på Ullevål sykehus. Vi må sørge for en utbygging av Aker, få det som lokalsykehus for hele Groruddalen, og så må vi skrinlegge planene om den gigantiske utbyggingen på Gaustad, som både faglig og økonomisk er bygd på leirfötter. En har sørget for å kjøre igjennom et prosjekt, den største sykehusinvesteringen i Norge noensinne, uten tilstrekkelige økonomiske vurderinger, uten tilstrekkelige konsekvensanalyser. En kjører det igjennom som et prestisjeprosjekt til sterke advarsler fra dem det berører, også oss som representerer områdene rundt Oslo.

Det som skjer, er for det første at det å få Aker som et lokalsykehus for hele Groruddalen blir skjøvet ut i det uvisse med regjeringens modell. I tillegg blir helt nødvendige sykehusinvesteringer andre steder i Helse Sør-Øst, eksempelvis på Ahus, innenfor både kreftbehandling og psykiatri, skjøvet ut i det uvisse. Derfor er det svært uklokt, det som nå skjer.

Presidenten: Representanten Geir Jørgen Bekkevold har hatt ordet to ganger tidlegare i debatten og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:47:53]: Jeg tegnet meg såpass sent at jeg tenkte jeg skulle bruke anledningen til å takke for debatten, men det var kanskje litt prematurlt. Egentlig burde jeg være såpass erfaren at jeg burde ha skjønt det. Men jeg vil allikevel benytte anledningen til å takke for debatten. Jeg synes det har vært veldig mange viktige områder innenfor helse- og omsorgsfeltet som er blitt løftet fram i debatten. Jeg er veldig glad for at representanten Kjerkol bl.a. løfter fram de sykeste av de eldste som skrives ut altfor tidlig, og mye av det som er blitt avdekket i mediene, er rett og slett uverdig.

Så til representanten Toppe, som etterlyser en redegjørelse angående beredskapen: Jeg opplever at statsråden har svart bekræftende på det. Han ønsker å komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse. Av hans innlegg hører jeg også at veldig mye av det Kjersti Toppe ønsker seg i en slik redegjørelse, vil bli redegjort for. Jeg håper at det ikke tar for lang tid før vi får den redegjørelsen, for beredskap i Nord-Norge er noe vi alle er opptatt av, og den akutte situasjonen som er oppstått nå, må løses.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:49:12]: Senterpartiet har lagt fram forslag nr. 35. Kjernen i det er at kontrakten mellom Luftambulansetjenesten HF og Babcock Scandinavian AirAmbulance heves. Hvorfor ber vi om det? Jo, fordi selskapet ikke evner å levere det de har forpliktet seg til i henhold til kontrakten, og dette er ikke noen ny situasjon.

Videre står det i forslaget at vi ber regjeringen om å sørge for at staten overtar luftambulansetjenesten. Årsaken er at vi må bygge opp en driftsorganisasjon over tid som kan gi en solid luftambulanseberedskap som på en dynamisk måte kan takle de løpende kravene til en fullgod beredskap, ikke minst i Nord-Norge.

Representanten Kjerkol fortalte ved sin stemmeforklaring at Arbeiderpartiet ikke kommer til å støtte dette forslaget, og det er dessverre i tråd med det Arbeiderpartiet gjorde i mai 2018, da Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti ikke støttet et tilsvarende standpunkt fra Rødt, SV og Senterpartiet. Dersom Arbeiderpartiet hadde støttet det den gangen, sammen med Kristelig Folkeparti, hadde vi vært i en annen situasjon i dag.

Ellers er det sterkt å høre at statsråd Høie sier at beredskapen er «reduert og ikke optimal», og det i en situasjon der Helse Nord har satt krisestab – noe som ikke skjer ofte, heldigvis. En har satt krisestab på ubestemt tid. Administrerende direktør Vorland sier det på en sterk og klar måte: «Situasjonen er bekymringsfull.»

Jeg synes det er sterkt av statsråden å da kalle dette for en ikke optimal beredskap, og det viser at alvoret ikke har kommet sterkt nok inn over statsråden.

Jeg vil gjenta mitt spørsmål om hvordan og fra hvem statsråden fikk informasjon om at flyene hadde feil, med manglende motorkraft ved lavt turtall under landing. Det er en feil som også nå påvirker de flyene som er operative ved sterke begrensninger. Jeg ber om at statsråden kan dokumentere fra hvem og hvordan en fikk vite det, og også hvordan Luftfartstilsynet reagerte da de, i henhold til statsrådets utsagn her på talerstolen, hadde samme informasjon. Hva gjorde Luftfartstilsynet i den situasjonen?

Camilla Strandskog (H) [14:52:07]: Den viktigste ressursen vi har i helsevesenet, er menneskene som jobber der. Men dyktige fagfolk trenger moderne sykehusbygg og utstyr for å skape en god helsetjeneste. Investeringer i bygg og utstyr er derfor viktig for at pasientene skal få et best mulig møte med helsetjenesten.

Det pågår nå en betydelig oppgradering av landets sykehus i alle regioner. Samlet planlegger helseforetakene å investere for om lag 15,9 mrd. kr i norske sykehus i 2020. Investeringene ligger nå på et høyere nivå enn tidligere. Det er store summer, og det er stor aktivitet i investeringer i sykehussektoren. Det er helt nødvendig

fordi det var et betydelig etterslep etter den forrige regjeringen. Gjennomsnittlig investeringsnivå i helseforetakene i Solberg-regjeringens seks første år har ligget på om lag 9,6 mrd. kr. Til sammenligning ble det investert for om lag 7,2 mrd. kr årlig i Stoltenberg-regjeringens seks siste år.

De investeringene som nå gjøres, handler ikke bare om bygg eller utstyr. Det handler om å legge til rette for forskning og for utvikling av nye tjenester. Den teknologiske utviklingen går raskere enn noen av oss egentlig er i stand til å forstå. Det skjer utrolig mye innen medisinsk forskning. Persontilpasset medisin og genterapi er bare i startgroppen. Det er ingen av oss som kan forutse hva behovene vil være i framtiden, men vi kan legge til rette for at de kan få spillerom til å utvikle seg, enten det handler om nye måter å organisere arbeidet på eller nye digitale og tekniske løsninger.

Regjeringen foreslår å gi lån til nye Oslo universitetssykehus i statsbudsjettet for 2020. Det er et stort behov for nye bygg for både pasienter og ansatte ved Oslo universitetssykehus. Det handler om å gi innbyggerne i Oslo et godt sykehusstilbud. Nå kan vi gå i gang med bygging av et nytt, stort akuttsykehus på Aker og få ny legevakt. Vi får også et samlet og komplett regionsykehus, inkludert lokalsykehusfunksjoner, på Gaustad, og i tillegg skal Radiumhospitalet videreutvikles som et spesialisert kreftsykehus. Et samlet kompetansemiljø på Gaustad kan være drivkraften for bedre behandling og også legge grunnlaget for forskning og innovasjon. Sammen med det nye Life Science-bygget i Forskningsparken vil Oslo nå få en arena for et sterkt miljø innen forskning og helsenæringen. Samlet sett betyr dette nye og moderne sykehusbygg for Oslos innbyggere, og det betyr at vi legger til rette for innovasjon og nye løsninger. Det er bra for innbyggerne i Oslo og i resten av landet.

En omkamp vil føre til forsinkelser. Vi har nå vært fram og tilbake siden 1990-tallet, og de som taper aller mest på dette, er Oslos innbyggere.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [14:55:02]: Først til eldreomsorgen. Forskjellen på Fremskrittspartiet og SV er at vi legger penger på bordet for å styrke den. Det regjeringen gjør, er at de tar penger fra alle kommuner for å lage prosjekt i noen kommuner. Når de får kommunene sier at de trenger mer penger, får de det, men det får ikke andre kommuner. SV vil styrke kommunesektoren. Vi foreslår i overkant av 6 mrd. kr mer, og vi vil også ha bemanningsnorm og kvalitetskrav, slik at det faktisk blir god eldreomsorg til alle.

Så til brukerstyrt personlig assistanse. Etter at regjeringen overtok, har man fått en dårligere ordning. Det er færre som får. Ordningen er undersøkt – den er blitt dårligere. Det er fordi regjeringen og statsråd Listhaug har motsatt seg å forskriftsfeste det for at kommunene ikke skal kunne skatte og valte med ordningen, slik at det blir stor forskjell fra kommune til kommune og veldig mange ikke får brukerstyrt personlig assistanse.

Presidenten: Representanten Ingvild Kjerkol har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Ingvild Kjerkol (A) [14:56:19]: Jeg tar ordet ene og alene til representanten Lundteigens helt uriktige framstilling av Arbeiderpartiets votering i juni 2018, der han tillegger Arbeiderpartiet ansvaret for at det ble inngått en kontrakt med operatøren Babcock i luftambulansen. Det er helt feil. Representanten Lundteigen må lære seg å regne stemmer i denne sal og finne ut hvem det er som har flertall.

Når det er sagt, stemmer vi ikke for Senterpartiets forslag om å heve kontrakten med Babcock i dag, midt i en krise i tjenesten. Om man samler alle tilgjengelige ressurser fra den gamle operatøren, vil det ikke være tilstrekkelig til å dekke pasientenes behov. Det synes vi i Arbeiderpartiet er helt uansvarlig. Vi vil ikke sette norske pasienter i en sånn situasjon.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:57:25]: Ei stemmeforklaring frå SV: Når det gjeld dei forslaga som går på luftambulansenesta, kjem vi primært til å stemme for alle våre eigne forslag, og der det er tilstøytande forslag, køyrer vi sekundær støtte til dei andre forslaga. Det gjeld bl.a. forslaget frå Senterpartiet.

Dette har vore ei kulminering av ei krise som har blitt verre og verre ettersom tida har gått. Berre i dag har vi fått høyre at Helse Nord set krisestab, utan at statsråden sjølv er villig til å kalle dette ei krise. Flygerforbundet meiner at alle flya bør stå, noko som vil kunne gjere situasjonen enda verre. Det har gått frå å vere ei krise til å bli ei akutt krise, og statsråden har ikkje vist tilstrekkelig vilje til verken å sjå alvoret eller ta grep i denne alvorlege situasjonen.

Det er ein dramatisk situasjon, spesielt for befolkninga i Nord-Norge. Med det vil eg varsle at SV kjem til å følgje statsråden si handtering dei neste dagane med argusauge.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [14:58:41]: Arbeiderpartiets Kjerkol sa i sitt siste 3-minuttsinnlegg at for

Arbeiderpartiet er det viktig å ha en solidarisk helseomsorg. Det er godt å høre. At våre helsetjenester, at våre omsorgstjenester, at våre syke og våre eldre skal ha gode, trygge tjenester finansiert gjennom fellesskapet, er en bærebjelke i vårt samfunn, og jeg ser ikke veldig mange som tar til orde for noe annet. Men når Arbeiderpartiet snakker om solidaritet, trekker de begrepet så langt at de også tenker statliggjøring. Mange varme helsehender i private institusjoner går en usikker framtid i møte om Arbeiderpartiet vinner fram med sitt syn på at syke mennesker ikke skal få velge sin egen behandler.

Vi diskuterer altså helsebudsjettet for 2020, men har en opposisjon som vil trekke landet inn i en sosialistisk, kommunistisk tankegang, hvor private bedrifter er et fyord, og hvor alt skal utføres av staten. Frihet til å velge selv skal begrenses maksimalt. Staten skal bestemme, og med sosialistisk tankegang settes det et selvsagt likhetstegn mellom stat og sosialisme.

Carl I. Hagen hadde et veldig bra innlegg tidligere i dag om valgfrihet i eldreomsorgen – et tilbud vi alle nå har mulighet til å gjøre til et virkelig godt solidarisk tilbud, hvor det offentlige sørger for finansiering, men hvor brukeren selv bestemmer hvilket sykehjem han skal på, hvor det ikke spiller noen rolle om sykehjemmet er drevet av en kommune, av en ideell organisasjon eller av en privat bedrift. Storsamfunnets kostnad er den samme, men sykehjemmene vil da konkurrere om å ha et best mulig tilbud for å få kunder. Det er Fremskrittspartiets visjon.

Noe av debatten viser at sosialistene i Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet står så langt fra målet om å sette brukerne i sentrum som overhodet mulig. Fremskrittspartiet vil uansett arbeide mot målsettingen om at våre eldre skal få frihet til å velge selv, betalt av det offentlige på ekte solidarisk vis. Dette handler overhodet ikke om å la noen ha et sugerør inn i felleskassa. Dette handler om å la våre innbyggere få velge hva som er best for dem. Men det er kanskje altfor mye forlangt at sosialister skal forstå hva reell valgfrihet er.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [15:01:19]: Hvis noen på starten av 2000-tallet hadde sagt at i 2019 kom det på en og samme dag til å være sånn at staten må betale for å drive Bergensbanen, og at staten sitter i en knipe hvor man ikke kan sørge for luftambulansedekning for folk i Nord-Norge, ville man ha ristet på hodet og sagt at så dårlig styring av landet vårt vil det ikke kunne bli. Men det er faktisk der vi har havnet i 2019. Det går en rød tråd fra nettopp Vy til Babcock og mye av det som nå skjer i Forsvaret, for den ideologien som denne regjeringen baserer sitt virke på, har gått i en så virkelighetsfjern retning at man ikke er villig til å ta ansvar for

de grunnleggende sikkerhetstjenestene til befolkningen vår. Det er svært alvorlig.

Det skjer faktisk i en tid hvor vi som land har historisk mye penger, men vi har en regjering som tar historisk lite ansvar. Det virker som om man ikke ønsker å bruke politikk for å skape tryggere og bedre liv for befolkningen vår. På toppen av det hele har vi historisk mange statsråder som får historisk lite gjort.

Vi må sette store spørsmålsteget ved hva Erna Solberg egentlig gjør i denne situasjonen. Det har vært advarsel over lang tid mot den sviktende luftambulansedekningen i Nord-Norge, og det er en veldig grei ting å få på plass. Landet vårt har fått til langt større og mer kompliserte ting enn å sørge for at folk har tilgang på ambulanse. Et sted må vi sette krav, for det er noen ting som må være på plass. Jeg vil stille spørsmålet: Hadde Erna Solberg noen gang akseptert at ambulansedekningen hadde vært så dårlig i hennes egen by, Bergen? Selvfølgelig hadde hun ikke det. Det er en dyp forskjell i måten å behandle folk på vi nå er vitne til.

Regjeringen må stramme seg opp på felt etter felt. Man har ansvar, og det må vi kunne forvente at folk som skal ha ledelsen av landet, faktisk tar.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [15:03:52]: Vi har en helseminister som gang etter gang har forsikret om at til tross for at Babcock ikke klarer å gjennomføre oppdraget de har, er beredskapen bra. Han sa senest i dag tidlig i Politisk kvarter at den var på over 100 pst. Det er statsråden som snakker sånn.

Men når en ansvarlig uttaler seg til media, administrerende direktør Lars Vorland i Helse Nord, sier han: «Det mest utfordrende er usikkerheten både vi og befolkningen føler». Ofte sier man i maktposisjon at befolkningen kjenner en uro, men at uroen er ubegrunnet. Men her vektlegger de ansvarlige for beredskapen at de selv kjenner på den samme uroen. Hvis man leser videre i samme sak, som er fra VG, sier den ansvarlige for ambulansetjenesten, Øyvind Juul, at det ikke er tvil om at det er blitt lengre transporttid, og at han er usikker på hvilke helsemessige konsekvenser det har hatt ennå. Det vil han ikke være tydelig på.

De to mest ansvarlige, de som har det operative ansvaret, sier rett ut at de kjenner en stor usikkerhet og uro rundt det som skjer, men når man har hørt statsråd Bent Høie, virker det som om han har vært mer opptatt av det politiske spillet enn av beredskapen til folk, spesielt i de nordligste fylkene. Dette skjer med en regjering som har tre statsråder som snakker om at de skal ha ansvaret for beredskap – en beredskapsminister som ingen skjønner hva driver med, en folkehelseminister og en helseminister. De burde begynne å jobbe med de konkrete sakene og lytte til folk og til fagmiljøene.

Det som er så forferdelig ille med denne saken, er at det er blitt advart mot dette i to år. Noen av talspersonene har sagt at det er en akutt krise, men det er en varslet krise. Det er blitt advart mot det gang etter gang etter gang. Senterpartiet tok det opp svært aktivt i sommer, og hva var statsrådets tilbakemelding da? La meg sitere fra Dagsavisen:

«Senterpartiet har skapt uro om beredskapen i nord for å sanke stemmer.»

Det var Bent Høies tilbakemeldinger i sommer da vi tok opp at det kunne skje akutte ting i norsk luftambulanseløp i løpet av vinteren – og så skjedde det. Det er på tide at statsråd Bent Høie legger bort valgkampretorikken – nå går han av som nestleder i Høyre snart – og begynner å ta ansvaret som statsråd. Den mest grunnleggende oppgaven vi har som stat, er å sikre din og min trygghet. Da er det på tide å legge bort retorikk, slagord og fordømmelse av andre partier og se hvordan vi kan avhjelpe situasjonen for dem som står i den akutte krisen som vi nå ser i en svært viktig landsdel. Der har det vært uro i to år. De trenger ro, de trenger trygghet.

Jeg mener Senterpartiets svar om at vi på sikt skal bort fra et anbudssystem og over til statliggjøring, er det eneste rette.

Kari Anne Bøkestad Andreassen (Sp) [15:07:05]: Regjeringspartiene forsvarer helseforetaksmodellen, mens Senterpartiet og mange andre er kritiske. Grunnen til det er at modellen baserer seg på målingsbasert styring, der helhetlig og god pasientbehandling kommer i skyggen av stykkprisfinansiering og DRG-poeng. Tunge og viktige beslutninger tas bak lukkede dører i foretaksstyrene, og styremedlemmene må ikke stå til ansvar overfor velgere. Beslutninger som i stor grad angår befolkningen, blir ikke demokratisk behandlet i Stortinget, og det er det vi mener er uheldig.

Foretaksmodellen går også altfor langt i å ha et rent forretningsmessig fokus, og pasienter, pårørende og fagmiljøer opplever at penger og inntjening er viktigere enn tjenestene som tilbys. Pasientbehandling må drives med overskudd dersom sykehus skal investere, og sånn skal det ikke være nødvendig å ha det i Norge.

Senterpartiet kritiseres for ikke å støtte opp om statlig finansiert eldreomsorg. Det var for øvrig ingen andre partier enn Fremskrittspartiet som i utgangspunktet ønsket en sånn løsning, men en prøveordning har kommet på plass. Landets kommuner ble invitert med, ca. 20 var interessert, men de fleste trakk seg, unntatt seks. Vi mener at dette ikke er en rettfærdig ordning, og vi mener at potten skal tilbakeføres til fellesskapet. I vårt alternative budsjett foreslår vi å avvikle prøveordningen fra 1. mai, og vi setter av 666 mill. kr til fordeling mellom alle kommunene i landet.

Til slutt: I dag har luftambulansekrisen i nord vært gjenstand for mye debatt, og det er helt på sin plass. Der som helgens situasjon hadde vært en enkeltstående hendelse hos et selskap som ellers hadde levd opp til forventningene, hadde det ikke vært så sterk kritikk. Hadde helseministeren og regjeringen tatt noen av de sterke signalene som kom i forbindelse med anbudsprosessen på alvor, hadde dette kanskje vært unngått.

I debatten under en sak om annullering av anbudet i juni i fjor avviste statsråden påstanden fra Senterpartiet om at Norge hadde en helseberedskap i krise. Statsråden sa også at hans og regjeringens hovedengasjement i saken var å bidra til at befolkningen skulle føle seg mest mulig trygg på at de har normal beredskap.

Befolkningen i nord har ikke følt seg trygg siden 1. juli i fjor. Vi visste alle at Babcock skåret dårligere på beredskap enn konkurrenten, men likevel vant anbudet på grunn av lavere pris. Nå, ett og et halvt år etter – etter en nærmest sammenhengende beredskapskrise og mange, mange ekstratiltak – kan man spørre seg om det har vært verdt det.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:09:46]: Det var en heftig debatt om anbudet i mai 2018. Den gjaldt ikke minst spørsmålet om virksomhetsoverdragelse eller ikke. Jeg kan regne. Det var stemmene til både Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet som gjorde at en ikke fikk den avtalen som en burde fått den gangen.

Forslag nr. 35 fra Senterpartiet går ikke inn for at staten skal overta ansvaret fra i dag. Sjølsagt – sjølsagt – går en ikke inn for det, for nå er det jo en kritisk situasjon, hvor Helse Nord har satt krisestab på ubestemt tid. Årsaken til mitt innlegg er det representanten Kjerkol sier i Dagbladet:

«Når staten nå i realiteten må inn å overta jobben til en privat aktør, så er det fallitt for Babcock. Arbeiderpartiet er for at staten på sikt tar over luftambulansen permanent,» sier Kjerkol til Dagbladet i dag kl. 09.55.

Nå er det fem timer senere. Jeg hadde regnet med at den uttalelsen sto ved lag.

Statsråd Bent Høie [15:11:02]: Representanten Trygve Slagsvold Vedum prøver å skape et bilde av at jeg ikke har tatt denne situasjonen på alvor, og at jeg har et annet språk om dette enn det ledelsen i Helse Nord og Luftambulansetjenesten HF har. Det er ikke korrekt. Jeg startet mitt innlegg i budsjettdebatten i dag med å si at dette er en alvorlig situasjon, og jeg har understreket alvoret gjennom hele dagen i dag og i mine

kommentarer i går. Det som representanten refererer til knyttet til Politisk kvarter, var en beskrivelse av hva som var situasjonen før denne hendelsen skjedde i helgen. Da var det korrekt å si at på det tidspunktet hadde vi en beredskap i Troms og Finnmark som var på over 100 pst. med de ekstra tiltakene som var satt inn.

Men at situasjonen er alvorlig, har jeg vært tydelig på hele veien. Det faller også på sin egen urimelighet at vi ikke har tatt denne situasjonen på alvor tidligere. Det er en grunn til at regjeringen har satt inn Forsvarets helikoptre i Kirkenes, og det er en grunn til at jeg har bedt om daglige rapporteringer om dette. Jeg hadde ikke gjort det hvis jeg mente at alt var helt i orden.

Jeg er glad for at også Senterpartiet er enig i at det er riktig tidspunkt for å ha en orientering om dette og en gjennomgang av dette overfor Stortinget. Det vil være på et annet tidspunkt, når vi har fått anledning til å gå inn i dette.

Så har det oppstått en misforståelse knyttet til noe jeg sa i spørsmålsrunden tidligere. De konkrete tekniske utfordringene som gjorde at flyene ble satt på bakken, ble vi kjent med i helgen. Men det har også vært andre tekniske utfordringer med flyene. Jeg vil i redegjørelsen komme tilbake til hvilke tidspunkter vi har fått informasjon om de ulike andre tekniske utfordringene.

Sveinung Stensland (H) [15:13:03]: Representanten Barth Eide var inne på global helse og klima. Det er en interessant debatt som kanskje er enda mer interessant når vi kommer til utenriks. Men det kunne være på sin plass å minne om at Norge gir store bidrag til CEPI, Gavi og The Global Fund, og det er heller ikke noe nytt at vi har tropiske sykdommer i Europa. Det sies at en av de få tingene Mussolini lyktes med, var å utrydde malaria fra Italia, der 15 000–20 000 døde hvert år for hundre år siden.

Det har vært mye snakk om ideologi og anbud rundt luftambulanse. Denne tjenesten har, så lenge den har vært en statlig tjeneste, vært nettopp på anbud. Siden 1988, da Tove Strand Gerhardsen la frem en sak om statlig tjeneste, har dette vært på anbud. Så når vi blir angrepet for at dette er ideologi, er det et fullstendig bomskudd. Dette er fortsettelsen på en politikk som har ligget fast i Norge i 30 år.

Så blir jeg ikke overrasket over diskusjonen om Ullevål, men en hopper elegant bukk over at dette har vært en prosess som har gått i veldig mange år. Mange fagfolk har vært inne, og det er enighet om at det er fornuftig å samle fagmiljøene på Ullevål og Gaustad, og så er det uenighet i deler av fagmiljøene. Men konsekvensen av ikke å gjøre noe er at vi fortsetter situasjonen der vi har en stor konsentrasjon av fagfolk i Oslo, og der vi har en overvekt av overleger og spesialister i Oslo, noe som går

ut over andre deler av landet. Jeg synes det er ganske betegnende at Senterpartiet synes det er helt greit ikke å gjøre noe med en situasjon der en pasient ved OUS koster 20 pst. mer enn en pasient i Helse Bergen. Det er en viktig del av diskusjonen, som det hoppes elegant bukk over.

Ja, dette koster mye penger. Det er en investering på over 30 mrd. kr. Men OUS har et driftsbudsjett på om lag 25 mrd. kr i året. Så i lys av den løpende driften i OUS er ikke investeringen så kolossal. Det er heller ikke kommet frem.

Ellers synes jeg det mest betegnende for debatten er det interessante, nye ordskiftet vi har fått mellom Senterpartiet og Arbeiderpartiet. Når Senterpartiet tar replikker på Arbeiderpartiet, og vi får en helt åpen krangel om hva som egentlig har skjedd, mellom de to partiene, er det oppsiktsvekkende. Det kan tyde på at noe rødgrønt fellesskap på helsefeltet ikke finnes lenger. For øvrig, når det gjelder den krangelen vi kunne se nå på slutten mellom Lundteigen og Kjerkol, deler jeg Kjekols virkelighetsoppfatning.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Kjersti Toppe (Sp) [15:15:47]: Til dei såkalla lause forslaga om luftambulansenesta: Vi kjem til å støtta alle, nokre subsidiært. Vi har eit forslag om at Kirkenes sjukehus skal verta ferdigstilt, med intensivberedskap på nivå 2.

Til Ullevål-forslaga: Eg vil seia til Høgre at vi fremjar forslag som er i tråd med det som fleirtalet av Oslos innbyggjarar støttar, inkludert fleirtalet i Høgre, ifølgje den undersøkinga som var no nyleg.

Til utgreiinga: Eg høyrer det som representanten Bekkevold, komitéleiar, seier. Og så høyrer eg det som statsråden seier, men eg opplever jo at statsråden seier «orientering». Vi ber om ei utgreiing, og det er – for meg, iallfall – litt meir omfattande. Eg er ikkje med på at vi meiner at det skal koma på eit heilt anna tidspunkt. Det er på ein måte no det gjeld. Eg har forståing for at det ikkje skjer i dag, men eg bad om ei utgreiing i sommar, og den har vi enno ikkje sett. Vi kan ikkje venta med ei utgreiing til det vert vår og sommar igjen. Den må koma ganske straks, om ikkje akkurat i dag eller i morgon.

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [15:16:53]: Det er en krise vi står i. Dessverre er den ikke akutt. Det er en varslet krise, og statsråd Høie har ikke tatt den krisen på

alvor. I sommer sa statsråd Høie: «Jeg kan ikke se at Senterpartiet har noe annet motiv med krisepratet enn å prøve å skaffe seg noen ekstra stemmer i Nord-Norge.» Og overskriften er: «Ingen luftambulanssekriser».

Dessverre er det en luftambulanssekriser, og det har vært en luftambulanssekriser, og Bent Høie har glemt å lytte til dem som jobber i tjenesten hver dag. Vi har lyttet og sett dette nå i to år. Så skjer dette, og så går det så mye prestisje i det at man ikke er villig til å gjøre grep. Vi har sagt at vi ikke vil tvinge fram en redegjørelse nå i dag, fordi vi vil at man skal kunne få gjøre jobben, men den må komme raskt. Da bør også regjeringspartiene egentlig støtte vårt forslag nr. 36, der vi ber om å få gjennomført en uavhengig gransking av hele prosessen rundt luftambulansetilbudet. Regjeringen bør ikke frykte kunnskap, de heller.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [15:18:38]: Representanten Stensland var oppe på talerstolen her igjen og argumenterte for at det er klokt å legge ned Norges største akuttsykehus, Ullevål sykehus, på et svært sviktende grunnlag, og der motstanden ikke bare er stor, men økende. Det er ikke rart at folk rundt i Norge er bekymret for helse, sikkerhet og beredskap når ikke engang de som er i gangavstand fra Stortinget her i Oslo, blir lyttet til. Fakkeltog som går utenfor Stortinget, blir ikke engang registrert fra regjeringspartienes side. Flertallet av de folkevalgte i Oslo rådhus, inklusiv tre av fire regjeringspartier, blir ikke lyttet til, de blir bare overkjørt. Regjeringspartiene sier nei, vi vet best, vi vet hvordan dette skal være.

Også andre fagmiljø, eksempelvis i Akershus, Legeforeningen i Akershus og også Legeforeningen ved Ahus, advarer på det sterkeste mot de planene som her blir kjørt igjennom. Det er den største sykehusinvesteringen i Norge noensinne, uten en tilstrekkelig økonomisk vurdering, uten en tilstrekkelig konsekvensvurdering av det en går inn for, og uten at en er villig til å løfte fram og vurdere Ullevål som et alternativ for framtiden.

Det en ber om, er nettopp hvordan en skal utnytte de ressursene en allerede har, på en best mulig måte, ta vare på Ullevål sykehus. På Ullevål sykehus er det altså ca. 11 000 kvm med enten bygg som er av ny dato, eller som er renoverert til dagens standard. Det skal altså bare jevnnes med jorda. Istedenfor skal en bygge boliger der, og så skal en ha en gigantisk investering på en tomt på Gaustad som svært mange advarer om at er for liten til en sånn type gigantinvestering.

Jeg må også si at jeg er skuffet over at Arbeiderpartiet ikke er villig til å gå inn og i det minste være med på ytterligere utredning i denne saken, men istedenfor legger seg i halen på regjeringen og sørger for å gi klarsignal til en låneramme på nesten 30 mrd. kr gjennom behand-

lingen av dette statsbudsjettet. Det er uklokt. Det vil kunne ramme viktige investeringer i resten av Helse Sør-Øst og i resten av landet også hvis en sjøsetter dette prosjektet, som ikke har noen god forankring, verken økonomisk eller faglig.

Presidenten: Representanten Sveinung Stensland har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Sveinung Stensland (H) [15:21:46]: For å presisere: Jeg snakket om å samle fagmiljøene i Oslo, det er det denne saken handler om. Det er vi nødt til å få på plass, både av hensyn til driften og av hensyn til å ha tilgjengelig fagfolk, for å ha et fremtidsrettet sykehusstilbud i Oslo og for å kunne løfte investeringen på Aker. Konsekvensene av ikke å gjøre noe, vil være at det ikke skjer noe på Aker heller.

Representanten Gjelsvik snakker om å jevne bygninger med jorda på Ullevål. Vel, konsekvensen av å verne sykehuset på Ullevål, som Gjelsvik tar til orde for, vil være at vi må gjøre det samme på Gaustad. Da er det åpenbart greit for Senterpartiet å jevne med jorda Rikshospitalet og bygningene på Gaustad, men det er ikke greit å jevne Ullevål sykehus med jorda. Det blir litt mye symboler og merkelige bilder i denne diskusjonen, men dette handler faktisk om å bygge en sykehusstruktur som tåler å møte fremtiden i Oslo.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [15:22:59]: Her snakker representanten Stensland om å samle fagmiljøet, men det en legger opp til her, er det stikk motsatte. En skal splitte et traumemiljø som er på Ullevål i dag. Det er sterke advarsler fra nettopp dem som står i virkeligheten, fra både fagmiljøet, befolkningen i Oslo og et flertall i Oslo bystyre.

I tillegg burde en få fortgang på det som også er viktig: å sørge for et en får Aker som et lokalsykehus for et samlet Groruddalen, både for å kunne ta unna kapasitet som i dag er på Ahus, som er overfylt og har behov for avlastning, men også for å sørge for et bedre helsetilbud for Oslos innbyggere. Vi skal også ta vare på Rikshospitalet med de funksjonene som er i dag. Så må en se på hva som skal gjøre framtiden bedre. Men løsningen som blir valgt nå, er en dårlig løsning for både Oslo og Norge.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sakene nr. 1 og 2.

Sak nr. 3 [15:24:14]

Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitler under Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområdene 9, 10 og 11) (Innst. 8 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske frå næringskomiteen vert debatten avgrensa til 1 time og 40 minutt, og presidenten vil ordna debatten slik:

Arbeidarpartiet 25 minutt, Høgre 25 minutt, Framstegspartiet 15 minutt, Senterpartiet 10 minutt, Sosialistisk Venstreparti 5 minutt, Venstre 5 minutt, Kristeleg Folkeparti 5 minutt, Miljøpartiet Dei Grøne 5 minutt og Raudt 5 minutt.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til replikkordskifte på inntil fire replikkar med svar etter innlegg frå partia sine hovudtalspersonar og seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa.

Vidare vert det føreslått at dei som teiknar seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Geir Pollestad (Sp) [15:25:30] (leiar for komiteen): Eg vil starta med å takka komiteen for samarbeidet om budsjettet. Ein kan vel slå fast at det er enklare å jobba med budsjett i komiteen under ei fleirtalsregjering enn under ei mindretalsregjering. Eg vil òg meina det er positivt at det er gjort nokre justeringar under behandlinga i komiteen.

Det endrar likevel ikkje at me står igjen med eit fleirtal som går inn for eit dårleg budsjett for å ta heile landet i bruk. Senterpartiet fokuserer i sitt alternative statsbudsjett på norske arbeidsplassar. Me fokuserer på verdiskaping i heile landet. Me tek beredskapen på alvor. Og ikkje minst: Me legg fram eit grønt budsjett – eit budsjett som tek klimapolitikken frå symbolpolitikken boble og over til ein politikk for å kutta utslepp og auka verdiskaping.

Eg skal bruka litt tid på politikken til Senterpartiet, for det er ein del som har problem med å forstå han – ikkje ute blant folk, men i denne salen. Næringspolitikken til Senterpartiet er mykje meir enn det me diskuterer i dag. Det handlar om gode lokalsamfunn, om tenester nær folk, om satsing på veg og bane og ikkje minst breiband og mobildekning. Det handlar om utdanning, det handlar om skattar og avgifter – ikkje minst behovet for eit meir næringsvenleg skatteregime i Noreg, som eit motsvar til avgiftsgaloppen frå regjeringa.

Eg vil påstå at Senterpartiet har lagt fram det grønaste forslaget til statsbudsjett. Det er viktig at me kjem

vekk frå symbolpolitikken og over i ein klimapolitikk som fungerer. Eg vil ta nokre eksempel. Regjeringa frontar som klimatiltak at dei vil auka CO₂-avgifta for fiskarane våre. Dei innfører ei kompensasjonsordning. Ho skal vera mellombels. Det er altså ikkje snakk om noka permanent løysing, det er snakk om ei mellombels løysing. Spørsmålet er då: Har me ein fiskeflåte som er i stand til å omstilla seg på bakgrunn av dette? Eller er det ein gjer, berre å dra inn meir pengar til statskassa?

Dette vil utfordra andre fiskeripolitiske målsetjingar. Me snakkar om at me skal utvida sesongen, me snakkar om at me skal fiska på mindre lønsame artar. Det er klart at når fiskarane får ei avgiftsbombe frå regjeringa, vil det verta vanskelegare å få eit auka fiske gjennom heile året og på dei mindre lønsame artane.

Senterpartiet har eit meir målretta tiltak. Me ønskjer å setja av 60 mill. kr til omstillingstiltak og flåtefornying og klimatiltak for den minste delen av flåten, altså flåten under 15 meter. Det er konkret klimapolitikk.

Eit anna område er skogen. Der står vernetanken veldig sterkt i regjeringa. Svaret frå Senterpartiet er eit aktivt skogbruk. Me ønskjer å planta meir skog. Me ønskjer å ha betre skjøtsel av skogen. Me vil ha konkrete tiltak for å få auka bruk av tre. Me har sett av 10 mrd. kr til eit fond for å støtta opp om næringsindustri knytt til grønt karbon. Og kanskje endå viktigare: Me vil vidareføra avgiftsfritaket for biodrivstoff. Det at ein tek vekk avgiftsfritaket for biodrivstoff, vil gje 700 000 tonn i auka utslepp. No har ein, etter som eg har forstått, kanskje utsett dette nokre månader. Det må jo vera ei innrømming av at tiltaket er dårleg, men ein gjennomfører det likevel – ikkje frå 1. januar, men frå sommaren. Senterpartiet er ueinig i det. Me vil gje føreseielege vilkår både for industrien og for dei som skal driva omstilling.

Eit anna forslag som treffer næringslivet i vårt alternative budsjett, er at me ønskjer å setja av 1 mrd. kr i eit CO₂-fond for næringstransporten. Men det er jo eit paradoks at i diskusjonen om å vera for eller imot klima, er ein veldig opphengt i at Senterpartiet ønskjer drivstoffavgiftene ned på raud-grønt nivå igjen. Det er det som tydelegvis definerer om eit parti er for eller mot klima. Det er eg sterkt ueinig i. Me har langt meir målretta tiltak for å redusera klimagassutsleppa og ikkje minst for å binda CO₂ i skogen.

På landbruksfeltet er det òg ein klimadiskusjon. Landbruket er pålagt mange klimatiltak som landbruket ikkje har noko med å gjera, f.eks. å redusera matsvinn. Det er bra, men det er vanskeleg for bøndene å gjera noko med det som skjer i butikken. Eit konkret tiltak som Senterpartiet har, er at me ønskjer å få greidd ut og innført eit klimafond for landbruket. Dette er eit tiltak som alle fire regjeringspartia har vore for, men dei får det altså ikkje til. Eg meiner eit klimafond ville hatt

stor betydning for å få redusert klimagassutsleppa frå landbruket.

Så til beredskap. Det har vore ei viktig sak i Stortinget å få på plass beredskapslagring av korn, at me skal ta eit nasjonalt ansvar for å sikra beredskapen i landet vårt. Me hadde Kristeleg Folkeparti med på laget. Det var eit fleirtal i Stortinget for dette. Statsbudsjettet kjem. Dei set ein strek over det. Og eg må seia at eg reagerer på grunngjevinga: Regjeringa ønskjer å satsa på korndyrking i den tredje verda som alternativ, vert det uttalt – kombinert med at ein legg til grunn at same kva som skjer, vil handelen og handelssystema fungera. Det kan ikkje bety anna enn at i ein krisesituasjon ser ein føre seg at ein skal kjøpa korn frå Afrika for å dekkja det nasjonale behovet. Det synest eg er ein ganske ufin politikk, som eg er sterkt ueinig i. Eg er veldig glad for at opposisjonspartia på Stortinget er samla bak dette forslaget.

Det har òg vore ein diskusjon om føringstilskot. Regjeringa ønskte å sletta føringstilskotet for fiskeria på budsjettet og overføra finansieringa til fiskesalslaga. Dette har fiskeriministeren argumentert tungt for som ei god løysing. Så var det forhandlingar på Stortinget, og ein fekk inntrykk av at føringstilskotet var redda. Men så kjem innstillinga. Der står det:

«Flertallet mener at innføring av en ny ordning bør skje over tid.»

Med det tempoet ein har i nedbygginga av føringstilskotet er det jo vekke til neste år. Føringstilskotet er ikkje redda, det er berre utsett.

Sjøfolk ligg Senterpartiets hjarte nært. Me har jobba i årevis med å få med Stortinget – og fekk det til til slutt – på å greia ut om det er mogleg å innføra norske løns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel og i norske farvatn. Svaret frå den dåverande regjeringa var at dette ikkje er mogleg, så me treng ikkje å greia det ut. No har me greidd det ut og funne ut at det er mogleg, men framleis strittar regjeringa imot med grunngjevinga at det ikkje er ønskeleg. Senterpartiet meiner at sjøfolka er eit viktig grunnlag for den maritime industrien i Noreg.

Så har det dukka opp noko nytt i årets budsjett. Me skal altså bruka 160 mill. kr for å avvikla ei lønsam eksportnæring. Berre til neste år skal ein bruka 160 mill. kr til dette. Det er sjølve symbolet på ein næringspolitikk som har punktert. Me bør jo bruka ressursar på å satsa på næringar, ikkje på å avvikla næringar. I tillegg er den kompensasjonsordninga som no endeleg er fastsett, svært dårleg og vil gje milliontap til mange bønder. Folk gruar seg til jul. Me har hatt to landbruksministrar frå Framstegspartiet som har sagt at ingen skal tapa økonomisk på avvikling av pelsdyrnæringa. Me har no ein landbruksminister frå Kristeleg Folkeparti som seier at det aldri har vore planen å gje full erstatning. Det er ei sak som opprører meg, og eg meiner at her kan ein ikkje

skuva jussen framfor seg. Her må Stortinget manna seg opp og spørja kva moralsk ansvar me har overfor dei som er ramma av dette. Me kjem sikkert tilbake til den saka.

Eg ønskjer å ta opp dei forslaga Senterpartiet står bak, med unntak av forslag nr. 19. Det er det ikkje mogleg å ta opp no fordi det vart votert over i samband med behandlinga av finansinnstillinga.

Eg vil avslutta med å seia: La oss gjera klimapolitikken og næringspolitikken til to sider av same sak, og der det ikkje er kjøt og dieselavgift på raud-grønt nivå som er problemet.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har teke opp dei forslaga han viste til.

Det vert replikkordskifte.

Margunn Ebbesen (H) [15:35:48]: Det kan virke som om Senterpartiet har tatt litt mye Møllers tran når de har satt opp sitt alternative statsbudsjett. De ønsker å framstille seg selv som distriktenes redningsmenn og -kvinner, men når det kommer til realiteten, har de i sitt statsbudsjett mange kutt som rammer distriktsarbeidsplasser. Blant annet kutter de 11 mill. kr til Konkurransetilsynet, de legger ned Valgdirektoratet med 25 stillinger i Tønsberg, og ikke minst vil de kutte i konsulentbruken, noe som vil ramme bl.a. Altinn og flere i Brønnøysund. Det vi har hørt som svar fra Senterpartiet, er at oppgavene skal løses enten av Stortinget eller i departementene. Er det dette som er Senterpartiets virkelige distriktpolitikk – å flytte stillinger til Oslo?

Geir Pollestad (Sp) [15:36:37]: Me prøver så ofte me kan å ta ein dose Møllers tran i Senterpartiet. Det er sunt for både hjernen og kroppen.

Eg må seia at eg vert litt forundra når Høgre framstiller det å effektivisera offentleg sektor, det å kutta ned på statleg byråkrati, som sentralisering. Det er rett at me kuttar noko i Konkurransetilsynet. Det er fordi me meiner at dei klarer å løysa dei oppgåvene dei er sette til å gjera, med 110 mill. kr i staden for 120 mill. kr. Me synest det er unødvendig at me skal ha eit eige valdirektorat for å styra val kvart andre år. Me meiner det er ei oppgåve nokre få folk i departementet greidde veldig bra.

Når det gjeld Brønnøysundregistra, har me ei påplussing der, så det er ikkje sånn at me kuttar flatt. I tillegg vil Senterpartiets kommunebudsjett meir enn kompensera talet på arbeidsplassar i kommunane rundt om i landet.

Margunn Ebbesen (H) [15:37:44]: Et annet viktig område som representanten betimelig nok ikke nevnte

i sitt skryteinlegg, er partiets holdning til EØS-avtalen. Vi ser i budsjettet og i debattene at Senterpartiet vil si opp EØS-avtalen og erstatte den med en frihandelsavtale. Å tro at en frihandelsavtale fra 1973 vil være løsningen, må være som å tro på julenissen på denne tiden. Er det noe bedriftsledere og mange ansatte både i industribedrifter og ikke minst i havbruksbedrifter som jeg har besøkt i Nordland og i Distrikts-Norge ellers har sagt, er det hvor viktig EØS-avtalen er for arbeidsplasser og sysselsetting i distriktene. Det meste av det som produseres på arbeidsplassene i Distrikts-Norge, eksporteres gjennom EØS-avtalen. Mener representanten at disse bedriftslederne eller de ansatte, som er bekymret for arbeidsplassene sine om EØS-avtalen settes på spill, tar feil?

Geir Pollestad (Sp) [15:38:40]: Eg har nok meir tru på julenissen enn eg har på regjeringa – det må eg ærleg tala innrømme. Når det gjeld EØS, er det me jobbar for no, å få på plass ei utgreiing for å sjå på kva som er handlingsrommet. Det er typisk Høgre å protestera på det. Når me ynskje å få fram handlingsrommet for norske løns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel, sa ein: Nei, det er det ingen vits i å greia ut – det finst ingen svar; me har fått svar; det er mogeleg. Når me slåst for å bevare heimfallsordninga, var Høgres løysing: Nei, det går ikkje, her må me strekkja hendene i vêret for Brussel. Me tok kampen, og me vann.

Me ynskjer, og har føreslått det for Stortinget – og eg er glad for at me bl.a. sist fekk Arbeidarpartiets støtte på det – at me skal greia ut alternativ til EØS-avtalen. Det har ikkje noko truverde å hevda at Senterpartiet vil setja distriktsarbeidsplassar i spel. Heile vårt parti er jo bygd på at me skal utvikla distrikta.

André N. Skjelstad (V) [15:39:54]: Det var ganske avklarende fra Pollestad, at han har mer tro på julenissen enn på mye annet. Og det har jeg for så vidt skjønt ganske lenge.

Når en sier at en CO₂-avgift ikke har noen betydning for fiskeriene, må jeg spørre: Er det ikke et produkt man skal selge? Handler det ikke også om hva som er i et marked? Han snakker pent om skjøtsel av skog. Ja, hva er egentlig Senterpartiets politikk på det området? Er det slik at en da skal plante overalt uten å drive skjøtsel etterpå, som jeg innimellom har sett rundt omkring i landet?

Men det som var mest interessant her, var replikkvekslingen med Ebbesen. Når representanten ikke har noe klart svar angående EØS, og vi vet at Nord-Norge, hele kysten, går så godt på grunn av EØS-avtalen, mens Senterpartiet virkelig vil sette den på spill, noe som virkelig vil gå ut over distriktsarbeidsplasser: Er Senterpartiet da egentlig troverdig når det gjelder distriktpolitikken?

Geir Pollestad (Sp) [15:41:00]: Når det gjeld partiet sitt truverd, kan me berre seia det me meiner, og så får representanten Skjelstad seia det han meiner. Så får det vera opp til veljarane å vurdere kven dei meiner er truverdige eller ikkje.

Når det gjeld vår bruk av klimapolitikk og skog som klimatiltak, meiner eg fullt ut at det er eit altfor lite brukt verkemiddel, og at me har eit stort potensial for å planta, driva og hogga meir skog. Me har ikkje tru på vern som løysing for skog som klimatiltak. Dette skil nok våre to parti ganske betydeleg frå kvarandre.

Når det gjeld utslepp frå fiskeflåten: Ja, me ønskjer å redusere utslepp frå fiskeflåten, men me ønskjer ikkje å gjera det på ein måte som rammar andre fiskeripolitiske mål, og heller ikkje på ein måte som ytterlegare bidreg til å strukturera fiskeflåten vår.

Steinar Reiten (KrF) [15:42:14]: Senterpartiet og Kristelig Folkeparti er to partier som verdimelessig står veldig nær hverandre. Derfor blir jeg desto mer skuffet når representanten Pollestad gjør det til et problem at den sittende regjeringen i år har valgt å styrke bistandsbudsjettet med en halv milliard kroner for å bedre matvareberedskapen i noen av verdens fattigste land. Jeg synes det kler Senterpartiet dårlig å problematisere slike ting, og mitt spørsmål til representanten Pollestad er: Hvor tror han at vi får mest matvaresikkerhet igjen for en halv milliard kroner – i høykostlandet Norge, eller i noen av verdens fattigste land i den tredje verden?

Geir Pollestad (Sp) [15:42:52]: Eg takkar for spørsmålet. Eg har brukt helga på å lesa boka «Hareides fall», så eg føler meg jo veldig inkludert i dei indre prosessane og i det retningsvalet som Kristeleg Folkeparti gjorde der. Og det er klart at hadde ikkje Kristeleg Folkeparti valt å gå inn i regjering med Framstegspartiet, trur eg nok framleis at Senterpartiet og Kristeleg Folkeparti hadde vore allierte i spørsmålet om å etablere beredskapslagring i Noreg.

Sjølvsagt skal ein gjera begge delar. Ein skal satsa på landbruksbistand – det er veldig viktig – men som eit rikt land har me òg eit sjølvstendig ansvar for vår eigen beredskap, og korn er svært viktig i så måte. Det vil ikkje ramma nokon at Noreg etablerer beredskapslagring. Min kritikk er at kombinasjonen av dette med produksjon i den tredje verda og velfungerande handelssystem gjev eit resultat som eg synest er ugrent.

Presidenten: Replikorkordskiftet er avslutta.

Terje Aasland (A) [15:44:16]: Vi står midt i en tid da norsk økonomi skal omstilles. Jeg tror det er særlig tre utfordringer som griper inn i næringspolitikken: Klimagassutslippene må kuttes betraktelig, forskjellene mel-

lom folk må reduseres, og andelen i jobb må betydelig opp. Derfor trenger vi en politikk som i større grad enn nå legger til rette for en utvikling der flere av de fantastiske mulighetene vi har som land, utnyttes til å skape framtidsrettede og trygge arbeidsplasser over hele landet. Vi trenger også i betydelig grad å styrke de bedriftene og de mulighetene som ligger der for at vi kan produsere varer og tjenester som øker eksportinntektene våre, bedrer handelsbalansen og sånn sett stabiliserer selve fundamentet for velferdssamfunnet vårt.

«La oss alltid ha for øye at vi lever av hverandres arbeid, og jeg understreker hverandres arbeid, ikke andres», sa tidligere finansminister Erik Brofoss på 1940-tallet. Med en fallende sysselsettingsandel mangler vi nå 50 000 sysselsatte for å være på snittet de siste ti årene. Med andre ord: Flere lever mer og mer av andres arbeid enn av hverandres arbeid.

Vi kommer i løpet av denne budsjettdebatten helt klart til å høre fra regjeringspartienes hold at dette budsjettet er godt tilpasset situasjonen. Vi hørte det i finansdebatten, og jeg antar at det talepunktet fremdeles henger igjen i regjeringspartiene. Men det stemmer ikke. Jeg hadde forventet at vi i en tid da vi trenger omstilling, hadde fått et budsjett som i mye større grad var spisset og rettet inn mot de mange mulighetene i næringslivet. Vi kan konstatere allerede nå at vi har en regjering som er flinkere til å prate om omstilling enn å legge til rette for omstilling i norsk næringsliv.

I Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett foreslår vi en rekke viktige tiltak vi mener vil styrke næringslivets muligheter.

Innenfor maritim sektor foreslår vi en pakke for fornyelse av nærskipflåten. Det handler om en kondemneringsordning, det handler om toppfinansiering gjennom GIEK, som regjeringen ikke klarer å levere på, og vi har dette med bedre avskrivningsregler. Disse tre tiltakene ville etter vår oppfatning bidratt til å få opp aktiviteten knyttet til fornyelse av nærskipflåten. Det ville også bedret klimaet, det ville bedret mulighetene for å få mer gods over på sjø, og ikke minst ville det skapt mer aktivitet ved norske verft i en tid da aktiviteten er lav. I tillegg når det gjelder den maritime politikken, slår vi i vårt alternative statsbudsjett fast at når Norge nå skal utvikles videre som sjøfartsnasjon, er det på tide å stille krav om at det er norske lønns- og arbeidsvilkår som skal gjelde på norsk sokkel og i norske farvann. Vi har fremmet et Dokument 8-forslag om dette sammen med SV og Senterpartiet, og jeg imøteser behandlingen av det her i Stortinget.

Hva er det så regjeringen gjør? Jeg mener at regjeringens næringspolitikk er omtrent fraværende. Der hvor man burde styrke innsatsen, svekker man innsatsen. Et godt eksempel er Investinor. Her foreslo regjeringen å

fjerne mandatet for direkteinvesteringer. Jeg har ikke hørt noen som er opptatt av næringsutvikling, ønske eller trekke fram forslag om at en bør gå bort fra direkteinvesteringene fra Investinor. Uansett hvem som snakker ute i næringslivet, er det jo tilgang på kapital som er det helt vesentlige. Vi trenger flere og sterkere ordninger, ikke færre. Vi trenger ordninger fra tidligfasekapital til venturekapital, og også i enkelte tilfeller eierkapital.

I Arbeiderpartiets alternative budsjett foreslår vi en rekke tiltak, bl.a. en styrking av klyngeprogrammet, vi foreslår å styrke Siva på flere områder, men spesielt rettet inn mot katapultordningen, vi foreslår en sterkere satsing på helsenæringen, og vi foreslår selvfølgelig at direkteinvesteringene til Investinor videreføres. Vi mener at vi har et sett med viktige tiltak som må videreføres, og vi tror også at staten er en viktig partner for industri og næringsliv. Vi ønsker å spille på lag med næringslivet i det grønne skiftet. Vi tror på dialog om marginene og mulighetene og at vi samtidig kan diskutere også de tingene som eventuelt begrenser.

Men hva gjør regjeringen? Jo, de innfører ting over natten uten å ha perspektiv på hva som faktisk skjer. Å fjerne unntak for CO₂-avgift er et godt eksempel på det. Mulighetene gjennom det avgrenses og ofres. Som en kontrast til regjeringen på det området ville Arbeiderpartiet hatt en avtale, en avtale med industrien om å redusere klimagassutslipp som gjorde at industrien kunne håndtere utfordringene. Norsk Industri og Stein Lier-Hansen har omtalt dette slik:

«Konsekvensene kan være så dramatiske som at industriproduksjon som vi trenger for det grønne skiftet, ikke vil kunne videreutvikle seg i Norge. Dette er håpløs klimapolitikk og elendig næringspolitikk.»

Dette sa Stein Lier-Hansen. Håpløs klimapolitikk og elendig næringspolitikk er vel egentlig en god oppsummering av akkurat det.

Yaras ammoniakkproduksjon på Herøya vil nå kunne få økte kostnader på 25 mill. kr, og 65 ansatte kan være utfordret. Næringsministeren svarer til Telemarksavisa at han ikke er bekymret for nedleggelser på grunn av akkurat denne endringen. Jeg lurar på om næringsministeren faktisk skjønner hva det vil si å drive en industribedrift – og med de krevende marginene. Jeg lurar også på om næringsministeren i budsjettforhandlingene da regjeringen vedtok dette, var til stede, og om han den gang også sa «jeg er ikke bekymret», for jeg hadde i hvert fall vært det.

Vi har unike forutsetninger i dette landet for vekst og fornyelse, bl.a. i industrien vår, gjennom tilgang på fornybar kraft, ledende kompetanse og den norske arbeidsmodellen, og ikke minst tilgang på kapital, hvis vi velger å bruke kapitalen i bedriftene og industrien vår. Men da må vi satse mer på bedriftene våre. Derfor fore-

slår Arbeiderpartiet en kraftig økning til Enova og ikke minst til miljøteknologiordningen under Innovasjon Norge. Dette er gode virkemidler som bør videreutvikles og forsterkes. Med vårt forslag ville vi hatt 1 mrd. kr i miljøteknologiordningen. Det hadde vært positivt for bedriftene, og det hadde vært positivt for klimaet, arbeidsplassene og framtiden. Det betyr at med Arbeiderpartiets alternative budsjett hadde sannsynligheten for å lykkes med de mange mulighetene vært større enn det som nå dessverre er tilfellet.

Men denne høsten har inneholdt mer enn kun næringspolitikken, som jeg har vært innom så langt. Den har også inneholdt viktige deler av jordbrukspolitikken og landbrukspolitikken, og et av temaene der har vært pelsdyr, som har berørt oss ganske sterkt. Da vi behandlet saken om pelsdyrforbudet den 13. juni i år, var det ingen tvil: Et bredt flertall ønsket ikke å påføre pelsdyrbøndene økonomiske tap. Det tror jeg et samlet storting var enige om. Michael Tetzschner avsluttet et innlegg der han resonnerte veldig godt rundt de problemstillingene som forelå, på følgende måte: «Sluttresultatet, en fullverdig kompensasjon, er det eneste som gjelder når Stortinget får dette tilbake og ser om man har levd opp til standarden som vi vedtar her i dag.»

Men er det det som har skjedd? Er det en fullverdig kompensasjon? Ble det til slutt «en ordning som er god», slik representanten Morten Ørsal Johansen sa i den samme debatten, altså så sent som i juni i år? Det vi har fått, er ingen god ordning. Stortinget burde fått konsekvensene av forskriften til vurdering før den ble iverksatt. Landbruksministeren sa i sin presentasjon av forskriften: «Det er gjort store endringer etter høringen.» Videre siteres statsråden på følgende: «Jeg har lyttet til innspillene i høringsrunden og gjort flere forbedringer i kompensasjonsordningen. Det betyr at flere oppdrettere kommer vesentlig bedre ut.» Men det er ikke mer vesentlig enn at det er så uvesentlig at forskriften ikke behøve å bli sendt ut på ny høring. Når det gjelder den forskriftsendringen som nå ligger, så er det ingen tvil om at det var mange som trodde på de gode ordene den 13. juni – gode ord som nå ikke er annet enn gode ord, for de er i hvert fall ikke en del av den forskriften som gjelder.

Helt til slutt: Skal vi lykkes, trenger næringslivet og næringsdrivende forutsigbarhet. Lekeøvelsene som regjeringen og regjeringspartiene har holdt på med, er ikke av det gode. Når man den ene dagen stenger direkteinvesteringene til Investinor, for så den neste å åpne dem, så er ikke det forutsigbarhet. Når man den ene dagen foretar kutt i føringstilskudd, som vil ramme kysten hardt, og innfører det igjen den andre dagen, så er ikke det god og forutsigbar politikk. Når man den ene dagen gjennomfører smålige kutt i velferdsordninger

for fiskerne, så innfører man det dagen etter igjen. Sånn kan man holde på og holde på når det gjelder det som er uforutsigbart fra denne regjeringen.

Uforutsigbarhet er et treffende ord på regjeringen og regjeringspartienes budsjetthøst. Vi trenger det motsatte: forutsigbarhet og en sterkere vilje og evne til å bruke de mange mulighetene som er der, og som best kan løses i et godt samspill der staten utgjør en god partner for industri og næringsliv. Det kan vi ikke få med dagens regjering. Det vil vi kun få med en helt annen regjering enn de fire partiene som styrer landet i dag.

Jeg tar opp forslagene nr. 16–18, fra Arbeiderpartiet og SV.

Presidenten: Representanten Terje Aasland har teke opp dei forslaga han refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [15:54:37]: Jeg har lyst til å høre representant Aaslands svar på følgende spørsmål: Hvorfor er det riktig at Jernia skal betale formuesskatt, mens Biltema skal slippe?

Terje Aasland (A) [15:54:56]: Når vi har den skatteordningen vi har i Norge, er den gjennomtenkt, og den er i utgangspunktet god. Den er sånn at den sørger for at de fleste er med og dekker velferden vår. Så er det enkelte utslag i formuesskatten som godt kan diskuteres, det har også Arbeiderpartiet sagt, men det er ikke sånn at vi ønsker å fjerne formuesskatten av den grunn.

Når jeg hører en Høyre-representant snakke om formuesskatten som utgangspunkt for næringslivet, blir jeg litt forundret, for er det noen som virkelig har snakket mye om å fjerne formuesskatten, men som overhodet ikke har gjort det, er det nettopp Høyre i regjering.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [15:55:39]: Ja, det stemmer at vi har senket formuesskatten, slik at det er klart for alle. Arbeiderpartiet vil i sitt alternative budsjett øke den med 5,3 mrd. kr. Det vil si at Jernia skal betale enda mer, og Biltema får en enda bedre konkurransefordel.

Men jeg kan bruke et annet eksempel for å ta det enda litt nærmere representantens hjemsted. Ølet Lundetangen, som jeg antar representanten kan nyte i Ski-en, er belagt med formuesskatt, mens Ringnes, som står ved siden av, og ifølge meg smaker helt likt, er ikke belagt med formuesskatt. Hvorfor skal det være sånn?

Terje Aasland (A) [15:56:16]: Arbeiderpartiet er åpne om at vi ønsker formuesskatt og mener det er riktig å ha en formuesskatt, og så kan vi godt diskutere noen utslag av den. Men jeg skjønner altså ikke at Høyre klarer – høye og mørke – å gå på talerstolen i Stortinget og snakke om formuesskatten, når de sitter med makten og kunne fjernet den. Lundetangens største

problem er at Høyre snakker om formuesskatten uten å gjøre noe med det. Jeg vil egentlig oppfordre representanten Løvaas til å gå hjem og gjøre jobben hjemme sammen med andre Høyre-representanter og fremme forslag som gjør at regjeringen eventuelt fjerner formuesskatten, som de er så dypt bekymret for er der.

Men den formuesskatten som Lundetangen nå betaler, den betaler de altså ut fra en skattesats fastsatt av Høyre-regjeringa.

Steinar Reiten (KrF) [15:57:14]: Kristelig Folkeparti har i en årrekke hatt programfestet en innretning av formuesskatten der det blir gjort et skille mellom skatt på privat formue og på arbeidende kapital. Etter regjeringsskiftet i 2013 har både den sittende regjeringen og NHO innsett at dette er en klok innretning av formuesskatten, bl.a. fordi den motvirker konkurranseulempen for norske selskaper i forhold til utenlandske selskap som slipper formuesskatt, og fordi skatten er en ekstra tyngende belastning for norsk næringsliv i en tid der det har gått trått.

I sitt alternative budsjett foreslår Arbeiderpartiet å øke formuesskatten med 5,3 mrd. kr. Det vil si at lettelsene i formuesskatten på arbeidende kapital, som har hjulpet norske bedrifter – bl.a. verftsindustrien i mitt hjemfylke Møre og Romsdal – gjennom år med lav lønnsomhet og stor gjeldsbelastning, blir nullet ut med et pennestrøk. Mener representanten Aasland at det er rett medisin for en verftsklynge som fremdeles er nede i knestående etter en periode med tøffe omstillinger?

Terje Aasland (A) [15:58:06]: Jeg tror det er andre ting som i sterkere grad kunne avhjulpet verftsnæringen, ikke minst noe av det jeg var innom i mitt innlegg: å ha en ordentlig kondemneringsordning for gamle skip, å ha en toppfinansieringsordning gjennom GIEK og ikke minst bedre avskrivningsregler. Jeg tror at det i sum hadde skapt større aktivitet ved norske verft.

Det andre jeg tror vi i større grad burde tenkt på, er om vi skal legge spesielle føringer inn mot de virkemidlene vi har, så de faktisk ender opp med aktivitet i norske verft. Enova er et godt eksempel på akkurat det.

Til formuesskatten: Det er altså ikke Arbeiderpartiet som har sagt at vi ønsker å fjerne formuesskatten – det er jo de partiene Kristelig Folkeparti identifiserer seg mest med nå. Da mener jeg at det også må være Kristelig Folkepartis oppgave, internt i regjeringen, å argumentere for at man skal fjerne formuesskatten, hvis det er det som er det saliggjørende når det gjelder aktiviteten ved norske verft.

André N. Skjelstad (V) [15:59:20]: Jeg lyttet vel og gjerne på representanten Aasland, som startet sitt innlegg med å prise planøkonomiens far og gikk over til å

fortelle om behovet for kapitaltilgang. Samtidig er partiet villig til å legge ekstra begrensninger på næringslivet ved å legge på enda mer formuesskatt, til noen få.

For å følge opp det som representanten Eidem Løvaas kom med: Hvordan synes representanten Aasland at det er å ha et todelt system som slår såpass uheldig ut? Biltema, som ble brukt som eksempel, har da et annet skattetrykk enn tilsvarende og til og med utenlandske eiere. Synes representanten Aasland at det er en grei innretning på formuesskatten?

Terje Aasland (A) [16:00:14]: Nå kan jeg gjenta at det er ikke sånn at Arbeiderpartiet har som sitt høyeste ønske å fjerne formuesskatten. Det er det andre partier som har. Og formuesskatten rammer ikke bedriftene, den rammer eierne av bedriftene.

Jeg tror at hvis en reiser rundt og snakker litt med næringslivet, er det tilgang på risikovillig kapital man i utgangspunktet etterspør. Det gjøres svært ofte, fra svært mange hold, og det er ingen tvil om at de innretningene og de virkemidlene vi har – som langt på vei fungerer – kunne vært både mer kraftfulle og sterkere nettopp for å underbygge de mange mulighetene vi har rundt omkring i norsk næringsliv. Det var noe av det jeg prøvde å få fram i mitt innlegg.

Vi trenger nå – i en tid der Norge skal omstilles – flere muligheter og mer tilgang på kapital. Jeg tror noe av det vesentlige for å lykkes er at staten i mye større grad er en aktiv og god partner for de mange gode ideene som er ute i norsk næringsliv, sånn at vi kan utvikle norsk næringsliv videre – istedenfor å fokusere ensidig på formuesskatten.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [16:01:35]: En representant fra Arbeiderpartiet startet sitt innlegg med å varsle at regjeringspartiene ville snakke om at det går godt i Norge, og at det var feil. Nå har jeg tenkt å starte med å si at det går godt i Norge, og det er riktig. Næringslivet blomstrer, færre er arbeidsledige, sysselsettingen øker, og i by og bygd skapes det verdier fra det minste enkeltmannsforetak til de største og tradisjonsrike selskapene både til lands og til havs.

Foran dagens debatt har jeg lyst til å nevne det som jeg hørte på nyhetene i dag tidlig. For 15. år på rad har FN kåret Norge til verdens beste land å bo i. Det er greit å ha som et bakteppe for dagens debatt.

I gode tider skal vi også ruste oss for fremtiden, og derfor er Høyre godt tilfreds med budsjettet. Det er stødig, det er nøkternt, og det legger til rette for økt verdiskaping og bedre konkurransekraft. Fire av fem nye jobber har kommet i privat sektor, og slik må det være fremover også. Norge har allerede vunnet verdensmesterska-

pet i offentlig sektor. Det er verdiskapingen i privat sektor som er grunnlaget for velferdssamfunnet. Når vi i Høyre snakker om et bærekraftig velferdssamfunn, handler det om et samfunn som er bærekraftig for miljøet og klimaet, bærekraftig sosialt, men ikke minst økonomisk bærekraftig. Uten en sunn økonomi og uten vekst vil vi ikke nå målene våre innen verken klimapolitikk eller sosial politikk. Vi må innse en gang for alle at vi er i en stor omstilling, og trolig er det slik at i fremtiden vil det være en kontinuerlig omstilling.

Utviklingen innenfor bioteknologi og informasjonsteknologi går nå raskere enn vi klarer å ta inn over oss. De mest kreative, de omstillingsdyktige, de raske – de er fremtidens vinnere. Der har Norge et stort fortrinn. Vi er kreative, vi er snarrådige som folk. Vi er svært omstillingsdyktige – et nedarvet instinkt gjennom generasjoners arbeid for å skape mye ut av lite – og vi er raske. En liten nasjon, med ressurser, høyt utdannet befolkning og digital modenhet – faktorer som gjør at vi på mange områder har et forsprang sammenlignet med mange andre nasjoner.

Høyre og regjeringspartiene vil understreke viktigheten av et godt skatteregime for næringslivet. Vi endrer nå opsjonsbeskatningen for å gjøre den mer relevant for enda flere oppstartsbedrifter, og vi vil vurdere ytterligere tilpasninger etter hvert.

Noen flere ord om formuesskatten: Det er en straffeskatt på norsk eierskap. Formuesskatt på arbeidende kapital er – for å si det parlamentarisk – en stor ulempe for norske eiere som konkurrerer med utenlandske aktører. Skatten er konkurransevridende, og Høyre mener det er av stor betydning at skattemotiverte insentiver for privat eierskap styrkes kraftig i årene som kommer. Vi er i gang, men vi er ikke i mål.

Grensehandel er også en økende utfordring. Anslagene er nå at nær 17 mrd. kr lekker ut av landet, noe som får direkte utslag for både produsenter og handel. Neste år blir det lansert et grensehandelsbarometer, og jeg ser frem til det. Det vil gi oss et bredere kunnskapsgrunnlag for en fornyet vurdering av hvordan grensehandel kan bremses eller reduseres. Høyre vil nok også arbeide med dette i prosessen med vårt stortingsvalgprogram for perioden 2021–2025. Det er et fåtall varekategorier som er hoveddriverne for grensehandel, og felles for disse er at de er omfattet av særavgifter.

Det knytter seg også en viss bekymring til tollfrihet for tekstilvarer. Vi har registrert at bransjeorganisasjoner og enkeltforretninger varsler at dette kan slå uheldig ut. Derfor ber vi også regjeringen følge denne utviklingen nøye.

Fem minutter er ikke nok til å legge frem vår fulle argumentasjon, så jeg ønsker også å vise til flere av Høyres medlemmer i komiteen som senere vil fremheve særlig

to omfattende områder det ikke er tid til i dette innlegget: landbruk og fiskeri/havbruk. Når det er sagt, er det slik at mange rammevilkår er viktige for hele næringslivet. Jeg vil derfor avslutte med litt om EØS-avtalen. Dette er Norges viktigste handelsavtale. Å gi inntrykk av at lille Norge kan fremforhandle bedre avtaler, er å forlede det norske folk. For alle som ønsker en utredning av alternativet til EØS-avtalen, vil jeg peke på den pågående prosessen i Storbritannia. Der er utredningen, vær så god. I løpet av året har jeg besøkt hundrevis av bedrifter fra det høyeste nord til det dypeste sør. Ingen, ikke en eneste en, har tatt til orde for at de ønsker noe annet enn EØS. Dagens målinger indikerer at en ny regjeringskonstellasjon vil bestå av partier som ønsker å rive denne avtalen i stykker. Når man i tillegg tar med seg at Arbeiderpartiets rike onkler, altså fagbevegelsen, er nær delt på midten i spørsmålet – ja, da ser vi allerede nå konturene av at valget i 2021 kan bli et ja eller nei til EØS. Her er Høyre tindrende klare: På vegne av norsk næringsliv og på vegne av norske ansatte heier vi på EØS-avtalen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Åsunn Lyngedal (A) [16:06:49]: En av de næringene som jeg tror vi skal satse på i Norge i fremtiden, er reiselivsnæringen. I det budsjettet som regjeringen har lagt fram for 2020, er det kuttet i en av de viktigste musklene reiselivet har felles, nemlig markedsføringen av Norge, med over 50 mill. kr. Det er også kuttet i kultur- og næringssatsing på Nasjonale turistveger og i de regionale utviklingsmidlene som fylkene i stor grad har brukt til reiselivssatsing, bl.a. ble Arctic Race of Norway godt støttet av de tre nordnorske fylkene.

Jeg lurer på hva ved regjeringens budsjett for 2020 skal legge til rette for at vi får en satsing på reiseliv som en framtidsnæring i Norge?

Kårstein Eidem Løvaas (H) [16:07:39]: Reiselivet er ikke bare en fremtidsnæring, den er i aller høyeste grad en eksisterende næring som går utrolig godt. Derfor er det også fortsatt betydelige midler som er avsatt i årets statsbudsjett for en videre satsing på reiseliv. Men det er også sånn at når vi i regjeringspartiene ser på bruken av virkemidlene, dine og mine penger som vi skal fordele til andre, skal vi bruke dem på steder hvor det er mest treffsikkert, og hvor det gir mest effekt og flest kroner tilbake. Når en næring stadig går bedre, kan det hende at man skal skru noe ned på den bryteren og heller skru litt opp på andre. Det er ikke sånn at man bare fortsetter å kaste penger etter en næring som går godt.

Så lurer jeg litt, for representanten representerer den rød-grønne siden som på flere områder forsøker å begrense turismen til Norge – de vil ha skatt på turisme, og de ønsker å begrense cruiseanløp: Hvorfor skal man

da markedsføre mer for å bringe folk til et land når man åpenbart har lyst til å forsøke å holde dem unna?

Åsunn Lyngedal (A) [16:08:40]: Svaret på hvorfor vi skal markedsføre mer er at vi bare har 50 pst. dekning på overnattingsstedene våre, så det er klart at vi må ha flere til å besøke det vakre landet vårt.

Arbeiderpartiet vedtok på landsmøtet i april å åpne for at kommunene lokalt kan ta inn et reiselivsbidrag fra turister for å finansiere lokale fellesgoder. Det ble tatt veldig negativt imot i april i år da vi vedtok det, men i en debatt i forrige uke om dette temaet, kom det litt nye signaler fra en kollega i næringskomiteen, Hofstad Helleland, når det gjaldt muligheten for en lokal innkreving av bidrag til lokale tiltak. Vil Høyre bidra til at regjeringen utreder hvordan det eventuelt kan gjennomføres, så vi kan få en tilrettelegging for vekst i reiselivet også lokalt?

Kårstein Eidem Løvaas (H) [16:09:40]: Jeg tror vi kan slå fast at politikken som føres i dag, ligger fast gjennom hele denne stortingsperioden. Da er det ikke aktuell politikk. Hva som skjer i de ulike partienes programprosesser, er vi bare helt ved starten av, og der kan det bli interessante diskusjoner – også i eget parti.

Men det snakkes om at dette kuttet handler om å skru igjen kranen og slutte med å markedsføre. Det er jo ikke riktig i det hele tatt. For det første er det fortsatt betydelige midler igjen, og for det andre foregår markedsføringen, og ikke minst hvordan kundene orienterer seg, på en helt annen måte. Og det er dette som forbauser meg, for det virker som om man skal velge en statisk tilnærming, i stedet for å si at det faktisk er sånn at kundene bruker internett og digitale løsninger, og de orienterer seg kanskje ikke like mye gjennom reisebyråer og de gammeldagse kanalene. Det å da tviholde på det som virket i går, i forgårs og for ti år siden, og si at det er medisinen for fremtiden – vel, sånn tror ikke vi i Høyre at det er.

Geir Pollestad (Sp) [16:10:53]: I distrikta er reiselivsnæringa svært viktig, og ein berebjelke for reiselivet i distrikta er hotella og distriktshotella. Desse har med dagens fleirtal opplevd ein 50 pst. auke i meirverdiavgifta. Representanten har tidlegare, i sitt innlegg, vore inne på spørsmålet om formuesskatt, og då er mitt spørsmål: Har hotelleigarar i distrikta med denne regjeringa fått ein kraftig reduksjon i formuesskatten, eller har dei fått ein kraftig auke i formuesskatten med denne regjeringa?

Kårstein Eidem Løvaas (H) [16:11:39]: Jeg tror det er viktig at vi ser på helheten. Jeg legger merke til at Senterpartiet i all sin kommunikasjon rundt budsjettet peker på at de senker en god del avgifter. Det er isolert sett helt riktig, men de øker en god del skatter, og sum-

men for næringslivet, enten det er et lite hotell, en stor bedrift eller et enkeltmannsforetak, er at skattebyrden med Senterpartiets alternative opplegg faktisk ville øke. Så kan man godt slå hverandre i hodet med den ene avgiften her eller den andre skatten der, men jeg tror nok at de som har skoene på, og som står opp hver dag og går ut for å skape verdier, er mest opptatt av hva som er igjen nederst i høyre kolonne når året er omme. Og der er man med Senterpartiets opplegg faktisk i den situasjonen at man får en mer utfordrende hverdag, en vanskeligere konkurransesituasjon og trolig en dårligere bunnlinje.

Geir Pollestad (Sp) [16:12:27]: Når det gjeld distriktshotell, er det iallfall ikkje rett det som representanten her hevdar. Eg fekk heller ikkje svar på mitt spørsmål. Representanten har tidlegare, i sitt innlegg og i replikkrunnen, vore veldig detaljert på enkeltbedrifter – som Jernia og Biltema. Når eg no stiller eit spørsmål om distriktshotell, må ein forventa å kunna få eit svar. Så eg ber om at representanten svarar på spørsmålet, som gjeld formuesskatt for hotell: Har han gått kraftig opp, eller kraftig ned, med denne regjeringa?

Kårstein Eidem Løvaas (H) [16:13:04]: Jeg tror det også er viktig å minne representanten Pollestad om at dette er en replikkveksling og ikke en spørretime. Men uavhengig av det, har jeg lyst til å gjenta det jeg sa i sted: Jeg tror rett og slett den totale byrden er det som er viktig, enten man driver et stort eller lite foretak.

Når det gjelder formuesskatten som sådan, har denne regjeringen senket satsen. Hvis jeg husker riktig, er den senket til 0,85 pst. Jeg personlig og Høyre er ikke fornøyd med det, og mener den skal videre ned. Bunnfradraget er også økt. Men for det enkelte hotell har jeg ikke i dag detaljene så jeg kan svare på det konkrete spørsmålet, men jeg skal være veldig glad for å kunne svare representanten ved neste korsvei, når jeg har de detaljene.

Presidenten: Replikorkordskiftet er avslutta.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [16:14:09]: Årets budsjett er et moderat budsjett. Årsaken til det er at det går godt i norsk økonomi, og det skapes nye arbeidsplasser over hele landet. Fire av fem jobber er etablert i privat sektor. Halvparten av alle som er ansatt i privat sektor, jobber i en liten eller mellomstor bedrift. En halv million nordmenn drømmer om å starte for seg selv. Dessverre kan det av og til se ut som om det offentlige lar det gå sport i å gjøre livet så vanskelig som mulig for dem som vil skape sin egen arbeidsplass.

I Dagbladet den 23. november i år kunne vi lese om gründeren bak Oslo Street Food. Han beskrev for næringsministeren og digitaliseringsministeren den junge-

len av skjema og reguleringer han må navigere i for å kunne drive matmarkedet ved Youngstorget her i Oslo. Det kan ta motet fra noen hver.

Hvis vi, storting og regjering, virkelig vil oppmuntre folk til å starte og drive sin egen bedrift, er vi nødt til å gjøre noe med byråkrati og skjemajungel. Regjeringen har skjønt dette, og den nye strategien for små og mellomstore bedrifter er en god start. Vi heier på næringsministerens initiativ.

Stortingsrepresentanter bør være folkets ombudsmenn. Som medlem i næringskomiteen vil jeg være ombudsmann for dem som vil starte opp, som driver, og som jobber i en liten eller mellomstor bedrift.

Et av problemene som mange oppstartsbedrifter møter, er mangel på kapital. Tilstrekkelig tilgang til kapital i de ulike utviklingsfasene for oppstartsbedrifter er helt avgjørende for vekst. Småbedrifter som ønsker å ekspandere, trenger å tiltrekke seg kompetanse, men taper ofte i kampen med større bedrifter som har mulighet til å betale mer for kompetansen.

Småbedriftene kan benytte seg av opsjoner som kompensasjon for lavere lønn. Opsjonsordningen regjeringen har innført for småbedrifter, er et skritt i riktig retning, men den må utvides ytterligere for å inkludere flere selskaper i vekstfasen.

I budsjettet for 2020 foreslår regjeringen å utvide opsjonsordningen til å omfatte selskap som har maksimalt tolv ansatte, og øke opsjonsfordelen per ansatt fra 500 000 kr til 1 mill. kr. Dette er bra. Men jeg mener at regjeringen bør vurdere hvordan opsjonsordningen kan justeres for at den skal bli enda mer anvendelig for vekstbedrifter. Det vil staten tjene mer penger på på sikt i form av økte skatteinntekter. Jeg ser fram til å samarbeide med finansministeren og næringsministeren om å gjøre opsjonsordningen enda bedre.

Color Line-saken viste med all tydelighet at Fremskrittspartiet er sjøfolkenes parti, selv om enkelte prøvde å trekke det i tvil. Nettolønnsordningen er et annet eksempel på at denne regjeringen er på sjøfolkenes side. Under denne regjeringen har ordningen blitt styrket, utvidet og lovfestet.

I 2019 er ordningen på omtrent 1,8 mrd. kr. Dette har ført til en netto økning i antall sjøfolk omfattet av tilskuddsordningen fra 2017 til 2018, til tross for krevende tider for næringen. Samtidig er det rekordmange skip som seiler under norsk flagg.

Jeg registrerer at opposisjonen allerede har konkludert med at det skal innføres krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel og i norsk farvann. Jeg skjønner at intensjonen er god. Opposisjonen har norske sjøfolks beste for øye. Men vi må vurdere nøye om norske lønns- og arbeidsvilkår vil være gunstig på lengre sikt.

Fremskrittspartiet er og har alltid vært på sjøfolkenes side og er opptatt av at tiltak skal virke til sjøfolkenes beste. Det vil også være vår holdning når det gjelder hvorvidt vi skal ha norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel, eller ikke.

Vi er opptatt av å gå inn for tiltak som virker, og har derfor ikke tatt stilling til om det faktisk er den beste løsningen for norske sjøfolk. Det vil f.eks. ikke være en god løsning hvis resultatet blir økte kostnader som på lengre sikt vil føre til redusert lønnsomhet for rederiene og tapte arbeidsplasser. Vi må ikke komme i skade for å svekke konkurransekraften til norsk maritim næring for en kortsiktig gevinst.

Utredningen om mulighetene for norske lønns- og arbeidsvilkår ble ferdig i mai i år og deretter sendt på høring. Temaet lønns- og arbeidsvilkår skal omhandles i den maritime stortingsmeldingen som legges fram neste høst.

Fremskrittspartiet vil følge med på denne saken, men vi vil ikke trekke konklusjoner før vi ser den helhetlige effekten av dette tiltaket.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [16:19:14]: Jeg kan understreke overfor representanten at når det gjelder norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel og i norske farvann, når det gjelder norske sjøfolk, er det mer enn intensjonen som er god, for her er også viljen til stede blant de tre partiene som har fremmet forslaget. Vi har til hensikt faktisk å gjennomføre det som to rapporter viser at det er fullt mulig å gjennomføre.

Mitt spørsmål er egentlig veldig enkelt: Vil Fremskrittspartiet hjelpe, bistå eller være med på det forslaget som er fremmet, der en ber om et partssammensatt utvalg nettopp for å få fram villkårene som må til for å få norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel og i norske farvann, når regjeringen fremmer en stortingsmelding om det maritime?

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [16:20:02]: Fremskrittspartiet er og har alltid vært sjøfolkenes parti. Vi jobber for sjøfolkenes ve og vel. Fremskrittspartiet har også jobbet og fått gjennomslag for en utredning av konsekvensene av å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår. Vi har ikke konkludert ennå, på samme måte som Arbeiderpartiet virker å ha gjort i denne saken, men vi skal sørge for at vi fortsatt er på sjøfolkenes side når vi konkluderer i stortingsmeldingen.

Terje Aasland (A) [16:20:31]: Det blir jo interessant å se om Fremskrittspartiet er et prateparti, som bare prater og holder folk med gode ord, eller om de faktisk

er et parti som vil gjøre noe for vanlige folk. Nå hørte vi om sjøfolkene.

Et annet tema som har versert i høst, er pelsdyrbøndene. Vi har hørt Fremskrittspartiets landbrukspolitiske talsperson bruke ganske sterke ord om det som er lagt fram, at det er uverdig overfor pelsdyrbøndene osv. Han sa det også veldig tydelig i debatten som var i juni, at Fremskrittspartiet tapte når det gjaldt lovforbudet, der var det Venstre som vant, men han forsikret om at de skulle få til en ordning som var god. Han sa at de samtidig har vært klare på at de vil følge opp arbeidet med utarbeidelsen av forskriften, slik at den blir i tråd med intensjonene til regjeringspartiene.

Da er mitt spørsmål: Er ordningen som nå omfatter kompensasjon til pelsdyrbøndene, i tråd med det som er Fremskrittspartiets syn?

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [16:21:30]: Mitt hovedfelt er fiskeri, så jeg er på litt dypt vann når vi snakker om pels, men jeg skal svare på vegne av Fremskrittspartiet. Vi har kjempet for pelsdyrene. Vi har ønsket å ha videre drift for pelsdyrbøndene, men vi tapte den saken i regjering. Det er en sak som vi måtte forhandle bort. Vi har også fulgt denne kompensasjonsordningen, og vi har vært veldig, veldig misfornøyd. Vi er ikke helt i mål ennå, vi er ikke helt fornøyd ennå, men vi har i hvert fall kjempet til det beste for pelsdyrbøndene.

Geir Pollestad (Sp) [16:22:15]: Eg vil fylgja opp førre replikk litt. Det gjeld pelsdyr. To landbruksministrar frå Framstegspartiet, både Dale og Hoksrud, har sagt at ingen skal tapa på avviklingsvedtaket. Morten Ørsal Johansen frå Framstegspartiet har vore nokså tydeleg på det same, men så kan me òg sjå i pressa at landbruksministeren og statssekretæren hennar krigar for å få ei best mogleg ordning. Det er jo ganske openbert kven dei krigar mot – dei krigar mot finansminister og parti-leiar i Framstegspartiet, Siv Jensen.

Då er mitt spørsmål, når Framstegspartiet har så mange ståstader i denne saka: Meiner representanten at det tilbodet som er lagt fram til pelsdyrbøndene, er godt nok?

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [16:23:10]: Nå kjenner jeg ikke til hva slags kriger som pågår internt i regjeringsforhandlingene, og hva slags kriger landbruksministeren har med tanke på kompensasjonsordningen. Det som har vært vårt ståsted i denne saken, er å kjempe fra Stortinget opp imot regjeringen for å få en best mulig kompensasjonsordning for pelsdyrbøndene. Vi har forbedret den betydelig i prosessen, og vi jobber fortsatt for at pelsdyrbøndene skal bli minst mulig skadelidende.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:24:09]: Utgangspunktet for SVs arbeid med statsbudsjettet er at Noreg står i ei enorm utfordring som vi må ta tak i no. Vi har døypt vårt arbeid med dette for grøn, ny deal, og det består av tre element. For det første må vi kutte dei nasjonale klimagassutsleppa med 60 pst. innan 2030. Så må det i same tidsperiode etablerast fleire hundre tusen nye arbeidsplassar innanfor næringar som er framtidsretta. Til slutt: Vi ønsker å gjere dette samtidig som vi reduserer forskjellane og styrkjer velferda.

Spegelvend til vår politikk er regjeringa sitt løp. Dei har nettopp levert frå seg eit statsbudsjett der dei innrømmer at dei ikkje vil nå forpliktingane Noreg har i 2020. Det er heilt i det blå om ein vil klare 2021, 2022, 2023, osv. fram til 2030. Regjeringa har rett og slett ingen plan for korleis ein skal klare å kome i land med Noregs del av klimagassutsleppa. Det verkar ikkje som regjeringa er spesielt interessert i å gjennomføre det heller.

Samtidig som det ikkje er noka satsing på å redusere utsleppa, ser vi at det heller ikkje er noko grønt skifte i næringslivet. Tidlegare i år såg vi bl.a. tal frå SSB som viste at det var ei viss auke i investeringane i industri, men den auka var berre innanfor petroleumsindustrien. For industrien elles var det anten nedgang eller stillstand. Det er altså ikkje noko grønt skifte i norsk økonomi.

Dette skjer samtidig som bruken av oljepengar aukar. Vi gjer oss stadig meir avhengige av inntekter frå petroleumsnæringa og investeringsnivået der, og det blir ikkje bygd opp ny industri som skal ta over for desse næringane. Da er det berre å nemne at innan 2040 og i alle fall innan 2050 skal vi vere karbonnøytrale. Da skal det ikkje vere utslepp i dette samfunnet. Det verkar ikkje som om regjeringa har nokon som helst idé om korleis dette skal skje, og stiller seg på feil side av historia. Dei har ein politikk som favoriserer forureining, favoriserer eigedomsspekulasjon framfor investering i ny industri og favoriserer finans framfor satsing på dei nye næringane.

I SVs alternative budsjett leverer vi ei pakke på 11,4 mrd. kr som skal gå øyremerkt til omstilling av norsk økonomi. Det er til både miljøvenleg transport, næringsomstilling, klimatilpassing og naturvern. Det inneheld bl.a. ei satsing på forskning. Der regjeringa har ei redusert satsing på forskning i kroner og øre frå i fjor til i år, har vi ei auke.

Vi har ei satsing på miljøteknologiordninga – som er underfinansiert, det er langt fleire kvalifiserte søkjarar der enn det er midlar – på 700 mill. kr. Vi oppkapitaliserer det regjeringa kallar for Nysnø, men som foreløpig er som eit snøfnugg å rekne. Vi oppkapitaliserer det med 1,1 mrd. kr, deriblant 385 mill. kr i risikokapital. Vi

har ei styrking av Enova med 1,5 mrd. kr, og vi styrkjer òg avskrivingsordninga for innkjøp av nye maskinar i industrien med 2 mrd. kr. Det er dei nye pengane.

Samtidig tar vi i bruk dei ordningane vi har, og vrir dei. Anten det er Noregs forskingsråd eller Innovasjon Noreg, avviklar vi satsinga på oljeforsking som berre har som hensikt å forlenge oljealderen, og vrir desse midlane over til andre type prosjekt. Det same gjeld Innovasjon Noreg. Kvifor skal offentlege aktørar finansiere tiltak som undergrev staten og samfunnet sitt arbeid med det grønne skiftet? Vi vrir denne type ordningar over til der det trengst. Så stiller vi krav, anten det er for kondemneringsordninga eller ordninga for supplyskip, havbruk, eller det er offentlege innkjøp. Vi ser på dette som verkemiddel for å få til endring.

Dette er også god næringspolitikk, for viss ei næring skal stå seg i framtida, må ho kunne vere mest mogleg miljøvenleg. Og viss Noreg tar posisjonar på desse områda, ser på moglegheitene innanfor maritim sektor, ser på moglegheitene innanfor bioindustri, bruken av dei store biologiske ressursane vi har som samfunn, ligg framtida for Noreg der.

Eg tar opp forslaga SV står åleine om.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har teke opp dei forslaga han refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Tom-Christer Nilsen (H) [16:29:28]: Et kort spørsmål til SV, etter opplistingen av alle de positive tiltakene: Hvorfor vil SV gjøre det mindre lønnsomt å satse på utbygging av fornybar energi i Norge?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:29:43]: Eg oppfattar ikkje at SV gjer det. Kan representanten i så fall utdjupe kva han legg i det?

Tom-Christer Nilsen (H) [16:29:53]: SV øker selskapsskatten. Det rammer alle kraftverk, små som store, vind som vann. Samtidig har det vært vanlig å justere grunnrenteskatten for store kraftverk, slik at den totale skattesatsen ikke økes. I dokumentet til SV presiserer de at grunnrenteskatten ikke skal endres, altså at den totale skattesatsen skal økes for samtlige kraftproduserende enheter. Det vil sannsynligvis bety noen hundre millioner mindre til eierkommunene og noen hundre millioner kroner mindre til satsing på fornybar kraft, etter å ha sjekket noen typiske eksempler. Da kan det være greit å spørre, fordi det er litt uklarhet i dette: Hva blir samlet skattesats for store kraftverk med SVs alternative budsjett, inkludert både økningen i ordinær selskapsskatt og grunnrenteskatten?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:30:40]: Det eg antar Nilsen viste til, er SVs stillingstaken til kraftskatteut-

valet sine forslag og problemstillinger knytte til det. Dette er ikkje eit felt som ligg til denne komiteen, men vi har vore borti temaet før. SVs hovudpoeng er at det er viktig å sørge for at kommunane sit igjen med betydelege inntekter frå kraft, nettopp for å skape insentiv til å etablere ny fornybar kraft. Dette er ein diskusjon som førebels vel er på eit NOU-nivå, men som vil kome inn til Stortinget etter kvart. SVs linje er at vi ikkje ønskjer eit skattesystem for fornybar kraft som gjer det mindre lønsamt å investere, men gjer det meir lønsamt å investere og ikkje minst for kommunane å leggje til rette for det.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [16:31:51]: SV øker i sitt budsjett skatter og avgifter hvert år med 22,8 mrd. kr. Det betyr i praksis at partiet ønsker å reversere skatte-kuttene finansministeren og statsministeren har gjennomført siden 2013.

SV vil gjøre det dyrere å fly, SV vil gjøre det dyrere å kjøre fossilbil – SV vil i det hele tatt for det meste gjøre det dyrere å bo og leve i landet. Ønsker SV å avfolke distriktene i landet, og da kanskje spesielt Troms og Finnmark, de fylkene som vi kommer fra, representanten Fylkesnes og jeg? Og er dette et signal om rød-grønn samling, som SV har vært ute med, at dette er politikken som vil føres dersom det blir et regjeringsskifte ved neste korsvei?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:32:44]: Takk for godt spørsmål.

SV si skattelinje er at vi ønskjer å redusere skatten på arbeid, og så ønskjer vi å auke skatten på rikdom og auke skatten på forureining. Vi har gjort berekningar for vårt budsjett – kva er effekten for vanlege folk i Finnmark og i Oslo? Vi har sett på alle dei ulike parametrane der. Med SVs skatteopplegg vil faktisk folk – vanlege folk – kome betre ut enn med regjeringa sitt opplegg, fordi regjeringa har satsa så kolossalt på dei som sit på dei store formuane, dei som sit på den store kapitalen. Det er dei som har vore regjeringa sine satsingsområde. SV ønskjer å auke skattlegginga av både rikdom, kapital og forureining, men da sørgjer vi for å kompensere det ved å redusere skattetrykket på arbeid og på vanlege folk. Vi meiner det er både framtidsretta og – ikkje minst – for folk flest.

Steinar Reiten (KrF) [16:33:53]: For et par måneder siden fikk jeg en interessant opplevelse da jeg deltok på Kyst- og havnekonferansen i Honningsvåg. Det var veldig interessant å være der, et lite kystsamfunn som er helt avhengig av EØS-avtalen, ikke først og fremst på grunn av innholdet i selve avtalen, men nettopp på grunn av et viktig unntak, nemlig at forvaltning av våre fiskeressurser ikke ble en del av systemet i EU. Repre-

sentanten Knag Fylkesnes er også blant dem som deler Kristelig Folkepartis oppfatning av at det fortsatt skal være et aktivt importvern for norsk landbruk – igjen et særdeles viktig unntak fra bestemmelsene om EUs indre marked.

Så skal vi inn i en valgkamp i 2021. SV krever å få reforhandlet EØS-avtalen. Hva vil representanten Knag Fylkesnes si når han kommer til Honningsvåg, der SV gjorde et brakvalg, og han må forklare sine velgere der at den europapolitikken som SV står for, vil være et sleggeslag mot næringslivet i Nord-Norge?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:35:00]: Eg trur ikkje eg skjønnte den koplinga der, for SVs politikk er verkeleg til gunst for kystsamfunn som Honningsvåg, både i innretning og i innhald.

Tilbake til hamnekonferansen: På dette området har jo regjeringa kutta massivt i satsinga på hamner – på fiskerihamner, på farleier osv. – over lengre tid, som nok er utgangspunktet for mykje av irritasjonen på desse konferansane. Når det gjeld fiskeripolitikken, som vi sikkert skal få rikeleg tid til å snakke om etter kvart, har vi ein politikk som verkeleg vil føre til at fisken kjem tilbake til dei samfunna som held til i nærleiken av dei store fiskeressursane, sånn som Honningsvåg.

Når det gjeld EØS-avtalen, var vi i SV veldig glade for at ein iallfall klarte å halde fisken ute av EØS-avtalen. Det har vore veldig, veldig viktig. Men at alternativet vårt er å innlemme fisken i ein avtale på eit eller anna seinare tidspunkt, har aldri vore aktuelt. Vi ønskjer å trappe ned og utvikle handlingsrommet i EØS, og sjølv sagt også avvikle vår tilknytning på den måten.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

André N. Skjelstad (V) [16:36:19]: Et sterkt, mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv er avgjørende for å opprettholde et godt velferdsnivå i framtiden. Høy velferd er helt avgjørende for folks frihet til å leve frie og selvstendige liv. Dette er viktig for at folk skal ha frihet til å velge sin egen hverdag og framtid.

Venstre er opptatt av at Norge skal lede an i den globale overgangen til grønn vekst og lavutslippsøkonomi. Vi vil legge forholdene til rette for at norsk næringsliv kan utvikle løsninger som kreves i den grønne økonomien. Dette vil gi Norge en enklere og bedre hverdag og skape nye gode arbeidsplassene og bedriftene som vi har lovet, i framtiden.

Skal vi sikre konkurransekraft og bidra til å opprette nye næringer, er tilgangen til kapital for oppstartsbedrifter helt avgjørende. For mange bedrifter er kapitaltilgangen krevende. Investinor spiller en viktig rolle for økt verdiskaping gjennom deres tilbud av risikokapital til internasjonalt orienterte konkurransedyktige be-

drifter. Investinor spiller således en viktig rolle i utviklingen av nye bedrifter. Mange oppstartsbedrifter synes det er krevende å lykkes med videreutvikling og vekst i Norge, og opsjoner kan i mange tilfeller avhjelpe mangelen på nødvendig kapital og hjelpe bedrifter til å vokse i en startfase.

Vi satser alltid på nye bedrifter og på de små og mellomstore. Jeg er glad for at opsjoner utvides til å omfatte selskap med maksimalt tolv ansatte, og at fordelene per ansatt øker til 1 mill. kr. Vi vet at dette ikke er nok, men det er viktige skritt på veien. Vi skal arbeide for å få på plass enda bedre ordninger framover.

Regjeringen legger også til økte klimainvesteringer i dette budsjettet, og jeg er godt fornøyd med at den foreslår å tilføre 700 mill. friske kroner til Nysnø – klimainvesteringer i 2020. Dette innebærer nesten en dobling av kapitalen i selskapet.

Norge har sterke bo- og arbeidsmarkedsområder i både byene og distriktene. Dette sikrer folk frihet til å kunne arbeide og bosette seg der de selv ønsker. Et sterkt og grønt framtidsrettet næringsliv gir gode lokalsamfunn der folk kan trives, og distriktene går rimelig godt, selv om enkelte ønsker å gi et annet inntrykk. Næringslivet er avgjørende for levende lokalsamfunn, og sjømatnæringen er en av de viktigste næringene som bidrar til dette.

Her om dagen passerte vi 100 mrd. kr i eksport i sjømatnæringen, og vi kan mer. Dette er rett og slett eventyrlig. Det er utrolig inspirerende å reise langs kysten og treffe både kystfiskere og folk i oppdrettsnæringen og høre planene deres og bidra fra Stortinget til å løse utfordringene deres.

I årets budsjett er jeg godt fornøyd med at regjeringspartiene har bestemt seg for å opprettholde føringstilskudd med 14 mill. kr til fiskeriene i budsjettbehandlingen. Føringstilskuddet er viktig for å bidra til frakt av råstoff i områder med mer spredt lokalisering av mottak av fiskeflåten.

I korte og hektiske sesonger huser velferdsstasjoner fiskerne. Dette er viktige møteplasser for fiskeindustrien og lokalbefolkningen. Velferdsstasjonene drives i stor grad på dugnad gjennom lokale initiativer med en støtte på 2,5 mill. kr, som vi på Stortinget sikrer disse møteplassene med, som er viktige for enkeltpersoner, men også for lokalsamfunnene langs kysten. Både føringstilskudd og velferdsstasjoner er viktig for å beholde lys i husene langs kysten.

I Norge er vi så heldige at vi rår over store havområder med fiskeressurser som gir potensial for verdiskaping som er langt mer varig enn petroleumsinntektene. Det er fellesskapets ansvar å forvalte ressursene i havet innenfor ansvarlige og bærekraftige rammer. Vi må sørge for å holde havet vårt rent for plast og gi fisken vår bære-

kraftig før. For Venstre er det viktig at ressursuttaket skal fastsettes av offentlige myndigheter, og at all fiskeriaktivitet skal skje på en sann måte at det ikke bidrar til en overbeskatning av fiskebestandene. Samtidig må vi legge til rette for en videreutvikling av næringen for å skape mest mulig verdier ut av de marine ressursene. Fiskeripolitikken skal sikre bærekraft og verdiskaping i hele verdikjeden og attraktive og konkurransedyktige arbeidsplasser i lokalsamfunn som er avhengige av fisken.

Aktive landbruk over hele landet er et av de viktigste virkemidlene vi har for å sikre en trygg matproduksjon, biologisk mangfold og en langsiktig og bærekraftig forvaltning av arealene våre. Lavt innhold av antibiotika og relativt sett god dyrevelferd gir Norge konkurransefortrinn i møte med landbruksvarer fra andre land. Dette mener jeg at vi må utnytte. Venstre er et internasjonalt orientert parti og mener det er riktig av oss å tenke eksport av landbruksvarer i langt større grad enn vi gjør i dag. Det ligger uutnyttede verdier i eksport av norske landbruksvarer. Det er også viktig med økt eksport av landbruksvarer for å opprettholde antall gårdsbruk rundt omkring i Norge. Landbruk over hele landet er viktig for både biologisk mangfold og klima.

Venstre mener at landbruket i likhet med andre næringer må bidra til å redusere utslipp. Derfor var jeg også godt fornøyd med at vi fikk på plass også den satsingen som vi gjør på Mære landbruksskole. Det er viktig for enkeltmenneskers frihet at folk har mulighet til å ha makt over eget liv. Derfor er det viktig at vi også kjemper for de små og mellomstore bedriftene, for det ligger en stor verdi i at samfunnets verdi og makt spres mest mulig ut på flere hender.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Cecilie Myrseth (A) [16:41:28]: En av de store seirene til Venstre i regjeringsforhandlingene handlet om pelsdyr. Arbeiderpartiet har vært enig i nedleggelsen av næringen, men når det gjelder håndteringen etterpå, har vi vært dypt uenig. Dette har skapt et stort engasjement, med god grunn, ikke minst i representantens hjemregion, Trøndelag. Den 24. oktober kunne vi lese at representanten hadde vært på besøk på en pelsdyrfarm. Der kunne man også lese at representanten sier at de som driver med pelsdyr, skal være skadesløse når de avslutter næringen.

Representanten snakket nå om hvordan han lot seg inspirere når han reiste rundt. Jeg skulle ønske han også lot seg inspirere av folk som nå har det svært vanskelig. Spørsmålet er: Hva betyr det representanten sa, og kan han garantere at alle som driver med pelsdyr, vil bli skadesløse?

André N. Skjelstad (V) [16:42:29]: Jeg husker ganske godt den turen i Markabygda i Levanger kommune. Det var for så vidt ikke bare dialog hele tiden, men jeg fikk også framført deres tydelige meldinger. Det var et gårdsbruk som hadde en delt produksjon, både pelsdyr og i stor grad ammekuproduksjon. Et av de spørsmålene som ble stilt, og som jeg også har fulgt opp, var at de syntes det var særdeles problematisk å fortsette med delt produksjon hvis de ikke hadde mulighet til å tjene penger utenfor. Som det ligger i forskriften, er det nå mulig å tjene 2G innenfor ordningen, noe som for så vidt er nytt, og som også representanten har stått på ganske betydelig for. Venstre har hele tiden vært krystallklare, vårt standpunkt er tuftet på dyrevelferd. Det har vi stått på hele tiden.

Geir Pollestad (Sp) [16:43:38]: Det som vil verta ståande igjen etter Venstre si deltaking i regjering, er nok at ein har lagt ned ei lønsam eksportnæring og gått frå rekninga. Det er nokså tydeleg at desse lovnadene om å verta økonomisk skadeslause ikkje er følgt opp, og no har det kome brev til komiteen frå statsråden som gjer det klart at den kompensasjonen som dei får, vil vera skattepliktig. Meiner representanten at det er rett at ein først skal underkompensera, og så skal staten koma og ta igjen ein betydeleg del i form av skatt?

André N. Skjelstad (V) [16:44:27]: Jeg hører hva representanten Pollestad sier. Gjennom arbeidet etter at vedtaket kom, har det blitt en betydelig økning i kompensasjonen overfor pelsdyrnæringen. På de «roughly» 180 brukene vil det også være en individuell behandling i hvert enkelt tilfelle. Dette ble sist påpekt i Nattens i dag, så vidt jeg leste. Jeg tror at hvis en ser dette i lys av den svenske modellen, som også har avvirket pelsdyrholdet, vil den norske modellen stå seg godt.

Geir Pollestad (Sp) [16:45:08]: Det er jo rett at frå det som var på høyring, til den endelege forskrifta som er fastsett, har det skjedd nokre forbetringar. Både eg og ministeren på feltet er frå Rogaland, eit område med relativt sett mykje minkproduksjon, mens representanten Skjelstad er frå Trøndelag, som har relativt sett meir revehald i dag. Når ein ser på dei forbetringane som er gjort, kjem dei utelukkande minkprodusentane til gode. For reveprodusentane er det heilt uendra. Meiner representanten Skjelstad at dette er ei rettferdig behandling av høvesvis minkprodusentar og reveprodusentar, som han har i sitt eige heimeområde?

André N. Skjelstad (V) [16:46:06]: Representanten påpeker ganske korrekt at en har ganske mange reveprodusenter i Trøndelag, som det også er vist til i en herværende avis som står representanten Pollestad

ganske nær. Og representanten Pollestad sier jo her at det har vært en betydelig bedring av det som nå går til pelsdyrbønder i hans eget område. Så ser jeg også det som står i dagens avis om dette, at det på rev er et tispertillegg som ikke er på det nivået som det er på mink. Men jeg antar at dette også vil være en god ordning for dem som holder på med rev.

Geir Pollestad (Sp) [16:47:01]: Då skal eg gjera mitt siste spørsmål veldig enkelt: Er ifølgje representanten Skjelstad siste ordet sagt i denne saka?

André N. Skjelstad (V) [16:47:10]: Siste ord – nå har forskriften gått ut, og det tar jeg meg ad notam. Fra dette kom første gang, som sikkert også representanten Pollestad har fått med seg, er det en betydelig økning i kompensasjonen til dem som driver innenfor pels. Og det er for så vidt interessant at representanten Pollestad ikke nevner med et eneste ord hva som står i Senterpartiets eget budsjett. Han velger å se på hva regjeringen legger fram, og det er greit nok, men i Senterpartiets alternative budsjett ser jeg ikke noen form for kompensasjon til de pelsdyrbøndene som nå slutter.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Steinar Reiten (KrF) [16:48:26]: Verdier som blir skapt, gjør at vi kan finansiere en velferdsstat og bidra til at Norge også i framtiden skal være et godt land å bo i, med lav arbeidsledighet og et godt utbygd sosialt sikkerhetsnett. Kristelig Folkeparti er et sentrumsparti som henter det beste fra begge sider i norsk politikk, og som ønsker å bidra aktivt til vekst og utvikling i norsk næringsliv. Vi står for en arbeidslivspolitik med anstendige og ryddige lønns- og arbeidsvilkår. Vi står sammen med våre regjeringspartnere om en dynamisk skattepolitikk som stimulerer til ny vekst i norske bedrifter etter år med tøff omstilling. Vi legger kristendemokratisk forvalteransvar til grunn når vi arbeider aktivt for et grønt skifte i næringslivet.

Vi står i en haugiansk tradisjon der vi løfter fram gründeren som med hardt arbeid skaper ny næringsvirksomhet og bidrar til positiv samfunnsutvikling i sitt lokalsamfunn.

Nytt av året er det at Kristelig Folkeparti er en del av regjeringen, og ikke en forhandlingspartner. Vi er godt fornøyd med det framlagte statsbudsjettet for 2020, og jeg vil spesielt nevne noen punkt som er særlig viktige for oss når det gjelder næringspolitikken.

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2020 å styrke innsatsen innen grønn skipsfart med til sammen 100 mill. kr, der 80 mill. kr blir satt av til å styrke den eksisterende, midlertidige satsingen under Klimasats for å stimulere til utvikling av klimavennlige hurtigbåter. Fyl-

keskommunene kan søke om støtte, slik at de kan stille krav om nye klimavennlige løsninger i hurtigbåtanbud. Videre blir det satt av 20 mill. kr til arbeidet med grønn flåtefornyelse av lasteskip.

Som representant for et fylke der de maritime næringene står sterkt, er jeg også veldig godt fornøyd med at regjeringen foreslår å bevilge 55 mill. kr til forprosjektering av Ocean Space Centre i Trondheim. Det blir den viktigste nasjonale kunnskapsinvesteringen for framtidig verdiskaping i havnæringene, med det tilhørende konseptet Ocean Space Laboratories, som omfatter fornyelse av laboratoriene i Trondheim og fullskala testing av installasjoner ved Ålesund, Hitra/Frøya og i Trondheimsfjorden. Dette er en svært viktig satsing for videre utvikling av vår maritime kompetanse.

Kristelig Folkeparti er også glad for at det ble inngått en historisk god jordbruksavtale våren 2019, med en budsjettøkning for avtaleperioden på 720 mill. kr. Det gir grunnlag for en inntektsvekst på 6,25 pst. per årsverk fra 2019 til 2020.

Det er særlig økonomien i kornproduksjonen og frukt- og grøntsektoren som blir styrket. Det er viktig for å øke selvforsyningsgraden i norsk matproduksjon. Også årets reindriftsavtale ble historisk god. Rammen for avtaleperioden er økt med 11 pst. i forhold til fjorårets oppgjør.

Det førte til en del presseoppslag at budsjettforslaget ikke videreførte bevilgninger til føringstilskudd og velferdsstasjoner for fiskere. Dette har vært viktige saker for Kristelig Folkeparti lenge, og jeg er glad for at vi gjennom god dialog ble enige med våre regjeringspartnere om å bevilge 16,5 mill. kr til disse formålene. Det er definitivt ikke de største summene i 2020-budsjettet, men svært viktig for mange langs kysten vår.

Så noen ord om CO₂-avgift i fiskeriene. Det blir lagt til rette for lavere utslipp fra fiskeflåten gjennom å innføre full CO₂-avgift fra 1. januar, samtidig som det blir etablert en kompensasjonsordning på 255 mill. kr for å møte denne overgangen.

Å øke prisen på utslipp er ikke ensbetydende med å øke den samlede belastningen for fiskeflåten, og regjeringen foreslår å etablere en kompensasjonsordning for flåten samlet som er på nivå med inntektene fra CO₂-avgiften. For 2020 blir det foreslått en bevilgning på 255 mill. kr. Ordningen er ikke ment å være en permanent løsning for fiskeflåten, og det blir lagt opp til at den skal fases ut over tid.

Kristelig Folkeparti vil imidlertid understreke at det er viktig at utfasingen skjer på en slik måte at næringen får tilstrekkelig tid til å gjøre den omstillingen. Ny teknologi skal utvikles og implementeres, og det er viktig at utfasingen ikke skjer raskere enn at hensikten med insentiv til modernisering av fiskeflåten blir oppnådd.

Til slutt vil jeg nevne litt om klyngeprogrammet Norwegian Innovative Clusters. Kort fortalt er det en rekke vellykkede industriklynger som nærmer seg utløpet av sin støtteperiode. Det gjelder f.eks. NCE Maritime CleanTech og GCE Blue Maritime Cluster. Kristelig Folkeparti mener det er viktig at regjeringen kommer tilbake på en egnet måte med en vurdering av hvordan man kan sikre at verdien av disse klyngene og klyngearbeidet kan ivaretas etter utløpet av prosjektperioden. Det handler om å ivareta verdiene som er bygget opp.

Jeg mener landet vårt får et godt budsjett for året som kommer, et budsjett som bidrar til videre vekst og utvikling i norsk næringsliv.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [16:53:06]: Etter sju fete år kan det komme sju magre. Og det kan skje mye raskere svingninger enn som så. Det har vi opplevd i Norge. Senest i fjor sommer var det tørke og et ganske så magert år når det kom til korn. I år har det gått bedre.

Men Forsvarets forskningsinstitutt er blant dem som nå påpeker at tilgangen til mat kan bli mer usikker i framtiden også for folk i Norge. Det handler bl.a. om klimaendringer, som gjør produksjonen mer usikker, og som Forsvarets forskningsinstitutt også påpeker, mat kan bli en strategisk handelsvare som man ikke uten videre kan få tak i. Dette var tidligere landbruksminister Jon Georg Dale uenig i. Han sa at det var ikke noe poeng å ha beredskap av korn, fordi vi ikke visste hva vi skulle beredskapslagre imot. Men Kristelig Folkeparti var likevel med den rød-grønne regjeringen på et positivt vedtak. Så jeg lurer på: Er Reiten nå enig med de rød-grønne eller tidligere landbruksminister i dette spørsmålet?

Steinar Reiten (KrF) [16:54:10]: La meg først få si at jeg har stor respekt for representanten Sandtrøen og det engasjementet han viser for å øke beredskapen i norsk landbruk. Det er målsettinger som vi i Kristelig Folkeparti deler med Arbeiderpartiet.

Det har vært slik i år at budsjetttrammene har vært svært trange. Festen er over i norsk økonomi. Det viser igjen at budsjettet er et nullsumspill når det gjelder skattelettelser. Det ligger ingen netto skattelettelser i budsjettet.

I denne situasjonen måtte det gjøres tøffe avveininger. Og når Kristelig Folkeparti i regjering fikk gjennomslag for, i en valgsituasjon, og fikk på plass en halv milliard kroner til å styrke matberedskapen i den tredje verden, ser vi det slik at hensikten er oppnådd: I en større global sammenheng vil matvaresikkerheten bli styrket.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [16:55:06]: Det er avgjørende med matvaresikkerhet for folk enten man bor i et

afrikansk land, i et søramerikansk land, i et asiatisk land eller i Norge. Men det konkrete forslaget som Kristelig Folkeparti her stemte for, var nasjonale beredskapslagre for korn – altså å forsterke tryggheten for folk i Norge.

Så forstår jeg det nå sånn på representanten Reiten at det ikke har kommet på plass i dette budsjettet på grunn av andre prioriteringer man har gjort. Betyr det da at man kan forvente at Kristelig Folkeparti fortsatt følger opp det felles forslaget som vi da fikk flertall for før Kristelig Folkeparti gikk inn i regjering?

Steinar Reiten (KrF) [16:55:49]: Jeg vil ikke stå her å forskuttere noe av det som skal skje i forbindelse med 2021-budsjettet. Det jeg kan si, er at jeg ser at det er en viktig sak for Kristelig Folkeparti som vi ikke fikk gjennomslag for i 2020-budsjettet. Men jeg kan stå her og si ærlig og oppriktig at jeg har veldig lave skuldre når det gjelder det som ble lagt fram, når jeg vet at hundrevis av millioner kroner vil bli brukt til å styrke matvareberedskap og landbruk i de fattigste landene i verden.

Geir Pollestad (Sp) [16:56:38]: Når ein Kristeleg Folkeparti-ar slår fast at festen er over, skal ein lytta. Men sjølv om ein er i ein situasjon der ein skal spare pengar, er det klart at beredskap og tryggleik er statens grunnleggjande oppgåve. Senterpartiet deler òg Kristeleg Folkepartis engasjement for landbruksbistand og meiner det er veldig viktig. Det som det kunne vore greitt å få konkretisert nok ein gong, når Kristeleg Folkeparti no har snudd i spørsmålet om beredskapslagring for korn, er: Det er ikkje å oppfatta slik at ein meiner at beredskapslager for korn er ein dårleg idé, og at me som land ikkje bør ta opp att tanken? Kan representanten Reiten avklara Kristeleg Folkepartis prinsipielle syn på beredskapslagring?

Steinar Reiten (KrF) [16:57:39]: Vi har faktisk programfestet i programmet også for innværende stortingsperiode at vi ønsker å innføre beredskapslagring ikke bare for matkorn, men også for såkorn.

Så er det slik at vi har gått inn i regjering. Vi er kommet i en situasjon der vi ikke lenger står ansvarlig for 3 mrd. kr–4 mrd. kr i et budsjettforlik, men vi må ta ansvaret for et samlet statsbudsjett. I en situasjon med svært trange rammer i budsjettet, fikk vi ikke gjennomslag ved årets budsjettbehandling. Men slik som dette er landet i år, har vi som sagt ro for at det er blitt som det er blitt.

Så vil jeg, som sagt, ikke gi noen føringer for det som skal komme i senere års budsjetter. Jeg bare fastslår at det står i programmet vårt fortsatt.

Geir Pollestad (Sp) [16:58:27]: Det er gjort ei rekke utgreingar rundt dette spørsmålet der ein vurderer risikoen. Noko av det som eg ser på som hovudproblemet med desse, er at dei legg til grunn, som ein planføresetnad, at handelen vil gå sin gang uansett kva som skjer. Ser representanten Reiten at det kan vera føremålstenleg at ein òg planlegg beredskap ut frå det perspektivet og det mogleighetsrommet at òg handelen kan bryta saman i lengre eller kortare periodar?

Steinar Reiten (KrF) [16:59:06]: Ja, selvsagt må en det. Det som utredningene departementet har fått gjennomført, også sier, er at et slikt fullstendig sammenbrudd i verdens handelsforbindelser er noe veldig dramatisk som først vil oppstå i forbindelse med kriser og krig, og at det da uansett vil være vanskelig å planlegge for en sånn situasjon når vi ikke er der. Da er det ikke bare i tilførselen på korn det vil svikte, da vil det globale handelssystemet rett og slett stanse opp. Da er vi over i problemstillinger og utfordringer som vi i dag uansett ikke kan ta full høyde for.

Abid Q. Raja hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [17:00:11]: Det kan-skje aller viktigste med dette budsjettet er bare nevnt i bisetninger, og det er at dette budsjettet ikke bruker for mye penger. Hvorfor er det viktig? Jo, for hvis vi bruker altfor mye penger, løper kronekursen lett løpsk – nå er den for øyeblikket mystisk lav, vil noen økonomer si – og det er en direkte trussel mot norske eksportrettede arbeidsplasser.

Det betyr også at når man skal ha et moderat budsjett, et ansvarlig budsjett, er det ikke penger til alt. Så er det selvfølgelig opposisjonens jobb å kritisere alt det ikke er penger til, men det er altså det aller, aller viktigste overordnet for norsk privat næringsliv.

Så har vi allikevel, innenfor den rammen som er – som er raus, det må sies; vi er i en privilegert situasjon i Norge – funnet rom for viktige og store bevilgninger. Vi fortsetter å ha et høyt nivå på bevilgningene til næringsrettet forskning og innovasjon – om lag 9 mrd. kr, en kraftig økning av dette siden dette flertallet kom inn. Konkret får Forskningsrådet ekstra midler til å styrke næringslivets egne FoU-prosjekter, og vi styrker basisbevilgningen til de teknisk-industrielle instituttene. Det er viktig. Dessuten satser vi på Innovasjon Norges innovasjonslånsordning. Det er en god og effektiv måte å sikre at flere gründere og flere vekstkraftige bedrifter får litt drahjelp, på. Det mobiliserer også mer privat kapital enn rene tilskudd.

Forenklingsarbeidet fortsetter. Vi har et mål om å forenkle med 10 mrd. kr i perioden 2017–2021. Det skal redusere bedriftenes tid og kostnader til innrapportering til det offentlige, og det gir da også mer tid til å drive butikk. I 2020 fortsetter vi bl.a. arbeidet med å revidere og utvikle sammenslutningslovgivningen, slik at næringslivet får et tydelig og hensiktsmessig regelverk.

Det er også et viktig tema i den egne strategien for små og mellomstore bedrifter, som vi la frem tidligere i år. Der er det fire viktige ambisjoner: en enklere hverdag for bedriftene, bedre tilgang på kunder, økt innovasjonsevne og god nok tilgang til kompetanse og kapital, men rettet inn mot de små og mellomstore bedriftene, som på mange måter er ryggraden i Bedrifts-Norge, og som for øvrig – hvis man skal tro tall fra NHO – er viktigere jo lenger ut av de store byene man kommer.

En annen viktig satsing er på dagligvaremarkedet og konkurransesituasjonen der. Det er ikke et stort beløp, men det er viktig at Konkurransetilsynet i forbindelse med revidert budsjett fikk økte budsjetttrammer for å styrke håndhevingen av dagens konkurranselov i dagligvarebransjen – noe mange sikkert har fått med seg resultatet av hvis man har fulgt med i mediene. Denne satsingen ble videreført og gir et godt utgangspunkt for tilsynets arbeid.

I tillegg er det store utgifter i forbindelse med alt det som koster penger og må gjøres, men som ingen politikere ville ha valgt å bruke penger på først, hvis man kunne velge fra en meny, bl.a. 638 mill. kr for å fortsette arbeidet med å sikre forsvarlig håndtering av atomavfall og atomanlegg. Det er enorme summer, og dette kommer til å bli mye, mye dyrere i fremtiden, men det må gjøres.

Vi fortsetter satsingen på hav og på teknologiutvikling knyttet til de maritime næringene, ikke minst med god forskningsinfrastruktur og gode testfasiliteter og 55 mill. kr til forprosjektering av Ocean Space Laboratories. Romfartssatsingen fortsetter også, med sterk satsing videre inn i ESAs frivillige programmer.

Dessuten bidrar vi til det grønne skiftet, som er i gang i privat norsk næringsliv. De som påstår at privat norsk næringsliv ikke er opptatt av eller i gang med det grønne skiftet, kan ikke ha besøkt mange bedrifter. En av tingene vi gjør, er å bidra til at Nysnø klimainvesteringer får økt investeringskapital, med 700 mill. kr i egenkapital til selskapets investeringer i 2020.

Vi har også foreslått et nytt mandat for Investinor. Det er helt i tråd med kapitaltilgangsutvalgets anbefalinger, som er at vi skal ha mer fond-i-fond-investeringer, først og fremst. De tilføres også kapital, og Investinor kommer til å få en viktig og sentral rolle i virkemiddelapparatet i Norge fremover.

Så er det et mer praktisk spørsmål hvorvidt man da justerer på, lukker umiddelbart eller lukker over tid direkteinvesteringsmandatet. Jeg har lagt merke til at flertallet – det dreier seg da om regjeringspartiene, vi snakker litt sammen – mener vi ikke skal gjøre noen nye endringer i direkteinvesteringsmandatet nå, før man ser på resten av virkemiddelgjennomgangen. Det skal jeg selvfølgelig følge opp.

Til slutt har jeg lyst til å nevne at selv om det er vanlig å behandle eierskapsmeldingen og fullmaktene om nedsalg i forbindelse med den, anser jeg det som helt uproblematisk at man allerede nå ønsker å slå fast at statens eierandel i Telenor beholdes.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [17:05:26]: Jeg har tenkt å stille noen spørsmål til næringsministeren som han ikke var innom i sitt innlegg. Han nevnte jo det han syntes var veldig bra i budsjettet, og det er forståelig, men det er også ting der som i hvert fall for norsk næringsliv oppfattes som veldig krevende og veldig lite bra. En av de tingene nevnte jeg i mitt hovedinnlegg, og det omhandler at regjeringen foreslår å avvike unntaket for CO₂-avgift for en rekke industribedrifter. De begrunner dette med EØS-avtalen, noe jeg har forstått det sås tvil om. Men jeg tok opp saken og nevnte Yaras ammoniakkproduksjon på Herøya, som kan komme til å betale så mye som 25 mill. kr mer i CO₂-avgift. Næringsministeren ble utfordret på dette av Telemarksavisa, og han svarer: «Jeg er ikke bekymret for nedleggelser på grunn av akkurat denne endringen.»

Ikke akkurat denne endringen? Er det andre endringer som er tenkt fra regjeringens hold, og som det er grunn til å være mer bekymret for?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [17:06:34]: Representanten Aasland og jeg kommer begge to fra Grenland og kjenner Yara og arbeidet deres ganske godt, og det er ikke noen hemmelighet at de f.eks. over lengre tid har hatt store kostnader knyttet til gass. Det husker vi begge to fra diskusjonen om bl.a. gass til Grenland. Så det er en del ting som på den måten gjør at Yara får høyere kostnader.

Så til den konkrete avgiften: At CO₂-avgiften øker, er ingen nyhet, det er det enighet om på Stortinget. Likevel er det slik at dette gir et uheldig utslag, fordi man får såkalt dobbeltregulering. I hvert fall er det en del kvotepliktige bedrifter som også rammes av dette. Derfor registrerte jeg med – jeg kan vel si – en viss glede at finanskomiteens medlemmer fra regjeringspartiene også har sagt at dette burde Finansdepartementet se litt nærmere på, og også hvordan dette harmonerer med EØS-regelverket.

Så til slutt: Arbeiderpartiet sier aldri noe om hva som er deres alternativ. Så vidt jeg kan lese, er Arbeiderpartiets alternativ at de skal – gjennom en såkalt avtale – betale full CO₂-avgift, også for Yara.

Terje Aasland (A) [17:07:40]: Jeg kan avklare det med én gang. Hvis Yara hadde inngått en avtale, slik Arbeiderpartiet har foreslått, hadde det ikke medført at en skulle betale full avgift, men redusert avgift, slik som Yara skal betale, fordi de allerede ligger inne under kvotepliktig sektor, og det er helt unaturlig at de skal betale dobbelreguleringer, eller dobbel avgift, på dette. Det er forundringsverdig at en næringsminister fra Høyre faktisk på ingen måte ser noen grunn til bekymring så lenge det er dobbelt bokholderi og dobbelavgifter, eller dobbeltbetalinger, for dette som Yara er innom her. «Dette er håpløs klimapolitikk og elendig næringspolitikk,» som Stein Lier-Hansen sa, men det er ingen tvil om at kostnadene til gass øker så lenge en ukritisk legger på avgiftene.

Og da er mitt spørsmål til næringsministeren veldig konkret: Mener næringsministeren at det ikke er noen grunn til bekymring når en øker kostnaden over natten med 25 mill. kr?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [17:08:43]: Dette blir jo bare en gjentakelse av mitt forrige svar, for det var omtrent samme spørsmål, eller replikk.

Jeg tar på høyeste alvor alt som privat norsk næringsliv kommer og forteller oss. Derfor synes jeg også det var klokt av nettopp regjeringspartiene å ha en flertallsmerknad hvor man sier at dette er en problemstilling man har bitt seg merke i, bl.a. fordi prinsippet fra Stortinget er jo at man i utgangspunktet ikke ønsker en regulering med både CO₂-avgift og kvoter.

Men så må jeg litt tilbake til det som representanten svarte om sitt eget alternativ. For så vidt jeg forsto, sier han at man da skal opp på – med Arbeiderpartiets avtale – det som er EUs minstekrav, nemlig 30 kr. Hvis en skulle hatt full CO₂-avgift, ville det vært 500 kr. Da må en stille seg spørsmålet: Når Arbeiderpartiet er så høye og mørke i denne saken, høres det ut som om man egentlig bare gjennom en avtale skal opp på akkurat det samme nivået som regjeringen foreslår i dette budsjettet?

Terje Aasland (A) [17:09:41]: Nå følte jeg at det var jeg som ble stilt spørsmål til her.

Det er ingen tvil om at slik som Arbeiderpartiet har foreslått det, er det avtaler vi ønsker å inngå, altså egentlig at de ikke skal fjerne unntaket, for unntaket kan stå, viser det med all tydelighet. Men dette er et klassisk eksempel på at det er dårlig industri- og næringspolitikk som blir ført, og det rammes også mange av de andre bedriftene som ikke er i en kvotepliktig sektor, men som er

inne i en situasjon hvor det f.eks. er privat eierskap som skal ivaretas, og hvor kanskje CO₂-avgiften øker langt mer enn det denne regjeringen har klart å redusere f.eks. formuesskatten.

Men jeg konstaterer at næringsministeren synes kanskje det er en god ordning, det regjeringen har foreslått. For å få et tydelig svar: Mener næringsministeren at det er riktig å påføre disse bedriftene denne CO₂-avgiften og fjerne unntaket for dem som er i denne porteføljen, og som sånn sett har fått dette innkrevd over natten, de vil alle sammen betale det fra 1. januar 2020?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [17:10:50]: Det er to svar på det. Det første svaret er at regjeringen selvfølgelig står bak sitt eget budsjett.

Men det andre er: Nå husker jeg ikke statsministerens sitater ordrett, må jeg si, selv om hun er min sjef, men statsministeren har vært veldig opptatt av å presisere at ulikt tidligere regjeringer – ingen nevnt, ingen glemt – skal det ikke være slik i denne flertallsregjeringen at man ikke tar noen diskusjoner etter at saker har kommet til Stortinget. Det er faktisk lov også for en flertallsregjering å ha diskusjoner på Stortinget. Det er lov for våre fire partier å engasjere seg, møte folk og også gjøre justeringer i budsjettet, som man jo har gjort – det er flyttet på 200 mill. kr. Da konstaterer jeg at de fire regjeringspartiene har laget en merknad i finansinnstillingen hvor dette kommer frem. Hvilket resultat det vil gi, er selvfølgelig umulig å si, men jeg ser frem til å høre mer fra bl.a. Yara om hvilke konkrete utfordringer de vil få. Nå har Yara for øvrig i media ikke bekreftet tallet 25 mill. kr, men jeg har også hørt det brukt.

Geir Pollestad (Sp) [17:12:00]: Det er noko veldig føreseieleg med regjeringa Solberg, og det er at kvar gong ein legg fram eit budsjett, er det ei avgiftsbombe som ligg der. Om ho rammar bryggjerinæringa, sjokoladenæringa, taxinæringa eller flynæringa, varierer litt frå år til år, men det er alltid ei avgiftsbombe på lur.

I Rogaland har me ein porselensprodusent, og det er Figgjo AS. Eg synest det er strålande at ei bedrift klarer å produsere i Noreg i ein så tøff marknad. I budsjettet i år var det dei som tapte. Dei fekk CO₂-avgift på gassen dei bruker i industriproduksjonen – ein snau million kroner i avgift.

Meiner statsråden at det er god næringspolitikk å driva med denne avgiftsbingoen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [17:13:00]: Jeg har svart på den konkrete saken. Det er proveny på rundt 60 mill. kr. Figgjo er for øvrig en kjempeflott bedrift. Jeg har møtt dem, og de er gode og flinke.

Jeg mener at summen av regjeringens politikk er god næringspolitikk. Fordi vi vet at vi skal gjennom et

grønt skifte, er det også god næringspolitikk at man øker CO₂-avgiftene – ikke fordi det ikke har omstillingskostnader for norsk næringsliv helt generelt, men fordi det er viktig at norsk næringsliv er en del av det grønne skiftet for å kunne tjene penger og levere arbeidsplasser i fremtiden.

Helt konkret om denne lukkingen av avgiftsfritaket for naturgass er det noen EØS-problemstillinger her – EU har et minstekrav på 30 kr, som vi har lagt oss på, som man må ha i CO₂-avgift. Det er også sånn, som jeg viste til tidligere, at finanskomiteen har sagt de ønsker at Finansdepartementet, som er konstitusjonelt ansvarlig, skal se på dette. Jeg synes det er klokt og smart at man titte litt på det.

Geir Pollestad (Sp) [17:14:02]: Eg synest det er ganske oppsiktsvekkjande at ei fleirtalsregjering legg fram eit budsjett, og så må finanskomiteen be om at ein ser på dette på nytt. Eg vil jo meina at det er ein veldig god idé å greia ut skikkelege ordningar og sjekka ut EØS-haldbarheita ved dei før ein presenterer dei for Stortinget – slik at det vert så føreseieleg for næringslivet som dei treng.

Då er eigentleg spørsmålet mitt til statsråden: Meiner statsråden at det i framtida vil vera ein god idé å greia ut skikkeleg og ha på høyring og sjekka ut EØS-samsvaret ved nye avgifter før ein legg dei fram i statsbudsjettet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [17:14:59]: Dette forslaget er selvfølgelig utredet godt og grundig. Når jeg sier EØS-lovligheten, knytter det seg ikke til at en ikke skulle hatt den økningen – det er bred enighet i Stortinget om at man skal innføre CO₂-avgift på de områdene hvor det er nødvendig og forurensende – det knytter seg til om en skulle unntatt f.eks. bedrifter som også er en del av kvotepliktig sektor. Her er det, noe som også er helt åpent i forslaget, en del bedrifter som er en del av kvotepliktig sektor og i utgangspunktet får en ekstra avgift fordi de har naturgass. For noen er dette veldig lite, mens det for andre enkeltvirksomheter kan være større beløp, noe som for øvrig også er omtalt i saken.

Jeg må bare skyte inn en ting til siden dette tross alt er en replikkveksling og ikke bare en spørreunde: Det var også noe forutsigbart med Senterpartiet før. Det var at Senterpartiet var et parti for norsk eierskap. Jeg ser frem til en videre debatt om hvorfor Senterpartiet har forlatt den linjen i sitt alternative budsjett og nå skal økte skattleggingen av norske eiere.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [17:16:13]: Statsråden sa at det er eit grønt skifte i Noreg, og det er det, men i altfor lite omfang. Det vi ser av grønt skifte i Noreg, i det

avgrensa omfanget, skjer ikkje på grunn av, men trass i arbeidet til denne regjeringa.

La oss snakke konkret: Ulefos Jernværk produserer kumlokk basert på vasskraft. Dei ser at dei no blir utkonkurrerte av aktørar som produserer med langt høgare utslepp i utlandet, og som får oppdraga i Noreg – offentlege aktørar – gjennom innkjøpsreglementet. Eller f.eks. Celsa, den einaste stålprodusenten vi har i Noreg, som produserer stål med halvparten av utsleppa som europeiske produsentar gjer, ser at dei stadig oftare blir utkonkurrerte fordi ein bruker offentlege innkjøp berre med omsyn til pris. Det er ikkje miljøvenleg.

Kvifor vil ikkje regjeringa stille dei same krava til innkjøp som til produksjon for industrien?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [17:17:15]: Nå er jeg ikke helt sikker på om jeg forstod spørsmålet. Stortinget har akkurat behandlet en større melding om nettopp offentlige anskaffelser. Den kanskje største enkelt delen av denne handlet om hvordan vi skal bruke anskaffelsesregimet til innovasjon og også til f.eks. klima- og miljøvennlige innkjøp. Det har vært diskutert hvordan man skal formulere dette i regelverket på en mest mulig praktisk måte, noe representanten og jeg har hatt en replikkveksling om før. Jeg er uenig i SVs måte å gjøre dette på, men det er ingen hemmelighet, snarere tvert imot, at regjeringen ønsker flere grønne og innovative innkjøp. Vi ønsker også at der det er relevant, skal miljø vektlegges.

Det handler nok mye om å gjøre dette ikke minst gjennom å bygge kompetanse i innkjøpsleddene, også ute i kommunene. For øvrig er Ulefos en super bedrift. Jeg har vært der.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Cecilie Myrseth (A) [17:18:29]: Min gode partifelle som nå er varaordfører i Vågan, Lena Hamnes, har sagt det så godt: Fisk er verdier, makt og penger. Samfunnet vårt er nakent uten fisk. Det er helt riktig.

Vi har noen helt fantastiske ressurser. Det er vekst, det er optimisme, det er stor vilje til å skape, og det er stolthet langs kysten. Vi har over tid sørget for en bærekraftig forvaltning av de rike ressursene våre. Det gir forutsigbarhet, og fellesskapet har hatt kontroll med ressursene. Det skal vi være stolt over.

Men dette er ikke noe som kommer av seg selv. Vi er nå inne i en tid hvor det tjenes gode penger på fisken, det være seg villfisk eller oppdrettsfisk. Det er bra, men det er også mange grunner til bekymring framover. Stadig flere ressurser faller på færre hender. Det er dyrt og krevende å komme inn i næringen. Kvoter selges dyrt, og de enkelte blir stadig rikere.

Kysten fortjener satsing, å bli lyttet til. Den fortjener forutsigbarhet. Denne høyre regjeringen satser ikke på kysten. Man prater mye, men det er vel lite som er så irriterende som prat uten handling.

Et lite tiltak i kroner og øre, men som har stor betydning for kystsamfunnene og for å sikre industrien nødvendig råstoff, er et lite tilskudd som bidrar til at vi kan ha mottak av fisk langs hele kysten, ikke bare på de store plassene. Det er føringstilskuddet, som fiskeriministeren og statsministeren har brukt hele høsten til å forsvare at man burde kutte ut. Samme dag som fiskeriministeren sto steilt på at det var klokt at salgslagene heller brukte penger på føringstilskuddet framfor kontroll, så jublet regjeringsskamaratene på Stortinget, for de hadde berget det. De har også jublet for det i dag. Det hadde vært helt strålende om det stemte.

Det man har jublet for, er at man kutter halve tilskuddet, og at man bare skal bruke litt lengre tid på å innføre en ny ordning. Det står i merknaden at en innføring av ny ordning bør skje over tid. Det er altså bare en liten utsettelse.

Arbeiderpartiet vil, igjen og igjen, kjempe for at vi skal ha mottak langs hele kysten, for regjeringen kommer nok en gang, er jeg sikker på, til å prøve å legge dem ned.

Ett av Arbeiderpartiets viktige mål i fiskeripolitikken handler om å skape kystsamfunn, bidra til arbeidsplasser og lønnsom industri. Da trenger man tilgang på råstoff, og alle tiltak som bidrar til det, må vurderes. Skal vi få folk til å ville jobbe i industrien og sikre Norges omdømme, må vi ha ordnede forhold på havet og på land. Men oppslag etter oppslag om ulovligheter, både på flåte og land, vitner om at det som i flere tilfeller foregår, er rett og slett et ran av fellesskapets ressurser. Vi ser det i kongekrabbesaken. Vi ser at det er cowboytilstander i deler av turistfisket. Vi ser det når arbeidsfolk utnyttes grovt, på sosial dumping og det som verre er.

15. oktober i 2018 sa Nesvik, litt humoristisk, at de som driver med fusk, skal få 120 kilo og 194 cm etter seg døgnet rundt. Spørsmålet blir jo: Hva gjør fiskeriministeren? Hva gjør regjeringen, bortsett fra å sove i timen? Det er nå 2019. Man foreslår å kutte i permitteringsordningen for fiskeriindustrien. Det er spesielt og jeg ville sagt uvitende når man begrunner endringen med at man får mer innleie. Det er altså en ønsket utvikling. Det er en stor utfordring at fiskeindustrien, spesielt hvitfiskindustrien, ofte er utsatt for driftsstans på grunn av mangel på råstoff. Derfor må man ha et regelverk, slik at man holder på ansatte og ikke mister viktig kompetanse.

Det er sånn at ting er ute av kontroll. Våre felles fiskeriresurser blir gjenstand for cowboyvirksomhet og ulovligheter. Det rammer de mange som driver lovlig, både på sjøen og på land, men det rammer også om-

dømmet vårt som sjømatnasjon. Her må det tas grep raskt. Vi trenger flere arbeidsplasser, helårige arbeidsplasser langs kysten, mer verdiskaping, levende kystsamfunn – ja, lys i husene, som vi bruker å si, og det er riktig. Vi har ressursene rett utenfor husdøren til evig tid om vi forvalter dem riktig. Da trenger vi handling – og gjerne straks.

Tom-Christer Nilsen (H) [17:23:42]: Hva skal vi leve av? Det er det spørsmålet som bør være sentralt for enhver næringslivspolitikker og hver næringspolitikker. Likevel har politikken i det siste kappes om å kappe næringsgreinen en selv sitter på. Olje og gass, trålfiske, vindmøller til lands, av og til også vindmøller til havs, gruvedrift, turisme og havbruk er noen av de som har stått på dødslisten hos enkelte. For å understreke at vet-tet er likt fordelt, har vi også diskutert pelsdyr in extenso her i dag.

Det er betydelig lettere å finne uttalelser og forslag fra politikere og andre om hva vi ikke skal leve av, enn hva vi skal leve av. Det er nesten som om en tror at oljeinntektene vil være der, selv om oljesektoren legges ned. På Vestlandet virker dette som en bisarr og teoretisk øvelse som dessverre er høyst virkelig.

Fellesnevneren for de næringene eller arbeidsplassene en peker på som ønskelige, er at de er grønne – det er bra – men også at de er ulønnsomme og tungt subsidiert. Det første er jeg for. De siste kan ikke gi oss noe annet enn mindre velferd. Når politikken blir en konkurranse om å melde seg ut av det lønnsomme, er det på tide å rope varsku. Det er på tide å få tilbake stoltheten over det vi produserer, og vi trenger å produsere mer. Vi trenger lønnsomme virksomheter som bidrar med skatteinntekter. Ellers blir politikken som Arbeiderpartiets forslag på næringsfeltet: stadig tyngre skattebyrder på verdiskapende virksomheter og eiere, som reduserer evnen til lønnsomme investeringer, og som brukes til å dele ut til såkalte satsinger.

Det vil si satsinger: Det er ikke slik at en får igjen det en betaler inn. I dette budsjettet tar Arbeiderpartiet inn rundt regnet seks–syv ganger mer fra næringsliv og eiere enn de deler ut i satsinger. Satsingene krever også egenandel. Først betaler en seksdobbel pris og deretter må en betale en gang til for å få ut midlene. Det er ikke oppbygging av omstilling, det er en undergraving.

Når det gjelder føringstilskuddet, som har vært kommentert av flere, vil jeg bare få si at vi har diskutert det i det vide og det brede, men realiteten er at de skatteøkningene som foreslås for næringen, med en økning på 1 pst. på alminnelig inntekt, som flere av partiene har pekt på – ikke alle, men flere av dem – har langt større virkning for lønnsomheten i disse bransjene enn det føringstilskuddet eventuelt vil ha. Ingen var noen gang

for å fjerne føringstilskuddet. Det skulle løses på en annen måte. Da snakker vi om en størrelsesorden på hundrevis av millioner mot noen tjuetalls millioner.

Men til tross for disse diskusjonene går det bra, spesielt til havs. Fiskeri- og havbrukssektoren satte i år eksportrekord. 100 mrd. kr er nådd for første gang, før året er omme. En politikk som gir lav kronekurs, gir halvparten av gevinsten. Resten er hardt arbeid – dette til tross for en algekrise i Nordland som ødela produksjon og store potensielle eksportinntekter. Men en fantastisk innsats har berget mye. Til sammen står denne sektoren for halvparten av veksten i det som i dette tilfellet noe misvisende kalles fastlandseksporten. Den økte med 100 mrd. kr de siste seks årene mot en økning på 7 mrd. kr de seks årene før det. Tre fjerdedeler av denne eksporten står havbruk for. Folk vil satse fordi de siste årenes statsbudsjett har gitt optimisme, sysselsetting og verdiskaping. Omstillingen er i gang, og den går bra. Vi er mindre, ikke mer avhengig av oljen nå. Folk har det bedre nå enn for seks år siden. I en tid med ansvarlig økonomisk politikk og sterk utbygging av næringsfremmende infrastruktur er det noen som vil sette alt dette på spill. Sjømatnæringen og andre næringer har ikke bruk for utredninger om alternativet til EØS-avtalen, de har bruk for at vi slutter opp om EØS-avtalen. Lettvinte uttalelser om at vi alltid har fisken vår, undervurderer fullstendig konsekvensene av å si opp en avtale som sikrer oss veterinæravtalen, som gjør at fisken ikke må stå og vente på grensen, i trailer, og som hindrer at vi taper tid, penger og kvalitet på de produktene vi har mens de står i kø, og automatisk produktgodkjenning som betyr at vi ikke trenger å få ekstra godkjenning av våre produkter – kort sagt at vår sjømat svømmer fritt.

Frihandelsavtalen fra 1973 behandlet fisk på samme måte og med de samme hindre som landbruksvarer. Det er ikke et alternativ vi ønsker oss tilbake til. Det er vel det representanten Barth Eide kalte offensive og defensive interesser, og jeg vil si at det handler om hva vi skal leve av.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [17:28:11]: For noen dager siden hadde jeg gleden av å tildele utmerkelsen Årets unge bonde til Øystein Aasen fra Tolga kommune. Øystein konkurrerte med 986 andre unge bønder som var nominert. Han tenkte helhetlig og framtidsrettet, men var også opptatt av å ta vare på gamle landbrukstradisjoner. Disse 987 er flotte representanter for landbruket og gir håp for framtiden.

Landbruket er en stedbunden næring. Vi har landbruk over hele landet. Distrikts-Norge er en del av vårt fellesskap og vår identitet. Regjeringens landbrukspolitikk er en næringspolitikk. Den norske bonden er selvstendig næringsdrivende.

I næringspolitikken er næringsavtalene de budsjettmessig viktigste virkemidlene. Bevilgningen til reindriftsavtalen økte med vel 10 pst., og det er mer enn noen gang tidligere. Avtalepartene prioriterer tiltak som støtter opp om dem som har reindrift som hovedvirksomhet, og det styrker reindriften, som er en både økologisk, økonomisk, kulturelt og bærekraftig næring.

Årets jordbruksoppgjør legger særlig til rette for kornproduksjon og innovasjon i frukt- og grøntsektoren. Dette er produksjoner med markedsmuligheter. Dessuten legger årets avtale særlig vekt på rekruttering og kompetanse.

Framtidens næringsliv er grønt, smart og nyskapende, og det er kunnskapsbasert. På landbruks- og matområdet foreslår regjeringen å bruke totalt 685 mill. kr på forskning og utvikling, bl.a. med tanke på klimatilpasset matproduksjon og utvidet sesong for norsk grønt, bær og frukt.

Regjeringen foreslår også å øke bevilgningen til Veterinærinstituttet med 20 mill. kr for å legge til rette for flyttingen av instituttet og samlokaliseringen med NMBU og øvrige forskningsmiljø på Ås i 2020. Jeg er glad for at en samlet komité slutter opp om dette.

Mange kommuner har utfordringer med veterinær-tjenesten. Derfor viderefører regjeringen ordningen med øremerket tilskudd til klinisk veterinær-vakt utenom ordinær arbeidstid.

Mattilsynet har utfordringer med forvaltningskvaliteten i sitt tilsynsarbeid. Den eksterne granskningsrapporten fra KPMG vil bli publisert i morgen. Det er en rapport jeg vil følge tett opp, i dialog med Mattilsynets ledelse. Vi er helt avhengig av å ha en styrket tillit til Mattilsynet.

Så har det vært en krevende sak for alle, men mest av alt for dem som driver med pelsdyr. Jeg har lyttet til de innspillene i høringsrunden om ny forskrift, om kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhold. I arbeidet med den endelige forskriften har jeg sett hen til avkastningen pelsdyroppdrett gir. Det betyr at svært mange minkoppdrettere kommer bedre ut. Dette nye alternativet for kompensasjon er standardisert, men basert på lønnsomhetsvurderinger gjort av NIBIO.

Ut fra de samme foretaksøkonomiske analyser er det også fra NIBIO gjort den samme analysen overfor reveprodusenter. Vi ser at der er det ingen eller marginal lønnsomhet av et gjennomsnittlig anlegg for oppdrett av rev hvis det tas hensyn til driftskostnader og egen eller leid arbeidsinnsats. Det er ikke gjort tilsvarende endringer for reveoppdrett. Men dette vil jeg følge tett, og hvis det viser seg at det kommer urimelige utslag for enkeltprodusenter, vil vi se på og vurdere å justere ordningen.

Det er også sann at vi har fått en melkeproduksjon hvor vi på grunn av at Jarlsberg-ostens eksportstøtte faller bort etter WTO-avtalen, nå går inn med 200 mill. kr fra statens side for å bidra til utkjøp av melkekvoter. Dette viser at regjeringen tar ansvar for næringen også i krevende omstillingsperioder.

Verdens klima er i endring, og vi må gjøre enda mer for å bekjempe klimaendringene og tilpasse landbruket for å takle et varmere, våtere klima. Jeg er stolt over at regjeringen derfor har fått til en klimaavtale om reduserte utslipp og økt karbonopptak sammen med landbruket fram mot 2030.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [17:33:28]: Under første verdenskrig mistet Norge kontrollen langs kysten, bl.a. som følge av ubåtkrig. Rett her i nærheten ble det dyrket poteter som følge av den kritiske mangelen på mat, selv om ikke Norge direkte var i krig. Under annen verdenskrig var vi direkte okkupert og sånn sett hardere rammet av krigen på land, men vi hadde tatt en historisk lærdom og hadde sikkerhet med korn på lager før krigen brøt ut. Det gjorde faktisk at den første perioden av annen verdenskrig var beredskapsmessig lettere å håndtere knyttet til mat.

I dag ser vi en regjering som har forlatt de historiske erfaringene. Det går klart fram av papirene som regjeringen har sendt inn til statsbudsjettet, at man har et mer teoretisk forhold til dette. Men er det sann at Bollestad, som ansvarlig for maten, vil ta på alvor de historiske erfaringene Norge har?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [17:34:34]: Er det noe regjeringen tar på alvor, er det beredskap. For det første har vi lagt til rette for mer produksjon av korn, vi har lagt til rette for lokal tørking, og vi har lagt til rette for beredskap av såkorn. I tillegg legger jeg merke til at Arbeiderpartiet selv legger inn 30 mill. kr til et beredskapslager. Men det vi har fått beregnet, er at det vil koste over 450 mill. kr å lage et beredskapslager etter de dimensjonene som skal gjelde for tre måneders kornlager, i tillegg til 50 mill. kr for å drive dette. 30 mill. kr vil ikke engang holde til tolv dagers kornforbruk. Derfor ønsker vi å bruke pengene på en bedre måte for å sikre beredskapen i Norge.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [17:35:29]: Forskjellen på dette har jeg oppklart for landbruksministeren før. Det er sann at Norge importerer korn, så forskjellen vil være at vi bare kjøper litt ekstra korn i en periode. Det relevante her er å se på lagringskostnaden. Det andre er som en investeringskostnad.

Men tilbake til det relevante, historiske spørsmålet: Historien viser at Norge kanskje er et av landene i verden som er mest sårbart plassert geografisk. Det samme skjedde jo under napoleonskrigene, da Norge ble hardt avskåret og manglet mat på land.

Det jeg lurer litt på etter den fine replikkvekslingen med representanten Reiten, er at han ga uttrykk for at Kristelig Folkeparti fortsatt vil følge opp i tråd med det de rød-grønne har vært med på å vedta her. Men vi får nå et annet inntrykk av landbruksministeren, som hevder at dette er fulgt opp. De to tingene kan ikke være mulig på en gang. Enten skal det følges opp mer, eller så er saken ikke fulgt opp.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [17:36:30]: For det første støtter jeg Reiten helt i at det å sikre matproduksjon, beredskap og å ta ned konflikter i de landene som har minst, skaper stabilitet også for oss. Det gir et bedre marked når en sikrer at de som har minst, i alle fall får tilgang på dette. Vi har tatt på alvor det å ha mindre beredskapslager på de enkelte gårder. Det har vi gjort – i tillegg til tørking og såkorn. I tillegg har vi gitt Landbruksdirektoratet en spesiell oppgave med hele veien å overvåke markedet, nettopp for å sikre at vi har tilgang hvis det skulle være en krise.

Slik det er nå, sier alle vurderinger at dette ikke er en klok måte å bruke pengene på når situasjonen er slik den er.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [17:37:30]: Det var allikevel en ting jeg stusset på i innlegget til representanten Reiten, for det ble påstått at ved større kriser var det ikke så aktuelt med kornlagring, for da kommer krisen til å være så stor. Men erfaringen fra annen verdenskrig viste at det nettopp var meget relevant å ha ekstra mat på lager, for vi vet at hvis det først bryter sammen i et samfunn og folk er sultne, bryter også samholdet og samfunnsstrukturen sammen. Jeg vil til slutt høre landbruksministerens syn på det. Er kornlagring et aktuelt sikkerhetstiltak i både større og mindre kriser enten det er snakk om klimaendringer eller sammenbrudd av handelsmønstre i verden?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [17:38:21]: Beredskap vil alltid være viktig. Det er klart at når en sto i verdenskrigen på 1940-tallet, var – helt riktig – potetlager en viktig bit av det. Men når vi har fått beregnet hva tre måneders beredskap vil bety, tenker jeg at vi i alle fall må klare å ha flere tanker i hodet på en gang. Det vil si at vi klarer å legge til rette for å få ned et konfliktområde hvor en ser at det vil bli krangel omkring mat. Da må vi hjelpe dem som har minst, først, for det stabiliserer markedet i verden, og så må vi hele veien overvåke dette. Men det vi til enhver tid har snakket om, er tre må-

neders lagring for norsk kapasitet, for vi klarer ikke å lagre for mange år om gangen. Det tror jeg også Sandtrøen er klar over.

Geir Pollestad (Sp) [17:39:31]: Då forbodet mot pelsdyrhald vart presentert av dåverande statsråd Dale, gjorde han det klart at ingen skulle tapa økonomisk på det. Det vart seinare gjenteke av tidlegare statsråd og landbruksminister Hoksrud. No har me den endelege forskrifta, og statsråden er svært oppteken av å fortelja at det aldri har vore intensjonen å gje full erstatning til pelsdyrbøndene. Det kan ein gjerne argumentera for økonomisk, juridisk og på mange måtar, men mitt spørsmål er: Er ikkje staten moralsk forplikta til å dekkja det økonomiske tapet som folk lir på grunn av ei politisk avgjerd, som det forbodet mot hald av pelsdyr er?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [17:40:30]: Det ble sendt på høring et forslag til nedleggelse av pelsdyrhold før Kristelig Folkeparti gikk inn i regjering. Da forelå det en sum på ca. 365 mill. kr. Så har en i fellesskap med de fire partiene i Stortinget jobbet for å øke denne, og nå ligger det et anslag på 850 mill. kr. Det er vanskelig å si hva som er full kompensasjon. Det har hele veien ligget kompensasjon og tid i ordningen. Det betyr at man kan drive fram til 2025, avslutte når man får mest igjen for det man driver på sin gård når det gjelder pelsdyr, og så er det kompensasjon for pelsdyrholdet som vi som stat er forpliktet på. Det har vi sagt vi skal kompensere, men ikke full erstatning. Men kompensasjon og tid ligger i ordningen som er forelagt Stortinget.

Geir Pollestad (Sp) [17:41:36]: Statsråden seier anslaget er 850 mill. kr. I dokumenta frå regjeringa skriv ein 800–850 mill. kr. No har det òg kome fram at staten gjev, og staten tek, så det skal skattast av desse pengane. Kor stort er beløpet når staten har vore og forsynt seg med skatt?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [17:42:02]: Takk for spørsmålet. Det er ikke laget en egen skatteordning for kompensasjonsordningen for avvikling av pelsdyrhold. Det er en skatteordning som har ligget der hele veien. Det er skatt på gevinst, det vil si det som er ut over bokført verdi. Det gjelder all næring, og det gjelder også her.

Arne Nævra (SV) [17:42:38]: Norsk jordbruk er presset fra mange hold. Det er nok å nevne utenlandsk konkurranse – til tross for et visst importvern selvfølgelig – overproduksjon av melk og kjøtt, problemer med dyrevelferd osv. Men så har vi et overordnet spørsmål. Er norsk jordbruk bærekraftig i ordets rette forstand på lang sikt – i et tusenårsperspektiv? Det opptar meg mye. Vi pløyer i stor grad – som før. Vi bruker kunstgjødsel i

stor grad – som før. Vi har erosjon – som før. Og vi slipper ut klimagasser i jordbruket i stor grad – som før. Kan statsråden på kort sikt være villig til å stimulere til mindre intensiv drift f.eks. gjennom saueraser med færre lam, kuer med mindre avdrått – kombinasjonsku er et stikkord – 50 pst. sjølberging med kraftfôr inkludert, altså import, der statens posisjon i jordbruksforhandlingene jo er ganske vesentlig, og kan hun med hånda på hjertet si at norsk jordbruk er bærekraftig på lang sikt?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [17:43:41]: Er det noen næring i dette landet som har endret og redusert klimaavtrykket sitt over tid, er det norsk landbruk. Norsk landbruk har vært villig til å endre produksjonsformer, brukt nytt utstyr, tatt inn over seg ny kunnskap for å redusere klimaavtrykket fra det landbruket de har. I verdensmålestokk er norsk landbruk blant dem med lavest klimaavtrykk. I tillegg er det av de landbrukene som har best dyrevelferd og lavest bruk av antibiotika. De bruker også ny teknologi for å regne ut presis gjødsling og ikke minst med tanke på hvordan man bruker skog og agronomi for nettopp å være med og ta et klimaansvar i sin produksjon.

Presidenten: Replikorkordskiftet er omme.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [17:45:05]: Norge har hatt ledere som har tenkt praktisk og langsiktig og dermed bidratt til at folk har fått jobb og en lønn å leve av. Ikke minst har det gitt inntekter til landet vårt gjennom arbeid. Nå går dessverre samfunnsutviklingen motsatt vei. Arbeidsplassene i distriktene er for få, og underskuddene utenom petroleumseksporten er for store.

Arbeiderpartiet vil ha en mer rettferdig utvikling av Norge og vil sørge for at det er framtidshåp for arbeidstakere, unge folk og familier, uansett hvor man bor. Da må verdiene fra naturressursene våre komme det brede lag av befolkningen til gode gjennom at vi har lokale arbeidsplasser. Det er grunnen til at vi bl.a. har et sterkt engasjement i dette statsbudsjettet for at vi skal reise en sterkere skogindustri her til lands. Vi har laget en pakke fra planting til produkt. For hvis vi skal ha en sterk industri i framtiden, må vi naturligvis ha nok ressurser. Det starter med tanken om at skogen skal brukes, men den skal forvaltes og fornyes. Derfor vil vi øke investeringene til skogplanting.

Det geniale med tre som materiale er at karbon bindes gjennom veksten i treet. CO₂ fanges, og dermed renser treet vekk CO₂ fra luften, og karbonet blir lagret i skogen også etter at vi har laget produkter av det. Jo flere ganger vi kan bruke denne ressursen, et tre som er hugget, gjennom å resirkulere materialet og bruke det på nytt, jo lenger blir bindingen. Sånn tenker vi at vi samlet

sett kan få til en binding fra skogressursene i Norge som er over dobbelt så stor som den vi har i dag. Derfor vil vi konkret ha et anlegg i Norge som kan gjenvinne trematerialet og gjøre det så rent at det kan brukes på nytt i industrien. Det øker den samlede ressurstilgangen til industrien og er et av de mest framtidsrettede, men også mest miljøvennlige prosjektene vi kan gjøre industrielt. Dette anlegget må vi bygge i nærheten av eksisterende industri, sånn at man kan forsterke grunnlaget for vekst og verdiskaping i vår skogbaserte industri.

For virkelig å få fart i verdiskaping og ikke minst klimagassreduksjon mener vi at vi kan bruke tre i enda større grad i store konstruksjoner. Det gjøres i dag med stort hell i flere deler av landet vårt, og vi vet at gode massivtreprosjekter er på gang. Det samme gjelder det å bruke limtre i brokonstruksjoner. Sånn kan vi slå to fluer i en smekk – vi får både reduserte klimagassutslipp og større verdiskaping ut av samferdselsprosjekt i Norge.

For det er sånn at for oss henger industri og demokrati tett sammen. Mange lokalsamfunn i Norge har utviklet seg og eksisterer i dag fordi det har blitt tatt avgjørelser, bl.a. i denne salen, som har gjort det mulig å få jobb der, og som senere har utviklet bærekraftige, levedyktige samfunn. Derfor er næringspolitikken og industripolitikken som vi diskuterer i dag, rett og slett et verktøy for de overordnede målene som vi i Arbeiderpartiet har for samfunnet vårt. Det er frihet for arbeidstakere og familier og sterke fellesskap der vi har troen på at morgendagen blir litt bedre enn dagen i dag, fordi vi ser at samfunnsutviklingen går i retning av bedre fordeling og framtidsutsikter for det brede lag av befolkningen. Det er vår industrielle visjon på felt etter felt, og skogen vil være en del av den pakken som vi skal leve av i framtiden.

Margunn Ebbesen (H) [17:49:47]: At det går godt i hele Norge, er bra, og i dag fikk vi som kjent nyheten om at Norge igjen er kåret til verdens beste land å bo i. Man skulle kanskje ikke tro det når man hører opposisjonen uttale seg.

Høyre i regjering er opptatt av at rammevilkårene for norsk næringsliv skal være de aller beste. Framover blir det flere eldre per yrkesaktive, og når vi vet at økonomien må omstilles til større verdiskaping i privat næringsliv, er privat næringslivs rammevilkår viktig. Selv om det i dette statsbudsjettet ikke er muligheter for opposisjonen til å kritisere oss for store skattekutt, har vi gjennom våre tidligere statsbudsjett redusert skatter og avgifter med 25 mrd. kr. Dette vil vi fortsette med framover, nettopp for å ruste næringslivet til å være med på omstillingen av økonomien.

Verdikjeden for mat er en av de største fastlandsnæringene vi har. Det å ha et landbruk i hele landet er viktig

for matproduksjonen, men ikke minst for tilretteleggingen for andre næringer som lokalmat, reiseliv og levende lokalsamfunn og kulturlandskap.

I jordbruksavtalen som ble framforhandlet mellom partene i vår, ble det gitt en inntektsvekst på i snitt 20 600 kr per årsverk i jordbruket. Dette er mer enn hva andre yrkesgrupper fikk. Gjennom denne avtalen ble kornøkonomien styrket kraftig, og dette var viktig for å styrke økonomien for kornbøndene, men også for å tydeliggjøre kanaliseringspolitikken.

Jordbruksavtalen styrket også distriktjordbruket på Vestlandet og i Nord-Norge gjennom en tydelig distriktprofil på flere viktige tilskudd. I tillegg blir støtten til arktisk landbruk doblet, fra 2 mill. kr til 4 mill. kr. Høyre har etablert et nettverk av kvinnelige stortingsrepresentanter som er ute og møter bønder og organisasjonene. Dette blir tatt godt imot av alle og gir oss mye viktig kunnskap tilbake. I det siste har vi besøkt frukt-bønder både i Ulvik og i Gloppen. Her fikk vi både sett og hørt om resultatene av den styrkingen som regjeringen har gitt frukt- og grøntbøndene på Vestlandet. Gjennom de siste årenes jordbruksavtaler har regjeringen bidratt med en egen tiltakspakke for innovasjon og vekst i grøntsektoren – investeringstilskudd er økt, og tiltak for rekruttering er styrket. Både i Ulvik og i Gloppen kunne vi høre om gode resultater av denne styrkingen som er skjedd overfor denne næringen. Her er det stort potensial for vekst, men det er viktig at den veksten skjer der hvor forholdene er best for fruktdyrking.

Samtidig er det viktig at norsk jordbruk kan møte et klima i endring. For er det noen som virkelig rammes av klimaendringene, er det bonden og hans næringsvirksomhet. En god klima- og miljøprofil er avgjørende for et bærekraftig landbruk. Jordbruksavtalen dreier landbruket i en mer miljø- og klimavennlig retning. Samlet er bevilgningen til miljø- og klimatiltak over avtalen nå på over 5 mrd. kr, inklusiv areal- og kulturlandskapstilskuddene.

Jeg ønsker også å gratulere partene med å ha inngått en klimaavtale, hvor det er satt som mål at jordbruket skal redusere sine utslipp med 5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i perioden 2021–2030.

For å bedre rammevilkårene for bøndene kuttet også regjeringen skattene til bonden som selvstendig næringsdrivende gjennom at jordbruksfradraget ble økt til 90 000 kr.

Tilgang til internett er viktig for å skape nye arbeidsplasser, tilby bedre offentlige tjenester og bidra til en enklere hverdag. Enten det gjelder eleven på skolen, bonden i fjøset, røkteren ute på oppdrettsanlegget eller legen på sykehuset, er god tilgang til internett viktig. Derfor vil regjeringen bidra til at alle innbyggere og virksomheter skal få tilgang til internett, uavhengig av hvor

i landet man bor. Der det er lønnsomt, har de kommersielle aktørene vært villige til å bygge ut bredbånd, men i vårt langstrakte og kronglete land er det steder det ikke er grunnlag for kommersielle investeringer. Da stiller regjeringen opp. I statsbudsjettet for 2020 foreslår regjeringen å bevilge 256 mill. kr i bredbåndstilskudd.

Statsråd Harald T. Nesvik [17:54:51]: Den globale etterspørselen etter sjømat er økende. Norge er verdens nest største sjømateksportør. Hver dag serveres det 37 millioner norske sjømatmåltider i 150 land. Verdien av norsk sjømateksport har aldri vært høyere. Eksportverdien av norsk sjømat i 2018 endte på 99 mrd. kr. Veksten fortsetter i år, og allerede i forrige uke passerte vi en viktig milepæl ved at eksportverdien hittil i 2019 er på over 100 mrd. kr. Dette bidrar til både store verdier og stor aktivitet i hele landet. Det skyldes hard innsats fra dem som jobber i næringen. Vi ser også resultatet av en finanspolitikk som gjør at kronekursen holder seg stabil og lav, slik at det også er til nytte for næringen.

Som en stor og viktig fiskeri- og sjømatnasjon hviler det et stort ansvar på Norge. Vi må vise verden at det er fullt mulig å ta bedre vare på havet og samtidig produsere mer sjømat med høy kvalitet. Vi må utnytte mer av de marine ressursene vi allerede har høstet, og havet må brukes på en bærekraftig måte.

Regjeringen foreslår 2,2 mrd. kr til marin forskning over Nærings- og fiskeridepartementets budsjett for 2020. Midlene skal bidra til et best mulig kunnskapsgrunnlag for en bærekraftig forvaltning av norske hav- og kystområder.

Marin forvaltning bidrar til nye kunnskapsbaserte arbeidsplasser og bedrifter gjennom å satse på muligjørende teknologi og ny kunnskap. Regjeringen vil bygge opp under en næring som etableres og drives på en miljømessig forsvarlig måte. Vi arbeider for å sikre forutsigbarhet og konkurransedyktige vilkår, slik at veksten i næringen kan fortsette. Trafikklyssystemet er et eksempel på igangsatte tiltak for kapasitetsjusteringer. Dette systemet for regulering av produksjonskapasitet ivaretar både miljøhensyn og de mulighetene oppdretterne har for å ta utviklingen videre. For oppdrettsnæringen betyr teknologiutvikling også mulighetene for å sikre best mulig miljøstatus. Digitalisering, automatisering, fjernovervåking og styring gjennom internett og tilgang til å utnytte store datasett, såkalte «big data», er på vei inn i næringen. Verktøyene bidrar til økt kunnskap om produksjon, bedre overvåking av fiskehelse og miljø og gir en betydelig effektiviseringsgevinst.

Norge har hatt en global lederrolle i kampen for rene og sunne hav. I regjeringens havpolitikk er det lansert et eget bistandsprogram mot marin forsøpling, og regjeringen har i statsbudsjettet også foreslått å styrke arbeidet

mot marin forsøpling ved bl.a. å øke bevilgningen til Fiskeridirektoratet.

Fiskerinæringens klimafotavtrykk må reduseres. Derfor må det investeres i klima- og miljøvennlig fangst- og fartøyteknologi. Regjeringen vil bidra til denne utviklingen gjennom forslag til omlegging av CO₂-politikken for fiskeflåten. Dette har vi gjort i samarbeid med næringen, slik at vi har fått på plass en kompensasjonsordning som nettopp hensyntar de ulike fartøygruppene gjennom måten vi har innrettet det på.

Vi har store utfordringer globalt som krever rask omstilling for at man skal være konkurransedyktig. Næringen består av små og mellomstore aktører, og regjeringen har i høst lagt fram en strategi nettopp for små og mellomstore bedrifter. Små og mellomstore bedrifter er grunnfjellet i norsk næringsliv. Disse bedriftene er avgjørende for livskraftige samfunn over hele landet.

Fiskeri- og sjømatnæringen er en innovativ næring som trenger mer kunnskap og ny teknologi for å bidra til økt verdiskaping. Regjeringen foreslår å bevilge 10 mill. kr over Havforskningsinstituttets budsjett til å bygge opp et overvåkingssystem i kystsonen som bl.a. skal kunne varsle om algeoppblomstring.

Fiskeri- og sjømatnæringen har et utrolig stort potensial for Norge, og regjeringen griper tak i de mulighetene som er for å sikre lønnsomhet og bærekraft. Næringen har vokst raskt og er blant de viktigste framtidsnæringene for Norge. Derfor er det viktig at vi gjør ting på riktig måte. Vi skal sørge for at vi ivaretar bærekraftig høsting av ressursene samtidig som vi gir muligheter for næringen til å utvikle seg videre og skape flere arbeidsplasser i hele landet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Cecilie Myrseth (A) [18:00:05]: Som jeg også sa i mitt innlegg, har det vært mye diskusjon om føringstilskuddet denne høsten. Det er jo noe fiskeriministeren har ivret veldig for å kvitte seg med – i hvert fall vil han ikke betale for det tilskuddet, som er så viktig for de mange mottakene vi har langs kysten vår. Regjeringspartiene på Stortinget har innkassert en seier, som jeg kanskje tenker det var litt tidlig å innkassere, men man mener at man har berget det.

I merknaden fra flertallet står det at en ny ordning bør innføres, men at det bør skje over tid. Mitt spørsmål til fiskeriministeren er: Hvordan tolker fiskeriministeren dette? Er det sånn at dette er noe som – uansett ordningen som fiskeriministeren har lagt fram – skal innføres, bare over litt lengre tid, eller er nå føringstilskuddet berget?

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Harald T. Nesvik [18:01:00]: Jeg tolker det slik som det faktisk står. Det viser at man på Stortinget har et stort engasjement for nettopp denne næringen. I tillegg har de forstått hva regjeringen faktisk har ment i denne saken – i motsetning til representanten Myrseth – for det har aldri vært aktuelt å fjerne føringstilskuddet. Det har statsråden vært klokkeklar på. Men man ønsket en ny innretning for hvordan det skulle finansieres, nemlig via inndratte midler knyttet til fiskesalgslagene, og det er kun den posten i budsjettet man i Stortinget ønsket å ta ut og finansiere på en annen måte.

Føringstilskuddet skulle opprettholdes, bare med en annen innretning, og det skal det fortsatt. Derfor vil statsråden følge opp det regjeringspartiene i Stortinget har bedt meg om å gjøre, og sørge for at de resterende midlene utover det som bevilges fra Stortinget i dag, føres opp gjennom inndratte midler. Det vil statsråden gjøre, og forskriften er allerede ute på høring.

Cecilie Myrseth (A) [18:01:58]: Utfordringen er at ting går ikke opp om det ikke skal gå ut over noe annet. Det har fiskeriministeren gang på gang prøvd å avvise, men både næringen og andre er enig i det jeg også har sagt flere ganger. Blant annet har en partikollega av fiskeriministeren, Dagfinn Olsen fra Nordland, som kanskje er et ikke ukjent navn for ministeren, sagt:

«Fiskeriministeren foreslår ei ordning som avhenger av at folk i fiskerinæringa begår lovbrudd.»

Hva er det representanten Olsen fra Nordland ikke har forstått?

Statsråd Harald T. Nesvik [18:02:36]: Jeg antar at jeg skal svare på spørsmål og ikke hva folk måtte mene, for jeg har dessverre ikke en glasskule som gjør at jeg kan se inn i hodet til folk. Det håper jeg at representanten Myrseth også aksepterer. Men jeg kan i hvert fall si hva som har vært meningen med selve måten å innrette det på:

Føringstilskuddet har ingenting med kriminell virksomhet å gjøre når det gjelder inndratte midler og finansieringen av tilskuddet. Inndratte midler kan dreie seg om at et ringnotfartøy får for stor fangst, som gjør at det som går utover kvoten, blir inndratt. Man har ikke gjort noe ulovlig, men midlene inndras som følge av at man har oversteget kvoten.

Det er rart at representanten Myrseth synes det er helt greit å bruke de samme midlene til kontrolltiltak, kvalitetstiltak osv. Dette er penger som kommer inn uansett, og bakgrunnen for mitt opprinnelige forslag er knyttet til at disse midlene tas inn til det offentlige. Fiskesalgslagene har ansvar for førstehåndsomsetningen av fisk, og derfor følte jeg det var naturlig at det lå der. Det vil nå deler av dette gjøre, mens resten tas via budsjettbehandlingen her.

Cecilie Myrseth (A) [18:03:42]: Jeg har ingen tanke om at fiskeriministeren skal gå inn i hodet på folk. Selv om jeg er psykologutdannet, kan heller ikke jeg se direkte inn i hodet på folk.

I de tilbakemeldingene som har kommet, ikke minst fra salgslagene selv, sier man at man står overfor et valg ved bruk av midler om man ikke får tilstrekkelig med midler til føringstilskuddet. Arbeiderpartiet har bevilget de pengene som trengs, det har ikke fiskeriministeren ønsket. Regjeringspartiene har lagt opp til noen. Men dersom det er som næringen sier, hva skal de da velge? Skal de velge mindre kontroll, eller skal de velge å legge ned mottak? – Det kan man jo spørre fiskeriministeren om.

Statsråd Harald T. Nesvik [18:04:33]: Nå er jeg ikke psykologutdannet, men jeg er fiskeriutdannet – og det er jo veldig greit i denne saken.

Når det gjelder det som har med hva man skal prioritere, å gjøre, dreier forskriften, som vi nettopp har sendt ut på høring, seg nettopp om at man skal prioritere kontrolltiltak og føringstilskudd – det presiseres i så henseende. Og de oppsparte midlene knyttet til posten inndratte midler hos fiskesalslagene, forventer man bl.a. skal brukes til dette tiltaket.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [18:05:23]: Jeg hadde egentlig tenkt å spørre litt om det samme, men jeg synes egentlig vi har fått et svar. Det jeg allikevel vil gå inn på, er den kompensasjonen for CO₂-avgift som statsråden nevnte. Hvordan skal det gjøres, og hvordan har statsråden tenkt å differensiere?

Statsråd Harald T. Nesvik [18:05:48]: Den differensieres på den måten at man deler inn i tre grupper, for vi vet at det er ulike faktorer knyttet til de ulike fiskerierne. Vi vet at noen fiskerier medfører at en må bruke relativt stor motorkraft for bl.a. å dra trålen etter seg. Vi vet også at i forbindelse med kystfiske etter reker, bl.a., er det relativt høye kostnader ut fra mindre fangst. Derfor deler vi disse tingene inn i grupper ut fra den refusjonsbiten, altså 1,06 kr, som det henvises til, som er slik at man kompenserer for de ekstraavgiftene man har. I tillegg er det helt åpenbart at vi forventer at næringen selv gjør en del tiltak for å få ned CO₂-utslippet. Det gjøres innenfor en rekke områder allerede. Vi har sett det innenfor servicebåter og i oppdrettsnæringen, og det å skifte til ledlys på større fartøy får også ned CO₂-komponenten fordi en bruker mindre drivstoff til energi. Alle disse tingene hjelper. Dermed får vi en grønnere næring, forbrukerne kommer til å kreve det.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [18:07:03]: Statsråden har jo ein slags noregsrekord i å vere statsråd for fiskeri

og få næringa mot seg i saker – han fekk næringa mot seg så det ljoma etter i samband med kvotemeldinga – og på område etter område. Han fekk også næringa mot seg når det gjaldt budsjettet og kutta i sosiale ordningar, ikkje minst føringstilskotet. Det må vere interessant for statsråden å sjå at hans eigne partifellar på Stortinget går imot anbefalingane hans og ønskjer at denne ordninga skal bli vidareført. Dei ser noko som statsråden ikkje ser frå regjeringskontora, at dette faktisk vil gå ut over både kystfiskeri og industri, mindre fangst på land, osv. Korleis opplever statsråden å vere ein statsråd som heile tida er i krig med næringa og ikkje jobbar saman med ho?

Statsråd Harald T. Nesvik [18:08:06]: Det er ikke statsråden, og det er langt ifra den opplevelsen statsråden har. Jeg reiser land og strand rundt, ser på og lytter til næringen og gjør en rekke ting for næringen. Vi har en næring som setter historiske rekorder knyttet til eksport, vi har bedrifter som går så det suser, så jeg føler ikke det som representanten henviser til.

Når det gjelder føringstilskuddet, som nok en gang er tema her, gjentar jeg enda en gang: Det har ikke vært tema å fjerne føringstilskuddet. Det har vært tema å endre innretningen på hvordan man betaler for det – lån av offentlige midler. Vi mente det var riktig å overføre dette til salgslagene. Stortinget har sagt at deler av dette skal bevilges på samme måte. Jeg har, etter alle mine år her som stortingsrepresentant, stor respekt for Stortingets arbeid og gjør akkurat som Stortinget har bedt om.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [18:09:01]: Det er ingen som følger med på denne sendinga som verkeleg trur på statsråden. Her ønskjer ein faktisk å springe frå ei rekning og overlate rekninga til fiskesalslaga. Sånn er det, det veit vi. Det er ingen ting statsråden her kan vri og vende på for å få den sanninga til å endre seg. Det er nettopp difor statsråden sine eigne partifellar fann ut at dette går faktisk ikkje. Her har vi nokre overordna fiskeripolitiske mål som regjeringa med dette opplegget ikkje oppfyller, på same måte som med mottakinga av fiskerimeldinga frå statsråden. Ein skulle verkeleg ta tak i kvotepolitikken i dette landet og fekk heile næringa mot seg på dei aller vesentlegaste punkta. Og sånn har det gått. Da er spørsmålet til statsråden om han vil kome tilbake til Stortinget med forslag i neste runde der han vil trekkje ut tilskot som nettopp aukar verdiskapinga langs kysten og aukar mottaket av fisk.

Statsråd Harald T. Nesvik [18:10:05]: Jeg tror jeg nok en gang må replisere til representanten Knag Fylkesnes at inndratte midler ikke er fiskesalslagenes midler. Det er bl.a. Stortinget og regjeringen som gjennom forskrift regulerer hvordan man kan bruke inn-

dratte midler. Derfor har jeg nettopp sendt ut på høring forslag til endring i forskrift som tilsier at inndratte midler bl.a. skal brukes til særlig to prioriterte tiltak. Det er for det første kontrolltiltak knyttet til fiskerinæringen og til ressurser, og for det andre føringstilskudd for å sikre industrien – at man får på plass denne ordningen, slik at den blir finansiert opp. Det har ikke vært aktuelt å fjerne ordningen. Det ber jeg snart om respekt for, jeg vet ikke hvor mange ganger jeg har svart representanten Knag Fylkesnes på dette i diverse sammenhenger. Den opprettholdes og vil bli gjort på samme måte som Stortinget ber om etter votering i dag.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Åsunn Lyngedal (A) [18:11:24]: Arbeiderpartiet har i årets budsjett brukt mye av det økonomiske handlingsrommet til å satse på å skape flere arbeidsplasser i hele landet. Vi bruker 1 mrd. kr til grønn næringsomstilling – deler av det på dette budsjettet og deler av det på andre departementers budsjett.

Det gjør vi fordi Norge aldri har vært så oljeavhengig som vi er nå. Vi kjøper varer fra utlandet for 250 mrd. kr mer enn det vi selger varer for – hvis man ser bort fra inntektene fra olje og gass. Da regjeringen Solberg tok over i 2013, var det tallet 170 mrd. kr. Det betyr at det går i feil retning når det gjelder handelsbalansen vår. Vi har blitt enda mer avhengige av inntektene fra olje og gass, og det skjer samtidig med at oljepengebruken i kroner over statsbudsjettet er doblet i samme periode. Da blir et offensivt næringsbudsjett viktigere enn noen gang.

I dag sysselsetter norsk olje- og gassnæring 225 000. Det tallet kommer til å gå ned, selv om det ikke kommer noen store endringer i norsk energipolitikk, for norsk utvinning skal ned, selv med de planene som foreligger i dag. Selv om vi fortsatt skal utvikle olje- og gassnæringen, trengs det alternativer – for å skaffe både inntekter til landet og nye arbeidsplasser.

Reiselivet er lokalisert i hele landet og er en viktig distriktsnæring. Allerede i dag sysselsetter reiselivet 175 000 mennesker, og reiseliv har sterke utsikter for vekst i årene som kommer, både globalt og i Norge. På global basis er det regnet en 50 pst. økning i reiselivet fram mot 2030, altså bare de neste ti årene. Dette er en av de næringene som kan skaffe mange nye arbeidsplasser i framtiden.

Ut over det ordinære støtteapparatet som alle bedrifter har til forskning, utvikling og finansiering, har Innovasjon Norge gjennom Visit Norway hatt et særlig oppdrag for bl.a. å få flere til å komme og besøke Norge. De har stått for en markedsføring av Norge i utlandet. Dette arbeidet ønsker regjeringen dessverre å kutte med over 50 mill. kr i årets budsjett.

Norsk Reiseliv, NHO Reiseliv og Virke reiseliv har understreket at arbeidet med å profilere Norge heller burde vært styrket. Regjeringen støtter seg på to rapporter som viser at markedsføringen ikke har gitt gode nok resultater når de gjør kuttet sitt. Arbeiderpartiet ønsker å bruke disse pengene og mener at arbeidet heller burde vært forbedret og målrettet enn kuttet.

Mange av reiselivets organisasjoner er kritiske til rapportene som regjeringen bruker til å legitimere kuttet, og mener det er et tynt faglig grunnlag. Det viktigste for Arbeiderpartiet er at dette er en næring vi ønsker å satse på, det er en framtidsnæring.

For mange mindre kjente reiselivsdestinasjoner er satsingen på reiseliv gjennom Visit Norway avgjørende. Det muliggjør den støtten Visit Norway gir til alle destinasjonsselskapene rundt om i landet når de skal reise ut for å møte turoperatører og selge inn nettopp sin destinasjon.

Selv om vi har en fin økning i overnattingsdøgn i Norge, er det fortsatt bare 55 pst. belegg på norske hoteller, og det tilsier at vi har muligheten hvis vi klarer å få flere til å velge å besøke vårt vakre land. Samtidig må de spre seg ut over året, og de må besøke flere regioner. Derfor foreslår Arbeiderpartiet 30 mill. kr mer enn regjeringen til satsing på å fremme Norge som reiselivsland.

Det er grunn til å peke på at de to økningene i moms for reiselivet som er gjort under denne regjeringen, fra 8 via 10 til 12 pst., ikke har gitt noen økt konkurransekraft til næringen. Særlig er det beklagelig at endringene har kommet med to måneders varsel, noe som gjør regjeringen uforutsigbar og har gjort det vanskelig for næringen å tilpasse seg. Samme korte varsel var det da man innførte flyseteavgift.

Kuttet i profilering kommer dessverre ikke alene. Det er også borte penger fra kulturbudsjettet for å satse på reiseliv og kultur, og det er et kutt på Nasjonale turistveger på 25 mill. kr.

Men det viktigste er kanskje at de regionale utviklingsmidlene er så kraftig kuttet. Da Arctic Race of Norway ble skapt, var det viktig at det Arbeiderpartistyrte Næringsdepartementet bidro, men sannelig var det også viktig at de tre nordnorske fylkene valgte å gå inn for å skape den folkefesten og den markedsføringen som Arctic Race of Norway har blitt. Dessverre viser budsjettet at regjeringen nedprioriterer dette arbeidet videre.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Stein Erik Lauvås (A) [18:16:42]: At vi har arbeidsplasser og mulighet for næringsutvikling over hele landet, er en grunnstein i hele velferdssystemet. Da må jeg

nevne at i budsjettet som kommunal- og forvaltningskomiteen debatterte her i forrige uke, foreslo vi fra Arbeiderpartiet 200 mill. kr mer til regionale utviklingsmidler for å styrke nettopp muligheten for næringsvekst i hele landet. Regjeringen og næringsministeren har gjennom flere år prinsippfast kuttet i denne posten, og det ser vi fra Arbeiderpartiet på som en dårlig løsning for å skaffe flere arbeidsplasser rundt om i hele landet, arbeidsplasser som vi sårt kan trenge. Sysselsettingsgraden, som var nevnt her, gir grunn til bekymring. Norge trenger flere i arbeid, vi trenger flere arbeidsplasser, og vi trenger å eksportere mer.

Arbeiderpartiet har i tillegg til kompetansemilliard og industrisatsing generelt også sett viktigheten av at enkelt næringer som trenger det, må få sine rammevilkår forbedret. Om lag 16 500 årsverk spredt rundt i hele landet er nå under sterkt press. Vi risikerer at vi kan miste mange av disse arbeidsplassene dersom rammevilkårene for denne næringen ikke forbedres. Vi har lyttet til fare-signalerne fra denne næringen over tid, og nå melder næringen at alle røde lamper lyser. Det hadde vært å håpe at næringsministeren – og for så vidt også landbruksministeren – hadde sett og forstått disse signalene og reagert deretter, men regjeringen kommer i sitt budsjettfor-slag med smuler og kaldt vann til denne næringen.

Arbeiderpartiet har derimot lyttet, og vi vil bedre rammevilkårene for hestenæringen med 100 mill. kr allerede fra 2020, for det er nemlig den som genererer disse om lag 16 500 årsverkene rundt omkring i hele landet – mange av dem gode kompetansearbeidsplasser også ute i distriktene, ikke minst.

Så til en annen sak som er en utfordring for norske arbeidsplasser. Grensehandelen setter nye rekorder, og SSB anslår at den nå er oppe i svimlende 17,6 mrd. kr de siste tolv månedene. Virke og NHO ringer i alle klokker – de sier at dette er uholdbart, og ber regjeringen om å ta ansvar, komme med grep for å redusere handelslekka-sjen og sikre norske arbeidsplasser og norsk verdiska-ping. Da er spørsmålet: Hva sier næringsministeren til utfordringen fra NHO og Virke på temaet grensehan-del? Det burde være et område statsråden kunne enga-sjere seg i. Vi regner vel ca. 1 000 arbeidsplasser per mil-liard, så det er arbeidsplasser å hente dersom man øn-sker det. Vi husker jo at minst ett av regjeringspartiene vi har i dag, var ganske høyt på banen og lovte at dette skulle de rydde opp i bare de kom inn i regjeringskon-to-rene. Nå setter altså grensehandelen nye rekorder. Nor-ge mister verdifulle arbeidsplasser i handelsnæringen. Det ansvaret ligger på regjeringens bord, og jeg lurer på hva slags svar regjeringen da har til Virke og til NHO.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [18:20:05]: Fiskerinæ-ringens skaper store verdier. Fisken eies av det norske

folk i fellesskap. For at eierskapet skal realiseres i prak-sis, må nye generasjoner slippe til i næringen. Det er ikke tilfellet dersom rekruttene stoppes av rådyre kvo-ter og konsesjoner, slik som nå.

Ressursene må forvaltes av departement og direkto-rat i henhold til norsk lov. Det er tvilsomt om fiskerifor-valtningen gjør det, noe som vil bli belyst av Riksrevisjo-nen i en rapport som ventelig vil bli sluppet 15. mai 2020. Senterpartiets synspunkt er klart: Dersom fiskeri-forvaltningen følger loven, vil fiskeriene sikre verdiska-ping og arbeidsplasser i lokalsamfunn langs hele kysten.

Regjeringens budsjettforslag vil føre til sentralise-ring av fiskeriene. Vi vil derfor i vårt forslag til budsjett reversere regjeringens kutt og innføre tiltak for å styrke fiskeriene og fiskeindustrien. Senterpartiet mener regje-ringens forslag til statsbudsjett vil ramme dem som har sitt virke på sjøen, ved at de stadig fremmer forslag om å kutte velferdstilbud, noe som nok kanskje mest rammer den minste flåten, som lander mest fisk som går til best betalende anvendelse, og som ofte mangler gode nok fa-siliteter om bord. Dagens regjering svekker også virk-ningen av fiskerifradraget og kutter i næringstiltak som har betydning for fiskernes arbeidshverdag. Senterparti-et vil beholde tilskudd til fiskernes velferdsstasjoner og øke fiskerifradraget.

Hvert år tas det opp betydelige mengder fisk via det såkalte turistfisket. Senterpartiet vil legge til rette for et turistfiske, men vel å merke et som legger igjen verdier lokalt, og som opptrer innenfor gjeldende og nytt regel-verk, som innskjerper vilkårene for næringen. Derfor må næringsfiske skjult som turistfiske stoppes. Dette fis-ket ødelegger for norske interesser og lokale arbeids-plasser. Senterpartiet foreslår å skjerpe kontrollen med dette fisket ved at det settes av midler til spesielle turist-fiskekontrollører som utstasjoneres i de fiskeværene som har størst fiskeripress.

Åsunn Lyngedal (A) [18:23:11]: Det er flere av sat-singene til Arbeiderpartiet i dette næringsbudsjettet som fortjener omtale. Andøya er et samfunn som stor-samfunnet har en særlig plikt til å stille opp for, og det er jo enkelt når det også er et samfunn som har fantas-tiske muligheter. Gjennom Andøya Spaceport kan vi ha mulighet til å bidra til småsatellittopp-skytning, og sta-ten må, som største eier, gå inn med egenkapital i det prosjektet de har der. Arbeiderpartiet har satt av 60 mill. kr i egenkapital til Andøya Space Center for å bygge opp under denne satsingen.

Vi bevilger også penger til fiskerihavna på Andenes, der mange næringsdrivende har lyst til å etablere seg, på det arealet som blir en konsekvens av denne fiskeri-havnutbyggingen. Dessverre har regjeringen stanset all satsing på fiskerihavn fra den dagen de bestemte seg for

å overføre det til regionene. Og fra Møre til Finnmarkskysten har man nå sagt at man ikke ønsker å overta dette ansvaret så lenge det ikke følger finansiering med.

I tillegg har vi bevilget midler til en satsing på helse-næring, for det er et faktum at Norge bruker det meste av våre forskningsmidler på å forske på helse, men vi klarer i veldig liten grad å omgjøre det til bedrifter på samme måte som en del land rundt oss klarer det. Vi har ønsket å satse på katapultordningen, så vi kan bidra til å kommersialisere forskningsresultater. Det mener vi kan skape muligheter framover.

Det er interessant å høre høyrepartienes store tro på formuesskatt. For det er jo et spørsmål om tro og mindre om fakta når man sier at kutt i formuesskatten skaper arbeidsplasser. Finansdepartementet har blitt spurt om det flere ganger: Kan det dokumenteres dynamiske effekter av at man driver med formuesskattekutt? Nei, det kan ikke det. Men man vet at de som har penger – de som har de store formuene – blir rikere. Det er heller ikke sånn at alle som har formue og betaler formuesskatt, driver en egen bedrift. Det kan ikke være sånn at det eneste vi skal beskatte i dette samfunnet, er arbeid. Da vil det bli vanskelig å få finansiert vår felles velferd framover.

Jeg har også lyst til å nevne at for Arbeiderpartiet er det særs viktig at Brønnøysundregistrene har tilstrekkelige bevilgninger, så de kan ha en effektiv saksbehandling, for det sparer næringslivet for utgifter. Derfor har vi økt bevilgningene til Brønnøysundregistrene for neste år, for de driver med å utvikle et nytt saksbehandlingssystem og må drifte to parallelt i en del år framover. I tillegg er det ganske store økte utgifter til informasjonssikkerhet for Brønnøysundregistrene.

Karin Andersen (SV) [18:26:18]: Framover er vi nødt til å kutte farlige utslipp, skape nye arbeidsplasser og tjene penger. Da kan vi ikke fortsette som før. Vi må se alt vi gjør, i sammenheng. SV har en stor satsing på kommuneøkonomi, og det er viktig, for det er en utrolig viktig infrastruktur for alt næringsliv i Norge.

I tillegg til det øker vi med 200 mill. kr de distriktsrettede virkemidlene, der regjeringen har kuttet over 1 mrd. kr. Det er penger – som regjeringen sjøl skriver i budsjettet – som gir flere arbeidsplasser og bedre inntjening. Da går man rett løs på det og kutter der. Det er SV veldig uenig i. Det er godt anvendte penger, og det blir arbeidsplasser av dem i distriktene.

SV mener at det vi gjør f.eks. i byggenæringen, er nødt til å virke i samme retning og skape arbeidsplasser, f.eks. hvordan vi får tilskudd og lån til rehabilitering, tilgjengelighet, boligtilpasning og energioppgradering til å virke sammen og skape en god byggenæring som møter framtidens kvalitetskrav og i tillegg kutter i klimagass-

utslipp og sparer energi. Det er veldig smart hvis man gjør det slik.

Vi ønsker også at vi skal ha en rentekompensasjonsordning for nødvendig infrastruktur i kommunene som følge av ekstremvær. Vann er en så viktig ressurs for enkeltmennesket og for alt næringsliv. Det er også en næring i Norge. Norsk vann er ganske stort. Her kan vi kombinere offentlig innsats med helt nødvendig infrastruktur og ta vare på en av de viktigste ressursene vi har, nemlig rent vann. Det er god næringspolitikk i det. Det er et eksempel på godt samarbeid mellom privat og offentlig sektor. Norsk kompetanse er langt framme, men regjeringen er fraværende.

I tillegg til det ser vi at fylkene på Vestlandet har gått foran i å skaffe båt og ferje som gir null utslipp. Men hva gjør regjeringen som svar og takk for at de har gjort det? Nei, de får ikke kompensert de ekstraavgiftene de har i de første anbudene der det er veldig dyrt. Mange må da telle på knappene, for nå har jo fylkeskommunene fått kuttet sine budsjetter og må stramme inn på område etter område. Der er næringen frampå, og der er fylkeskommunene frampå. Derfor sier SV: La oss nå ta de pukkelkostnadene som fylkeskommunene har, og legge inn som et prinsipp at anbud i kollektivtrafikken heretter skal gjelde nullutslipp. Det vil utvikle norsk næringsliv, og det vil gjøre offentlig sektor bærekraftig framover, for da har vi både skapt arbeidsplasser og kuttet i til klimagassutslipp. Og jammen er det noen som har tjent penger også.

Tom-Christer Nilsen (H) [18:29:28]: Inndelingen i komiteene og Stortingets arbeidsdeling er ofte treffende, men av og til ikke spesielt treffende, og for oss som bor på Vestlandet, er det vanskelig å tenke næring uten å tenke på petroleumssektoren og kraftbransjen. For dette huset kan det av og til virke som om petroleumspolitikk bare er handlefrihet og klima, og kraftpolitikk bare er energipolitikk og klimapolitikk.

Der jeg kommer fra, er dette selve levebrødet og navene i et stort økosystem av entreprenører, verft, engineering, industri, raffineri – jeg kan fortsette i det uendelige, helt ned til det minste verftet og den minste mekaniske bedriften rundt omkring på Vestlandet. Som sagt: Det er arbeidsplasser, det er det vi lever av. Derfor vil jeg benytte denne anledningen til å peke litt på de næringene også, og hvor viktige de er som nav i, som sagt, et økosystem av industri.

Både kraftkrevende industri og annen industri bygger på etterspørselen og ressursene som disse skaffer til veie. Derfor er det litt foruroligende i dette budsjettet at der man før har hatt en enighet, i hvert fall tilsynelatende, om at når skattene er blitt satt ned for vanlig selskapsskatt, har man justert kun renteskattesatsene til-

svarende, slik at disse næringene ikke har fått nytte godt av den nedsatte skattesatsen. Det er for så vidt helt greit med hensyn til en grunnrentevurdering, men samtidig ser vi i de budsjettforslagene som nå er lagt fram, der en øker skatten på alminnelig inntekt, at en ikke har tatt hensyn til at man skal håndtere det på samme måte, med forslag om skatteøkning. Det betyr at det kan se ut som om flere av opposisjonspartiene har levert forslag der man skal legge på en toppskatt i tillegg til særskatten. SV sier det for så vidt rett ut. Det gir for min del av landet en liten utfordring. Det betyr at de investeringene og den etterspørselen som kommer fra denne bransjen, disse to store bransjene i min region, vil bli mindre, og det vil ramme min del, vår del, av landet sterkere enn andre. Det betyr mindre etterspørsel og mindre utbygging av fornybar kraft, og det betyr mindre etterspørselsvirkning fra oljeindustrien. Når en her sier at vi er blitt mer avhengig av oljen, ser det litt annerledes ut for min del av landet, der vi vet at antall sysselsatte har gått ned, der inntekten som del av BNP har gått ned, der inntekten som andel av statsbudsjettet har gått ned, og der vi har mistet en god del jobber i den prosessen. Før snakket vi om 300 000 jobber, nå snakker vi om 220 000 jobber.

Det skjer ting her, og det er ikke riktig at vi har blitt mer avhengig av oljen, tvert imot: Vi har blitt mindre avhengig av olje- og gassindustrien i løpet av de siste årene.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [18:32:37]: Fiskeriministeren fortalte meg i en pause at han ville komme med gode ordninger som vil gjøre at vi får kontroll med det ukontrollerte turistfisket, som nå har vart en stund. Forslaget vil bli lest med interesse.

Senterpartiet vil at staten skal bidra mer til at unge rekrutter kan investere i den minste kystflåten, f.eks. med lån, stønadslån og tilskudd, gjerne i regi av Innovasjon Norge. Vi foreslår derfor å øke tilskuddet til å skifte ut og modernisere sjarkflåten, fartøy under 15 meter. Dette vil kunne gi en enda mer klimavennlig og moderne kystflåte. Senterpartiet vil flytte landinger og produksjon av fisk hjem til Norge – ett tiltak er å utvikle et program for økt automatisering i fiskeindustrien. Også dette kan administreres av Innovasjon Norge.

Vi vil videre styrke føringstilskuddet. Føringstilskuddet muliggjør å ha mottaksstasjoner for fisk langs hele kysten. Tilskuddet er utrolig viktig for å opprettholde fiskeriaktivitet for den minste fiskeflåten, som desidert har den beste kvalitetsfisken. Regjeringen har flere ganger forsøkt å kutte ordningen, men dette er blitt stoppet i Stortinget. Dette skaper usikkerhet i berørte kystsamfunn.

Til slutt vil Senterpartiet også foreslå en betydelig satsing på fiskerihavner og farleder. Mange samfunn sli-

ter virkelig nå på grunn av regjeringens manglende handling på området. Ta f.eks. Mehamn, hvor hurtigruta ikke kan snu fordi det mangler mudring i havnen. Fiskebåter kan i mange havner ikke komme til kai fordi havnen er grodd igjen. Dette skaper lite bolyst.

Helt til slutt: Senterpartiet vil videreføre redusert sats av CO₂-avgift for fiskeriene. Vi kan ikke følge regjeringens forslag om heller å gi næringen en kompensasjon. Vi frykter dette vil gi uønskede effekter på både kort og lang sikt.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [18:35:20]: Forrige uke var en viktig milepæl for Norge. For første gang eksporterer vi sjømat for over 100 mrd. kr. Næringen har vært i kraftig vekst de siste årene, og eksporten er nesten doblet siden 2012 med Fremskrittspartiet i regjering. Sjømat utgjør nærmere 10 pst. av all norsk vareeksport, inkludert olje og gass. Det er bra for Distrikts-Norge, for denne næringen skaper arbeidsplasser i hele landet. Det norske sjømateventyret er et resultat av bl.a. god forvaltning av ressursene i våre havområder. Et godt kunnskapsgrunnlag er en forutsetning for en god ressursforvaltning.

En annen næring som er viktig, som utgjør 6 pst. av eksporten fra Norge, er gruver og mineraler. Gruvedrift har potensial til å bli en betydelig næring i Nord-Norge. Det ligger store mineralressurser under bakken som kan bli omskapt til arbeidsplasser og inntekter for områder som sårt trenger det. Å satse på mineralnæringen er god distriktpolitikk. Det er også en viktig del av det grønne skiftet som vi trenger i norsk økonomi for å gå i en mer miljøvennlig retning.

Nussir-gruven i Kvalsund, som utvinner kobber, har potensial til å bli en viktig arbeidsgiver i Finnmark. Tidligere i år ga regjeringen Nussir driftskonsesjon. Mange har forsøkt å stanse dette prosjektet, men regjeringen har nå behandlet klagen som har kommet inn, og ikke funnet grunnlag for å endre vedtaket. Fornuften har endelig seiret.

Nussir vil skape mange viktige arbeidsplasser og kommer til å gi positive ringvirkninger både for lokalsamfunnet og for hele regionen i Vest-Finnmark. Dette er den største driftstillatelsen som er gitt i Norge på minst et par tiår, og noe Fremskrittspartiet har kjempet for i årevis.

Verden kommer til å trenge mer og mer kobber i framtiden. Da er det gledelig at vi har en næringsvennlig regjering, slik at kobberet kan utvinnes i Norge med forvarlige miljøkrav og sikker drift. Mineralutvinningen i Kvalsund vil skje på en miljømessig gunstig måte.

Regjeringen har fulgt opp løftet om å styrke mineralnæringen ved å øke støtten til både Direktoratet for mineralforvaltning og NGU de siste årene. I 2020 skal

Direktoratet for mineralforvaltning få ytterligere 3,5 mill. kr, som bl.a. skal gå til å redusere saksbehandlingstiden for mineralnæringen. Det har vært et stort problem at det har gått årevis fra søknaden om konsesjon har blitt levert, til tillatelse har blitt gitt. Dette har blitt bedre. Saksbehandlingstiden har blitt betydelig redusert fra 2016 til 2018, og konsesjonskøen er redusert til to–tre år i 2018. Regjeringen skal prioritere å redusere saksbehandlingstiden enda mer, og det er bra.

Avslutningsvis: Et annet problem med søknadsprosessen er at den kan være svært omfattende for søkeren. Det er mange departementer og instanser som er involvert, og som trenger å gi tillatelse. Derfor mener jeg det er på høy tid å strømlinjeforme søknadsprosessen, slik at det blir enklere for dem som ønsker å drive gruvevirksomhet, å komme i gang.

Siv Mossleth (Sp) [18:38:37]: Det går så det suser i Nordland, sier regjeringsmedlemmer og representanter for regjeringspartiene, og later som om næringslivet går godt på grunn av høyreregjeringa. Men slik er det ikke. Veksten i Nordland startet lenge før høyreregjeringa kom til makta. Nordland har hatt en god tiårig vekstperiode, og i 2012 ble det satt ny befolkningsrekord i nord. Men veksten viser nå tegn på å flate ut, varsler Indeks Nordland.

Vi har fått noen helt andre rekorder i det siste. Vi har satt nye rekorder i befolkningsnedgang. For første gang på tolv år går befolkningen ned i alle de nordnorske fylkene samtidig. Nordland topper lista over folkeflukt. I tredje kvartal mistet Nordland over 700 innbyggere, altså minus 8 per dag. Så stor befolkningsnedgang har det ikke vært registrert de siste 20 årene. Det ser ut som om regjeringas demontering og sentralisering begynner å virke skikkelig godt.

I 2015 fikk NHO laget en COWI-rapport som viste tre ulike retninger for Nord-Norge. De kaltes SNU, LEDE og FØLGE. SNU var et alternativ med mer distriktspolitikk, altså en skikkelig motstrømspolitikk. Det ville økt verdiskapingen i nord med 20 mrd. kr i 2040. FØLGE var bare å fortsette den politikken som var i 2016, men LEDE var å sette fart på sentraliseringen, dvs. akkurat den demonteringen som regjeringa gjør i dag. Det vil føre til 11 mrd. kr mindre i verdiskaping i nord i 2040.

I et næringsperspektiv vil mer distriktspolitikk være kjempeviktig. Det er ikke nødhjelp, det er investeringer til inntekts ervervelse. Det er tre grep regjeringspartiene kunne startet med å ta. Det første var å ikke svekke rammeoverføringene så veldig til distriktene og i nord. Eksempelvis Nordland har fått 5 mill. kr mindre i forhold til i 2015. De to andre tiltakene tror jeg jeg må ta etterpå.

Øystein Langholm Hansen (A) [18:41:48]: Før helgen kunne vi lese i Stavanger Aftenblad at statsråd Bol-

lestad hadde fått en invitasjon som hun ikke hadde svart på. Jeg har stor forståelse for at en statsråd har travle dager, men hun burde brukt tid på å svare på invitasjonen fra styret i Rogaland Pelsdyrfôrslag til en samtale om den vanskelige situasjonen deres.

Det kan virke som at forprodusentene er glemt i striden rundt nedleggelse av pelsdyrbøndenes produksjon. Den aktuelle bedriften, den største av tre bedrifter i Norge som produserer fôr til pelsdyr, hadde 25 ansatte. Dette ble til 15 ansatte for et par uker siden, da seks av dem sluttet seg til de andre fire som hadde sluttet for en tid siden.

Pelsdyrfabrikkene sier at de kan omstille seg, men ikke uten støtte til omstillingen. De viderefører biressurser, viktige og verdifulle biressurser fra andre produsenter av mat bl.a., og de kan brukes til andre formål.

Jeg forstår at det kan oppfattes som arrogant å ikke svare på en invitasjon til å ha en dialog med en bedrift som er i ferd med å gå dukken på grunn av dårlige vedtak i regjeringen – eller fraværende vedtak. Dette ville industripartiet Arbeiderpartiet håndtert på en helt annen måte.

En annen ting som opprører oss, er måten regjeringen behandler store og/eller viktige bedrifter på. Industribedriften Figgjo AS, Norges eneste porselensfabrikk, fikk nærmest over natten et påslag på CO₂-avgiften som koster bedriften rundt 900 000 kr ekstra i utgifter. Bedriften melder at hele produksjonen faktisk står i fare. De driver på relativt små marginer. Dette er, i tillegg til utgiftene, sterkt konkurransevridende – når denne typen bedrifter er fritatt for den samme avgiften i EU – fordi de foreløpig må bruke gass til herdeprosessen.

Så dette er skuffende. Jeg hadde håpet at industri var høyere prioritert enn det den blir fra regjeringen.

André N. Skjelstad (V) [18:44:56]: Reiselivet er en viktig bidragsyter til å styrke både bosetting og lokal verdiskaping, og det er ikke minst en næring som skaper arbeidsplasser over hele landet, gir en betydelig skatteeffekt for kommunene og har stor betydning for et inkluderende og mangfoldig arbeidsliv. Reiselivet er i vekst internasjonalt, og Norge har gode forutsetninger for å lykkes på et bærekraftig internasjonalt reiselivsmarked.

Skal vi lykkes med reiselivsnæringen og det offentlige samarbeidet, må man utvikle reiseliv og opplevelsesprodukter som er tilpasset ulike målgrupper, både når det gjelder årstider og sesonger. Riktig internasjonal profilering er viktig for å hente ut potensialet i et globalt reiselivsmarked. Norske myndigheter og norsk reiseliv har et felles ansvar for å bevare norsk natur, kultur, klima, miljø og sosiale verdier, som legger til rette for en et økonomisk bærekraftig reiseliv. Tidligere i debatten har

vi også vært innom at det er mange muligheter gjennom digitalisering og ikke minst gjennom at vi har en fordelaktig kronekurs.

Det er også gledelig at det i årets budsjett er tydelige spor av klima. Landbruket må definitivt være en del av det grønne skiftet. Derfor var det ekstra gledelig at vi også fikk på plass det praktiske navet som ligger på Mære landbruksskole, som er en viktig del av det grønne skiftet. Som noen tidligere har vært innom, er kanaliseringspolitikken like viktig nå som den var før. Den må vi også hegne om videre. Venstre har også stor tro på norsk landbruk, og derfor kan vi heller ikke fjerne kritiske røster. Det handler om en demokratisk tilnærming.

Noen har i løpet av debatten vært innom skogen, og en god skjøtsel av skogen er selvfølgelig viktig, både i forbindelse med langsiktige strategier innenfor drivstoff og ikke minst innenfor fangst og lagring av karbon. Jeg tror også at vi ikke må glemme den tradisjonelle treforedlingen, hvor bruk av trevirke kan gi store anvendelsesmuligheter.

Så kan det være fristende å si noe om det vi i forrige periode jobbet med å få på plass, det vi da kalte tapskompensasjon til forskjellige fylker, som handler om å klare overgangen ved befolkningsnedgang som spesielt gjelder dem som er under 16 år og på videregående skole, og som gjorde at en del fylker kom litt dårligere ut. Men jeg må få lov til å replisere til en av de foregående talerne, fru Mossleth, som sa at det er på grunn av at det er 5 mill. kr mindre til Nordland fylkeskommune, at ting er blitt som de er blitt: Det synes jeg er merkelig når vi vet at næringslivet går godt i Nordland. Men det er ikke til å komme fra at hennes parti har sittet og styrt Nordland fylkeskommune i en årrekke, og det kan være grunnlag for å stille noen kritiske spørsmål til seg selv: Er det kanskje noe man har gjort, som ikke har vært helt på sin plass for nettopp å møte den utviklingen?

Steinar Reiten (KrF) [18:48:13]: Representanten Cecilie Myrseth brukte innlegget sitt på fiskeripolitikk. La det være sagt med en gang: Arbeiderpartiet har opp gjennom årene hatt mange profilerte fiskeriministre. Det har vært ført mye god og ansvarlig fiskeripolitikk fra det partiet. Men når hun i dag står på talerstolen og framstiller det som om Arbeiderpartiet også i framtiden er en garantist for forutsigbarhet i fiskerinæringen, begynner det virkelig å skurre.

Det er mye synsing i politikken. Det er ordkløveri og harde tak. Men noen harde fakta fins det også i vår disiplin. Et av de harde fakta er at norsk fiskeri og norsk sjømatnæring er helt avhengig av EØS-avtalen for å få avsetning for sine produkter og for å ha inntjening også i framtiden. Det er også slik at i EØS-avtalen fins det ingen

reforhandlingsklausul. Enten har vi EØS-avtalen, eller så har vi ingenting.

Kristelig Folkeparti har gjentatte ganger prøvd å utfordre både Arbeiderpartiet og de øvrige opposisjonspartiene på at vi går mot et valg i 2021 med en uavklart situasjon rundt EØS. Hvis representanten Myrseth ser i glasskula – hun trenger egentlig ikke å se så langt en gang, hun kan se på de siste meningsmålingene – ser hun at før valgkampen starter i 2021, er Arbeiderpartiet i en situasjon med et dramatisk endret maktforhold i forhold til for åtte år siden. De partiene som ønsker en reforhandling av EØS-avtalen, er nå i flertall i forhold til Arbeiderpartiet ved slutten av 2019. Nå må Arbeiderpartiet gi næringslivet i Nord-Norge et svar. Vi var begge på Husøydagan på Senja tidligere i høst, på frokostmøtet arrangert av NHO, der representanter fra Brødrene Karlsen sa at det vil være en katastrofe for dem hvis EØS-avtalen ryker.

Har Arbeiderpartiet tenkt å gå inn i forhandlinger med de partiene de ønsker å samarbeide med i en regjering, om at EØS-avtalen skal reforhandles? For næringslivet – ikke bare i Nord-Norge, men for alt eksportrettet næringsliv i Norge – er det litt av et signal å sende. Det betyr at selvråderetten over fiskeressursene våre blir satt i spill. Det betyr at importvernet for landbruket blir satt i spill. Det betyr at markedsadgangen for 70 pst. av norsk laks blir satt i spill. Nå må vi få et svar fra Arbeiderpartiet.

Arne Nævra (SV) [18:51:16]: Jeg har lyst til å si lite grann om en merknad som kanskje virker helt ubetydelig i innstillingen fra komiteen, men så er den ganske betydningsfull likevel. Jeg har tatt det opp i en debatt i media for ikke så lenge siden også. Jeg velger å tro at det kanskje er et arbeidsuhell fra komiteens side. Den er ganske bemerkelsesverdig, og jeg tar et lite sitat:

«Flertallet mener det er viktig at formålet for bevilgningene over denne posten etterleves» – vi snakker om posten Støtte til organisasjoner – «og at en ikke gir støtte over denne posten til organisasjoner som ikke støtter opp om dyrehold, norsk landbrukspolitikk eller de landbrukspolitiske målsettingene.»

Så går Senterpartiet i sin merknad enda videre. De navngir faktisk også en organisasjon som skal ha null i støtte fordi den har en annen vinkling på norsk landbrukspolitikk, en kritisk vinkling, en vinkling i retning av mer planteproduksjon kanskje. Men de fleste av disse organisasjonene, ja faktisk alle som jeg har sett på lista, ønsker distriktene vel og ønsker levende bygder.

Disse merknadene tror jeg har vært et arbeidsuhell fra de fleste partier, men jeg skulle likt å høre de forskjellige partienes syn på merknaden. Var det noe som gikk under radaren, eller står de for den merknaden? I så fall

er vi inne på ganske ville veier for styring av meningene til organisasjonene. Tenk om vi hadde en slik situasjon i kulturkomiteen. Hva er det vi skal styre av meninger der? Her er vi ute på ville veier, og når det gjelder Senterpartiet i denne saken, skiller vi lag i jordbrukspolitikken og i innstillingen. De går altså enda lenger. Det er litt skremmende.

Som jeg ser det, kan også denne merknaden – i hvert fall fra Senterpartiet – bli en boomerang seinere. Faktisk er det sånn at i denne sal gjelder det veldig mange. Og jeg tror kanskje at ved neste korsvei, om et par år, kan landbrukspolitikken være snudd en del. Hvem skal vi da høre på? Hva er den sittende regjerings politikk? Er det stortingsflertallets politikk? Vel, hvis det er stortingsflertallets politikk – og da henvender jeg meg litt til en av representantene i salen som jeg kan kikke på akkurat nå, uten å nevne navn – er det da sånn at f.eks. Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk får 1,6 mill. kr i støtte? De har altså en politikk som ikke helt følger stortingsflertallets syn. De vil ha ut ulven. Det er en underlig prinsipiell merknad, som jeg synes alle skal ta inn over seg. Er dette et arbeidsuhell, eller er det virkelig sånn at flertallet i salen mener det som står der?

Presidenten: Representanten Bengt Rune Strifeldt har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [18:54:24]: Det har vært flere positive momenter i dagens debatt. Et av dem som jeg vil trekke fram, er at det er veldig bra at representanten Myrseth fra Arbeiderpartiet i sitt innlegg har oppdaget og ga uttrykk for at det er stor aktivitet og går godt på kysten. Det er faktisk nye toner fra Arbeiderpartiet. Det har vært en helt annen tone når en har reist rundt i Troms og Finnmark.

Så må jeg kommentere et par punkt som fiskeriministeren også har prøvd å redegjøre godt for. Det er helt feil at regjeringen har foreslått å fjerne føringstilskuddet. Føringstilskuddet skal ikke fjernes, men finansieres på en annen måte.

Til representanten Åsunn Lyngedal, som hevder at regjeringen har stanset all satsing på fiskerihavner: Reis til Gamvik, reis til Kamøyvær, reis til Finnmark fylkeskommune og spør hvor mye prosjekteringsmidler de har til fiskerihavner. De har aldri opplevd maken.

Til representanten Adelsten Iversen: Det var ikke store utfordringer med Mehamn før moloen ble bygd i 2018. Da dukket det opp, og da ble det et farledsprosjekt fordi det ble utfordringer for Hurtigruten.

Statsråd Harald T. Nesvik [18:55:49]: Først av alt, bare slik at vi får oppklart det, slik at det ikke er noen misforståelser etter replikkordskiftet mellom underteg-

nede og representanten Knag Fylkesnes når det gjelder inndratte midler, vil jeg bare referere til § 54 i havresursloven, som lyder som følger, første og andre avsnitt:

«Fangst eller verdien av fangst som er hausta eller levert i strid med føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova her, eller deltakerloven, tilfell vedkomande salslag, eller staten dersom fangsten ikkje fell inn under omsetningsretten til salslaget. Dette gjeld utan omsyn til om tilhøvet medfører straffansvar.

Departementet kan i forskrift fastsetje reglar om handsaming av slike saker, korleis verdien av fangsten skal fastsetjast, om det kan gjevast vederlag for kostnader ved ilandføring, og om kva salslaga kan bruke slike midlar til.»

Det er korrekt gjengitt i lovteksten, så det er ikke noen misforståelser om hvem som eier eller ikke eier denne fangsten.

Jeg har et par ting jeg bare ønsker å kommentere etter et par av innleggene, slik at det er sagt.

Representanten Myrseth etterlyste i sitt innlegg hvorvidt man kommer med tiltak eller ikke når det gjelder fiskerikriminalitet osv. Ja, vi har gjort en rekke tiltak for å avklare og iverksette tiltak knyttet til ulovligheter innenfor næringen. Derfor har man fått a-krimsentre som skal jobbe på tvers av dette. Derfor har man sørget for at man i forbindelse med kongekrabbesaken i Finnmark også har jobbet på tvers av disse og brukt lang tid for å avdekke den kriminaliteten som er. Derfor hadde a-krimsentrene nettopp denne gjennomgangen i forbindelse med lofotfisket og avdekket handlinger der som er i strid med det vi ønsker å bli forbundet med. Derfor kommer det høring fra undertegnede knyttet til fisketurisme, nettopp for å sørge for at vi kommer med nye tiltak for å sikre at vi har kontroll med denne næringen her også, uten at det går på bekostning av den verdien som skapes i fisketurismebedriftene. Men vi må ha kontroll på våre system.

Det går veldig bra i Norge, men det går altså ikke bra med eksporten av sjømat uten at vi har på plass en god og aktiv handelspolitikk. Derfor har vi de siste årene fått på plass viktige handelsavtaler med Indonesia og Mercosur. Vi har også inngått flere brexit-avtaler med Storbritannia, og nettopp arbeidet med markedstilgang er veldig høyt prioritert fordi vi skal selge disse fantastiske produktene våre. Da vi opplevde algekrisen tidlig i mai, iverksatte vi tiltak, og det er faktisk veldig få som har kommet med noen som helst kritikk i forbindelse med det, nettopp fordi vi lyttet til næringen og sørget for å få på plass gode tiltak.

Da vi ble gjort oppmerksom på det med bl.a. reke-næringen og kaisalg i Sør-Norge, iverksatte vi tiltak nettopp for å sørge for at næringen fikk de rammevilkårene

de trengte. Så vi leverer så godt som vi overhodet klarer, og det hjelper.

Margunn Ebbesen (H) [18:59:14]: Det er mange gode og viktige satsinger gjennom dette budsjettet, satsinger som gir muligheter for å skape nye og viktige arbeidsplasser i hele Norge.

Jeg er fornøyd med at Høyre og regjeringen i budsjettforslaget tydeliggjør hvor viktig Brønnøysundregistrene er for å være en nasjonal registerfører og datakilde. Hovedmålet for Brønnøysundregistrene er at virksomheten skal føre til at samfunnet har tillit til at registrerte data er sikre og korrekte. Gjennom nye initiativ, samarbeid og gjenbruk av data spiller Brønnøysundregistrenes registerløsninger en betydningsfull rolle for innovasjon og for en effektiv digital samhandling mellom ulike aktører.

Regjeringen satser i Brønnøysund og på Brønnøysundregistrene og Altinn. Nå jobbes det med ny registerplattform, som regjeringen har gitt klarsignal for – et prosjekt på over 1 mrd. kr i ramme.

Videre er det gitt klarsignal til nytt bygg til Brønnøysundregistrene. Så er vi klar over utfordringene som ligger fram i tid når det gjelder økte kostnader til husleie samt økte forvaltningskostnader til dobbel drift av nye og gamle registerløsninger. Dette vil jeg ha et våkent øye for at regjeringen følger opp i dialog med Brønnøysundregistrene framover.

Videre er jeg glad for den prioriteringen som regjeringspartiene gjorde her på Stortinget ved å styrke hver av geoparkene med 1 mill. kr til hver av dem. Dette gjelder Geo Norvegica i Telemark, Magma i Rogaland og Trollfjell i Nordland og Trøndelag. Kombinasjon av vern, bærekraftig utvikling og lokalsamfunnenes involvering gjør geoparkene stadig mer populære.

Til slutt må jeg trekke fram EØS-avtalen, som jeg tør påstå er den aller viktigste avtalen for næringslivet i hele Norge, og spesielt for næringslivet i Distrikts-Norge. 75 pst. av norsk eksport går til EU-land. Av 99 mrd. kr Norge eksporterer sjømat for i 2018, gikk 66 mrd. kr til EU-markedet.

Å si opp EØS-avtalen og erstatte den med en handelsavtale fra 1973 vil få direkte konsekvenser for vår handel med EU-land. Automatisk godkjenning av norske produkter, som under EØS-avtalen er framstilt i samsvar med EUs eget regelverk, vil bortfalle. Det betyr at tekniske handelshindringer, som i moderne økonomier ofte spiller en langt viktigere rolle enn toll, gjenoppstår – herunder bortfall av veterinærregime, som sikrer at norsk eksport av norsk sjømat slipper veterinærkontroll på grensen til EU. Det bør ikke være tvil om at å tukle med EØS-avtalen og sette den i spill, vil være å sette flere tusen norske arbeidsplasser på spill – arbeids-

plasser som i stor grad finnes i distriktene. Høyre vil ikke sette norske arbeidsplasser og samfunnet i Distrikts-Norge i fare med å sette EØS-avtalen i spill.

Abid Q. Raja hadde her overtatt presidentplassen.

Dag Terje Andersen (A) [19:02:27]: Det har vært interessant å følge denne debatten. Vi har hørt om manglende oppfølging fra Landbruksdepartementet når det gjelder kompensasjon for dem som blir fratatt muligheten til å drive med pelsdyr, eller føringstilskuddets betydning for fiskeripolitikken, eller manglende satsing på reiselivsnæringen, som åpenbart er en mulighet for dette landet som vi bør utnytte bedre, eller bruken av skogressursene og andre temaer som har vært oppe. Det er kanskje de viktigste departementene vi har, som skal skaffe den verdiskapingen som velferdssamfunnet vårt hviler på.

Det som fikk meg til å ta ordet, var innlegget til representanten Kårstein Eidem Løvaas. Han var opptatt av formuesskatt. Det er tydeligvis noe som det skal snakkes om fra regjeringspartiene i dag. Han var opptatt av forholdet mellom Jernia og Biltema og mellom Lundetangen og Ringnes. Det er merkelig – nå skal vi vedta det sjuende budsjettet som er lagt fram av denne regjeringa, og regjeringspartienes representanter beskriver skattepolitikken som håpløs. Det er nå rart i seg selv. Men det som jeg synes er veldig alvorlig, er det forsøket på villeding eller den mangel på kunnskap som representanten gir uttrykk for, for sannheten er at verken Jernia eller Biltema betaler formuesskatt, verken Lundetangen eller Ringnes betaler formuesskatt. Ingen bedrifter betaler formuesskatt. Formuesskatt i Norge er en personskatt, og det er altså ikke en straffart, som noen taler om. Det står ikke omtalt i straffeloven, det står i skatteloven. Grunnen til at nordmenn betaler skatt, er at det skal bidra til velferd, og de skal ha sine barn på skolen, de skal ha sine foreldre på institusjon når de blir gamle, osv. Det er altså ikke intellektuelt redelig.

Det andre som representanten Eidem Løvaas var opptatt av – og representanten Reiten nå nylig – var å prøve å skremme folk med Arbeiderpartiets holdning til EØS-avtalen. Det kan jeg slå fast: Den står trygt. En regjering som vi skal lede, kommer til å stå for EØS-avtalen. Ja, det er faktisk sånn at når vi snakker om den norske modellen og alle de angrepene som den nåværende regjering har på den norske modellen, er det ett element i den norske modellen som kanskje andre har utfordret mer, og det gjelder nettopp muligheten for internasjonal handel i et av Europas mest eksportavhengige land. Nei, de kan ta det helt med ro. Arbeiderpartiet er helt stø når det gjelder EØS-avtalen, på linje med Fellesforbundets medlemmer, på linje med Fellesforbundets lands-

møte og på linje med velgerne til Senterpartiet. De kan stole på at vi kommer til å stå på EØS-avtalen. Alt annet er bare skremsler som det ikke er grunnlag for.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [19:05:31]: Det har vært mange innlegg i dag fra forskjellige partier om ønsket om å få opp næringsaktiviteten og investeringene. Derfor maner jeg til at vi neste år vedtar en langt mer offensiv pakke på industri og næringsliv. Vi har gjort et viktig bidrag fra Arbeiderpartiets side med å øke investeringene på en lang rekke områder, og setter i gang med en milliardsatsing. Men vi skal videre, og vi håper å få med oss flere partier.

På lørdag var det en interessant artikkel i Aftenposten som gikk på de store geografiske forskjellene i mange land. Det som skjer når en taper næringsvirksomhet, bosetting og verdiskaping i andre deler av landet, er at det også vil påvirke framtidsutsiktene for alle land samlet sett, enten det er i Europa eller i andre vestlige land.

Da ønsker jeg å dra et lite resonnement, for det er sånn at landet vårt har blitt mer oljeavhengig de siste årene. Det er et større underskudd i handelen med utlandet enn det noen gang har vært. I fjor var vi nede på negative minus 250 000 mill. kr, og det ser ut til at vi kommer til å sette rekord i år. Grunnen til at differansen mellom eksport og import er så viktig, er at det er det som er bidraget til å finansiere velferden i landet på lenge sikt.

Mange søreuropeiske land havnet i den knipa at man over tid måtte finansiere velferden gjennom låneopptak. I Norge unngår vi det på grunn av en post på statsbudsjettet som heter bidrag fra oljefondet. Men det er jo det som er kjernen i omstillingen, at vi skal unngå å havne i den klemma når oljeinntektene etter hvert blir mindre.

Derfor trenger vi langt kraftigere satsing, og da teller de med, som representanten Dag Terje Andersen var inne på, de konkrete satsingene, enten det er fiskerihavner eller føringstilskudd, om det er tiltak for å bygge bruer i tre for å få opp verdiskaping samtidig som vi bruker penger på samferdselsprosjekt. Alle større eller mindre saker har betydning, og da tenker jeg at om de tre ministrene som er i salen i dag, kan legge inn et lite ekstra gir, skal i hvert fall vi fra opposisjonen bidra til å få opp disse viktige budsjettene. De kan ikke være på det nivået de er på nå hvis vi skal ha velferd å leve av i morgendagen og i årene som kommer.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [19:08:24]: Det ble sagt fra talerstolen av representanten Øystein Langholm Hansen at jeg ikke hadde svart på en invitasjon. Jeg svarte faktisk på den invitasjonen, men jeg kunne ikke møte selv. Jeg sendte min statssekretær på det møtet i departementet sammen med både Pelsdyrførlaget

og Pelsdyrslaget. Begge de to hadde møte med min statssekretær.

Jeg var ordfører fra 2007 til 2013. Jeg hadde ganske mange møter i departementet. Jeg opplevde ikke da å få møte statsråden direkte, dessverre, ei heller fra Arbeiderpartiet, men jeg hadde stor forståelse for at det hendte til og med når jeg skulle komme som ordfører, at jeg ikke klarte det fordi statsråden hadde andre ting å gjøre. Det handler ikke om vilje til å få det til, men jeg sendte statssekretæren nettopp fordi jeg mente det møtet var så viktig.

Så har jeg lyst til å slå et slag for Sandtrøens innlegg om bruk av skog spesielt, og bruk av tre. Der støtter jeg ham helt. Det gjør at vi også har lagt inn i jordbruksavtalen nettopp mer bruk av tre, fordi vi tror det er viktig. Vi premierer på en måte dem som velger å bygge i tre innenfor landbruket. En ser store muligheter for å bruke det også i kommuner, tenker jeg, ved å være kloke i måten å planlegge på for kommunale bygg. Det samme tenker jeg for bruer og samferdsel – det er et stort potensial. Det er i tillegg gjenvinnbart, så sånn sett er det også bra for klimaet. I tillegg til at vi både planter og bruker skog, binder vi også karbon. Det er jeg med og støtter opp om. Det gjør også at vi har vært opptatt av tømmerkaier og tømmerveier, nettopp fordi vi ser at det er en næring vi har bruk for i landet vårt, og vi må bruke enda mer.

Siv Mossleth (Sp) [19:10:43]: Mer distriktspolitikk vil snu utviklingen og øke verdiskapingen i Nord-Norge med 20 mrd. kr i framtida ifølge NHOs rapport. Jeg hører at representanten Skjelstad ikke beklager at Nordland får nesten 500 mill. kr mindre. Men kutt i overføringene fører til kutt i tjenestetilbudet, kutt i ferjeruter, i båttruter, i bussruter, i tannlegetilbud, kutt i linjetilbudene i videregående skole. Og det stemmer at nedtrekk i tjenestetilbudene er veldig vanskelig for Senterpartiet, fordi vi er den klareste motmakta til regjeringas sentraliseringspolitikk. Vi vil faktisk ha mer distriktspolitikk. Senterpartiet vil ikke sentralisere offentlige arbeidsplasser og tjenester. Vi trenger dette samspillet mellom det offentlige og det øvrige næringslivet for å ta ut verdiskapingen i hele landet.

Det har vært snakk om sjømat og fiskeripolitikk i dag. Det er viktig å få varene fra kysten og ut til markedet. Det vil bl.a. si at vi trenger mer penger til fylkesveier. Regjeringas hundre millioner til viktige næringsveier er så lite at første gang jeg hørte dette beløpet, trodde jeg at det var starten på det beløpet som Nordland skulle få. Det hadde jo vært en liten start. Men det var det beløpet som hele Norge skulle dele på. Senterpartiet ønsker 1 mrd. kr som en start på fylkesveisatsingen. Det ligger inne i vårt budsjett.

Fra kyst til marked: Da er også fiskerihavnene viktige. Jeg hørte representanten Strifeldt nevne fiskerihavnene spesielt. Det er faktisk sånn at ingen av de nordligste fylkene, Trøndelag eller Møre og Romsdal ønsker å underskrive denne avtalen, fordi denne reformen er helt fantastisk underfinansiert. Faktisk er 75 pst. av fiskerihavnene som ligger inne i NTP, i Nord-Norge. De fire-fem nordligste fylkene får til sammen 120 mill. kr på deling for å overta fiskerihavnansvaret. Det er ingen verdens ting når man vet at Nordland har investeringer for over 1 mrd. kr. Troms og Finnmark har investeringer på 1 mrd. kr. Da blir det å skryte av prosjekteringsmidler særdeles svakt.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [19:14:04]: Jeg merker meg at representant etter representant fra regjeringspartiene i mangel på gode argumenter for egen politikk forsøker å skremme med Senterpartiets syn på EØS-avtalen. Da vi fikk EØS-avtalen for 25 år siden, var det 12 medlemsland i EU. Da skulle en kanskje, ut fra den argumentasjonen som blir lagt til grunn fra regjeringspartienes side, forvente at andelen norsk eksport som går til de landene, hadde økt. Men det stikk motsatte har jo skjedd. Andelen norsk eksport som går til de landene, er blitt redusert. Ja, norsk eksportdel i markedet har økt, men norsk eksport til en del andre områder i verden har økt enda mer, både fordi vi har viktige internasjonale kjøreregler gjennom Verdens handelsorganisasjon, og fordi Norge gjennom EFTA har inngått handelsavtaler med en rekke land i verden, noe som har bidratt til at vi har sørget for å utvikle et marked for norsk eksport.

Når en hører lovprisningene av EØS-avtalen, skulle en tro at land etter land i verden sto i kø for å inngå i EØS-avtalen. Men etter at Norge ble medlem av EØS-avtalen – hvor mange land i verden er det som er blitt medlem av EØS? Absolutt ikke et eneste land. Men det er mange land som inngår handelsavtaler med EU. Bare i løpet av de siste fem årene har 16 nye land inngått handelsavtaler med EU. Men det er ingen av de landene som har valgt EØS-avtalen. Det er land som har sørget for bedre vilkår for handelen med EU, men som samtidig har vært opptatt av at den modellen som EØS er, er en uklok modell.

Vi må både sørge for gode vilkår for handel og sørge for å være herre i eget hus. Vi må kunne sørge for å ha styring over vår egen distriktspolitikk, vår egen energipolitikk og vår egen industripolitikk – viktige rammevilkår for både folk og næringsliv i Norge. Derfor må vi gjøre det som bl.a. Fellesforbundet har tatt til orde for på sitt landsmøte, nemlig få en utredning av alternativer til EØS-avtalen – fordi vi ser hvordan EØS-avtalen i dag griper inn på viktige områder. Den berører norsk handle-

frihet og industri- og energipolitikken, men også det norske arbeidsmarkedet.

Ja, vi skal ha internasjonalt samarbeid, og vi skal ha internasjonal handel, vi skal styrke internasjonal handel, men vi må samtidig sørge for å være herre i eget hus. Derfor må vi sørge for en ny og bedre avtale med EU, som skal forhandles som et alternativ.

Geir Pollestad (Sp) [19:17:08]: Eg har lyst til å knyta nokre kommentarar til Arne Nævra sitt innlegg om denne organisasjonsstøtta. For det første: Når det gjeld NOAH, er det ikkje meir dramatisk det Senterpartiet har føreslått, enn det som var tilstanden då SV og Senterpartiet sat i regjering saman. Då fekk NOAH null kroner. Det er Framstegspartiet som har kjempa inn at NOAH – for dyrs rettigheter får statsstøtte. Ein skal vera forsiktig med å referera kven som har sagt kva i ei innstilling, men eg føler jo at representanten Nævra tillegg meg æra av å ha ført dette i pennen. Det kan eg godt seia at det skulle eg ha ønskt, men eg trur at komiteen har visst veldig godt kva ein har gjort.

Og det må jo gå ei grense: Skal det vera ein rett for «dyrenes frigjøringsfront» å få støtte over Landbruks- og matdepartementets budsjett? Er det f. eks. Helse- og omsorgsdepartementets plikt å finansiera vaksinemotstand? Nei, eg meiner ikkje det, eg meiner det er lov å stilla nokre vilkår. Og ein vert jo ikkje knebla og fråteken ytringsfridomen om ein ikkje får støtte over Landbruks- og matdepartementets budsjett. Det er ikkje brot på menneskerettane å la vera å gje støtte over Landbruks- og matdepartementets budsjett.

Men eg vil i tillegg oppmoda statsråden, når ein skal gå gjennom desse retningslinjene, om å vektleggja om organisasjonane er demokratisk styrte, og vektleggja særleg om dei har medlemmer, det meiner eg er viktig. Og eg ønskjer altså meir støtte til 4H og mindre til NOAH. Det kan ikkje vera særleg kontroversielt.

Så ein liten kommentar til pelsdyrstatninga: Representanten Skjelstad prøvde seg på ein frekkis med at Senterpartiet ikkje har lagt inn kompensasjon til pelsdyrnæringa i vårt alternative budsjett. Eg er nokså sikker på at viss me hadde gjort det, ville den same representanten hevda at me hadde godteke å leggja ned pelsdyrnæringa sidan me hadde lagt inn kompensasjon til ordninga. Men nå meiner eg at regjeringspartia må kjenna på det moralske ansvaret som dei har; me må få vita kva f.eks. skatten betyr oppe i dette. Det må vera sånn at Stortinget tek ansvar, tek det moralske ansvaret og sikrar det som eg trur dei aller, aller fleste meiner er heilt opplagt, at ingen skal verta økonomisk skadelidne fordi nokon ofra dei for å få Venstre inn i regjering.

Cecilie Myrseth (A) [19:20:14]: Jeg fikk en del kommentarer, og de må selvfølgelig svares på. Først til fiske-

riministeren, som er veldig fornøyd med sitt eget arbeid når det gjelder kontroll og at man tar det som skjer, på alvor. Jeg ville vært forsiktig med hele tiden å være så fornøyd med alt man gjør, og å la det være det første svaret når man får kritikk.

For veldig kort tid siden fikk vi lagt fram en NOU om fiskerikontroll. Det konkluderes med at kontroll med ulovlig fiske feiler i alle ledd. Det er lite og dårlig kontroll, og det fører med stor sannsynlighet til at aktører som driver med ulovlig omsetning av fisk, kan utkonkurrere lovlige fiskere og selskaper. Jeg ville ha brukt litt mer tid på å ta inn over meg de utfordringene som næringen står framfor, og som vi alle står framfor.

Dersom man ikke klarer å ta på alvor bekymringene som kommer, er jeg usikker på om man klarer å gjøre noe med problemene. Jeg tenker at det trengs mer enn kaffe på fiskeriministerens kontor for å løse disse utfordringene.

Representanten Ebbesen var opptatt av at vi ikke må snakke ned næringen og utviklingen i landsdelen som vi har til felles, Nord-Norge. Jeg vil minne representanten om at det ikke akkurat er hurrastemning i Nord-Norge for regjeringen – og heller ikke for partiet som representanten representerer – og det med god grunn. For eksempel de regionale utviklingsmidlene, som er kjempeviktige verktøy, er nesten ikke til stede lenger. Det er i stor grad de midlene som sørget for at kommunene hadde kommunale næringsfond. Jeg vil si at det kanskje kun er i denne salen at en representant fra Høyre kan klappe seg på brystet og være fornøyd med Nord-Norge-satsingen, for i Nord-Norge klappes det virkelig ikke.

Til representanten Reiten: Jeg er stolt over den historien Arbeiderpartiet har vært med på å føre, også når det gjelder fiskeripolitikken. Når det gjelder EØS-avtalen, kan man gjerne lage mange stråmenn rundt Arbeiderpartiets politikk, men det blir ikke mer sant av det. Vi står fast på EØS-avtalen. Dette er også interessant at representanten Reiten i går uttalte seg om føringstilskuddet. Det som står i Fiskeribladet, er:

«Det er neppe nok penger i fiskesalgslagenes «inndratte midler fra ulovlig fangst» til både å finansiere en framtidig fiskerikontroll og føringstilskudd. (...) Det går ikke an å bruke de samme pengene to ganger.»

Fiskeriminister Nesvik sier at vi skal ha føringstilskudd, men fakta er: Stol på Steinar Reiten. Man kan ikke bruke penger to ganger.

Presidenten: Representanten Steinar Reiten har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Steinar Reiten (KrF) [19:23:19]: Det er riktig at det er kommet to forslag til hvordan inndratte midler skal

brukes – til å finansiere føringstilskudd og til å finansiere styrket kontroll. Da må regjeringspartiene se på det i fellesskap, se hvorvidt de midlene strekker til, og eventuelt gjøre de prioriteringene som må til.

For øvrig er det veldig kjekt å høre at Arbeiderpartiet er så tydelige i sin støtte til EØS-avtalen og gir garanti for at den skal videreføres. Men realitetene ligger fortsatt fast: Legger vi dagens meningsmåling til grunn for hva som kan bli valgresultatet i 2021, er det et overveldende flertall på den siden av streken der Arbeiderpartiet hører til, for i det minste å reforhandle EØS-avtalen og aller helst erstatte den med noe annet. Det er realiteter som Arbeiderpartiet må forholde seg til, og vi er alle veldig spent på hvordan valgkampen i 2021 blir på det punktet.

Arne Nævra (SV) [19:24:35]: Aller først til representanten Pollestad: Jeg ga ikke Senterpartiet æren for den merknaden jeg henviste til. Det tror jeg var et slags uhell – at en del representanter ikke har trukket seg ut av den fellesmerknaden som var der. Jeg vet ikke hvem som har foreslått det, om det var fra regjeringshold eller en komitémerknad skrevet av ordfører. Det vet jeg ikke, for jeg sitter ikke i komiteen. Jeg tror fortsatt det var et uhell. Så godt tror jeg om folk.

Så har jeg lyst til å komme med et lite poeng fra min gamle erfaring som filmprodusent. Da synes jeg kanskje næringsministeren skulle lytte lite grann, for jeg ønsker at næringsministeren skulle ta en liten prat med kulturministeren, og det gjelder turisme. Jeg regner med at de fleste kjenner til insentivordningen for spillefilm – det at vi skal ha utenlandske spillefilmselskaper til Norge for å bruke norske fasiliteter, norske omgivelser, og som får stor støtte til det. Alle husker vel saken rundt Snømannen, tror jeg, som skulle filmes i Norge. Det ble gitt ganske mange millioner til det, med mer eller mindre heldig utfall. Det gjelder f.eks. hvordan Preikestolen ble brukt som kulisser, og markedsføringen av den.

Men det jeg hadde lyst til å si, er at disse insentivordningene i veldig stor grad går ut på å trekke utenlandske turister til Norge. Da er mitt store spørsmål: Hvorfor ikke tenke på insentivordninger som gjør at nordmenn faktisk blir i Norge? Det burde være et nærliggende ønske, et nærliggende og interessant spørsmål. Jeg tok det opp, i mitt gamle liv, med Innovasjon Norge, og jeg synes kanskje at dette skulle vært tatt opp på nytt for å se hvilke muligheter man har, f.eks. når det gjelder tv-programmer. Veldig ofte er det dokumentarer som gjør at folk ser ting fra Norge, som skaper interesse for å være i Norge, for å reise i Norge – også utlendinger hvis det er gode produksjoner som går ut. Jeg vet ikke om flertallet i salen kjenner til det, men det var faktisk Joanna Lumley med sitt nordlysprogram som skapte den store inter-

essen for vinterturisme i Nord-Norge. Det var sånn det begynte, og så kom hvalen og det ene etter det andre. Men det var starten i stor grad.

Det jeg ønsker meg fra næringsministeren, er at han tar en liten prat med kulturministeren og ser om det er muligheter for noen støtteordninger rundt produksjoner i Norge som er interessante for markedsføring av Norge – i Norge – men også for utlendinger hvis det er bra nok. Jeg er fullstendig klar over problematikken rundt skillet mellom børs og katedral. Den er åpenbar. Men det kan hende det finnes ordninger som på en eller annen måte kunne markedsføre Norge, som får nordmenn til å bli her i landet. Det hadde vært en fin bonus for sånne programmer.

Jeg vil henstille til det, og så får vi se om det kan bli en sånn samtale.

Terje Aasland (A) [19:27:48]: Det nærmer seg forhåpentligvis slutten på denne debatten, som har vært litt merkelig. Jeg skal starte med noe jeg i utgangspunktet synes er positivt, og det var Fremskrittspartiets Strifeldt, som i replikkvekslingen sa at siste ord i pelsdyrdebatten nok ikke var sagt. Jeg håper virkelig at Fremskrittspartiet for en gangs skyld kan ha makt og gjennomslagskraft i regjeringen til faktisk å påvirke den forskriften som nå er iverksatt, for det vil være uendelig plagsomt og ille for de menneskene som er berørt av ordningen som ligger i den forskriften.

Det andre er at en også var åpen for gjerne å ville sikre norske lønns- og arbeidsvilkår for norske sjøfolk på norsk sokkel og i norske farvann. Hvis de får gjennomslag for det, er det bra.

Det som derimot forundret meg i debatten, var Høyre, som prøver å lage dette til en debatt om formuesskatten. Det finnes ikke et parti som prater mer om formuesskatten og har gjort mindre for faktisk å fjerne den, enn Høyre. Det må bli slutt på å holde på med den billige retorikken samtidig som de lukker øynene og applauderer for CO₂-avgift og fjerning av unntak for en rekke industribedrifter. Næringsministeren lener seg på en merknad fra finansinnstillingen, som sier:

«Flertallet ber regjeringen vurdere hvorvidt det finnes muligheter innenfor regelverket til å frita kvotepliktige virksomheter for CO₂-avgift på naturgass mv.»

Det burde vært undersøkt lenge før regjeringen iverksatte det, så lenge det står så tydelig i klimaforliket at dobbeltvirkemidler ikke skal iverksettes, eller i hvert fall bør unngås. Det er en merkelig inngang fra Høyre i denne debatten.

Til Venstre – som prøver å framstå som et grønt parti i en mørkeblå regjering – vil jeg si at det er noe svakt argumentert for at dette betyr veldig store endringer i kli-

mautfordringene eller i klimagassutslippsreduksjonene, og det burde vært lagt langt sterkere virkemidler inn enn det.

Kaka tar kanskje allikevel diskusjonen om føringstilskudd eller ikke føringstilskudd. Det var i hvert fall godt å høre at representanten Reiten konkluderer med at pengene ikke kan brukes to ganger. Det er bra. Men når han gjentatte ganger tar opp Arbeiderpartiet og forholdet til EØS-avtalen, kan jeg forsikre om at Arbeiderpartiet står støtt på EØS-avtalen. Vi har sagt at vi ønsker å utrede handlingsrommet, ikke minst overfor norske arbeidstakere, i tilknytning til EØS-avtalen. Det synes jeg er en særdeles klok tilnærming til en viktig avtale for Norge.

Til representanten Nævra: Arbeiderpartiet har ikke behandlet søknader fra enkeltorganisasjoner i tilknytning til innstillingen. Jeg mener vi har en bred og fin inngang til støtten for organisasjoner under Landbruksdepartementet sånn som det ligger.

Øystein Langholm Hansen (A) [19:31:06]: Som faglært grafiker burde vel jeg, kanskje mer enn noen andre, vite at alt som står i avisene, ikke er sant. Jeg vil likevel sitere fra artikkelen jeg viste til i mitt forrige innlegg, der styrelederen i Pelsdyrførlaget uttaler:

«Vi har invitert statsråd Olaug Bollestad (KrF) til Sirevåg, men har ikke fått svar. Det synes vi er veldig spesielt».

Jeg velger å tro at styrelederen i Pelsdyrførlaget snakker sant, men det som forundrer meg litt, er at når statsråden tar ordet, er det for å korrigere meg og ikke for å forklare hvorfor denne typen bedrifter ikke har fått noen signaler om omstilling. Jeg skal ikke dra det lenger enn det, men jeg vil bare si at jeg vet ikke om representanten Reiten er til å stole på, men jeg vet vi kan stole på at han vil fortsette å skremme velgerne med Arbeiderpartiet.

Kjell-Idar Juvik (A) [19:32:45]: Jeg tenkte egentlig ikke jeg skulle ta ordet i denne debatten, men jeg satt og hørte på den på kontoret og ble litt sånn kallet til å si noe. Det er ikke noen tvil om at i landsdelen jeg representerer, Nord-Norge, går det høvelig bra i næringer, men det er også store utfordringer. Bare de siste tre månedene har Nordland mistet 700 innbyggere. Så stor tilbakegang har ingen fylker i landet hatt siden 1997. Det er et varsko. Selv om det går bra på enkelte områder, er det ting som gjør at man må se dette i helhet. De tre ministrene som sitter her, representerer viktige områder i landsdelen, enten det er fiskeri, landbruk eller industri, for ting henger sammen.

Jeg vil starte med fiskeri. Det er for så vidt ikke fiskeriministerens ansvar, men det har betydning for det: Jeg registrerer at fiskerihavner nå blir kastet ut fra samferd-

sel og over til fylkene. Det må vi følge nøye med på, for det vil bli store utfordringer når det ikke følger med midler. Jeg vil bare nevne det.

Når det ellers gjelder fylkene, henger det også sammen, både økonomien til kommunene og økonomien til fylkene er viktig med hensyn til næringsvekst. Det er klart at når Nordland fylke må kutte rammene sine med nesten 500 mill. kr, er det galt nok, men når en i tillegg tar alt av regionale utviklingsmidler bort fra fylkene, vil det ha betydning innenfor alle disse områdene. Det vil i hvert fall ikke være med og bremse det med at ungdommen forlater landsdelen, og det går jeg ut fra at ingen av oss i denne salen ønsker skal skje.

Jeg registrerer at noen prøver å lage det til en EØS-sak med hensyn til Arbeiderpartiet. Jeg kommer fra Nordland. Der vet vi hvor viktig EØS-avtalen er, så ingen bør i hvert fall være i tvil om hva Arbeiderpartiet mener der, selv om noen prøver å spille den saken opp.

Så til kuttene som er foreslått for Investinor. Jeg ble sittende på flyplassen i Bodø i dag, litt forsinket. Da kom det en næringsaktør bort til meg og lurte på hvor jeg var på tur hen. Jeg sa jeg var på tur til Stortinget. Ja, sa han, da kan du ta med et budskap til Stortinget: Det vi mangler som investorer og gründere, er å få midler med oss i den fasen når vi skal starte opp.

Fiskeriministeren kjenner godt til den mannen, for jeg tror han skal dit og åpne bedriften hans i Mo i Rana, TAG Sensors, uti februar. Han sa den tøffeste tiden var de to første årene – å klare å få tak i kapital. Han måtte ut av landet for å få den. Når han først fikk den, lyktes han. Men storparten av hans bedrift, som han skal etablere i Mo i Rana, sitter med utenlandske eiere, for det var ikke kapital å få i Norge. De signalene må vi ta med oss.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [19:36:00]: Jeg hadde i utgangspunktet ikke tenkt å ta ordet flere ganger, men det kom en liten antydning fra representanten Dag Terje Andersen om manglende intellektuell redelighet, så jeg tenkte jeg skulle rydde opp i det. Det kommer jeg tilbake til.

Representanten Aasland syntes det var rart at dette var blitt en debatt om formuesskatt. Vel, for det første har vi debattert mye annet. Men det er ikke rart, for Arbeiderpartiet har foreslått å øke den ganske dramatisk, sammen med sine andre rød-grønne venner av ulik størrelse. Det er klart at det er ikke det næringslivet trenger nå, det er ikke det næringslivet etterspør. Så at det blir en debatt om noe Arbeiderpartiet ønsker å øke ganske formidabelt, er ikke rart i det hele tatt.

Og så var det da representanten Andersen, som mente at jeg ikke forsto at formuesskatt er noe som eieren betaler – det er ikke noe bedriften betaler. Nei, det vet jeg aldeles utmerket. Men vi i Høyre liker å se sammen-

hengen mellom eierskap og bedrift, og vi ønsker norsk eierskap, og vi ønsker at de som eier en bedrift, skal slippe å måtte ta ut fra bedriften i år med underskudd for å betale en formuesskatt som dem de konkurrerer med, slipper. Det er den urettferdigheten og den straffen man får for å være norsk eier, vi refererer til. Det henger nemlig sammen med hvem som eier en bedrift.

Så er jeg glad for Arbeiderpartiets EØS-garanti. Den er det for så vidt heller ingen grunn til å tvile på. Det som er grunn til å tvile på, er om de vil ha store nok muskler i et regjeringssamarbeid til å få gjennomslag for at dette skal bestå.

Senterpartiet tok ordet ved representanten Gjelsvik, som snakket om at det var ikke noe problem for landet å få til avtaler med EU, for det var mange land – jeg tror det var 16 land – som hadde fått til det. Det er kjempefint at man kan få til en handelsavtale med EU, men hva med de tre andre frihetene? Hva med fri flyt av kapital og bevegelse for personer og tjenester, som også er noe som ikke vil bli omhandlet, og som disse 16 landene faktisk ikke har fått inn i sine avtaler? EØS-avtalen er nemlig mye mer enn bare en handelsavtale. Den må vi hegne om, uansett hva Senterpartiet sier.

Til slutt noen kommentarer som også går til Senterpartiet, som la frem et alternativt budsjett med det de kalte et næringsvennlig skatteregime. Der senker de riktignok avgiftene med 3,8 mrd. kr, men de øker skattene med 6,6 mrd. kr. Det blir også litt dyrere alkohol med Senterpartiets budsjett, men det kompenseres jo, for når man da drar til Sverige for å handle enda mer, har man i hvert fall billigere bensin og diesel på veien.

Så vil jeg rette opp en feil i replikkvekslingen mellom Senterpartiets representant Pollestad og Høyres representant Ebbesen, der Senterpartiet sa at de ikke ville legge ned Valgdirektoratet, de ville bare flytte funksjonen til Oslo. Vel, de vil legge ned Valgdirektoratet og ønsker at Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal ta over den funksjonen – altså politisk kontroll over frie valg, slik vi ble advart mot av internasjonale råd da det var valgobservatører i Norge. Det er klart at internasjonale råd ikke alltid klinger godt i Senterpartiet, men det kan også være greit å minne Senterpartiet om at dette var et Senterparti-initiativ under daværende minister Åslaug Haga.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [19:39:12]: Det har vore ein litt rar debatt, trur eg mange synest. Dei store linjene i norsk næringspolitikk har ein knapt kome inn på. Nokre har forsøkt å gjere dette til ein EØS-debatt – langt utanfor statsbudsjettet – men greitt nok. Det som er litt spesielt med denne inngangen, er at ein er så motvillig til å sjå på alternativa som kan vere ein betre deal for Noreg. Ein kan sjå på land som har gjort andre av-

talar med EU og komne betre ut av det. Sør-Korea f.eks. har ein betre avtale. Skal vi ikkje sjå på det? Nei, vi skal ikkje sjå på det. Vi skal hegne om EØS-avtalen, uansett kva. Det er spesielt.

Det har vore interessant å følge med på Venstre, som sit i ei regjering som står for omtrent det motsette av det Venstre representerer – i alle fall det dei har sagt at dei representerer: eit miljøvennleg parti, opptatt av liberale verdier. Her har vi eit statsbudsjett der ein i det heile ikkje klarer å kome klimamålsettingane som Noreg har, i møte. 12 pst. kutt innan 2030 er kva ein styrer mot, i ein situasjon der ein skulle vore oppe i 40 pst. kutt i klimagassutslepp.

Høgre ønskjer å gjere dette til eit spørsmål om formuesskatt, som om det nokon gong har vore eit spørsmål for næringspolitikken. Formuesskatten har aldri generert nye arbeidsplassar. Det seier regjeringa sjølv. Regjeringa sine egne studiar viser det. Viss ein er opptatt av næring, er ikkje formuesskatt vegen, men viss ein er opptatt av omfordeling, da er formuesskatt vegen å gå. Ein skal jobbe med etterspørselsida, og der har heller ikkje regjeringa levert. SV har faktisk levert eit budsjett der næringsbudsjettet er over 1,3 mrd. kr større enn det regjeringa har levert. Tygg på den! Kva for etterspørselspolitikk er dette frå regjeringa om dei ønskjer å skape vekst på noko som helst vis?

Så til Framstegspartiet, som skal ha all ære for å ta til orde for fisk i sitt hovudinnlegg. Bra, men dette er ei regjering som har sørgt for at meir frossen fisk blir handtert. Meir fisk går ut av landet. Det er ein konsentrasjon av eigarskap på fartøy, og taparane er heimfylket til talspersonen sjølv: Finnmark. Dei tapar mest på politikken regjeringa fører.

Vi har ein veldig spreidd diskusjon der dei lange linjene i norsk næringspolitikk i veldig liten grad blir komne inn på. Kva er planen til regjeringa for at vi skal få til eit grønt skifte? Kva er planen for at vi skal omstille norsk næringsliv og økonomi til den nye tida? Det er ingen teikn til det i budsjettet i det heile. Vi styrer heller mot auka utslepp framover i tid, jamført med dei måla vi skal nå. Det er ikkje noko grønt skifte i sikte, så SV har lagt fram sin plan. No forventar vi at regjeringa snart kjem opp med ein idé.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [19:42:21]: Verdiane av naturressursene er fordelt ut over hele landet, og da må satsingen sørge for at vi tar hele landet i bruk. Bedrifter og arbeidsplasser rundt omkring holder landet i gang og bidrar til verdiskaping. Ingen i debatten har vært uenig i dette, men jeg vil svare ut noe av kritikken mot Senterpartiets alternativ.

Nasjonalt og lokalt eierskap er en viktig del av løsningen, uten at regjeringspartiene ser ut til å ha tatt inn-

over seg dette. I regjeringen er sympatien større for europeiske interesser enn norske. Gjennom seks år har regjeringen sentralisert arbeidsplasser, tjenestetilbud, økonomiske ressurser, makt og innflytelse. Innen offentlig sektor har regjeringen til dels foreslått og fått gjennomslag for sentraliserende reformer i kommunesektoren, sykehussektoren, høyskole- og universitetssektoren, politiet, skatteetaten og fengselsvesenet. Distriktene blir tappet for arbeidsplasser, velferdstjenester og innbyggere. Lokalbanker bør heller ha kapitalkrav som gir rammer for at verdiane kan bli skapt og forvaltet på mindre steder, framfor det regjeringen foreslår. Nærhet til beslutninger bidrar til bedre kunnskap om konsekvensene. Dette velger regjeringen å se bort fra. Kortreist, fornybar energi er et enormt konkurransefortrinn og et gode for innbyggere og næringsliv, men EUs interesser er viktigere enn norske, må vite. Avstanden mellom regjeringens og Senterpartiets inngang er altså enorm når det kommer til avgift og skatt. Der vi ønsker å åpne for mer aktivitet og ikke avgiftsbelegge over en lav sko, er regjeringen rask med å innføre næringsfiendtlige avgifter over natta.

At regjeringspartiene ikke ser forskjellen på å skatte av et overskudd og å avgiftsbelegge all aktivitet, er ille. Regjeringen har i denne perioden gitt distriktsnæringer, som landbruket, transportnæringer og fiskerinæringer, målrettede skatteskjerpelser. Landbruksministeren står for Norges første næringsforbud og nedlegging av pelsdyrnæringen – en næring som har bidratt til en enorm verdiskaping og utnytting av avfall. Senterpartiet vil heller ha redusert elavgift til landbruket, fritak for trafikkforsikringsavgift for traktorer, økte avskrivninger for driftsmidler og en rekke andre tiltak som bidrar til å styrke norsk næringsliv i hele landet – 10 mrd. kr i et grønt investeringsselskap, satsing på skognæringen og den maritime næringen, og satsing på forskning- og klimafond i landbruket er også viktig for verdiskaping i en av de viktigste landbaserte næringene. Reduserte avgifter kommer alle og hele landet til gode – for arbeidsplasser og verdiskaping nær folk.

Kari Anne Bøkestad Andreassen (Sp) [19:45:29]: Fiskeriministeren mener – ikke overraskende – at Norge skal satse på havbruk, og det mener jeg er flott. Det er ganske utrolig at vi har passert 100 mrd. kr i år. Samtidig nevner statsråden at det skal gjøres mens vi tar bedre vare på havet, og det er ekstra gledelig. Statsråden nevner ny teknologi og ny kunnskap som viktige satsingsområder og fortrinn i utviklingen framover i Norge og sier samtidig at produksjonen må være mer bærekraftig og gjøres på en miljømessig forsvarlig måte, og det er noe vi støtter fullt ut.

Likevel legger statsråden dette fram som om det utelukkende er noe som skal skje i framtiden, selv om vi vet at det finnes utprøvde metoder og utstyr og forskjellige løsninger som er både miljømessig forsvarlig og bærekraftig, sammenlignet med en del av utfordringene man ser i tradisjonell oppdrett. Statsrådets eget parti i Nordland har tatt til orde for bedre tilrettelegging for innovative næringsaktører som har løst utfordringen med lakselus og rømming, og som samtidig kan vise til sterkt redusert dødelighet hos fisken. Vi vet også at avfall fra fisk kan samles opp og gjenvinnes til energi i forskjellige former. Men dersom det ikke legges til rette for at bedrifter som benytter ny teknologi kan få utvikle seg og sørge for at veksten i havbruket skjer på en mer bærekraftig måte, risikerer vi at de flytter ut av landet, og det er vi ikke tjent med. Det vil bli et stort tap for vår næring på mange områder, ikke minst når det gjelder lokale arbeidsplasser i hele landet.

Regjeringen og statsråden må ta grep og sørge for at oppdrettere som benytter ny teknologi som ivaretar miljø og fiskevelferd på en ny måte, en annen måte enn vi har sett tidligere, får mulighet til å skape vekst og arbeidsplasser gjennom tildeling av et gitt antall konsesjoner med strengere krav og til en sterkt redusert pris. Flere av regjeringspartiene på fylkesnivå har foreslått dette. Venstre mener at det bør deles ut 50 sanne miljøkonsesjoner. Landbaserte anlegg trenger som kjent ikke konsesjon. Vi mener derfor at miljøkonsesjoner, eller hva man ønsker å kalle dem, til havs må være svært rimelige, sånn at veksten vil skje der.

Statsråden har tidligere i svar og i debatter vist til Meld. St. 16 for 2014–2015, og at man der har sagt at prekvalifiseringsvilkår basert på f.eks. særskilt miljøvennlig teknologi, som det her er snakk om, er mindre aktuelt. Men det er nå en del år siden den meldingen kom. Det har vært en sterk utvikling siden da, og vi vet at dette kan fungere. Trafikklyssystem alene løser ikke luseproblematikken, man risikerer at grønne områder raskere blir gule eller røde når veksten der øker raskere enn tidligere. Derfor vil det være riktig å gå inn for miljøvennlig teknologi som et prekvalifiseringsvilkår til f.eks. 50 konsesjoner, og det er nok noe regjeringen vil få støtte for både i egne rekker, hos opposisjonen og i befolkningen.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Pollestad (Sp) [19:48:34]: Eg hadde tenkt å ta ordet fleire gonger i denne debatten, om ikkje anna for å slå fast det det er vorte sådd tvil om: Kan me stola på representanten Reiten? Eg vil slå fast at me kan stola på representanten, og at han alltid er vel førebudd og har lese sakspapira sine. Når representanten Reiten etterly-

ser meir EØS-begeistring i opposisjonen, veit han kva han har å gjera dersom han vil oppnå det.

Desse debattane kan verka å gå i sirkel, men det er difor eg har lyst til å knyta ein kommentar til at ting som har vore diskuterte før, no vert realitetar. Lat meg ta lov om god handelsskikk. Det har vore mange rundar her – no er me på behandlinga av den lova. Så me får velja å tru at desse debattane har eit føremål. Eg har lyst til å takka komiteen for debatten.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [19:49:48]: Jeg kunne ikke dy meg når flere representanter fra regjeringspartiene går opp og sier at en ønsker forutsigbarhet for næringslivet og for næringsdrivende – det flertallet som har sørget for innføring av et historisk næringsforbud der en tar levebrødet fra en rekke pelsdyrbønder rundt omkring i Norge, og der det fortsatt etter gjentatte debatter i stortingssalen ikke er avklart hva slags kompensasjon det skal være, og omfanget. Det er smått utrolig.

Og til rammevilkår og avgifter: En snakker fint om at en skal ha stabile og gode rammevilkår. Ja, det er ganske utrolig, fra et flertall som har gjort det til sin arbeidsmetode at med stadig økte avgifter skal landet bygges. Det har blitt rekordhøye avgifter i Norge – ifølge finansministeren 6,3 mrd. kr i økte avgifter med dette flertallet. Det er avgifter som rammer folk og næringsliv i hele Norge. Mange av avgiftene har kommet uten forvarsel, uten tilstrekkelig utredning og uten dialog med dem det berører, og så skal en i ettertid med en utredning forsøkt å se på innretningen på avgiftene for at de ikke skal ramme så hardt som de i utgangspunktet har gjort. Et eksempel er avgiften på ikke-alkoholholdige drikkevarer, der en økte avgiftene med over 40 pst. over natten, som en skulle komme tilbake igjen med en utredning av. Den utredningen skulle gjelde deler av avgiften, og nå kommer en altså i statsbudsjettet til å konkludere med at avgiftsøkningen skal stå uforandret. Til tross for at en rekke tradisjonsrike bedrifter i Norge, bryggerier, sliter og opplever røde tall og må gå til oppsigelser, beholder en avgiftsøkningen.

Representanten Skjelstad står her og snakker om vilkår for reiselivet. Det flertallet som han er en del av, har sørget for en økning i momsen som rammer reiselivet konkret med 50 pst. På samme måte på transport: Det er ikke bare drivstoffavgiftene som har økt, og som Senterpartiet er opptatt av. Også avgiftene knyttet til buss, tog, trikk, drosje og fly har økt. Det er omtrent bare hvis du skal gå eller sykle at du slipper unna økte avgifter med dette flertallet.

Og til det siste, økte CO₂-avgifter som rammer industrien: Ja, da må en før en gjør vedtak i denne salen, sørge for å avklare hvordan innretningen skal være. Det er altså bedrifter som er i sterk konkurranse med uten-

landske aktører, som nå må forberede seg på økte avgifter over natten, uten å ha vært i en tilstrekkelig dialog. Det er en uklok næringspolitikk, og det er svært uforutsigbart.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 3. Sakene nr. 4–8 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 4 [19:52:53]

Stortingets vedtak til lov om endringer i statsborgerloven mv. (tilbakekall av statsborgerskap på grunn av uriktige opplysninger mv.) (Lovvedtak 10 (2019–2020), jf. Innst. 62 L (2019–2020) og Prop. 141 L (2018–2019))

Sak nr. 5 [19:52:53]

Stortingets vedtak til lov om opphevelse av omstillingslova (Lovvedtak 11 (2019–2020), jf. Innst. 68 L (2019–2020) og Prop. 136 L (2018–2019))

Sak nr. 6 [19:52:53]

Stortingets vedtak til midlertidig lov om ansettelser i stillinger med regionale integreringsoppgaver (Lovvedtak 12 (2019–2020), jf. Innst. 77 L (2019–2020) og Prop. 2 L (2019–2020))

Sak nr. 7 [19:52:53]

Stortingets vedtak til lov om endringer i introduksjonsloven (Nasjonalt tolkeregister) (Lovvedtak 13 (2019–2020), jf. Innst. 63 L (2019–2020) og Prop. 6 L (2019–2020))

Sak nr. 8 [19:52:53]

Stortingets vedtak til lov om endringer i universitets- og høyskoleloven (vilkår for statstilskudd til private høyskoler) endringer i universitets- og høyskoleloven (vilkår for statstilskudd til private høyskoler) (Lovvedtak 14 (2019–2020), jf. Innst. 76 L (2019–2020) og Prop. 9 L (2019–2020))

Presidenten: Sakene er andre gangs behandling av lover og gjelder lovvedtakene 10–14.

Ingen har bedt om ordet.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Før Stortinget går til votering, er det noen permisjonssøknader som skal behandles.

Representanten Hanne Dyveke *Søttar*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra Høyres stortingsgruppe foreligger søknad om at Liv Kari *Eskelands* permisjon endres til å gjelde fra og med 9. desember til og med 13. desember
- fra Miljøpartiet De Grønnes stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Une *Bastholm* fra og med 9. desember og inntil videre

Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra 1. vararepresentant for Oslo, Per Espen *Stoknes*, foreligger søknad om fritak fra å møte under representanten Une *Bastholms* permisjon den 10. desember av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik: For Hordaland: Sigurd *Hille* 9. desember–13. desember For Oslo: Per Espen *Stoknes* 9. desember og 11. desember og inntil videre og Kristoffer Robin *Haug* 10. desember

Presidenten: Sigurd *Hille* og Per Espen *Stoknes* er til stede og vil ta sete.

Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1, debattert 9. desember 2019

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 15) (Innst. 11 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 40 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–21, fra Ingvald Kjerkol på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 22, fra Ingvald Kjerkol på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 23–25, fra Ingvald Kjerkol på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 26–30, fra Kjersti Toppe på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 31, fra Torleif Hamre på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 32, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- forslag nr. 33, fra Åshild Bruun-Gundersen på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti

- forslagene nr. 34–37, fra Kjersti Toppe på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 38–40 fra Ingvild Kjerkol på vegne av Arbeiderpartiet

Det votes over forslagene nr. 26–30 fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvike ordningen med kvalitetsbasert finansiering i helseforetakene.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å sende lånesøknaden for Nye Oslo universitetssykehus i retur til Helse Sør-Øst RHF.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Ullevål sykehus ikke selges.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en forpliktende plan for og mål om at alle hjemmeboende personer med demens som har et slikt behov, skal ha et tilbud om dagaktivitetsplass innen 2025.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ved omlegging av støtte til kjeveortopedisk behandling legge til grunn Helsedirektoratets rapport som er utarbeidet i samarbeid med fagmiljøene, for slik å sikre at barn som har et klart behov for behandling, fortsatt vil få støtte.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 80 stemmer mot forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti og 20 stemmer for.

(Voteringsutskrift kl. 20.04.37)

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Det retter vi opp. Da er det 81 representanter som har stemt mot forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, og 19 som har stemt for. Forslaget er dermed ikke bifalt.

Det votes over forslagene nr. 23–25, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at manuellterapeutene inkluderes på lik linje med kiropraktorene i arbeidet med å etablere en femårig masterutdanning.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette i gang en evaluering av Norsk pasientskadeerstatning, Helseklage og nemndene innenfor Helseklage.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede om de økte kostnadene for å oppnå autorisasjon medfører et samfunnsøkonomisk tap ved at helsepersonell utdannet i utlandet ikke benytter sin kompetanse og arbeidsressurser i vår felles helsetjeneste, og videre vurdere lønnsomheten av å redusere kostnadene for å oppnå autorisasjon.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 64 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.05.08)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 22, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre meldeordningen i spesialisthelsetjenesten, som ble avvirket våren 2019.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 61 mot 42 stemmer ikke bifalt

(Voteringsutskrift kl. 20.05.27)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvike fritt behandlingsvalg og gå tilbake til fritt sykehusvalg samt bruk av avtaler med ideelle og kommersielle aktører.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 56 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.05.40)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–8 og 10–21, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en konkret handlingsplan for å bedre legemiddelberedskapen i Norge.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen årlig redegjøre for legemiddelberedskapen i landet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en egen sektorlov for vann og avløp.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en storting melding om drikkevannsforsyningen i Norge.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede innføring av et vaksinasjonsprogram for voksne tilsvarende barnevaksinasjonsprogrammet, slik varslet i Legemiddel meldingen (Meld. St. 28 (2014–2015)), og komme tilbake til Stortinget på egnet vis innen 1. januar 2021 med forslag til innføring.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en helsebe-
grunnet og differensiert sukkeravgift som ikke ska-
per uheldig konkurransevridding eller går på
bekostning av omsetning i Norge og norsk nærings-
liv.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme
de nødvendige forslag for å sikre at retten til etter-
vern lovfestes.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at spesia-
listhelsetjenesten unntas fra flate ostehøvelkutt i re-
gjeringens budsjett forslag for 2021 – om
regjeringen fortsetter med ABE-reformen.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette konkrete
og målbare krav til høyere andel heltidsstillinger i
helseforetakene.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle hel-
seforetak har ordninger med egen vikarpool/be-
manningsenhet med fast ansatte vikarer.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at sykehusene
som hovedregel ansetter folk i faste stillinger, for å
sikre kompetanse og trygghet.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbud-
sjett for 2021 avslutte bruken av innsatsstyrt finan-
siering i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert
rusbehandling.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvikle ordningen
med nøytral moms i helseforetakene i forbindelse
med statsbudsjettet for 2021.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at også di-
agnostiserte pasienter blir inkludert i et helhetlig
behandlingsforløp for muskel- og skjelettlidelser.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere opptrap-
pingsplanen for rehabilitering og habilitering og på
egnet måte komme tilbake til Stortinget med tiltak
som sikrer en reell opptrapping av rehabiliterings-
og habiliteringstilbudet.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at spesialisert
rehabilitering i spesialisthelsetjenesten oppretthol-
des, og ikke reduseres ytterligere. Reduksjon av an-
nen rehabilitering i sykehus må ikke skje før det kan
dokumenteres at tilsvarende tilbud er bygd opp i
kommunene.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for etable-
ring av et synsregister i Norge.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å evaluere opp-
rettelsen av tjenestesenteret for helseforvaltningen,
herunder systemet for prissetting av tjenestene, ut-
giftsutviklingen, transaksjonskostnadene for for-
valtningen og foretakene, samt
hensiktsmessigheten av tjenesteoverføringen i sin
helhet. En ytterligere styrking av Norsk Helsenett
SF bør ikke skje før det er avklart om opprettelsen
av et administrativt tjenestesenter er evaluert som
kostnadseffektivt og samfunnsøkonomisk lønns-
omt.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en kost-nytte
utredning for å vurdere om strømper for personer
med diabetes burde innføres på blå resept.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere arbeids-
takersiden i det offentlige utvalget som skal utrede
BPA-ordningen.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til
forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og So-
sialistisk Venstreparti ble med 54 mot 49 stemmer ikke
bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.05.59)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 35, fra Sen-
terpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at staten
overtar luftambulanseflytjenesten og at kontrakten
mellom Luftambulansetjenesten HF og Babcock
Scandinavian AirAmbulance heves som følge av at
selskapet ikke evner å levere luftambulansebered-
skap i henhold til kontrakten.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 81 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.06.14)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 38, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre beredskapen i luftambulansetjenesten i henhold til de kvalitetskrav operatør er forpliktet til å levere i inngått kontrakt, frem til staten kan overta driften. Regjeringen bes stille nødvendige ressurser til rådighet ved innleie av tjenester fra andre operatører i tillegg til bistand fra Forsvaret for å sikre tjenesten et forsvarlig beredskapsnivå.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Senterpartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 54 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.06.37)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 34, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre luftambulansesberedskapen over hele landet, med nødvendig tiltak på kort og lang sikt for å skape stabilitet og forutsigbarhet i tjenesten. De fem ambulansflyene som tilhører tidligere operatør, må om nødvendig settes inn i tjenesten sammen med Forsvarets helikopter som strakstiltak.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Arbeiderpartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.06.59)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 36, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å få gjennomført en ekstern uavhengig gransking av hele prosessen med luftambulansflyanbudet og operatørbyttet.

Spesielt må det granskes risikoen for at Babcock Scandinavian AirAmbulance ikke ville kunne levere nødvendig beredskap i henhold til kontrakt.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.07.20)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 37, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå de nødvendige midler i revidert statsbudsjett 2020 slik at nye Kirkenes sykehus kan ferdigstilles, samt sørge for at Helse Nord HF sikrer at Kirkenes sykehus har intensivberedskap på nivå 2.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.07.39)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 31, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest gjennomføre en fullstendig gransking av beredskapen i hele Nord-Norge, og særlig i Finnmark, samt iverksette alle nødvendige tiltak for å sørge for trygge akuttjenester for befolkningen. Leveransen til Babcock skal være en sentral del av granskningen.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Senterpartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.07.59)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 32, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen av hensyn til befolkningens liv og helse sørge for at de fem ambulansflyene tilhørende den tidligere operatøren, settes inn i tjeneste.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 55 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.08.22)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 39 og 40, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak for å redusere brudd på arbeidsmiljøloven i sykehuse-
ne, og rapportere tilbake til Stortinget på hvilke tiltak som er blitt iverksatt og effektene av disse.»

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for riktig rapportering av brudd på arbeidsmiljøloven i sykehusene.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.08.44)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 33, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre fortsatt videre drift og oppfølging av Verdighetssenteret som tilbyr etterutdanning av helsepersonell i akuttmedisinsk eldreomsorg, palliativ eldreomsorg og frivillighetskoordinator for å sørge for fortsatt kompetanse på dette området.»

Alle partiene har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Rammeområde 15

(Helse)

I

På statsbudsjettet for 2020 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
700		Helse- og omsorgsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	240 179 000	
701		E-helse, helseregistre mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	486 537 000	
	70	Norsk Helsennett SF	152 297 000	
	71	Medisinske kvalitetsregistre	38 666 000	
	72	Nasjonale e-helseløsninger	490 900 000	
702		Beredskap		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	25 426 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	4 002 000	
703		Internasjonalt samarbeid		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 926 000	
	71	Internasjonale organisasjoner	53 017 000	
704		Helsearkivet		
	1	Driftsutgifter	64 590 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 542 000	
708		Eldreombud		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	1	Driftsutgifter	7 000 000	
709		Pasient- og brukerombud		
	1	Driftsutgifter	73 326 000	
710		Vaksiner mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	303 925 000	
712		Bioteknologirådet		
	1	Driftsutgifter	14 944 000	
714		Folkehelse		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 70, 74 og 79</i>	142 324 000	
	60	Kommunale tiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	94 813 000	
	70	Rusmiddeltiltak mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	133 966 000	
	74	Skolefrukt mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	20 565 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	62 146 000	
717		Legemiddeltiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 775 000	
	70	Tilskudd	60 020 000	
732		Regionale helseforetak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	19 401 000	
	70	Særskilte tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75</i>	945 110 000	
	71	Kvalitetsbasert finansiering, <i>kan overføres</i>	566 434 000	
	72	Basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF, <i>kan overføres</i>	56 113 159 000	
	73	Basisbevilgning Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i>	19 588 777 000	
	74	Basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i>	14 916 217 000	
	75	Basisbevilgning Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i>	13 261 484 000	
	76	Innsatsstyrt finansiering, <i>overslagsbevilgning</i>	39 960 745 000	
	77	Laboratorie- og radiologiske undersøkelser, <i>overslagsbevilgning</i>	3 145 547 000	
	78	Forskning og nasjonale kompetansetjenester, <i>kan overføres</i>	1 234 392 000	
	80	Kompensasjon for merverdiavgift, <i>overslagsbevilgning</i>	7 378 243 000	
	81	Protonsenter, <i>kan overføres</i>	26 032 000	
	82	Investeringslån, <i>kan overføres</i>	5 782 762 000	
	83	Opptreksrenter for lån f.o.m. 2008, <i>overslagsbevilgning</i>	186 000 000	
	86	Driftskreditter	4 459 000 000	
733		Habilitering og rehabilitering		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	12 755 000	
	70	Behandlingsreiser til utlandet	134 432 000	
	72	Kjøp av opptrening mv., <i>kan overføres</i>	1 245 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 340 000	
734		Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak		
	1	Driftsutgifter	72 707 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	57 335 000	
	70	Hjemhenting ved alvorlig psykisk lidelse mv.	2 873 000	
	71	Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede	89 841 000	
	72	Utviklingsområder innen psykisk helsevern og rus	13 138 000	
737		Historiske pensjonskostnader		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	94 944 000	
740		Helsedirektoratet		
	1	Driftsutgifter	1 222 348 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	27 441 000	
	60	Gjesteinnbyggeroppgjør for fastleger	84 529 000	
	70	Helsetjenester i annet EØS-land	66 915 000	
741		Norsk pasientskadeerstatning		
	1	Driftsutgifter	218 255 000	
	70	Advokatutgifter	47 285 000	
	71	Særskilte tilskudd	20 634 000	
742		Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten		
	1	Driftsutgifter	149 132 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 755 000	
744		Direktoratet for e-helse		
	1	Driftsutgifter	177 280 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	148 913 000	
745		Folkehelseinstituttet		
	1	Driftsutgifter	1 065 075 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	145 287 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	12 789 000	
746		Statens legemiddelverk		
	1	Driftsutgifter	308 275 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	30 805 000	
747		Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet		
	1	Driftsutgifter	110 648 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 127 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 606 000	
748		Statens helsetilsyn		
	1	Driftsutgifter	161 466 000	
749		Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten		
	1	Driftsutgifter	40 092 000	
761		Omsorgstjeneste		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	192 152 000	
	60	Kommunale kompetansetiltak, <i>kan overføres</i>	10 449 000	
	61	Vertskommuner	940 311 000	
	63	Investeringsstilskudd – rehabilitering, <i>kan overføres, kan nyttes under post 69</i>	4 035 632 000	
	64	Kompensasjon for renter og avdrag	866 000 000	
	65	Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene, <i>overslagsbevilgning</i>	1 518 382 000	
	67	Utviklingstiltak	66 602 000	
	68	Kompetanse og innovasjon	404 857 000	
	69	Investeringsstilskudd – netto tilvekst, <i>kan overføres</i>	403 300 000	
	71	Frivillig arbeid mv.	17 969 000	
	72	Landsbystiftelsen	83 181 000	
	73	Særlige omsorgsbehov	55 829 000	
	75	Andre kompetansetiltak	10 942 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	121 632 000	
762		Primærhelsetjeneste		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	121 061 000	
	60	Forebyggende helsetjenester	453 458 000	
	61	Fengselshelsetjeneste	181 184 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	63	Allmennlegetjenester	322 781 000	
	64	Opptrappingsplan habilitering og rehabilitering	4 018 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	45 040 000	
	73	Seksuell helse, <i>kan overføres</i>	58 119 000	
	74	Stiftelsen Amatheia	25 228 000	
765		Psykisk helse, rus og vold		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	129 598 000	
	60	Kommunale tjenester, <i>kan overføres</i>	238 690 000	
	62	Rusarbeid, <i>kan overføres</i>	492 460 000	
	71	Brukere og pårørende, <i>kan overføres</i>	169 297 000	
	72	Frivillig arbeid mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	415 935 000	
	73	Utviklingstiltak mv.	170 503 000	
	74	Kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	308 898 000	
	75	Vold og traumatisk stress, <i>kan overføres</i>	215 145 000	
769		Utrekningsvirksomhet mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	14 894 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	1 601 000	
770		Tannhelsetjenester		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	34 912 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	307 346 000	
780		Forskning		
	50	Norges forskningsråd mv.	252 167 000	
781		Forsøk og utvikling mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 79</i>	52 978 000	
	79	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	76 044 000	
783		Personell		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	125 686 000	
	61	Tilskudd til kommuner	132 508 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	25 745 000	
2711		Spesialisthelsetjeneste mv.		
	70	Spesialisthjelp	2 276 700 000	
	71	Psykologhjelp	336 100 000	
	72	Tannbehandling	2 200 500 000	
	76	Private laboratorier og røntgeninstitutt	1 147 500 000	
2751		Legemidler mv.		
	70	Legemidler	10 332 000 000	
	71	Legeerklæringer	8 000 000	
	72	Medisinsk forbruksmateriell	2 110 000 000	
2752		Refusjon av egenbetaling		
	70	Egenandelstak 1	5 451 274 000	
	71	Egenandelstak 2	1 039 600 000	
2755		Helsetjenester i kommunene mv.		
	62	Fastlønnssordning fysioterapeuter, <i>kan nyttes under post 71</i>	454 000 000	
	70	Allmennlegehjelp	5 434 911 000	
	71	Fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i>	1 238 200 000	
	72	Jordmorhjelp	70 000 000	
	73	Kiropraktorbehandling	199 000 000	
	75	Logopedisk og ortoptisk behandling	192 000 000	
2756		Andre helsetjenester		
	70	Helsetjenester i annet EØS-land	17 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Helsetjenester i utlandet mv.	405 000 000	
	72	Helsetjenester til utenlandsboende mv.	245 000 000	
2790		Andre helsetiltak		
	70	Bidrag	247 000 000	
		Totale utgifter		221 137 775 000
Inntekter				
3701		E-helse, helseregistre mv.		
	2	Diverse inntekter	128 618 000	
3704		Helsearkivet		
	2	Diverse inntekter	3 000 000	
3710		Vaksiner mv.		
	3	Vaksinesalg	95 585 000	
3714		Folkehelse		
	4	Gebyrinntekter	2 477 000	
3732		Regionale helseforetak		
	80	Renter på investeringslån	264 000 000	
	85	Avdrag på investeringslån f.o.m. 2008	580 000 000	
3740		Helsedirektoratet		
	2	Diverse inntekter	20 107 000	
	3	Helsetjenester i annet EØS-land	65 282 000	
	4	Gebyrinntekter	47 390 000	
	5	Helsetjenester til utenlandsboende mv.	78 653 000	
	6	Gjesteinnbyggeroppgjør for fastleger	84 529 000	
3741		Norsk pasientskadeerstatning		
	2	Diverse inntekter	6 779 000	
	50	Premie fra private	17 713 000	
3742		Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten		
	50	Premie fra private	2 406 000	
3745		Folkehelseinstituttet		
	2	Diverse inntekter	189 747 000	
3746		Statens legemiddelverk		
	2	Diverse inntekter	30 805 000	
	4	Registreringsgebyr	76 917 000	
3747		Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet		
	2	Diverse inntekter	17 463 000	
	4	Gebyrinntekter	14 966 000	
3748		Statens helsetilsyn		
	2	Diverse inntekter	1 600 000	
		Totale inntekter		1 728 037 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2020 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 701, post 21	kap. 3701, post 2
kap. 703, post 21	kap. 3703, post 2
kap. 704, post 21	kap. 3704, post 2
kap. 710, post 21	kap. 3710, post 3
kap. 714, post 21	kap. 3714, post 4
kap. 740, postene 1 og 21	kap. 3740, postene 2 og 4
kap. 740, post 1	kap. 5572, post 75
kap. 740, post 70	kap. 3740, post 3
kap. 740, post 60	kap. 3740, post 6
kap. 741, post 1	kap. 3741, postene 2 og 50
kap. 742, post 1	kap. 3742, post 50
kap. 745, post 1	kap. 3710, post 3
kap. 745, postene 1 og 21	kap. 3745, post 2
kap. 745, post 1	kap. 3740, post 4
kap. 746, postene 1 og 21	kap. 3746, post 2
kap. 747, postene 1 og 21	kap. 3747, postene 2 og 4
kap. 748, post 1	kap. 3748, post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2020 kan foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
710		Vaksiner mv.	
	21	Spesielle driftsutgifter	580 mill. kroner

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2020 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
761		Omsorgstjeneste	
	63	Investeringsstilskudd – rehabilitering	6 624,3 mill. kroner
	69	Investeringsstilskudd – netto tilvekst	3 379,7 mill. kroner
	79	Andre tilskudd	1,0 mill. kroner

V

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2020:

1. aktiverer investeringslån og driftskredittrammen til regionale helseforetak i statens kapitalregnskap.
2. i tilknytning til oppgjørsordningene for h-resept-legemidler og fritt behandlingsvalg kan føre utgifter og inntekter uten bevilgning over kap. 740 Helsedirektoratet, hhv. post 71 Oppgjørsordning h-resept-legemidler og post 72 Oppgjørsordning fritt behandlingsvalg. Netto mellomregning med helseforetakene føres ved årets slutt i kapitalregnskapet for hver av ordningene.

VI

Oppheving av anmodningsvedtak

Vedtakene nr. 437 punkt 2, 12. januar 2016 og nr. 34, 20. november 2018 oppheves.

Presidenten: Bak tilrådingen står Høyre, Framskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 55 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.09.20)

Votering i sak nr. 2, debattert 9. desember 2019

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Per Olaf Lundteigen, Ole André Myhrvold, Marit Knutsdatter Strand, Sigbjørn Gjelsvik og Åslaug Sem-Jacobsen om å stoppe nedleggelsen av Ullevål sykehus og sikre at sykehusutbyggingen i Oslo ikke går på bekostning av sykehus tilbudet i resten av landet (Innst. 78 S (2019–2020), jf. Dokument 8:186 S (2018–2019))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 4 forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Kjersti Toppe på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- forslag nr. 4, fra Kjersti Toppe på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt

Presidenten gjør oppmerksom på at forslag nr. 4 er statutter forslag nr. 1 i innstillingen. Forslag nr. 1 blir derfor ikke tatt opp til votering.

Det voteres over forslag nr. 2, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en investeringsplan for Stortinget som synliggjør de plan-

lagte investeringene i sykehusbygg i Helse Sør-Øst og sikrer at sykehusutbyggingen i Oslo ikke går på bekostning av nødvendige sykehusbygg innenfor Helse Sør-Øst eller i resten av landet.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 83 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.10.15)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en fullverdig utredning av å bevare Ullevål sykehus, slik at beslutningen om det framtidige sykehuset skal ligge på Ullevål eller Gaustad er godt begrunnet og tilstrekkelig utredet.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt ble med 81 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.10.32)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen omgjøre vedtaket fra foretaksmøtet i Helse Sør-Øst RHF 24. juni 2016 og gjennom et nytt foretaksmøte sikre at sykehusutbyggingen i Oslo planlegges ut fra følgende sykehusstruktur: - Radiumhospitalet opprettholdes som spesialisert kreftsykehus. - Ullevål sykehus bygges ut som stort akutt sykehus med traumesenter. - Aker sykehus blir nytt lokalsykehus for hele Groruddalen. - Rikshospitalet opprettholdes uforandret for lands- og regionsfunksjoner. - I senere faser samles Rikshospitalets funksjoner på Ullevål.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 79 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.10.49)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:186 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Per Olaf Lundteigen, Ole André Myhrvold, Marit Knutsdatter Strand, Sigbjørn Gjelsvik og Åslaug Sem-Jacobsen om å stoppe nedleggelsen av Ullevål sykehus og sikre at sykehusutbyggingen i Oslo ikke går på bekostning av sykehustilbudet i resten av landet – vedtas ikke.

Presidenten: Bak tilrådingen står Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Voteringsstavlene viste at det var avgitt 54 stemmer for komiteens innstilling og 48 stemmer imot. (Voteringsutskrift kl. 20.11.27)

Presidenten: Arbeiderpartiet skal også stå bak tilrådingen. Dersom det er ok for Stortinget, tar vi voteringen en gang til. – I tilfelle noen arbeiderpartirepresentanter ikke stemte for innstillingen, får de muligheten til å gjøre det nå.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 80 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.13.13)

Votering i sak nr. 3, debattert 9. desember 2019

Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitler under Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområdene 9, 10 og 11) (Innst. 8 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 23 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–13, fra Geir Pollestad på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 14 og 15, fra Geir Pollestad på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
 - forslagene nr. 16–18, fra Terje Aasland på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 20–24, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- Presidenten opplyser om at forslag 19 ikke ble tatt opp.
- Representanten Geir Pollestad har bedt om ordet.

Geir Pollestad (Sp) (frå salen): Eg trekkjer forslag nr. 9.

Presidenten: Da er forslag nr. 9 trukket.

Det votes først over forslagene nr. 20–24, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ny kondemneringsordning for skipsfarten med mål om å kutte mest mulig klimagassutslipp. Ordningen skal ikke medføre krav om kjøp av nytt skip, og det skal vurderes differensiert tilskudd basert på skipets skrapverdi og om kondemnering skjer i Norge. Ny ordning bør innføres fra 1. januar 2021.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav til offshore supply-skip om null- eller lavutslippsløsninger fra 2025 og nullutslipp fra 2030. Det skal stilles krav om at det første hydrogendrevne skipet i supplyflåten tas i bruk senest i 2022.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle ubundne midler under Innovasjon Norges ordning i 2019 vris fra petroleum og over til andre næringer.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge føringer for eksportkredittordningen, slik at støtte til prosjekter innenfor fornybar energi og andre næringer prioriteres foran støtte til olje- og gassprosjekter.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg som skal vurdere konsekvensene ved innføring og bruk av nye genteknologimetoder i forbindelse med matproduksjon. Utvalget må være bredt sammensatt, slik at flest mulig perspektiver blir belyst, eksisterende kunnskap drøftet, og behovet for ny kunnskap kartlagt.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 91 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.14.20)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 16–18, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen inngå en forpliktende avtale med havbruksnæringen om minimum 40 pst. reduksjon i klimagassutslippene fra næringen innen 2030.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med fiskerinæringen for å avklare nærmere retningslinjer

for kompensasjonsordningen for CO₂-avgift i fiske-riene, og sikre at innretningen på ordningen gir forutsigbarhet og ikke bryter med forutsetningene som ble lagt til grunn. Ordningen må ikke være til hinder for at fisken føres i land langs kysten for bearbeiding.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stoppe arronderingssalget av Statskog.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 65 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.14.35)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 15, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2020 legge frem en sak for Stortinget om innføring av beredskapslagring av matkorn i Norge.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.14.52)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 14, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre kondemneringsordningen for eldre skip i norske farvann – med krav til fartøyets klima- og miljøprofil.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.15.12)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–8 og 10–13, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå oppsjonsskatteordningen for små oppstartsbedrifter, i samarbeid med berørte parter, med sikte på å få til

en opsjonsbeskatning som vil fungere godt for oppstartsbedrifter.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at offentlige tildelingsbrev, rundskriv, lovverk og bevilgninger inneholder klare føringer på å gjøre innkjøpene grønnere og på gode lønns- og arbeidsvilkår.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, innenfor rammen til Sjøfartsdirektoratet, sette av midler til en nasjonal kampanje for bedre sjøsikkerhet der frivilligheten mobiliseres langs hele kysten.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde Investinors mandat for aktive direkteinvesteringer.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en midlertidig toppfinansieringsordning på markedsmessige vilkår for nærskipsfarten gjennom GIEK og Eksportkreditt Norge, og komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett med faktisk utforming av en slik ordning.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om ikke å selge hele eller deler av GIEK Kredittforsikring, men beholde selskapet som i dag.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til matkastelov for Stortinget i løpet av 2020.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå en mulig støtteordning i neste års statsbudsjett, der det kan gis støtte til nyskapende utnyttelse av utmarksressursene som kan bidra til at natur- og viltressurser gir økt lokal næringsvirksomhet.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak for Stortinget om opprettelse av et nasjonalt anlegg for re-turtre.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til klimafond for landbruket senest i revidert nasjonalbudsjett 2020.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget senest i revidert nasjonalbudsjett 2020 om kapitaltilførsel for å etablere oppskytningsbase for små satellitter på Andøya.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest legge fram sak for Stortinget om turistfiske, med oversikt over situasjonen i næringen, og med konkrete tiltak for å sikre et seriøst og bærekraftig turistfiske.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.15.33)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

A.

Rammeområde 9

(Næring)

I

På statsbudsjettet for 2020 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
900		Nærings- og fiskeridepartementet		
	1	Driftsutgifter	436 511 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	57 150 000	
	22	Nukleære utredninger og prosjektledelse, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
	31	Miljøtiltak Svea og Lunckefjell, <i>kan overføres</i>	248 000 000	
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	38 750 000	
	71	Miljøtiltak Raufoss	2 050 000	
	72	Tilskudd til beredskapsordninger	3 900 000	
	73	Tilskudd til Ungt Entreprenørskap Norge	30 750 000	
	74	Tilskudd til Visit Svalbard AS	3 050 000	
	75	Tilskudd til særskilte prosjekter, <i>kan overføres</i>	10 270 000	
	76	Tilskudd til Standard Norge	34 550 000	
	77	Tilskudd til sjømattiltak, <i>kan overføres</i>	13 000 000	
	81	Tilskudd til nasjonalt program for leverandørutvikling	10 550 000	
	83	Tilskudd til Senter for hav og Arktis	5 150 000	
902		Justervesenet		
	1	Driftsutgifter	124 200 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	80 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 150 000	
903		Norsk akkreditering		
	1	Driftsutgifter	56 100 000	
904		Brønnøysundregistrene		
	1	Driftsutgifter	348 300 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	21 850 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	188 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
905		Norges geologiske undersøkelse		
	1	Driftsutgifter	189 300 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	69 000 000	
	80	Geoparker	3 000 000	
906		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard		
	1	Driftsutgifter	60 000 000	
	30	Sikrings- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
	31	Miljøtiltak Løkken, <i>kan overføres</i>	7 500 000	
907		Norsk nukleær dekommisjonering		
	1	Driftsutgifter	49 950 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	177 000 000	
	30	Opprydding Søve	21 600 000	
909		Tiltak for sysselsetting av sjøfolk		
	73	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, <i>overslagsbevilgning</i>	2 173 300 000	
910		Sjøfartsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	428 350 000	
911		Konkurransetilsynet		
	1	Driftsutgifter	120 850 000	
912		Klagenemndssekretariatet		
	1	Driftsutgifter	28 920 000	
915		Regelrådet		
	1	Driftsutgifter	11 200 000	
922		Romvirksomhet		
	50	Norsk Romsenter	72 150 000	
	70	Kontingent i European Space Agency (ESA)	225 300 000	
	71	Internasjonal romvirksomhet	486 800 000	
	72	Nasjonale følgemidler, <i>kan overføres</i>	21 500 000	
	73	EUs romprogrammer	415 600 000	
	74	Nasjonal infrastruktur og tekniske aktiviteter, <i>kan overføres</i>	43 700 000	
924		Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer		
	70	Tilskudd	6 850 000	
929		Institutt for energiteknikk		
	70	Tilskudd til drift av atomanlegg	328 150 000	
	71	Tilskudd til sikring av atomanlegg	73 100 000	
930		Design og arkitektur Norge		
	70	Tilskudd	65 000 000	
935		Patentstyret		
	1	Driftsutgifter	283 300 000	
936		Klagenemnda for industrielle rettigheter		
	1	Driftsutgifter	8 150 000	
940		Internasjonaliseringstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 500 000	
	73	Støtte ved kapitalvareeksport	48 900 000	
950		Forvaltning av statlig eierskap		
	21	Spesielle driftsutgifter	22 800 000	
	52	Risikokapital, Nysnø Klimainvesteringer AS	245 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	54	Risikokapital, Investinor AS	50 000 000	
1473		Kings Bay AS		
	70	Tilskudd	34 893 000	
2421		Innovasjon Norge		
	50	Innovasjon - prosjekter, fond	495 000 000	
	70	Basiskostnader	169 450 000	
	71	Innovative næringsmiljøer, <i>kan overføres</i>	97 450 000	
	72	Innovasjonskontrakter, <i>kan overføres</i>	328 750 000	
	74	Reiseliv, profilering og kompetanse, <i>kan overføres</i>	478 000 000	
	76	Miljøteknologi, <i>kan overføres</i>	565 500 000	
	78	Administrasjonsstøtte for distriktsrettede såkornfond	3 400 000	
	80	Næringstiltak på Svalbard	2 000 000	
2426		Siva SF		
	70	Tilskudd	37 200 000	
	71	Tilskudd til testfasiliteter	100 000 000	
2429		Eksportkredittordningen		
	70	Tilskudd til Eksportkreditt Norge AS	118 200 000	
	71	Viderefakturerte utgifter	200 000	
2460		Garantiinstituttet for eksportkreditt		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter	-203 000 000	
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	203 000 000	0
		Totale utgifter		9 835 174 000
Inntekter				
3900		Nærings- og fiskeridepartementet		
	1	Ymse inntekter og refusjoner knyttet til ordinære driftsutgifter	188 000	
	2	Ymse inntekter og refusjoner knyttet til spesielle driftsutgifter	5 900 000	
	86	Tvangsmulkt	10 000	
3902		Justervesenet		
	1	Gebyrinntekter	25 550 000	
	3	Inntekter fra salg av tjenester	24 650 000	
	4	Oppdragsinntekter	80 000	
	86	Overtredelsesgebyr	50 000	
3903		Norsk akkreditering		
	1	Gebyrinntekter og andre inntekter	50 450 000	
3904		Brønnøysundregistrene		
	1	Gebyrinntekter	507 850 000	
	2	Refusjoner, oppdragsinntekter og andre inntekter	31 350 000	
3905		Norges geologiske undersøkelse		
	3	Oppdragsinntekter og andre inntekter	71 000 000	
3906		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard		
	1	Leie av bergrettigheter og eiendommer	100 000	
	2	Behandlingsgebyrer	800 000	
	86	Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt	1 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3907		Norsk nukleær dekommisjonering		
	1	Innbetaling fra stiftelsen IFEs dekommisjoneringsfond	36 400 000	
3909		Tiltak for sysselsetting av sjøfolk		
	1	Tilbakeføring av tilskudd	5 000 000	
3910		Sjøfartsdirektoratet		
	1	Gebyrer for skip og flyttbare innretninger i NOR	217 800 000	
	2	Maritime personellsertifikater	14 700 000	
	3	Diverse inntekter	425 000	
	4	Gebyrer for skip i NIS	54 600 000	
	86	Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt	4 800 000	
3911		Konkurransetilsynet		
	3	Refusjoner og andre inntekter	200 000	
	86	Lovbruddsgebyr	100 000	
3912		Klagenemndssekretariatet		
	1	Klagegebyr	1 150 000	
	2	Refusjoner og andre inntekter	200 000	
	87	Overtredelsesgebyr	100 000	
3935		Patentstyret		
	1	Inntekter av informasjonstjenester	4 700 000	
	2	Inntekter knyttet til NPI	5 100 000	
	3	Gebyrer immaterielle rettigheter	96 300 000	
	4	Ymse inntekter	4 100 000	
3936		Klagenemnda for industrielle rettigheter		
	1	Gebyrer	735 000	
3950		Forvaltning av statlig eierskap		
	51	Tilbakeføring av tapsavsetning for egenkapitalinnskudd til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	7 000 000	
5325		Innovasjon Norge		
	50	Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning	5 000 000	
	70	Låneprovisjoner	65 000 000	
5326		Siva SF		
	70	Låne- og garantiprovisjoner	7 000 000	
5329		Eksportkredittordningen		
	70	Gebyrer m.m.	20 000 000	
5460		Garantiinstituttet for eksportkreditt		
	71	Tilbakeføring fra Gammel alminnelig ordning	14 500 000	
	72	Tilbakeføring fra Gammel særordning for utviklingsland	2 000 000	
5612		Renter fra Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS		
	80	Renter	3 200 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5613		Renter fra Siva SF		
	80	Renter	15 550 000	
5629		Renter fra eksportkredittordningen		
	80	Renter	1 600 000 000	
Totale inntekter				2 904 638 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 900, post 1	kap. 3900, post 1
kap. 900, post 21	kap. 3900, post 2
kap. 902, post 1	kap. 3902, postene 1 og 3 og kap. 5574 post 75
kap. 902, post 21	kap. 3902, post 4
kap. 903, post 1	kap. 3903, post 1
kap. 904, post 1	kap. 3904, post 2
kap. 904, post 21	kap. 3904, post 2
kap. 905, post 21	kap. 3905, post 3
kap. 910, post 1	kap. 3910, post 3
kap. 912, post 1	kap. 3912, post 1
kap. 935, post 1	kap. 3935, post 4

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 71 Miljøtiltak Raufoss, for miljøtiltak innenfor gitt garantiramme på 168 mill. kroner.
2. overskride bevilgningen under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorarer og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter, samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i selskapene.
3. overskride bevilgningen under kap. 905 Norges geologiske undersøkelse, post 21 Spesielle driftsutgifter, kap. 923 Havforskningsinstituttet, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 926 Havforskningsinstituttet,

forskningsfartøy, post 21 Spesielle driftsutgifter i forbindelse med gjennomføringen av bestemte oppdragsprosjekter, mot tilsvarende kontraktsfestede innbetalinger til disse prosjektene under henholdsvis kap. 3905 Norges geologiske undersøkelse, post 3 Oppdragsinntekter og andre inntekter, kap. 3923 Havforskningsinstituttet, post 1 Oppdragsinntekter og kap. 3926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy, post 1 Oppdragsinntekter. Ved beregning av beløp som kan overføres til 2021 under de nevnte utgiftsbevilgninger, skal alle ubrukte merinntekter og mindreinntekter regnes med, samt eventuell inndekning av foregående års overskridelse på posten.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
2421		Innovasjon Norge	
	72	Innovasjonskontrakter	400 mill. kroner
	76	Miljøteknologi	750 mill. kroner

2. gi tilsagn om tilskudd på 245,1 mill. euro i tillegg til eksisterende bevilgning, for å delta i de frivillige programmene til Den europeiske romorganisasjonen ESA. Samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar skal likevel ikke overstige 290,1 mill. euro.

V

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan inngå forpliktelser for inntil 7,5 mill. kroner til utredninger og lignende ut over bevilgning under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter.

VI

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan gi:

1. Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier for inntil 160 mill. kroner for lån til realinvesteringer og driftskapital, men slik at total ramme for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 414 mill. kroner.
2. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 145 000 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utlandet innenfor Alminnelig garantiordning og inkludert Gammel alminnelig ordning.
3. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 3 150 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utviklingsland, samt innenfor en øvre rammebegrensning på syv ganger det til enhver tid innestående beløp på ordningens grunnfond.
4. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 7 000 mill. kroner ved byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien.
5. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme på 20 000 mill. kroner ved etablering av langsiktige kraftkontrakter i kraftintensiv industri.
6. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 10 000 mill. kroner ved kjøp av skip fra verft i Norge når disse skipene skal brukes i Norge.

VII

Garantifullmakt og fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan inngå standardavtaler for leie av grunn til bolig- og næringsformål på Svalbard med garantier overfor långiver som har pant i bygg som står på statens grunn. Garantiansvar kan kun utløses dersom staten sier opp avtalen eller nekter overføring av leierett. Samlet garantiramme for avtalene begrenses oppad til 25 mill. kroner. Det kan utgiftsføres utbetalinger knyttet til garantiene uten bevilgning under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 80 Lånesikringsordning, bolig- og næringsformål på Svalbard, innenfor en ramme på 10 mill. kroner.

VIII

Dekning av forsikringstilfeller

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan:

1. gi tilsagn til Institutt for energiteknikk og Statsbygg om dekning av forsikringsansvar for inntil 80 000 000 euro overfor tredjeperson for instituttets og Statsbyggs ansvar etter lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet, kapittel III.
2. inngå avtaler om forsikringsansvar under beredskapsordningen for statlig varekrigsforsikring innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 2 000 mill. kroner.

IX

Utlånsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan:

1. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye landsdekkende innovasjonslån innenfor en ramme på 1 400 mill. kroner.
2. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye lån under lavrisikolåneordningen innenfor en ramme på 2 500 mill. kroner.
3. gi Eksportkreditt Norge AS fullmakt til å gi tilsagn om lån i tråd med selskapets og eksportkredittordningens formål uten en øvre ramme.

X

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser knyttet til miljøtiltak

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan:

1. pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for inntil 190 mill. kroner til gjennomføring av pålagte miljøtiltak på Løkken.

2. pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for inntil 212 mill. kroner til gjennomføring av pålagte miljøtiltak i Lunkefjell og Svea.

XI

Fullmakt til å bortfeste

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan bortfeste hjemfalte gruveeiendommer til museale formål vederlagsfritt.

XII

Fullmakt til å erverve og avhende aksjer og opsjoner

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan gi Garantiinstituttet for eksportkreditt anledning til å erverve og avhende aksjer og opsjoner med formål å få dekning for krav i misligholds- og gjenvinningssaker. Eierskapet skal være midlertidig.

XIII

Endring i statlige eierposter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 gjennom salg av aksjer eller gjennom andre transaksjoner kan:

1. redusere eierskapet i Ambita AS helt eller delvis.
2. redusere eierskapet i Baneservice AS helt eller delvis.
3. redusere eierskapet i Entra ASA helt eller delvis.
4. redusere eierskapet i Mesta AS helt eller delvis.

XIV

Salgs- og avviklingsfullmakt GIEK Kredittforsikring AS

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 gjennom salg av aksjer eller gjennom andre transaksjoner kan redusere eierskapet i GIEK Kredittforsikring AS helt eller delvis. Alternativt kan Nærings- og fiskeridepartementet avvike GIEK Kredittforsikring AS.

XV

Salgsfullmakt og nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan avhende ikke-aktive gruveieendommer. Utgifter knyttet til eventuell avhending kan trekkes fra salgsinntektene før det overskytende inntektsføres under kap. 3900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 30 Inntekter fra salg av gruveeiendom.

XVI

Endring av forvalter av statlig kapital i såkornfond

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan overføre forvaltningen av statlig kapital i såkornfond fra Innovasjon Norge til Investinor AS under kontogruppe 63 Utlån og utestående fordringer i statens kapitalregnskap.

B.

Rammeområde 10

(Fiskeri)

I

På statsbudsjettet for 2020 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
917		Fiskeridirektoratet		
	1	Driftsutgifter	417 500 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	11 200 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	90 000 000	
919		Diverse fiskeriformål		
	22	Innsats mot marin forøpling	5 000 000	
	71	Tilskudd til velferdsstasjoner	2 500 000	
	73	Tilskudd til kompensasjon for CO ₂ -avgift	255 000 000	
	74	Erstatninger, <i>kan overføres</i>	1 900 000	
	75	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, <i>kan overføres</i>	17 000 000	
	76	Tilskudd til fiskeriforskning, <i>kan overføres</i>	7 300 000	
Totale utgifter				807 400 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
3917		Fiskeridirektoratet		
	1	Refusjoner og diverse inntekter	5 850 000	
	5	Saksbehandlingsgebyr	18 700 000	
	22	Inntekter ordningen fiskeforsøk og utvikling	4 700 000	
	86	Forvaltningssanksjoner	1 000 000	
		Totale inntekter		30 250 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 917, post 1	kap. 3917, post 1
kap. 917, post 21	kap. 3917, post 22

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 917, post 22 og kap. 919, post 76, slik at summen av overskridelser under kap. 917, post 22, kap. 919, post 76 og kap. 923, post 22 tilsvarer merinntekter under kap. 5574, post 74.

C.

Rammeområde 11

(Landbruk)

I

På statsbudsjettet for 2020 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1100		Landbruks- og matdepartementet		
	1	Driftsutgifter	163 404 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	16 738 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold - ordinære forvaltningsorganer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	2 720 000	
	50	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold - forvaltningsorganer med særskilte fullmakter	288 000	
1112		Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet		
	50	Kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling og beredskap, Veterinærinstituttet	120 606 000	
1115		Mattilsynet		
	1	Driftsutgifter	1 369 024 000	
	22	Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser	13 331 000	
	71	Tilskudd til erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	4 200 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1136		Kunnskapsutvikling m.m.		
	50	Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap, Norsk institutt for bioøkonomi	233 816 000	
1138		Støtte til organisasjoner m.m.		
	70	Støtte til organisasjoner	39 302 000	
	71	Internasjonalt skogpolitisk samarbeid - organisasjoner og prosesser, <i>kan overføres</i>	1 298 000	
	72	Stiftelsen Norsk senter for økologisk landbruk (NORSØK)	7 927 000	
1139		Genressurser, miljø- og ressursregistreringer		
	71	Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	30 205 000	
1140		Høstbare viltressurser - forvaltning og tilskudd til viltformål (Viltfondet) m.m.		
	1	Driftsutgifter	16 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	22 000 000	
	71	Tilskudd til viltformål, <i>kan overføres</i>	41 278 000	
1141		Høstbare viltressurser - jegerprøve, tilskudd til organisasjoner m.m.		
	23	Jegerprøve m.m., <i>kan overføres</i>	4 500 000	
	75	Organisasjoner - høstbare viltressurser	6 889 000	
1142		Landbruksdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	241 733 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	12 051 000	
	50	Arealressurskart	7 676 000	
	60	Tilskudd til veterinærdekning	170 286 000	
	70	Tilskudd til fjellstuer	816 000	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	4 513 000	
	72	Erstatninger ved ekspropriasjon og leie av rett til reinbeite, <i>overslagsbevilgning</i>	452 000	
	73	Tilskudd til erstatninger m.m. etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon, <i>overslagsbevilgning</i>	55 610 000	
	74	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt	1 000 000	
	77	Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold, <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	78	Tilskudd til omstilling ved avvikling av pelsdyrhold, <i>kan overføres</i>	20 000 000	
	80	Radioaktivitetstiltak, <i>kan overføres</i>	500 000	
1148		Naturskade - erstatninger		
	71	Naturskade - erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	168 000 000	
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket		
	51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	3 488 000	
	71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket, <i>kan overføres</i>	78 774 000	
	73	Tilskudd til skog-, klima- og energitiltak, <i>kan overføres</i>	38 944 000	
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	14 533 000	
	50	Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond (LUF)	1 250 553 000	
	70	Markedsregulering, <i>kan overføres</i>	303 747 000	
	71	Tilskudd til erstatninger m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	43 000 000	
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	3 800 600 000	
	74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	9 404 044 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	281 980 000	
	78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	1 547 195 000	
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen		
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	36 600 000	
	72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	7 300 000	
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	88 200 000	
	79	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
1161		Myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver på statsgrunn		
	70	Tilskudd til Statskog SFs myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver	14 123 000	
	75	Tilskudd til oppsyn i statsallmenninger	10 090 000	
Totale utgifter				19 863 334 000
Inntekter				
4100		Landbruks- og matdepartementet		
	1	Refusjoner m.m.	126 000	
	30	Husleie	972 000	
4115		Mattilsynet		
	1	Gebyr m.m.	199 828 000	
	2	Driftsinntekter og refusjoner m.m.	5 962 000	
4136		Kunnskapsutvikling m.m.		
	30	Husleie, Norsk institutt for bioøkonomi	18 533 000	
4141		Høstbare viltressurser		
	1	Jegerprøve, gebyr m.m.	4 500 000	
4142		Landbruksdirektoratet		
	1	Driftsinntekter, refusjoner m.m.	44 363 000	
4150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.		
	85	Markedsordningen for korn	50 000	
Totale inntekter				274 334 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2020 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1115, post 1	kap. 4115, post 2
kap. 1141, post 23	kap. 4141, post 1
kap. 1142, post 1	kap. 4142, post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet, post 45 Store

utstyrsanskaffelser og vedlikehold – ordinære forvaltningsorganer, med et beløp som tilsvarer merinntektene fra salg av eiendom, avgrenset oppad til 25 mill. kroner. Ubenyttede merinntekter fra salg av eiendom kan regnes med ved utregning av overførbart beløp under bevilgningen.

III

Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2020 kan overskride bevilgningen under kap.

1142 Landbruksdirektoratet, post 1 Driftsutgifter, med inntil 0,5 mill. kroner i forbindelse med forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2020 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1148		Naturskade – erstatninger	
	71	Naturskade – erstatninger	90,5 mill. kroner
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket	
	71	Tilskudd til verdiskapningstiltak i skogbruket	116,2 mill. kroner

V

Salg av fast eiendom

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2020 kan selge innkjøpt og opprinnelig stats-eiendom for inntil 110 mill. kroner. Departementet kan trekke utgifter ved salget fra salgsinntektene før disse inntektsføres.

Sak nr. 9 [20:16:22]

Referat

- (91) Statsministerens kontor melder at
 - lov om endringer i referanserenteloven mv. (gjennomføring av referanseverdiforordningen) (Lovvedtak 6 (2019–2020))
 - lov om endringer i aksjelovgivningen mv. (langsiktig eierskap i noterte selskaper mv.) (Lovvedtak 8 (2019–2020))

– er sanksjonert under 6. desember 2019

Enst.: Vedlegges protokollen.
- (92) Lov om redaksjonell uavhengighet og ansvar i redaktørstyrte journalistiske medier (medieansvarsloven) (Prop. 31 L (2019–2020))

Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
- (93) Kvalitet og pasientsikkerhet 2018 (Meld. St. 9 (2019–2020))
- (94) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Torleif Hamre om å sikre grunnleggende menneskerettigheter og kompetansebaserte bemanningsnormer i eldreomsorgen og andre kommunale omsorgstilbud (Dokument 8:24 S (2019–2020))

Enst.: Nr. 3 og 4 sendes helse- og omsorgskomiteen.
- (95) Samtykke til ratifikasjon av avtale for å hindre uregulert fiske i den internasjonale delen av Polhavet av 3. oktober 2018 (Prop. 29 S (2019–2020))

Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
- (96) Endringer i sjøloven og NIS-loven (bareboatregistrering og overtredelsesgebyr) (Prop. 32 L (2019–2020))
- (97) Lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden (Prop. 33 L (2019–2020))

Enst.: Nr. 6 og 7 sendes næringskomiteen.

VI

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2020 kan gi Landbruksdirektoratet fullmakt til regnskapsføring av a konto forskudd til slakteri og meieri, og til forskningsavgift, omsetningsavgift og overproduksjonsavgift, mot mellomværendet med statskassen.

Presidenten: Bak tilrådingen står Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.15.58)

Votering i sakene nr. 4–8

Presidenten: Sakene nr. 4–8 er andre gangs behandling av lovsaker og gjelder lovvedtakene 10 til og med 14.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.
Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 20.17.

